کرزی

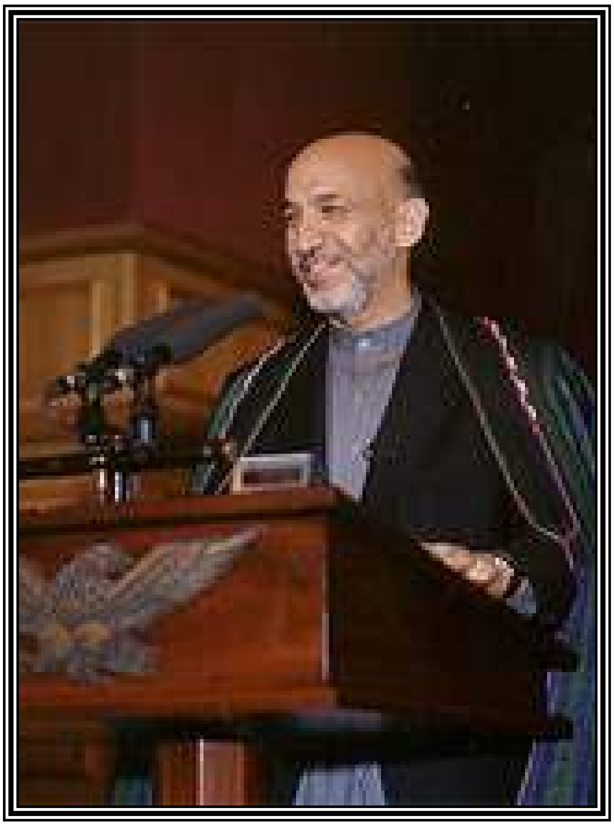

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان ولسمشر حامد کرزی

کرزی

(د افغانستان د ولسمشر حامد کرزي ژوندلیک)

لیکوال

نیک بي مایلس

پښتو ژباړن

غلام ولي نوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه:

- د کتاب نوم :: کرزی
- لیکوال :: نیک بي مایلس
- ژباړن :: غلام ولي نوري
- خپرندوی :: سنځر خپرندویه ټولنه
- کمپوز او ډیزاین :: مطیع الله روهیال
- چاپکال :: ۱۳۸۷ ش – ۲۰۰۸ ع
- چاپشمېر :: ۵۰۰ ټوکه

اړیکي

aracozia@yahoo.com

ګرځنده

۰۰۹۳(۰) ۷۰۰۳۱۸۴۹۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

خپله دا ژباړه د هیواد د تکړه لیکوال
او پېژندلي خېړونکي
استاد محمد معصوم هوتک
نامه ته ډالۍ کوم

غلام ولي نوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ژباړن خبري

دا نصیب هم په سرې نوري کوي روان کندهار ته وم، خو خپل ځان مې په کاناډا کې وموند. دا د ۲۰۰۷ م کال د اکسټ ۱۲ مه وه، چې د کندهار ښار ته نژدې مې موټر ټکر سو. دا سې ښکاربېده لکه تقدیر چې د افغانستان او پاکستان په نسخو زما روغتیا نه وه نویشته کړې.

خو د غرب د عصري او پرمختللي ټکنالوژۍ څخه په مننه، چې زه يې بيرته د دې جوګه کړم چې د خپلې خوارکۍ پښتو په ننګ قلم راپورته کړم. دا ځل مې درملنه د یوه کاناډایي ډاکټر له خوا کېده. پر کټ تر کښېنستلو وروسته مي د عادت له مخي افغاني ټولي نسخې او ایکسرې ورښکاره کړې، خو افغاني ایکسرې حتی په دې کې هم پاته راغلې وه، چې زما د سر په کوپړۍ کې دروزنه ونیسي. ډاکټر هغه ایکسرې وکتلې، چې کومې نتیجې يې نه ځني واخیسته. له همدې کبله يې زه د ایکسرې خوني ته بوتلم هلته يې د عصري ایکسرې ماشین په غېږ ورکړم. تقریبا تر ۱۵ دقیقو وروسته يې زه بیرته هغه خوني ته راوستم، چې ور څخه بیولي يې وم.

تر لږ ځنډ وروسته د اوو ډاکټرانو یوه ډله راغله راته ويې ويل، چې د وروځو له منځ څخه بیا تر نزلې پورې دې دا هډوکي دوه ځایه درز کړی دئ.

اوه زما خدایه!

دا څه اورم؟

فکر نه کوم په هغه وخت کي چي پر ما څه تېرېدل بل څوک يې حس کړي، خو د تقدیر په وړاندي به خوار انسان څه وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما وویل نو چاره څه ده؟

دوی وویل چاره دا ده، چې موږ باید ستا سر د یوه غوږ څخه تر بله پوري عملیات کړو تر څو وکولای سو هغه هډوکي دننه تداوي او له نس څخه دي غوښه پریکړو د هغو وینو و مخ ته یې ورکړو، چې د هډوکو د ماتېدو پر وخت بهېدلي او د مغزو پر خوا تللي دي.

یا پاکه ربه چې ستا فضل او کرم نه وي نو زه خوار به څه وکړم. اې د کایناتو خالقه! زه دي لکه چې د خپل هیواد ، اسلام او ژبې د چوپړ له پاره نور نه وم په کار؟ رب العالمینه بس تاسي پوهیږئ او کار مو.

له ډاکتر څخه مي وپوښتل که چیري زه عملیات ونه کړم نو څه به وسي؟ ده په جواب کي وویل چې ته په بخت ډېر بیداره یې، چې ستا د سر وینه مغزو ته نه ده رسېدلې که چیري رسېدلې وای نو تاسي به یا تر نامه لوړ یا کښته فلج سوي وای، او که چیري عملیات ونه کړې نو د پورتنیو یادو سوو مشکلاتو سره د مرګ خطر هم تړلی وي. دا چې په زړه کي مي څه تېرېدل یو الله خبر دئ. بس د الله امر ته مي غاړه ایښې وه. د کایناتو رب په خپلو کارونو ډېر ښه پوهېږي.

ما د ډاکتر څخه ۱۵ دقیقي وخت وغوښت، چې تر څو په همدي اړه د خپلو قریبانو او دوستانو سره سلا او مشوره وکړم. ټولو د عملیات کولو مشوره راکړه چې ما هم ډاکتر ته په هو سر وخوځاوه. تر ۱۷ ساعته وروسته چې پر هوښ راغلم که ګورم د جانسن په نامه یو امریکایي ډاکتر راته ولاړ و، چې تازه د خپلي فلسطینۍ مېرمني له کبله د اسلام په مقدس دین مشرف سوی و. ده چې زه ولیدم چې را پر سد سوم پر ځیګر یې لاس راکښیښوی راته ویې ویل Noori you will be all right Inshaullah . خو وروسته چې به ما د خپل صحت په اړه پوښتنه ځني کول ډېر به خواشینی

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېده او کوښښ به يې کاوه، چي په يو چم مي له ځان څخه تېر کړي. يو وخت چي مي ډېر مجبور کړ راته ويې ويل ستا روغتيا به ډېر ډېر وخت وغواړي. ده زما سره دومره مينه کوله، چي زه ډېر ورته حيران وم ما ته دا سي ښکارېدی لکه خپل ورور.

په روغتون کي نور غير مسلمان ډاکټران هم وه، خو د جانسن ميني او اخلاص بېخي حد نه درلود. دا مينه د اسلام د هغي رڼا له کبله وه، چي زما او د ده زړه ته يې لار موندلې وه تر دې نو بل کوم ټينګ تړون کېدای سي؟

تر ده وروسته ډاکټر رټکوسکي راغلی، چي زما عمليات يې تر سره کړي وه. ده وويل چي ښه کېږې انشاالله. زما تر دوباره معاينې او ايکسرې وروسته يې راته وويل چي هر څه ډېر سم دي او تاسي کولای سئ، چي نن پر ۱۲ بجي د روغتون څخه ولاړ سئ. ايا که زه په پاکستاني او يا افغاني روغتون کي وای څو ورځي به يې ساتلی وای؟ د دوولسو بجو په شاوخوا کي زما خوږ دوست اېر هم راورسېد ، چي سمدستي مو د روغتون څخه خپله کډه را بار کړه.

دا کيسه مي ځکه دونه اوږه کړه، چي يو خو لوستونکو ته وښيم، چي دا کتاب مي په څنګه وخت کي ژباړلی او بل د هغو ملګرو د ډاډ له پاره چي زما د روغتيا په اړه انديښمن دي، خو زه اوس الحمد الله بالکل روغ رمټ يم.

تر دې دوې مياشتي وروسته د کاناډا د البرټا ولايت د مرکز ايډمنټن د لوي مارکېټ پر کتابتون وربرابر سوم. هلته مي د نورو کتابونو تر څنګ دغه کتاب هم پيدا کړ. ډېر مي خوښ سو، چي سمدستي يې د ژباړلو فکر راسره پيدا سو. د روغتيا په دغسي وضعيت کي مي د دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب ژباړه پیل کړه. د ژباړې په وخت کې به همېشه د کورنۍ د غړو له خوا د سختو نیوکو سره مخامخ کېدم، چې ویل به یې دا ستا صحت او دا کتاب ! کله ښه سې بیا به یې وژباړې خو ما د چا دا ونه منل او نه مې تر اوسه په خپل ځان دا منلې ده، چې ما دومره سخته ضربه لیدلې، خو که مې ومنل په هغه صورت کې نو رښتیا هم مریض یم. تر اوسه لا د تندې پاړسوب راسره دئ او دا چپه سترګه خو مې بېخي ډېره پړسیدلې وه، ما به خپلو ملګرو ته ویل لکه دا غربیان چې هم په کړوپ کشي کې ښه تجربه نه لري. خو اوس چې یې پاړسوب کښته سوی هر څه سم معلومېږي. خو کله چې به مې دغه سرګذشت خپلو ملګرو ته وایه نژدې و، چې د زړه حمله پر راسي. خو ما الحمدالله هیڅ کمي نه ده احساس کړې او د دغه کتاب پر پښتۍ عکس مې هم تر عملیاتو وروسته اخیستی دئ.

یو څه هم د کتاب او لیکوال په اړه:

د ژباړې په وخت کې مې کوښښ کاوه، چې ژباړه یې ډېره ساده وي. د ارچیوال په نامه یوه دوست له دې کبله د کتاب د ژباړلو څخه منع کولم، چې د مسعود صفت پکښې سوی دئ. ارچیوال وروړ او د ده همنظروته وایم چې د مسعود له پاره همدومره بس ده، چې مړ دئ.

ښاغلی لیکوال یې د افغانانو سره خورا ډېره مینه لري او د افغانانو د کلتور او تاریخ څخه ښه خبر دئ، چې د احساساتو یې باید درناوی وسي. په کتاب کې ځینې غلطۍ وې، چې هغه مو تر وسه او پر خپل ځای اصلاح کړې دي. په کتاب کې د ولسمشر کرزي ډېر اړخونه را اخیستل سوي دي چې د راتلونکو تاریخ لیکوونکو له پاره تر ټولو ښه سند دئ، خو که چیرې دغه کتاب د ولسمشر کرزي د خولې څخه یو تکړه افغان لیکوال لیکلی وای ډېر به خوندور وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پای کې د ښاغلي مطیع الله روهیال څخه مننه، چې په خورا سخت وخت کې یې د دغه کتاب کمپوز په ورین تندي وکړ او ګټوري مشورې یې هم را څخه ونه سپمولې. ویښ ملګري فرهنګي ټولنه هم د هېرولو نه ده، چې د دغه کتاب په چاپ کې یې تر خپله وسه مرسته وکړه.

نور نو دا تاسو او کتاب!

په سپېڅلې مینه او ادب
غلام ولي نوري
٦/ ٦/ ١٣٨٧ ش

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سر خبري

په لومړي ځل ما له حامد کرزي سره په ۱۹۸۷م کال د پاکستان په پېښور کې هغه وخت ولیدل کله چې ما د افغان مطبوعاتو پروژې له پاره افغان زده کوونکي نیول دا د بوستن پوهنتون د ارتباطاتو د کالج پروژه وه او زه یې ساحوي مشر وم.

د حضرت صاحب په تنظیم کې کرزی زموږ ارتباطي کس و، د ده ډله یوه له هغو ۷ ډلو څخه وه، چې په افغانستان کې د سرو لښکرو پر ضد جنګېدل.

د ځینو ډلو سره په ځانګړې توګه د بنیاد ګرو سره چې له غرب سره یې حساسیت درلود، معامله ډېره ګرانه وه، چې له هغوی څخه کسان تر لاسه سي او موږ دغه افغانان په ژورنالیزم کې ور وروزو.

د دې بر عکس بیا د حضرت صاحب ډله ډېره دوستانه وه دا ځکه چې هلته به موږ همېشه د کرزي د ګرم هر کلي سره مخامخ کېدلو او له بله پلوه ده ډېره ښه روانه انګلیسي ویل چې زه ډېر ور څخه متاثر سوی وم.

ما او کرزي دوه ځله په رسمي توګه سره ولیدل او په پېښور کې څو نور واره په غیر رسمي توګه په هغه ځایونو کې چې غربیان، افغانان او پاکستانیان به سره راغونډ سوي وو، ما د خپلي نوي دندي له پاره چې په بوستن پوهنتون کي د ښوونکي په توګه ټاکل سوی وم د ۱۹۸۸ م اګست په اخیر کي پېښور پرېښود او تر دې ورسته مي بیا ۱۶ کاله له کرزي سره ونه لیدل، بیا مي هغه وخت ور سره ولیدل چې دی کله د لنډ مهالي اداري مشر و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۲۰۰۴ کال کې مې دا موقع تر لاسه کړه، چې پسرلی په کابل کې تېر کړم هلته مې د کرزي د وياند او د ده په مطبوعاتي دفتر کې مې د مشاور او ژورناليزم د ښوونکي په توګه دنده تر سره کړه. بالاخره مې هغه کابل وليد چې په اړه مې يې د خپل افغان ملګرو څخه ډېر څه اورېدلي وه چې ډېر تکان ورکوونکی و.

په اوونۍ کې مې ۶ ورځې په ارګ کې د ولسمشر د وياند جاويد لودين له پاره کار کاوه چې دا زما له پاره يو په زړه پوري امتياز و، کوم کسان چې موږ په پېښور کې روزلي وه له هغوی څخه ځيني اوس په کابل کې وه او له هغوی څخه دوو يې په ارګ کې کار کاوه.

حامد علمي د ولسمشر د وياند مرستيال و او عبدالصبور د ولسمشر رسمي عکاس و، زموږ د مرکز بل فارغ اکرام شينواری و چې اوس په کابل کې د امريکا ږغ راډيو د پښتو څانګې راپورتور و.

ما دی په دغه دوبي کې ډېر ونه ليدی يو وخت دی د خپل دفتر څخه په ګل خانې ماڼۍ کې د خپل وياند دفتر ته د هغوی پوښتنې ته راغلی و موږ په هغه ورځ د پېښور د وختونو په اړه په مفصله توګه وږغېدلو او کله کله به مو په مطبوعاتي کنفرانس کې چې د ارګ په باغ کې تر ونو لاندې جوړېدی سلام سره وايه.

کله چې زه د دوبي په پای کې تللم، د ولسمشر د وياند مرستيال ماته يو فلزي بکس راکړ، چې په لاجوردو ښکلی سوی و. دننه په بکس کې يو کارډ و چې پر هغه ليکلي وه ،د افغانستان د ولسمشر جلالتماب کرزي لخوا ډالۍ، خو لاسليك يې نه و پر کړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ۲۰۰۵م کال په پیل کې د بوسټن پوهنتون مرستیال جوسیپ میرکودیو راته وویل چې ولې ولسمشر کرزی ته زموږ په پوهنتون کې د مېلمه وینا کوونکي په توګه بلنه نه ورکوې؟

ما هم جاوید لودین ته تلیفون وکړ، هغه اوس د ولسمشر د دفتر مسئول سوی و، کله چې ما لودین ته وویل، هغه لومړی شکمن، خو بیا یې وویل ته ودرېږه زه به د ولسمشر تقسیم اوقات وګورم (دا دئ وخت سته خو زه باید په دې اړه له ولسمشر سره ورغږېږم).

یوه ورځ وروسته جاوید لودین راته ټلیفون وکړ ده وویل چې ولسمشر راضي دئ، زه ډېر خوشاله سوم.

یوه شپه وړاندي چې دی زموږ پوهنتون ته راسي، کرزي ته په یخ او باراني بوسټن کي د مسچوسیټ د والي میټ رومني لخوا تود هر کلی وویل سو، والي د هر کلی پوره ترتیبات د استقبال د قطعې او بجه خانې په شمول په هوايي ډګر کي ورته نیولی وو.

په دا سبا باران نه و او پنځه ویشت زره تماشاچیانو چې په هغه کي زده کوونکي، والدین یې، کورنۍ او دوستان یې، د بوسټن په پوهنتون کي کرزي ته د یو اتل په څېر ښه راغلی ووایه. کرزي زده کوونکو ته د نړۍ سره د خپل هیواد اړیکي او بیا د دغه کوچني او خوار ملت د نړیوالو لخوا هېرېدل ور په زړه کړل چې د یوولسم سپټمبر پېښي یې یو ځل بیا خلکو ته ور په یاد کړې.

تر دې وړاندي چې کرزی د بوسټن څخه لیدنه وکړي ما له هیلن دیر د جنرال الکتریک مدیر جک ویلخ او مېرمن یې سوزي او د ښارنوال الن ډېرشویز سره ولیدل، هیلن راته وویل چې ولې کرزي ته نه وایې چې ستا سو په اړه به کتاب ولیکم، هغه ته د دې وړاندیز وکه او خلک له دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره ډېره مینه لري چي د کرزي له کیسو څخه خبر سي، ما هم دوې پاڼې پروپوزل ولیکی او جاوید لودین ته مي ورکړی چي ولسمشر ته یې تقدیم کړي، په بوستېن پوهنتون کي تر وینا وروسته ده او ورسره پلاوي واشنګټن ته پرواز وکړ، له هغه ځایه نیبراسکا ته، چي هلته کرزي افتخاري ډګري تر لاسه کړه او بالاخره کابل ته لاړ.

تر دې وروسته مي د خپل وړاندیز په اړه یوه میاشت هیڅ وا نه وربېدل، وروسته لودین راته ټلیفون وکړ راته ویې ویل چي ولسمشر د کتاب په اړه راضي سوی دئ نو اوس باید څه وکړو؟.

ما له بوستېن پوهنتون څخه رخصتي واخیسته او د سپټمبر په نیمایي کي مي کابل ته پرواز وکړ.

ما درې میاشتي په یوه مېلمستون کي تیري کړې چي (Chez Ana)چیز انا نومېده او زما د ژورنالیزم د یوه پخوانۍ ملګري ایدوارډ ګیراډیټ لخوا چلول کېده، ما به له کرزي سره چي کله به یې وخت درلود لیده، حتی زه به یو څو ساعته وړاندي لا نه پوهېدم چي نن ماښام به له کرزي سره وینو که نه، یاور به ټلیفون راته کوي چي نن ماښام ښاغلی ولسمشر غواړي ستاسو سره وویني، په کومه شپه چي به مو له ولسمشر سره لیدل یو تور روسی لاډا موټر به د چیز انا مخ ته راته او زه به یې تر ارګ پوري وړلم، تر ټولو امنیت ځایونو به تېر سوو، تر هغه چي موږ به د ارګ دننه ته ورسېدو زه به له موټره کښته سوم ، پیاده به د دېوالونو په بغل کي د ولسمشر د دفتر پر لور روان سوم، د دېوالونو بغل ته به وسله وال کسان ولاړ وو او په (Lapel Microphones) لیپل مایکروفونو کي به یې خبري کولې، په ګل خانه کي دننه د ولسمشر دفتر ته تر رسېدو وروسته ما یو ګړی انتظار ایسته او بیا د ولسمشر دفتر ته ور ننوتلم چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته به مو د افغان کلتور له مخي د غیږي روغبږ او د لاس روغبږ کاوه او د ولسمشر له تود هر کلي سره به مخامخ کیدو .

اکثره وخت به موږ د ده په دفتر کي سره لیدل دا یو لوی دفتر دی چي مستریح خونه، د ځرمنی قیمتي سوفا ، چوکیو او د ولسمشر په میز ښایسته سوې ده، په دغه وخت کي به یاور، مشاورین او حتی د کابینې وزیران هم حاضر وه، چي ده به هغوی ته د پاته کیدلو ویل، کرزی د نورو افغانانو په شان د کیسې ویلو خورا ښه استعداد لري چي اورېدونکي ور څخه خورا خوند اخلي، کله کله به زه او دی د ده د دفتر تر شا په جلا ځای کي تنها و، چي هلته به مو تر خپل کار وړاندي د یو څو دقیقو له پاره په تلوېزون خبرونه وکتل، په دغه ساړه مني کي به د شپې لخوا کرزي، کریمي رنګه پټو پر ځان تاو کړی و، چي دا ډول پټوان ټوله افغان نارینه پر اوږو کوي، مرکز ګرمي په نور افغانستان کي خو څه، حتی په ارګ کي لا نه وه پاته.

موږ به قهوه څښل، خو کرزي به تر قهوې چای له افغاني اوسکو، بادامو، پستې، انګور او کلچو سره خوښول چي دا هر څه به تر موږ وړاندي د ولسمشر د پخلنځي خدمتګارانو لخوا ایښودل سوي وه، کرزي به لکه یو سوداګر همېشه د افغاني تولیداتو صفت کاوه، ده به امر کاوه، دا وخوره او دا وخوره، دا انګور، بادام او اوسکي تر ټولو غوره دي، موږ به یو څو دقیقې بانډار سره وکی، پسته او انګور به مو خوړل وروسته به ما خپل ټیپ ریکارډر چالانه کی، ما به موضوع ورته وټاکله او ده به پر هغه خبري پیل کړې، دی یو ډېر ښه ویاند ، فصیح او ډاډمن او هغه څوک دئ چي د خپلي پوهي او ځیرکتیا څخه خبر دئ، حتی یو په یو په غیر رسمي ناسته کي هم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه غرمه ټلیفون راغلی چې راته ویې ویل، ولسمشر غواړي ماخستن ستاسو سره په خپل استوګنځای کې ووینې، دا ځای د ارګ په ساحه کې دوه پوړه ودانۍ ده، دې ځای ته په ورتګ سره باید سړی د څو نورو امنیتي پوستو څخه تېر سي تر څو سړی د همدې سرای او سپینیزي دروازې ته ورسېږي، د دروازې او کور تر منځ دایره شکله لار وه، دغه دایره په اصل کې باغ و، چې د کبانو حوضونه یې هم لرل.
یو یخ نومبر چې زه ورغلم کرزي د دغه باغ پر شاوخوا پر جغلین سړک چابک قدم واهه، دننه په سرای کې زه د انتظار صالون ته رهنمایي سوم او وروسته به هغه خوني ته چې ولسمشر به مېلمانه پکښې لیدل.
کله چې ما د کرزي سره د سرای په انګړ کې ولیدل خونه د خلکو څخه ډکه وه. ده له ټولو سره په لوړ اواز روغبړ وکړ او کله چې ما مرکه پیل کړه نو ټوله به خاموش سول خو کله کله چې به د کرزي د کوم ځای نوم او یا تاریخ په یاد نه و بیا به یې یوه مېلمه ته د هغه دور په یادولو له پاره ور ږغ کړه خو کله کله به دا مباحثه تر ډېره روانه وه تر څو چې ټوله به پر هغه موافق سول، د ده په کور کې زموږ لیدني به خامخا د ماخستن ډوډۍ له ځان سره لرله.
ولسمشر به د ډوډۍ خوړلو په خونه کې د هغه اوږده مېز پر سر کښېناست او زه به یې راسته اړخ ته کښېنولم، ده به د ډوډۍ خوړلو په وخت کې راته وویل د دې خوند وګوره او دا خو بیا افغاني ځانګړې خواړه دي او اکثره وخت به یې سالن په خپله زما په غاب کې را اچاوه، پلو چې خوندور افغاني خواړه دي همېشه به د مېز پر سر له ترکارۍ، تازه کاهو، رومیانو، ملیو او افغاني وچې ډوډۍ سره پروت و، د دې تر څنګ به په کوچني بوتلانو کې اوبه او د انارو جوس هم پروت و، خو هیڅ بنځه به

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ سره پر مېز نه وه، د افغاني کلتور له مخي ښځي بايد د نامحرمه له سترګو څخه پناه وي، زما سترګي تر پايه په دغه کور کي پر يوې ښځي هم ونه لګېدې، د مېز پر سر ټوله خبري په پښتو او په دري ژبو وې، ښېله دې چي ما ته به يې يو څه په انګليسي ويل غوښتل، تر ډوډۍ وروسته خواږه خوارۀ به تازه مېوه، پوډين، چاى او يا قهوه وه، ډوډۍ به اکثره وخت پر نهه يا نهه نيمي بجې ختمېدل چي تر هغه وروسته به زه بيرته خپل هوټل ته تلم چي د خپل ټيپ په ترتيبولو به مصروف کېدم او د راتلونکي ټليفون انتظار به مي ايسته.

څه چي ما غوښتل هغه مي بالاخره پر ۸ سپټمبر تر لاسه کړل او ما خپل کورته د کرسمس له پاره ځان را وروسوى او کوم څه چي ما په هغه مابنامونو کي له حامد کرزي څخه تر لاسه کړل اوس دا دئ ستاسو په لاسونو کي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېژندنه

په ۱۹۸۰م کلونو کې د پاکستان پېښور د مځکې پر مخ له په زړه پورې ځایونو څخه و.

د زاړه هندوستان پلازمېنه چې اوس د پاکستان شمال غربي وحشي پولې ولایت ، د لرغونو پښتنو ښار او د اوښانو د بې شمېره کاروانونو او برېمنو لښکرو تم ځای دئ، چې د افسانوي کوتل خیبر څخه تېرېږي چې له همدې ځای څخه ۲۵ مایله لېرې د غرب پلو ته د افغانستان خواته پروت دئ.

په نولسمه پېړۍ کې برطانوي اردو دلته یو ګارنېزون جوړ کړ چې ور سره سم یې د هندوکوش په لوړو څوکو کې امنیتي پوستې هم واچولې. یوه له هغو پوستو څخه چیرې چې ځوان وینسټن چرچل له هغه څخه د برطانیې تر رهبرې لاندې د هندو سکانو او پښتنو تر منځ جګړه څارل تر اوسه د چرچل په څار ځای مشهوره ده.

کله چې سرو لښکرو په ۱۹۸۰م کال کې پر افغانستان یرغل وکړ پېښور ور سره سم په لومړیو کې د لس ګونو وروسته د زرګونو او په پای د ملیونو هغو افغانانو په موقتي کور بدل سو، چې د کمونیستي رژیم او مجاهدینو تر منځ د جګړو څخه به یې امان غوښت.

جهاد د مسلمانانو د هغې جګړې نوم دئ چې د سرو لښکرو په مقابل کې به جنګېدل او جنګیالیو ته به یې مجاهدین او یا سپېڅلي فرشتې ویل.

مهاجر لا د وړاندې په پېښور کې په پنډغالو کې ځای پر ځای سوي وه چې اکثرو دغه پنډ غالو د ښار ګوټې بڼه لرل. افغانانو د زاړه پېښور په

(c) ketabton.com: The Digital Library

نريو او کړو وړو بازارونو کي ځانو ته دوکانونه جوړ کړي وه چي د کور غالۍ او زېورات يې پکښي پلورل چي په دغه زېوراتو کي د بدخشان د نامتو کانونو لال او جواهر کار سوي وه. د دې تر څنګ به يې د سرو لښکرو چکوشونه، لورونه، نظامي نښانونه د سرو لښکرو د سر تيرو خولۍ چي اکثرو دغو شيانو به له ځان سره خورا خيالي کيسې هم لرلې داسي چي په څه ډول يې دغه شيان د سرو لښکرو د مړو سوو سرتيرو څخه تر لاسه کړي دي.

د ښار د بهر په دوړنه ميداني کي به افغانانو د انسانانو وحشي لوبه يعني بوزکشي کول.

مهاجرينو ته په کنډکونو خيريه اداري جذب سوي وې لکه د ملګرو ملتونو خوراکي پروګرام، د سره صليب نړيواله کمېټه او نورو دې ته ورته تجارتي کمپنيو، اکثرو دغو کمپنيو مهاجرو ته د خپل بخت د ځلېدونکي ستوري په سترګه کتل او خپل د خيرات خورجينونه به يې هغو غربيانو ته نيولي وه چي د افغانانو سره به يې خواخوږي لرل او دوی به بيا په دغه ټولو پيسو په پېښور کي د ځان له پاره په ښکليو ودانيو کي خورا مستريح ژوند جوړ کړی و، چي خدمت ګاران، اشپزان، کالي مينځونکي او چوکيداران به يې د اند له پاسه وه.

افغان جنګياليو د خون ګرمو غربيانو د سرې جګړې اتلان جوړ سوي وه چي په دغه ډله کي يې خپله ولسمشر رونالډ ريګن هم راتلی. ټيکساسي کنګرس مين چارلي ويلسن خو جهاد خپله شخصي جګړه بلل او د ربګن اداري مالي مرسته چي په هغه کي وسلې هم راتلې، برابرولې او تر څنګ يې CIA د افغان جنګياليو سره پټ عمليات هم تر سره کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

CIA خو بالاخره د اوږې څخه ويشتونکي الوتك ضد سټينګر* او ميزايل هم مجاهدينو تـه ورکـړل لـه همدې کبلـه روسان د افغانستان پرېښودلو ته اړ سول. د سرو لښکرو د اشغال سره سم د افغانستان پوله دغربي ژورناليستانو پر مخ وتړل سوه خو که بـه څوك افغانستان تـه تلي نو به د مرګ جدي ګواښ ورتـه متوجه و، خو کـه بـه افغانستان تـه دننـه د مجاهدينو د وسله والو ګروپونو سره تلې هلته به هم د نيولو او ايسارولو وېره موجوده وه، چې بې شمېره دغسې کسان د افغانستان تـر ټولو پـه بدنام او وېره وونکې د څرخي پله په زندان کې ساتل کېدل چې هلتـه هره لحظه د مرګ امکان موجود و په داسې حال کې نو بيا هيڅ ژورناليست افغانستان ته د ننه د تګ زړه نه ښه کاوه.

خو ځينو بيا لکه د کريشن ساينس مونيټور ايډوارډګيراډيت او د نيويارك ټايمز ډوناټيلا لورچ بيا دا خطر پر ځان منلی و ځکه چې دوی کابل ته په بورقه کې ننوتل، نو ويلای سو چې د دوی دا کار د مېړانې يو ستر مثال او ژورناليزم ته يوه نه هېرېدونکې ډالۍ ده.

دا چې پېښور د افغانسان سره نژدې او افغانستان تـه دننـه تګ هم خورا خطرناك و نو له همدې کبله پېښور د معلوماتو په بازار واوښت او د مقناطس ښه يې غوره کړه چې د نړۍ لـه هر ګوټ څخه يې ژورناليستان ځان ته راکش کړل.

د افغانستان د مقاومت هري لويې ډلې او ځينو کوچنيو ډلو هلتـه مرکزونـه لـرل او د دوی ويانـدويان بـه ډېـر لېـوال وه چـې د غربـي ژورناليستانو سره نه يوازې معلومات شريك کړي، بلکې پـه افواهاتو

---

* امريکايانو هغه وخت مجاهدينو ته سټينګر او ميزايل ورکړل کله چې پـه دې باوري سول چې نور نو روسان د مجاهدينو د مقابلې توان نه لري، (ژباړن).

(c) ketabton.com: The Digital Library

او غلطو معلوماتو اضافه. اکثره دغه ژورنالیستان د دې ځای له ژبې، کلتور، مختلفو کورنیو، ګروپونو او ډلو تر منځ د اړیکو څخه نا خبره وه.

هري افغاني ډلي خپله خبرپاڼه لرله چي په هغه کي به په پېښو د دوی د مجاهدینو د بریالیتوب په زړه پوري داستانونه چي اکثره به یې بې اساسه او له حقیقته لیري وه، راتلل.

هغه ژورنالستان چي هلته یې ډېر وخت تېر کړی و اکثرو به د پروفیسر سید مجروح پر خبرپاڼه اعتبار کاوه. ښاغلی مجروح د کابل پوهنتون د فلسفې پخوانی استاد و، د ده د معلوماتو مرکز چي د (افغان معلوماتو مرکز) نومېده تر نورو ټولو افغانو ډلو تر معلوماتي مرکزونو د اعتبار وړ و.

ښاغلی مجروح په ۱۹۸۸ کال کي د حکمتیار ډلي د بنسټ پالو له خوا ووژل سو. پېښور یوازي دا نه چي د ژورنالیستانو څخه ډک و، بلکي ګڼ شمېر نور افغان مهاجر، قوماندانان، مجاهدین، جاسوسان، ورانکاران، ایجنټان او نیك بخته سرتیري هم پکښې اوسېدل.

ښار به اکثره وخت په ترهګریزو چاودونو لړزېدی او داسي شپې خو بیخي لږ وې چي په هغه کي دي د ماینونو ډزي نه تر غوږو کېدلې.

د پاکستان د قوي استخباراتي شبکې ISI جاسوسان چي اوس په KGB ننوتلي وه او د KGB همکاره استخباراتي اداره (خاد) امریکایي CIA او برطانوي M16 جاسوسان به په مشهوره زرغون هوټل کي سره را ټول وه او مېزونه به د چایو څښونکو څخه ډك وه او هر یوه به خپل غوږونه د هغه بل مېز کسانو ته متوجه کړي وه تر څو پر هغه مېز د ناستو کسانو څخه چي هغوی به په پوسکي خبري کولې، یو څه واوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا و هغه پېښور چې ما ورته په ۱۹۸۶م کال کې د بوستن پوهنتون د افغان میډیا پروژې له پاره زمینه پکښې برابره کړه، په لومړي سر کې مې هیله لرله چې د پاکستاني حکومت څخه به رسمي اجازه تر لاسه کړم تر څو دغه پروژه د پاکستان په خاوره کې تر سره کړم. ډېر میټینګونه او روغبړونه مې وکړل او د چایو کوپونه مې وڅښل، خو وروسته وپوهېدم چې هیڅ پاکستانی افسر به زما پر مکتوب لاسلیك ونه کړي له همدې کبله مې تصمیم ونیوی چې بېله پاکستان له اجازې هلته خپل کار پیل کړو وروسته به ګورو چې بیا څه پېښیږي.

موږ د پېښور په یونیورسیټي ټاون کې یوه ټولګۍ پیدا کړه چیري چې اکثره د خیریه مرستو اداري میشتي وې او زموږ د پروژې د لومړۍ دورې شپږمه اوونۍ وه ،چې شاګردان مو ونیول، همدلته په لومړي ځل ما له حامد کرزي سره ولیدل.

موږ د هري ډلي څخه په مساوي توګه کسان وغوښتل د کسانو د تر لاسه کولو له پاره به موږ د هري ډلي مرکز ته ور تللو او خپله پروژه به مو ورته تشریح کوله، تر څو نیم درځن کسان زموږ دغه کورس ته راولیږي. موږ یې په انځوریزو خبرونو، تصویري ژورنالیزم او چاپي ژورنالیزم په ډګرونو کې وروزو، خو کله چې به موږ د پروفیسر مجددي د ګوند سره تماس نیوی نو زموږ تماسي کس دروند، خوشاله، د زوم په شان پاك حامد کرزی و.

په هغه وخت کې دېرش کلن ځوان و خو د سر وربښتان یې رژېدلي وه او په پاکه ږیره کې یې سپین وربښتان پیدا سوي وه. اکثره غربیان به له ده سره په اړیکو نیولو ډېر خوشحاله کیدل، ځکه چې دی ډېر ځیرك، ښکلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د درانه شخصیت خاوند و او په روانه انګلیسي ژبه ږغېدی، له همدې کبله که به له ده سره ږغېدلو، نو د هغه مشکوکي ژباړي خبره به هم حل وه.

د دې تر څنګ ډېر ډیپلوماتیك و او د سخت دریزو ډلو څخه یې کرکه لرل په ځانګړې توګه د ګلبدین حکمتیار له اسلامي ګوند څخه.

کرزی منځلاری دئ، د ښه شخصیت خاوند او فصیح و له همدې کبله نو (ANLF) ملي نجات د ده نوم د دعوت سوو کسانو په لېست کې کېښود، ده به هم اکثره وخت په دغسي مراسمو کي چي په پېښور کي به د امریکا قونسلګری، د جان دوکسن په ځای کي جوړېدل، ګډون کاوه.

جان د امریکا د معلوماتي خدمتونو امریکایي مرکز مشر و چي وروسته یې بیا ځای ریچارد هوګلنډ ونیوی، دغسي غونډې به د اکثرو پاکستاني او افغاني مېلمنو د شرابو د تندي د ماتولو تر ټولو ښه وخت برابر کړی و خو کرزي به خپله تنده په چای او یا فانتا ماتوله.

تر دوو دورو فارغینو وروسته افغان مطبوعاتي مرکز تاسیس سو او هغه کسان پکښې په دندو وګومارل سول چي موږ په دغو دوو دورو کي د مختلفو ډلو څخه روزلي وه. دغه مرکز په یقیني توګه هغه کارونه وکړل چي موږ یې هیله لرل، دوی به ټوله خبري اړخونه تر پوښښ لاندي نیول چي دا کار د غربي ژورنالستانو له پاره خورا ګران او له بله پلوه یې نړۍ ته د افغانستان دننه حقیقي انځور وړاندي کاوه چي په رښتیا هلته څه روان دي؟

د ۱۹۸۸م کال په اګست ما پېښور پرېښود او بیا مي ۱۶ کاله د کرزي سره ونه لیدل، په دغو کلونو کي چي له افغانستان څخه کوم خبرونه راتلل خورا وېره ونکي وه. د سرو لښکرو ضد جهاد په کورنۍ جګړه واوښت، افغانستان چي څونه د سرو لښکرو د اشغال په وخت کي وران

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوی و او کورنۍ جګړې نور هم پسي وران کړ. کورنۍ جګړې د طالبانو و مذهبي تحريك تـه د راتـګ زمينـه برابـره کـړه، پـه لـومړي سـر کـي يـې د افغانـستان ځينـو سـيمو تـه سـوله راوړه چـي لـه همـدې کبلـه نـړۍ ورتـه شاباسـی وواپـه، دغـه شاباسـی ډېـر ژر پـه وېـره، تکـانونو او کرکـه د طالبـانود سـختي واکداری او اسـامه او د هغـه ترهګـري ډلـي تـه پـه فنـا ورکولو بدل سو.

وروسته د ۲۰۰۱م کال د ۱۱ سپتمبر پېښه رامنځ ته سول او نړۍ هم په ګډه پرېکړه وکړل چي طالبان بايد نور لـه واکـه لېـری او اسـامه بايـد لـه دغو کارونو څخه منع سي.

تر دغه بد امنۍ وروسته زه ډېر حيـران او خوشـاله وم کلـه چـي د بـون پـه غونـډه کـي زمـا د پېښـور د وخـت زوړ ملګـری حامـد کـرزی پـکښـي د افغانستان د لنډ مهالي اداري مشر وټاکل سو. وروسته د لـويي جرګـې لخوا د افغانستان د انتقالي اداري د مشر پـه توګـه وټاکـل سـو، پـه پايلـه کـي د ۲۰۰۴م کـال پـه منـي کـي د ازادو ټولټـاکنو لـه لاري د افغانـستان لومړنی منتخب ولسمشر وټاکل سو.

د طالبانو له ماتي څخه نيولې بيا د ولسمشری تر ټاکنو پوري خلکـو د افغانستان د ښه راتلونکي له پاره خورا ښـه اميدونـه لـرل، طالبـانو چـي کوم هيواد يرغمل نيولی و اوس تـرې ازاد سـوی و، موسـيقي پـه لـوړ اواز ږغېدل، خلکو به ملي اتڼونه کول، پـه هوټلونو کي به يې ودونه کـول چـي هالونـه بـه يـې پـه پلاسـتيکي ګلانـو ښايـسته سـوي وه دا ځکـه چـي پـه افغانستان کي تازه ګلان خورا لږ پيدا کيږي.

بازارونه له مالونو او خامي جادې له ترافيکو ډکي وې، رستورانونه پرانيستي وه، نوي کورونه، ودانۍ او دفترونه په خـورا زور ليـدل کېـدل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د موبایل ټلیفوني کمپنیو تر منځ سیالۍ زور اخیستی و او د شخصي راډیو سټېشنونو او ورځپاڼو هم همدا حال و.

کرزی بالکل د راك ستوری جوړ سوی و، د ده شنه لویه چپنه، وړینه قره قولي، د نوي افغانستان سمبول او هیله جوړ سوی و، چي کرزي د نړیوالي ټولني په مرسته د افغانستان هغه وقار چي د ترهګری له کبله داغ سوی و، بیرته پر ځای کړی او افغانستان بیرته نړۍ ته راغلی و. د افغانستان مشکلات خورا ډېر وه چي ابادي یې د ټولو ګډه هیله وه خو په مخ کي یو مایوسه او غریب افغانستان پروت و، چي هر څه یې وران سوي وه.

نژادي او قومي تربګني چي څو لسیزي خورا په زور رواني وې په یوه شپه کي نه سو حل کېدلای، یو نوی حکومت باید له سره ودان سوی وای چي په هغه کي اجرائیه قوه، مقننه قوه او د قضائیه قوې ټولي څانګي راتلې.

په مکمله توګه زیربنا ته اړتیا وه چي په هغه کي سړکونه، د برېښنا ماشینونه، مکتبونه، د اوبو سیسټم او داسي نور چي ټوله د کلونو جګړو په جریان کي وران سوي وه او یا بیخي له منځه تللي وه خو دا هر څه په بیړه نه سوای رغېدلای او دې ټولو یو امنیتي ځواك ته اړتیا لرل تر څو په افغانستان کي یې یو خوندي چاپېریال را منځ ته کړی وای.

امریکا او د ناټو غړو هیوادونو باید دغه ځواك برابر کړی وای خو د سپټمبر د ۱۱ نېټې څخه بیا تر اوسه پوري دغه سي یو پوره ځواك چا افغانستان ته برابر نه کړ، په امریکا کي د بوش اداري تصمیم ونیوی چي د افغانستان امنیت به ساتي او ولسمشر کرزي ته به د نوي افغانستان د وعدې د پوره کولو توان ورکړي. افغانستان اوس هم ژغورل کېدای سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو نه په هغه لومړۍ بيه، طالبانو اوس په پاکستان کي خوندي پنا ځايونه موندلي دي او هلته د وران کارو کارونو له پاره تنظيم کيږي.

اسامه لا ژوندی دئ چي کېدای سي په راتلونکي کي پر امريکا او غرب باندي بريدونه وکړي

د مخدره موادو سوداګرو حکومت کمزوری او په فساد اخته کړ، حامد کرزی چي د هيواد ژغورونکی و د کابل په ارګ کي بندي پاته سو.

زه په دې باور لرم چي کرزی د افغانستان د مشرتوب له پاره تر ټولو غوره کس دئ، دی يو ربښتونی افغان دئ او پر خپل افغان ملت باور لري، دی يو فاسد انسان نه دئ، د ده فصاحت، پوهه او ښه شخصيت ده ته دا ځواك ور کوي چي د هيواد د غرب او شمال تر منځ پول جوړ کړل سي چي تر اوسه دا کار هيڅ افغان ونکړ خو کرزی هم دا کار په تنهايي نه سي کولای.

که په افغانستان کي د امريکا او د هغه د ملګرو دا زړه نا زړه حالت وي افغانستان به بيا يو ځل ناکامه سي خو که چيري اوس موږ د افغانستان د کاميابی بيه ادا نه کړو نو ضرور به يې د ناکامۍ بيه ورکوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان تاریخ ته لنډه کتنه

هغه سیمه چي د افغانستان په نامه سره پېژندل کېږي په دوامداره توګه د ډېرو زمانو څخه انسانان پکښې اوسېدلي دي. د لرغون پېژندني شواهد ښيي چي افغانان د هغو لومړنيو خلکو له جملې څخه وه چي په کرهڼه او مالداري يې لاس پوري کړ. د افغانستان پخواني ښارونه د لرغوني نړۍ د لومړنيو ښاري مرکزونو څخه وه. د (Bronze) زمانه چي (۲۰۰۰-۳۰۰۰) قبل الميلاد ده د منډيګک اقتصاد چي همدا ننني کندهار ته نژدې دی پر غنمو، اوربشو، پسونو او بوزو ولاړ و*. په دغه زمانه کي افغانستان د (Mesopotamia) او شرق تر منځ د مهاجرت او تجارت عمومي لار وګرځېدل. د ۲۰۰۰ قبل الميلاد په پيل کي افغانستان د اريايي قومونو کور سو، چي د دې هيواد لرغونی نوم اريانا و. همدا نوم نن هم په پراخه توګه استعماليږي، ځکه چي د افغانستان ملي هوايي کرښه اريانا نوميږي، دا اوسنی کابل هم په هغه زمانه کي منځته راغلی دئ.

د ۴۸۶ – ۴۲۲ قبل الميلاد کلونو کي ستر فاتح داروس (Darius) د افغانستان تقريباً ټولي سيمي د پارس د امپراتورۍ برخه وګرځولې خو پارسيان لومړني خلک وه چي د بهرنيو يرغلګرو په وړاندي يې د افغانانو کرکه وپېژندل چي د دوی واکمني به همېشه د قومونو بلواو چلنج کوله. لوی سکندر دوهم يرغلګر و چي پارس يې لاندي کړ. د خپل پلار د وژني په بدل کي يې داروس وواژه، او تر دې وروسته د ده راتلونکي فتح

* منډيګک د کندهار د خاکريز ولسوالۍ په جنوب کي واقع دئ، (ژباړن).

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان و ، خو کله چي دی په ۳۳۰ قبل الميلاد افغانستان ته ننوتی او د ستري مقدونيې د امپراتورۍ برخه يې وګرځوي د سخت مقاومت سره مخامخ سو. دده واکمني هم د بلواو سره لاس او ګريوان وه چي تر څلور کاله جګړې وروسته يې خپل پوځ مرکزي اسيا ته روان کړ. تر هغه وروسته بيرته افغانستان ته راوګرځېد لوی ښارونه يې فتحه کړل او تر هغه وړاندي چي پر هندوستان حمله وکړي د روخشانې په نامه د يو قومي مشر د لور سره يې واده وکړ. نوموړی په هندوستان کي ټپي او په بلوچستان کي د دوه دېرشو کلونو په عمر مړ سو. خو د يونان کوم کلتور چي ده سيمي ته د ځان سره راوړی و افغانستان يې په راتلونکو پېړيو کي تر سختي اغېزي لاندي و. د سکندر تر مړيني وروسته افغانستان د يوناني څلورو واليانو لخوا سره وويشل سو چي دوی هم بالاخره د يونان څخه خپله آزادي واخيستل او پنځه پنځوس کاله يې واکمني وکړه. تر ميلاد دري پېړۍ وړاندي بودا له هندوستان څخه په افغانستان کي معرفي سو ، چي دلته يې د سوونو کلونو په اوږدو کي خورا ښه وده وکړه، چي دوې غبرګي ستري مجسمې يې په باميان کي په څلورمه ميلادي پېړۍ کي په پرښه کي جوړي سوې. دغه مجسمې پنځلس سوه کاله د بهرنيو يرغلګرو په وړاندي ولاړې وې، چي حتی هغه وخت هم ،چي چنګېزخان دغه ښار ټوله وران کړ خو طالبانو په ۲۰۰۱ م کال کي ټوټه ټوټه کړې. د عربيا څخه په اوومه ميلادي پېړۍ کي اسلام افغانستان ته راغلی چي د دوه سوه کالو په اوږدو کي نژدې ټوله هيواد سوني اسلام ومانه. د ديارلسمي پېړۍ په نيمايي کي د چنګېزخان مغول ډلي د مرکزي اسيا زياتي اسلامي سيمي فتحه کړې خو د همدې پېړۍ په پای کي مغولو پخپله اسلام قبول کړ. نن تقريباً د افغانستان ۹۹ فيصده وګړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمانان دي، چي ۸۰ سلنه يې سوني او ۱۹ يې شيعه ګان دي.

د ديارلسمي او اتلسمي پېړۍ تر منځ د افغانستان خاوره او د هغه مهمه تجارتي لاري چي په هغه کي د وربښمو لرغونې لار هم راځي د امپراتورانو د ځای ناستو، کورنيو او ټوپکسالارانو له خوا تل تر حملو لاندي راغلي دي چي واکمني پر کول يې اسان کار نه و. غزنوي کورنۍ چي په ۹۶۲ م کال کي راپورته سوه په ټينګه توګه يې اسلام په افغانستان کي حاکم کړ، چي تقريباً دوې پېړۍ يې واکمني وکړه چي د غوريانو له خوا برطرفه سول، هغوی بيا چنګېزخان له واکه ليري کړي وه چي ځان يې سره منظم او يوه پېړۍ وروسته بيرته رادبره سول. ګوډ تېمور ځلور دېرش کاله واکمني وکړه چي د هغه ځای ناستی بهلول د هندوستان تخت لاندي کړ. ده هلته د لودي کورنۍ واکمني رامنځته کړه. او هغه وخت يې پای وموندی چي کله بابر د مغولو واکمني راوستل، او کابل يې ونيوی. د ده په وړاندي افغان آزادي بخښونکي تورياليان له روښان ځخه نيولې تر خټکه، ميرويس، او د ده تر زوی مير محمود پوري چي هغه نه يوازي د بهرنيو يرغلګرو په وړاندي وجنګېدل بلکي پارس يې هم لاندي کړ، تر هغه وخت پوري چي پارسي مشر نادرشاه بيرته د پارس د مځکي تر ځنګ يې د افغانستان ډېري جنوبي سيمي هم لاندي کړې. په ۱۷۴۷ م کال کي نادرشاه ووژل سو پارسيان پسې واخيستل سوه او نوی افغانستان د احمدشاه دراني په واسطه منځ ته راغی. درانيانو مغولو ته د اوسني پاکستان په سيمه کي ماته ورکړه، او له هرات ځخه يې پارسيان وشړل د افغانستان واکمني يې د مرکزي اسيا ځخه تر ډهلي او کشمير ځخه تر عربي سمندر پوري وغځول. تقريباً نوي کاله افغانستان د بهرنيو يرغلونو ځخه خوندي و، خو کورنۍ شخړي خورا پکښې ډېري وې، چي بالاخره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوست محمد خان په دې بريالى سو چي نژدې ټوله افغانستان يې سره يو ځاى کړ.

وروسته برتانويانو په ۱۸۳۹ م کال پر افغانستان يرغل وکړ چي يو غلام باچا يې پر تخت کښېناوه، چي ډېر ژر پر خپل دغه تصميم پښېمانه سول. افغانانو د برتانويانو د واکمنۍ پر خلاف په ۱۸۴۲ م کال کي د اکبر خان په مشري پاڅون وکړ چي د کابل د ټوله برتانوي ګارنېزيون او د هغوى د ساتونکو په وژنه تمام سو. د ۴۵۰۰ سرتېرو او ۱۲۰۰۰ د کمپ له کارکوونکو څخه يې يوازي يو کس په جلال آباد کي برتانوي اډې ته ژوندى ورسېدى. دا د افغانانو او برتانويانو د لومړۍ جګړې پاى و. دوست محمد خان چي د برتانويانو د لاسه جلا وطن و بيرته راوګرځېد او پر تخت کښېناست. په ۱۸۷۸ م کال برتانويان بيرته راوګرځېدل دوى په دې وپوهېدل چي افغان مقاومت ته به هيڅکله ماته ورنکړي نو د يوې لويې معاملې د لارې يې د افغانستان څخه يوه لويه سيمه جلا کړه، چي افغانانو بيا تر اوسه دغه سيمه نه ده تر لاسه کړې. د ۱۸۸۹ م کال د جولاى د ميوند په مشهوره جګړه کي يوې افغاني پښتني ملالۍ له دې کبله چي په جګړه کي هغه سرتېري چي د افغانانو بيرغ يې لېږدوى ووژل سو دې بيرغ راپورته او مخ په وړاندي يې يووړ او نه مړ کېدونکى نوم يې وګټى. کله چي برتانويان له افغانستان څخه ووتل د خپلو بهرنيو چارو د اداره کولو حق يې ځني واخيست. همدې شي د ډيورنډ کرښي رامنځته کولو ته لاره هواره کړه، چي د افغانستان او برتانوي هند پوله يې وټاکل، چي افغان قوم يې پر دوو دايمي برخو ووېشى چي هغه يوه يې اوس د اوسني پاکستان برخه ده. افغانستان همدا شان تر ۱۸۹۵ م کال وړاندي چي روسان د پولو و ټاکلو ته راضي کړې ځيني سيمي يې وبايللې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شلمي پېړۍ په شروع کي چي افغانستان په کراره د ترقۍ پر لور حرکت وکړ برتانویانو د دریم ځل له پاره په ۱۹۲۱ م کال کي د افغانستان د لاندي کولو هڅه وکړه، بیا یې هم ماته وخوړل. افغانستان یو ځل بیا د خپلو بهرنیو چارو واک تر لاسه کړ او امان الله خان د باچا په توګه خپل ځان غوره کړ. دی په ۱۹۲۹ م کال د یوه غاصب حبیب الله کلکاني له خوا له واکه لیري کړل سو. حبیب الله د نادرخان په واسطه ووژل سو او دی پخپله په ۱۹۳۳ م کي ترور سو. تر ده وروسته یې زوی ظاهرشاه واکمن سو، چي په ۱۹۷۳ م کال کي نوموړی د داود خان او افغان کمونیستې ډلي له خوا له واکه ګوښه سو. ظاهرشاه ایټالیا ته په رخصتۍ تللی و، چي کودتا رامنځته سوه او هلته پسې پاته سو چي په ۲۰۰۲ م کال کي ولسمشر کرزي بیرته کابل ته راوست تر څو د خپل ژوند پاته وخت د ارګ په ماڼۍ کي تېر کړي.

په ۱۹۷۸ م کال کي داود خان د کمونیستي کودتا د لاري له واکه لیري او ووژل سو. تره کی واک ته ورسېد، چي ورسره سم د شکمنو مخالفینو پراخي نیوني، شکنجې او وژني پیل سوې. مجاهدینو د کمونیستې حکومت پر ضد جهاد شروع کړ. په را وروسته کال یعني ۱۹۷۹ م کال کي تره کی ووژل سو او حفیظ الله امین ولسمشر سو. د ده د واکمنۍ په وخت کي د امریکا سفیر اډولف ډبس په کابل کي ووژل سو. څو میاشتي وروسته امین ووژل سو او روسانو ببرک کارمل د افغانستان د ولسمشر په توګه نصب کړ. په ۱۹۸۶ م کال کي د ده پر ځای ډاکټر نجیب وټاکل سو.

د مجاهدینو سر سخت ویني بهوونکي ښورښ په پایله کي ۱۰ کاله وروسته په ۱۹۸۹ م کال کي روسان له افغانستان څخه ووتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مجاهدينو د نجيب د کمونيستې حکومت پـه وړانـدي خپـلې مبـارزې تـه دوام ورکړ، چې بالاخره يې کابل په ۱۹۹۲ م کال کې ونيوی او د پـروفيسـر ربـاني پـه مـشري يـې د مجاهـدينو حکومـت جـوړ کـړ* د مجاهـدينو د خپلمنځي شخړو له کبله د دوی حکومت بريـالی نـه سو، چې پـه ۱۹۹۴ م کال کې د طالبانو غورځنګ رامنځته سو، د کابل پر لور يې حرکت وکړ، چې په ۱۹۹۶ م کال يې کابل لاندي کړ او نجيب چې د واک څخـه تـر ليـري کېدو وروسته د ۱۹۹۲ م کال راهيسي پـه کابـل کـې د ملګرو ملتونـو پـه دفتـر کـې پنـاه اخيستې وه راوايستل سو او پـه دار کـړل سـو. د طالبـانو حکومت د عام وژني، شکنجو، په عام محضر کې د اعدامولو او د ښځو سره د بد سلوکۍ له کبله پـه نړيوالـه کچـه وغنـدل سـو. دوی همـدا شـان د سعودي اسامه پـه مـشري نړيـوالي ترهګـري ډلـې تـه اجـازه ورکـړه چـې افغانستان د خپل مرکز پـه توګـه وکـاروي. دوی تقريبـاً د افغانسـتان ټولـه خاوره لاندي کړه، خو د شمال هغـه سيمي چې د بختـور مـسعود لـه خـوا اداره کېدې په نيولـو تـر پايـه بريـالي نـه سـول. د مـسعود شـمالي ټلوالـه د ۲۰۰۱ م کال پر نړيوال تجارتي مرکز او پنتاګون باندي د حملو په تعقيب چې پـه افغـانستان کـې د اسـامه پـه روزن ځـايونو کـې پـلان سـوي وې د طالبانو په ماته کې د امريکا د اشغال پر وخت خورا مهم رول ادا کړ.

تـر طالبـانو وروسـته لنـډ مهالـه اداره د حامـد کـرزي پـه مـشري رامنځتـه سـوه، چـې ائتلافـي او نړيـوال سـوله سـاتو ځـواکونـو يـې امنيـت ساته. ببړنۍ لويي جرګې کرزی په ۲۰۰۲ م کال کې د انتقالي ادارې د مشر په توګه وټاکی او وروسته بيا په ۲۰۰۴ م کال کې د آزادو ټاکنو لـه لاري د

---

* د يادوني وړ ده چي د مجاهدينو لومړی ولسمشر رباني نه بلکي پروفيسر مجددي و، (ژباړن).

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان د اسلامي جمهوريت ولسمشر سو، نوي اساسي قانون رامنځته سو او په ۲۰۰۵ م کال کي پارلماني ټاکني تر سره سوې او افغانستان سولي، ثبات او خوشبختۍ ته پر هغه اوږده او مشکله لار سفر پيل کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۱)

حامد کرزی

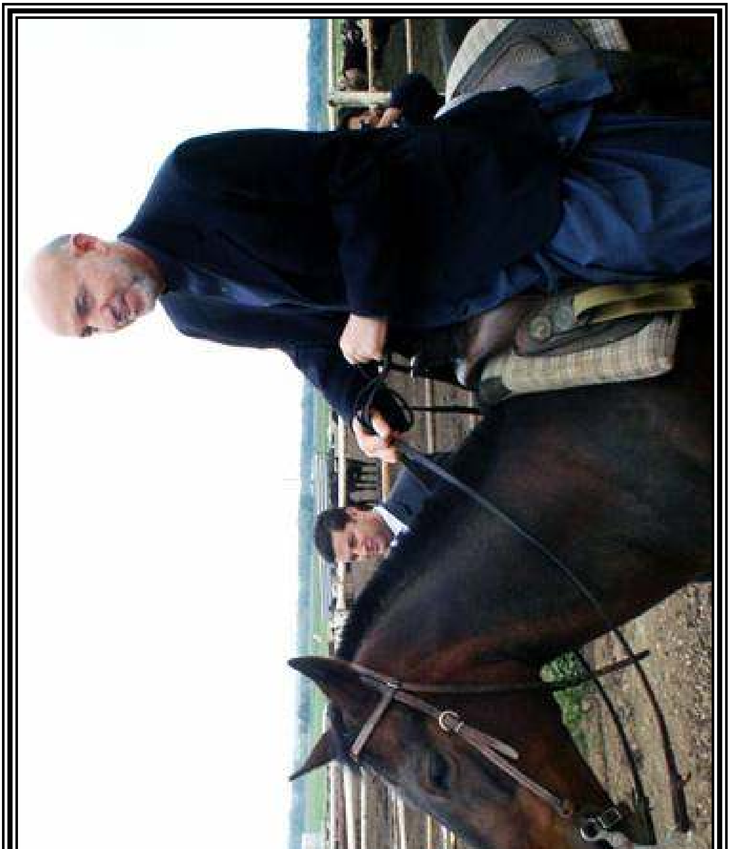

ولسمشر کرزی د آس د سپرلۍ پر مهال

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نولس سوه اتیایمو کلونو کي افغانانو سرو لښکرو ته ماتې ورکړه، خو د دوی هغه هڅي چي خپل هیواد به اداره کوي د کلونو په ورانیو او تشدد واوښتې، د اتیایمو کلونو په نیمایي کي طالبانو یو څه نظم او ثبات راوستی، مګر د هسپانیې د توندلارو عیسوي ډلو په شان زاړه پالي او زیږ رژیم ،چي له دوی سره سعودي متعصب هم ورسره و، چي همدلته یې د نړیوال تروریزم له پاره اډې هم جوړي کړې، خو د افغانانو له پاره دا کار د تحمل وړ نه و.

د ۲۰۰۱ م کال د ډسمبر پر پنځمه نېټه یعني پر نیویارک او واشنګټن باندي د القاعدې تر حملو دوې میاشتي وروسته د امریکا متحده ایالاتو او برتانیې پر افغانستان باندي د حملې تابیا وکړه. د ډسمبر پر اوومه پر افغانستان باندي د هوا له لاري حمله وسوه، خو د دواړو هیوادونو سپېشل فورس (ځانګړي پوځ) لا د وړاندي په افغانستان کي دننه د هوایي بمباریو له پاره د هدف ټاکلو او د شمالي اتحاد په راټولولو اخته وه، تر څو له دغي لاري طالبان له منځه یوسي. طالبانو پر دوی حمله په اصل کي پر اسلام حمله بلل. د متحده ایالاتو او د هغوی ملګرو هدف یوازي دا نه و، چي د طالبانو کرغېړن حکومت له منځه یوسي، چي یو وخت یې حمایه کاوه، بلکي د القاعده سازمان د اډو او ښوونیزو روزنځایونو له منځه وړل هم وه، چي د شتمن سعودي الاصله اسامه بن لادن له خوا چلول کېدل. په همدې وخت کي بیا د جرمني په بون

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي يوه ببرنۍ غونډه راوبلل سوه، تر څو تر طالبانو وروسته د يو نوي حکومت پر جوړښت سره ورېغبري.

حامد کرزی چي په همدې غونډه کي د افغانستان د لنډمهالي اداري د مشر په توګه وټاکل سو، د سپټمبر تر يوولسمي وروسته د ستي افغانستان ته داخل سو، تر څو په جنوب کي پښتانه د طالبانو په وړاندي راپورته کړي. د امريکا د هوايي ځواک او سپېشل فورس په ملاتړ د حامد کرزي کوچنۍ ډلي په چټکۍ سره غټ کلي او ښارګوټي يو په بل پسې تر خپلي ولکې لاندي راوستل. د نومبر پر دوولسمه شمالي ټلواله له غرونو څخه راکښته سوه او پر کابل يې حمله وکړه او طالبان يې ببله کومي نښتي له کابل څخه وشړل. په دوهمه ورځ د شمالي ټلوالي جنګيالي کابل ته د جشن لمانځلو په موخه داخل سول او د ښار د ځېل سوو خلکو له خوا يې تود هرکلی وسو. طالبان چي پخپلو پيک اپ موټرونو کي له ښار څخه وتل، ادعا يې کوله، چي دوی پخپله ښار پرېښووی، دا مهال کرزی او يو شمېر افغان جنګيالي د سپېشل فورس د مشاورينو سره د کندهار په شمال کي د شاه وليکوټ په کلي کي وه. امريکايي الوتکو پر هغه کرښه بمباري کوله، له کومه ځايه چي د طالبانو يوې کوچنۍ ډلي پر ياد سوي کلي باندي ډزي کولې.

افغان جنګيالي، څو کليوال او امريکايان د همدې کلي په څنډه کي يوې غونډۍ ته وختل تر څو هوايي حملې وڅاري. کرزی هم همدې غونډۍ ته پر لاري و، چي يو ملګري يې ورته وويل، چي د سيمي مشران راغلي دي او هغوی غواړي ستاسي سره ووينې. کرزی بيرته راوګرځېدی او هغه کور ته ولاړی چيري چي د کلي مشران ناست ول. نابېره يوې درنې چاودني د سرای کړکۍ ماتي کړې، دروازې يې والوزولې او د کنډوکپري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودانۍ خاوري خځلي پر کرزي او هغه مشرانو راتوی سوې. دا ځکه چي يو لوی ۲۰۰۰ پونډه سټلايټ رهبري سوی بم د امريکايي 52 - B ډوله الوتکي څخه په غلطه توګه و ناسم ځای ته رهنمايي او وغورځول سو.

په دې پېښه کي درې تنه امريکايان، يو شمېر افغان جنګيالي د ځينو ملکي کسانو په شمول ووژل سول. په همدې وخت کي يو امريکايي سرتېري او يو قومي مشر پر کرزي ځانونه واچول، دوی کرزی له هغه ځای څخه راوايستی او د يو غرګي په منځ کي يې يو سرای ته بوتلی. ياور يې سمدستي ورڅخه د وينو او خاورو په پاکولو پيل وکړ. په همدې وخت کي يې سټلايټ ټليفون ته زنګ راغلی، د کرزي ياور ټليفون راپورته کړ، خو له هغه خوا په انګليسي خبري کېدې او ورته وويل سوه چي ټليفون کرزي ته ورکړه.

دا د بي بي سي راډيو خبرياله ليزدوسيټ وه چي له بون څخه يې ټليفون کړی و، هغې ورته وويل: تبريک دي وي تاسي د افغانستان د انتقالي ادارې د مشر په توګه ونومول سواست. تر دې وروسته بل زنګ راغلی، دا په کندهار کي د يو افغان قوماندان ټليفون و، چي ويل يې: د طالبانو يو لوړ پوړی استازی شاه وليکوټ ته پر لاري دئ، غواړي چي تاسي ته د طالبانو د تسليمۍ ليک وړاندي کړي.(*)

حامد کرزی د ۱۹۵۷ م کال په ډسمبر کي د افغانستان په کندهار ولايت کي دې نړۍ ته راغلی دئ. کرزی معنی دی د کرز د کلي دئ او د ده د کورنۍ نوم هم له همدې څخه سرچينه اخلي. افغانان د خپلو کوچنيانو د زېږېدلو نېټه نه ليکي، نه يې لمانځي او حتی ځيني افغانان په دې نه پوهېږي چي په کوم کال زېږېدلي دي، خو کرزی يوې تعليم يافته او مشهوري کورنۍ ته منسوب دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کرزي پلار د پوپلزیو د قبیلې مشر و، لکه څنګه چې تر ده وړاندي يې پلار هم همدا دنده لرله پوپلزي د ابدالي قبیلې یوه پښه ده، چې دوې پېړۍ يې تر هغه وخته پوري چې پاچا ظاهرشاه په ۱۹۳۷ م کال کي واک ته ورسېد افغانستان اداره کاوه. خو کله چې په ۱۹۹۹ م کال د کرزي پلار د طالبانو له خوا ترور سو، نو کرزی د خپلي قبیلې مشر سو، خو نوموړی په قومي مسایلو چندان سر نه ګرځوي، دی وایي: زه یو ساده افغان یم.

دا چې د کرزي کورنۍ د پخواني پاچا محمدظاهرشاه سره نژدې اړیکي لرلې، نو کله چې دی د لندمهالي ادارې د مشر په توګه ونومول سو، لومړی کار يې دا و، چې پاچا له ایټالیا څخه تر یوې اوږدې جلا وطنۍ وروسته بیرته خپل وطن ته راولي او پخپل پخواني قصر کي يې ځای پر ځای کړي، چې دوستان او د کورنۍ غړي به يې پر راټول وي.

حامد کرزی اته وروڼه او یوه خور لري، خو دی د عمر له مخي منځنی دئ. ده به ویل چې مور یوه لوستې، خو محافظه کاره او دودیزه کورنۍ یو، مور ډېر شتمن نه وو، په کندهار کي نوري کورنۍ وې چې هغه تر موږ ډېري مړې وې.

خو دا کورنۍ د خپلي اوږدې او ښې سابقې له مخي چې د وخت د حاکمي کورنۍ سره يې لرله او په یو لوی کور کي د مستریح ژوند کولو له کبله ډېره مشهوره وه. په داسي حال کي چې د کرزي پلار یو ځواکمن خان او مور يې یوه روحاني ښځه وه، چې اکثره وخت به يې روژه وه. ده وویل چې ښه راشه درشه او د لوړ مورال لرل يې د خپلي مور څخه زده کړي دي.

کرزی د افغانستان د تاریخ د څو هغو سوله ییزو دورو څخه د هغې دورې په پای کي زېږېدلی دئ، چې د پاچا واکمنۍ قومي فیډرالي

(c) ketabton.com: The Digital Library

شکل درلود، داسي چي اکثریت پښتانه په جنوب، تاجک او اوزبک په شمال او رښل سوي شیعه هزاره اقلیت په مرکز کي مېشت وه.

کرزي د خپل ژوند یو څو کلونه په کرز کي تېر کړل او مکتب یې هم دلته پیل کړ، خو تر لومړۍ ټولګي ویلو وروسته یې کورنۍ کابل ته کډه سوه، دا مهال د کرزي پلار (اروا ښاد عبدالاحد کرزی) په پارلماني ټاکنو کي د ولسي جرګې غړی سو، چي ډېر افغان تاریخ پوهان دغه لسیزه د دیموکراسۍ لسیزه بولي. د ظاهرشاه حکومت یو اساسي شاهي نظام و، د پارلمان له پاره به داسي آزادي ټاکني تر سره کېدې لکه د نن ورځي آزادي ټاکني، کاندیدانو به د خپل ځان او هم د خپلو همفکره کاندیدانو له پاره تبلیغاتي کمپاین چلاوه، ویناوي به یې کولې او خپلو مؤکلینو ته به یې مېلمستیاوي جوړولې، دا مهال مشر کرزی (عبدالاحد کرزی) څلو ښښت کلن و.

کابل په هغه شپوورځو کي پاک، منظم او یو نړیوال ښار و، چي د جادو هري خوا ته یې ګڼې ونې ولاړې وې، غربي دیپلوماټانو به په کابل کي هستوګنه خورا خوښول په ځانګړې توګه د هندوکش د غرو لمنې. د کابل د هغه مهال عکسونه د دغه ښار د برم ښه نماینده ګي کوي، چي ټولو حکومتي کارکوونکو به غربي جامې اغوستې وې او د وزارتونو ودانۍ ډېري منظمي او ښایستې وې.

د افغانستان کوکنارو د اروپا په نشه یي کلتور کي ښۀ نوم درلود، خو شتمن او مالدار قاچاقبران د هغوی د هیروئینو کارخانې د لېږد د نړیوالو چینلو څخه لا څو کاله لیري وه.

کله چي افغانستان شاهي نظام او پارلمان درلود، د حکومت زیات کارونه په ولایتي او کلیوالي سطحه تر سره کېدل. د افغانستان ډېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیاسي ځواک له منتخبو حکومتي چارواکو او حتي د شاهي کورنۍ سره نه و، بلکي ډېر څه د محلي خانانو په واک کي وه. په دي کي شک نسته چي په کابل کي حکومت حاکم و، بلکي اطراف محلي روایاتو اداره کول. ډېر شیان د سوونو کلونو پخوا په ډول په افغاني لارو چارو تر سره کېدل او حلېدل، چي هیڅ لیکلي اسناد به یې نه لرل. د کرزي په یاد دي چي څنګه به د ده پلار محلي ستونزي د قوم د مشر په توګه هوارولې، نه د هغه ځواک څخه په استفاده چي دی یو منتخب چارواکی و.

کرزی راته وویل، چي اکثره وخت به زما پلار د محلي ستونزو د هواري له پاره ورغوښتل کېدی، دغه شخړي به یا د مځکي، ملکیت، اوبو، واده او داسي نورو پر سر وې. دا هر څه د مسئلې په لوی والي پوري اړه درلوده، ځیني به د کوچنیو خانانو له خوا هوارېدلې او د ځینو له پاره خو به د یوې ډلي مشهورو خانانو اړتیا وه. دعوه د دواړو خواوو څخه اورېدل کېده او پرېکړي بیا په خان پوري اړه درلوده، چي تور ته تور او سپین ته سپین ووایي. هیڅ کاغذ او لاسلیک ته اړتیا نه وه، بس همهغه فتوا هر څه وه. د حامد کرزي د کورنۍ ورځنی ژوند همېشه د دغسي پېښو ډک و.

افغانان په کورونو کي یو مېلمستون لري، چیري چي هلته مېلمانه د کورنۍ د مشر او د هغه د زامنو سره چای د بادامو او وچکو سره څښي او حتی ډوډۍ هم خوري. په دې وخت کي ښځي بالکل د نظره نهامي وي، بیله دې چي مېلمه د نژدې خپلوانو څخه وي، که داسي نه وي نو مېلمه به د مېلمستون پرته د کور بله برخه هیڅ ونه ویني. د حامد کرزي مېلمستون په کُلي توګه د محلي سیاست له پاره ځانګړی سوی و، چي همېشه به د ستونزو حل، د خوښیو او کوزدو مراسم پکښې تر سره کېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځيني وخت به مسئله ډېره لويه وه، چي د خان لخوا به ډېر کسان پکښې دخيل وه، تر څو دواړو غاړو ته په مېلمستون کي ښه راغلی ووايي، مشر کرزي (عبدالاحد کرزي) او نورو مشرانو به د همدې مشکل د هواري له پاره هغه کلي ته سفر کاوه.

د کرزي (حامد کرزي) د مځکي پر سر يوه داسي مسئله په ياد ده، چي د هغه د حل له پاره د کندهار د ټولو بانفوذه کسانو اړتيا وه. حامد د خپل پلار سره د دغي لوبي د ليدلو له پاره د کندهار او ارزګان ولايتونو تر منځ د نېش په نامه يوه کلي ته ملګری و، شايد دا د دغه ځوان له پاره په اصل کي يو درس و، چي کله دی يو ورځ د قوم مشر سي، څنګه به د خلکو ستونزي حلوي. د کلي د خلکو له پاره دا يوه لويه لوبه وه، چي د سلو په شاوخوا کي کسان ورته راغونډ سوي وه، چي په هغو کي به ځينو شاهدي ورکول او نورو به يوازي له مشرانو سره ليدل او د پرېکړي پايلي ته به يې انتظار ايسته، دواړو خواوو به خپل دلايل وړاندي کول، د کرزي پلار او نورو مشرانو به په خورا دقت غوږ ورته نيولی و، وروسته به مشران پخپل منځ کي سره جرګه سول او پر مسئله به وږغېدل. کرزی (حامد کرزی) وايي چي کله به دوی موافقې ته سره ورسېدل بيا به يې دواړو غاړو ته ور ږغ کړل او فيصله به يې ورته واورول، دواړي غاړي به له پرېکړي څخه راضي وې او تر پايه به هغه ته وفاداره وو.

د افغان کلتوري ځواک څخه چي په دغه ورځ يې ځوان کرزي توان وليد ډېر ځني اغېزمن سو او هغه هر څه يې اوس هم ښه په ياد دي، مګر دغه پېښه د يوه بل علت له کبله هم د ده په ذهم کي پاتي ده. کرزيان د کلي تر ټولو مشهوري او روحاني کورنۍ مېلمانه وه، چي د کرزي د قوله هغه کورنۍ لا تر اوسه هم په همهغه کلي کي اوسېږي، چي د خپلو ښايستو

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسانو په لرلو سره هم د ډېر اعتبار څښتنه وه. افغانان د اسانو په سپرلیو کي افسانوي شهرت لري او هغو اسانو ته زیات ارزښت ورکوي، چي ګړندي، ځواکمن او زړه ور وي.

دا هر څه د افغانانو په ملي لوبه بزکشي کي رانغښتي دي. د دې لوبي وتلي کسان د شمال څخه دي. د بزکشۍ ټکي په ټکي معنی (goat grabbing) ده، چي د دغه لوبي سوچه فورم ښېله لوبه‌لو په آزاد میدان کي تر سره کېږي. بوزه او یا سخوندر حلال سوی او یا یې سر پرېکړل سوی وي، وروسته پر مځکه ایښوول کېږي، آس سپاره په زاړه آزاد فورم کي (۵۰) او حتی (۱۰۰) کسان وو، پایځي یې رانغښتي، د لرګي لاس لرونکي غمچینه به یې په غاښو کي وه، چي خپل یا د بل آس غاښ ور وانه چوي، کوښښ به یې کاوه چي د مړې بوزې پر لوري مانور وکړي، چي ورسره سم یوه وحشي اله ګوله د اسانو شیشنی او کپ اچونه رامنځته سي. د دوړو او غبار په منځ کي یو سپور داسي کښته سي چي یوه پښه به یې په رکاب بله د آس تر خېټې لاندي (۷۵) پونډه سخوندر له مځکي څخه راپورته کړي او کوښښ کوي چي له هغه سره د میدانه ووزي. په داسي حال کي چي هغه نور سپاره دی تعقیبوي او هڅه کوي چي سخوندر د ده له لاسه وباسي چي په دې ډول نومرې جوړې کړي، باید سپور کس سخوندر د اس پر ملا باندي په روښانه او آزاده توګه د ټولو تعقیب کوونکو څخه یوسي.

کله کله داسي کېږي، چي دوه سپاره چي یوه یې یوه پښه نیولې او هغه بل یې بله پښه نیولې وي له میدانه وزي. زیات وختونه دا د دغو کسانو په ځواکمنتیا پوري اړه لري، چي ځیني وختونه له ډېره زوره د سخوندر څخه پښه جلا کېږي او یوه ته یوازې پښه پاته کېږي، او هغه بل د نور سخوندر سره د بري تر سرمنزله رسېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اوس وخت کې دغه لوبه د دوو لوبډلو تر منځ تر سره کېږي، چې ميدان يې هم د فوټبال د لوبغالي په اندازه وي. داد تماشاچيانو له پاره يو څه خوندي بڼه لري، تر هغه چې په آزاد ميدان کې به د خپل ژوند د ژغورلو له پاره په داسي حال کې ځغاستل چې د يوې لوبې ګلې په پښو کې پايماله نه سي، خو هغه انفرادي آزاد شکل د دغې زړې لوبې هم له منځه ورسره ولاړی.

بزکشي رسمي بڼه لري چې په دقت سره بايد سره منظمه سوې واى او دغه لوبې څو ورځې په بر کې نيولي واى، هغه خان چې فکر کوي چې د دې لوبې اقتصادي توان لري نوبه يې په اوونيو دغه لوبه غځوله، له همدې له پاره به يې بلنليکونه لېږل، خوراکي توکي به يې ذخيره کول، د خوب خوني به يې اماده کولې او غوره لوبغاړي به يې د لوبې د تر سره کولو له پاره ورته راغوښتل. شايد خان له يوه مهم بلونکي او يا هم له يوه ستوري لوبغاړي لخوا وننګول سي، خو که چيري دی خپلو مېلمنو ته په وړ خوړو او سرپناه کې پاته راسي او يا د سيالو ډلو تر منځ شخړه رامنځته سي او يا نقدي جايزې مناسبي نه وي نو هغه خان به اعتبار او ځواک دواړه له لاسه ورکړي.

د بزکشۍ د تر سره کولو فکر دي بايد تر هغو پوري په مغزو کې در ونه ګرځي، تر څو چې تاسي ډاډه نه سئ چې تاسي يې تر اوده وتلای سئ او يا هغه صلاحيت، ځواک او نفوذ چې تاسي په افغان حکومت کې تر لاسه کړی دئ د بايللو خطر ته غاړه کښېږدی خو کله چې کرزی واک ته ورسېد تر همدې اغېز لاندي راغلی و.

حامد کرزی د نوي ديموکراتيک افغانستان د ولسمشر په صفت په ډېره ښه توګه د خپل واک له محدوديتونو څخه خبر دئ او د دې هڅه نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوي چي هر هغه څه چی دی پوهېږي تر سره کړي. د مختلفو جنګسالارانو سره د ده ګذاره يې تر ټولو غوره ببلګه ده، نوموړی پر دې بريالی سوی دئ، چي ځيني زورواکان د خپل ځواک له مرکزونو څخه ليري کړي، د مخدره موادو د توليد د مخنيوي په ساحه کي ځکه پاته راغلی دئ، چي نوموړی پوهېږي چي په اوسني وخت کي د دغه کار په تر سره کولو کي بېوسه دئ.

بيرته د نېش کلي ته ورګرځو، څنګه چي کرزي او پلار يې د کوربنو سره چای وڅښلې، يو کس د دوی د درناوي له پاره خپل يو کورنی آس راوست، ځوان حامد پر آس د سپرلۍ پرېکړه وکړه، که څه هم تر دې وړاندي نوموړی پر آس نه و سپور سوی، نوموړي پر آس پښه واړول او حرکت ته يې چمتو کړ او په کراره يې له کلي څخه ليري بوت. ده په کړه خندا وويل چي تر دې مهاله خورا ښه و. خو کله چي مي د آس مخ د کلي پر لور راوګرځاوه نوموړي آس د برېښنا په شان په ډېره تلوسه د خپل کور پر خوا منډي کړې. همدا د ده لومړی ځل دئ چي پر آس سپرېږي نو په دې نه پوهېدی چي په څه ډول يې ودروي، ځکه نو نوموړي د خپل قيمتي ژوند دژغورلو په هڅه کي و او اس هم سيخ سيده و خپل غوجل ته منډي وهلې. څنګه چي اس د غوجل دروازې ته په ورننوتو و، کرزي په همدې وخت کي له مغز څخه کار واخيست او د غوجل ددروازې د سر تير يې ونيوی، له همدې کبله دی لوړ د دروازې پر سر پاته سو او اس تر ده لاندي تېر سو. نوموړی هلته ځړېدلی پاته سو، چي وروسته له ژوبل کېدو پرته مځکي ته را کښته سو.

کرزی وايي: دا حالت ډېر بېروونکی و، ټولو راوځغستل چي وګوري زه خو به نه يم خوږ سوی، د کلي يوه سپين ږيري سړي راته وويل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ډېر ښه ته ډېر چالاکه هلک یې ! وروسته چې دوی کلی پرېښووی یو کس له یوه ډېر ښایسته کوچني آس سره راغلی او هغه یې حامد ته د تحفې په توګه ورکړ. کرزی وایي چې ما هغه ته د نصواري روښانه رنګ او سپین ټکو له کبله د (بادام ګل) نوم ورکړ. نوموړي دغه آس ډېر کلونه د ځانه سره وساتی، او اکثره وخت به هغه پېښې ته د افغاني سیرت او عنعنې د بېلګې په توګه کتل. سره د دې چې د ده د هیواد بې رحمه تاریخ په خونخواري کې د افغانانو شهرت او د نه بخښونکي توریالیتوب سره سره کرزی د خپلو خلکو پر سخاوت او مېلمه پالنه باور لري.

په رشتیا د ټولو افغانانو په ځانګړې توګه د پښتنو ژوند خو د عزت، مېلمه پاني او کسات شخه جوړ دئ، دا د یوه افغان فریضه ده، چې پخپل کور کې د ټولو خلکو مېلمه پالنه وکړي حتی که دښمن هم وي. مګر عزت او وقار ته د هر ډول سپکاوي کسات باید واخیستل سي، چې بل هیڅ شی نه پکښې ځایېږي. د کرزي پلار او نورو مشرانو پرېکړې کولې او قومي شخړې یې هوارولې، د پرېکړې د دواړو غاړو په عزت او حساسیتونو پوهېدل، چې په یوه معظله کې یې د راپورته کېدو امکان وي.

په کندهار کې کرزیانو په خورا اساسي کور کې ژوند کاوه، چې باغ هم پکښې و. د کور غولی خورا لوی و، چې حامد کولای سوای پر آس سپرلي پکښې وکړي، په دغه سرای کې باغ، د کبانو حوض، ونې، ګلان او د ده پکښې ډېر الوتونکي هم په یاد دي، دی وایي چې ډېر مستریح او باډسپلینه ژوند مو درلود. کرزی وایي چې په سلوک کې اصول ډېر سخت وه خو زما په روزنه کې یې مهم رول ولوباوه او په ژوند کې یې ښه لوري ته سوق کړم. مور دا زده کړل چې نه یوازي د خپلو والدینو احترام او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اطاعت وکړو بلکی عموماً ټولو مشرانو ته په درنه سترګو وګورو. دا د افغانانو د ژوند اصلي لار ده، خو دا لاره په ځانګړې توګه په کليوالي سيمو کي ډېره قوي ده.

کله چي کرزی ولسمشر سو، ده يوه والي ته بلنه ورکړې چي په ارګ کي د ده سره وګوري او والي خپل کوچنی زوی هم ورسره راوست، دا هلک د دوه نيمو کلونو و، کله چي پلار او زوی د ولسمشر و دفتر ته ور ننوتل، کرزي سمدستي دغه هلک واخيست په غېږ کي يې ونيوی او مچ يې کړ.

کرزي وويل چي دغه هلک هم خپله وظيفه لرل، ځکه چي همدا سي روزل سوی و، چي تر سره يې کړي او سره له دې چي ما په روغبړ سره د دغه کوچني هلک هر څه ور ګډوډ کړل بيا هم ده خپله ذمه واري هېره نه کړه. دې هلک مخکي لا له خپلي کورنۍ څخه زده کړې وه، چي تر معرفت وروسته څونه ژر چي کېدا ی سي بايد دمشرانو لاس ور مچ کړي، خو کرزي ده ته دا موقع په لاس ور نه کړه، مګر کله چي ولسمشر دغه کوچنی ملګری کښته کړ، سمدستي يې ورته اسلام عليک ووايه، او د کرزي لاس يې ور مچ کړ. کرزی وايي چي وروسته نومړي د دې احساس وکړ، چي اوس يې نو په سمه توګه خپله وظيفه تر سره کړې ده. په همدې ډول موږ را لوی سوي يو، په افغاني عنعنوي کورنيو کي بايد کوچنيانو ته ور ښوول سوي وي چي بايد دمشرانو ډېر درناوی وکړي.

ځوان کرزی ډېر آرام هلک و، خو کله چي يې کورنۍ کابل ته ولاړه، يوه ډله انډيوالان يې پيدا کړل، په حقيقت کي دا دوې کوچنۍ ډلي چي يوه يې په مکتب او هغه بله په ګاونډيتوب کي. هر هغه ملګری چي بايد د هغه بل کور ته ورسي بايد د خپلي کورنۍ اجازه ولري، والدين تل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهېږي چي کوچنيان يې چيري او له چا سره دي. حتی په تنکۍ ځوانۍ کي د کرزي کوچنيانو بايد يو ځای ته د تللو له پاره د خپلو پلرونو څخه اجازه اخيستې وای، په ځانګړې توګه سينما ته. کرزی وايي ما د عمر د تفاوت په خاطر د خپلو ورونو او خونديو سره ډېره راشه درشه نه لرل، مګر کله کله به زمونږ دوستان لکه د کاکا، ماما، عمه او خاله زامن او اکاګان سره راغونډېدل او سينما ته به تللو، حامد او ملګرو يې له فوټبال سره مينه لرله او همدا شان پر بايسکل به يې د ښار چکر واهه.

د کرزي تر ټولو ښې خاطرې اکثره په استالف کي له مېلو څخه دي، دا يو کوچنی کلی دئ، چي د کابل څخه د يوه ساعت د موټر د مزل په اندازه ليري پروت دئ، او د خپلي کلالۍ له کبله خورا مشهور او زرغونتوب يې پر ښاري کورنيو خورا اغېزه ښندي، چي په مېله ور ووزي او يا د اوونۍ پای هلته تېر کړي. استالف د (۲۰۰۱ م) کال په جګړو کي سخت وران سو، خو په هغه وخت کي خورا زرغون او په زړه پوري کلی و، لکه يو رغيانه چي سيندونه، حوضونه، باغونه او ځنګلونه ولري. د همدې ځای د اکثرو کورنيو د ژوند روزګار د لاسي کلالۍ توليدات دي، چي خورا روښانه زرغونه او په شنه ښيښه سينګار سوي وي، چي په مارکيټ کي د ښار په هره برخه کي تر لاسه کېدلای سي. په کال کي يو ځل به د کرزي ماما چي د دولتي مطابعو رئيس و* په استالف کي به يې لويه مېله جوړول، کرزی وايي چي د کورنۍ ټوله کوچنيان، ټوله زما د کاکا او ماما زامن له خپلو والدينو، نيکونو او اناګانو سره هلته درې يا څلور ورځي تېرولې، چي شاوخوا به مو ځغستل، ونو ته به ختلو او په سيندونو کي به

---

* د کرزی ما ما اروانباد محمد ابراهيم کندهاری و، چي د پخواني شاه اعليحضرت محمد ظاهر د پاچهۍ په دوره کي د دولتي مطابعو رئيس و، ژباړن.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مو لوبي کولې او دامبلې زما د کوچنيوالي تر ټولو غوره وختونه وه.

کوچنيانو ته د امتياز په توګه ځوان کرزي هم د موقع څخه په استفاده سره ځان ښودنه کړې وه او د ده هغه توره تر اوسه په ياد ده، چې يو وخت يې په استالف کې د مېلې پر مهال کړې وه. د ده اکا يو افغان هنرمند د نتو په نامه راوستی و، چې غزلې ووايي. نتو په ټوله هيواد کې د محلي غزلو په ويلو شهرت درلود. حامد چې په هغه وخت کې به نهه يا لس کلن و د نتو تر څنګ کښېناست، او هغه ته يې غوږ ونيوی، کله چې نتو غزله ختمه کړه کرزي ورته وويل:

"ښاغلې!"

زاړه هنرمند کښته ورته وکتل او ورته وېې ويل:

بلې زويه!

حامد غوښتل چې ده ته په افغاني موسيقي کې خپله وړتيا وښووي، او ترې وې پوښتل: آيا تاسي کلاسيکه غزل هم ويلای سئ؟ د ده مطلب راګونه وو، لکه کلاسيک هندي راګونه، چې په افغانستان کې هم ويل کېږي. کرزی وايي دا داسي و لکه سړی چې د کليوالي هنرمند څخه وپوښتي، چې بيتون راته ووايه او له همدې کبله نتو پر ما ډېر په غوسه او قهر سو او وېې ويل، چې له مخې مې ورک سه، او ته بيا په کلاسيکه موسيقي څه پوهېږې؟

د کرزي ياد دي چې کابل په هغه وخت کې نه يوازي پاک، خوندي، پر موډ برابر او د يوې ښې فعالي ادارې درلوونکی و، د پخواني پاچا له واک څخه تر ايسته کېدو وروسته چې کله کرزی هندوستان ته د لوړو زده کړو له پاره ولاړی، او د لومړنۍ ژمنۍ رخصتيو په جريان کې بيرته کابل ته راوګرځېد نو ډېر حيران سو، چې د پاکستان په نسبت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان کي ځونه ښه اداري نظام حاکم دئ. پاکستان ته په اوښتلو سره باید ټول مسافرین له بس څخه کښته سوي وای او د پاسپورټ له کنټرول څخه تېر سوي وای. مګر کله چي افغانستان ته راواوښتو نو ټوله مسافر په بس کي پر خپلو سیټونو ناست وه او پولیس بس ته راپورته سو، پاسپورټونه یې له مسافرو څخه ټول کړل، وبهرنیو مسافرینو ته یې بیرته بس ته پاسپورټونه راوړل، او کرزي ته یې وویل چي ستاسي پاسپورټ دلې په پوله کي راسره ساتو، چي وروسته بیا تاسي کولای سئ د بهرنیو چارو له وزارت څخه یې تر لاسه کړئ. کرزی وایي په ډېر ډاډ سره چي زه یوه اوونۍ وروسته د بهرنیو چارو وزارت ته ورغلم پاسپورټ مي تیار هلته پروت و. ما د افغانستان د اداري سیستم په مؤثروالي ډېر ویاړ کاوه، کله چي ځوان کرزي د بس په ذریعه د پاکستان او هندوستان سفر وکړ کابل ورته اروپایي ښار غوندي ښکارېده. تقریباً هر چا غربي جامې اغوستلې، د هغه وخت عکسونه د ده د دې ادعا تایید کوي، که څه هم هلته ډېر موټرونه نه ول، خو ښار د برېښنایي او ډېزلي بسونو خورا ښه ترانسپورټي سیستم درلود، چي د ښار ټولي برخي یې تر پوښښ لاندي راوستلي وې. کابلیان ډېر جهان دیده او د غرب اغېزه له ورایه پر څرګندېدله. کرزی وایي تاسي کولای سوای چي هر ډول عصري موسیقي واروئ، لکه د Tom Jones او Engelbert Humperdink. نوموړی به همېشه د افغان موسیقۍ مرکز په نامه د موسیقۍ دوکان ته ورتلی، چي د ده یو دوست یې خاوند و. تر دې وړاندي چي د کوم یوه د رانیولو پرېکړه وکړي دی به په یوه کوچنۍ غرفه کي کښېناست، ګوشکي به یې په غوږو کړې او هغه به یې واورېد. په همدې ډول زیات ښه رستورانتونه هم موجود وه.

د کرزي د زده کړي په وخت کي افغاني ټولګي د زده کړي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډسپلین مرکز و. ټولګی د افغان ځوانانو د جوړښت په بنه کي خورا مهم رول لوباوه، دی وایي چي موږ د ښوونکو خورا زیات احترام کاوه. هیڅ پروا یې نه کوله، چي ته د خپلو ملګرو سره تر ښوونځي بهر څونه بد یې خو په هغه وخت کي چي تاسي ښوونکی لیدلی وای نه یوازي ستاسي شخصي ښوونکی بلکي هر یو نو باید ځان دي سم کړی وای.

په لومړي سر کي د حامد ښوونځی خورا ډېر خوښېده، مګر دا خوښي پر ظاهرشاه تر کودتا وړاندي وه، چي وروسته هر څه کمونیزم پرغمل کړل.

کله چي په ۱۹۷۳ م کال کي ظاهرشاه د ایټالیا په سفر بوخت و، داود خان چي لومړی وزیر او د شاه اخښی او د اکا زوی و، واک پخپل لاس کي واخیست، کله چي داود خان لومړی وزیر و ببله دې چي کمونیستې و په بهرنیو اړیکو کي روسیې ته خورا نژدې و، له همدې کبله روسانو ورسره خورا زیاتي نظامي مرستي د عصري وسلو په شمول وکړې. دلته په دننه کي داود خان پلان درلود، چي د خلق او پرچم افغان کمونیستې ډلي شا ته پربږدي، کوم چي د شاهي نظام سرسخت دښمنان او په اردو کي یې سختي ریښې لرلې. شوروي اتحاد په لومړي سر کي د داود خان کودتا وستایل، خو دی کمونیزم ته نژدې خورا وطن پال افغان و، چي پر یوې قوي سیاسي ډلي مرکزي حکومت او د مرکز لخوا کنټرولېدونکي اقتصادي پرمختګ یې باور درلود. هغه کمونیستانو چي د داود خان سره یې د واک په نیولو کي مرسته کړې وه اوس د کابل په اداره کي د نوي اعتبار تر لاسه کولو په خاطر په جامو کي نه ځایېدل او د دوی اغېزه تر ښوونځیو پوري ور ورسېده. د حبیبیې لېسې په شمول چي کرزی هم همدلته زده کړي کولې چي د ښار تر ټولو لوی او غوره منځنیو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونځیو څخه شمېر کېده کرزی وایي چي موږ ته د کمونستي ښوونکو راتګ پیل سو او هغوی په ځانګړې توګه ځیني خلک تعقیبول.

زه نه وم خبر چي یو ښوونکی به د داسي چا خلاف وي لکه زه، زما تر اوسه د بیالوژي یو کمونیست ښوونکی په یاد دئ چي زه یې ښه نه ایسېدم، ځکه چي ده فکر کاوه چي زه ډېر مستریح ژوند لرم. هغه ډېري احمقانه نظریې لرلې، ده فکر کاوه چي زموږ په کور کي هر څه په بربښنا تر سره کېږي، چي مازي یو بټن ووهو نو د اشپزخانې څخه خواړه پر پټه باندي راوزي. یوه ورځ د لسم ټولګي ځوان حامد د بیالوژي ښوونکي د انسان تکاملي نظریه چلنج کړل. کرزی وایي چي دا داسي مضمون و، چي ما ډېره مطالعه پکښې لرله، د ډاروین تیوري او داسي نور او زه پوهېدم چي په همدې اړه زه تر همدې ښوونکي ډېر معلومات لرم. کله چي ما هغه چلنج کړ نژدې و، چي زه یې ټکولی وای، او همدا لومړی ځل و چي په ښوونځي کي د مشکل سره مخامخ سوم.

د ۱۹۷۳ م کال کودتا په ډېرو شیانو کي د کرزي د فامیلي ژوند په شمول تغیر راوست. د ده پلار د شاه سره د نژدې اړیکو له کبله تر فشار لاندي و، یو څو کاله وروسته خو د همدې اړیکو له امله د څرخي پله زندان ته ولېږل سو. همدې زندان ته کمونیستانو په لسګونو زره سیاسي بندیان ولېږل، چي اکثره شکنجه او ووژل سول.

کله چي کرزی له حبیبیې ښوونځي څخه فارغ سو، پرېکړه یې وکړه چي نوري زده کړي په هندوستان کي تر سره کړي. کودتا او کمونیست ښوونکو کېدای سوای چي د ده پر انتخاب اغېزه کړې وای، مګر د دې په مخنیوي کي د ده ورونو ډېر رول ولوباوه. د ده دوو ورونو په متحده ایالاتو کي زده کړي کولې او هغوی ده ته وویل: چي ته باید داسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای ته ولاړ سي چيري چي انګليسي زده کولای سي. ده په دوو ژبو خبري کولای سوای پښتو او دري. دري ته فارسي هم ويل کېږي او دا د فارسي افغاني ډول دئ. همدا دواړي ژبي د کرزي په کور کي ويل کېدلې او دا د افغاني سيرت تر ټولو ښه نمونه ده. کابل او نور افغان ښارونه څو قوميز دي، چي د هيواد د هري برخي خلک پکښې تر سترګو کېږي. کرزی وايي ټوله لوستي کسان په دواړو ژبو رږغېدای سي، او دواړي په مساوي توګه دوې افغاني ژبي وې، چي هيڅ يوې تر هغه بلي امتياز نه درلود، هيڅوا دا فکر نه کاوه چي پښتو يوازي د پښتنو ژبه ده او فارسي د نورو ګروپونو. دوی د افغانستان ژبي وې چي دا تر ټولو غوره ټکی دئ، موږ دوه ژبيز خو يو کلتور مو دي.

کرزي د يوه کلتور داسي مثال وړاندي کړ: ده وويل چي په راوروستو کي د زابل څخه زما يو ملګری زما د ليدو له پاره راغلی. د ده ښه، چپنه، بګړی، کالي، کړه وړه او هغه د خبرو کولو طرز يوه ذره هم زما د يوه نژدې بدخشاني انډيوال د ښې، کړه وړو او خبرو تر طرز توپير نه درلود. يادي سوي دواړي سيمي يو له بل څخه د زر کيلومتره په واټن ليري دي. کرزی وايي څومره ډېر چي د افغانستان تاريخ ته ورننوزې هغونه لږ توپير به د سيمو تر منځ ووينې. د کرزي پلار چي د کندهارو، قرقولي يې پر سر کوله (د کرزي له خولې) په همدې ډول يوه بل خان مهين يار له هزاره جاتو څخه او نورو هم د هيواد له هره ګوټه څخه همدا خولۍ پر سر کول او يو شان کړه وړه يې لرل.

کرزی وايي تر ټولو غوره کتاب چي پر لويه جرګه باندي وکښل سو، ليکوال يې د شمال و نه د جنوب په کوم ځای کي چي دا جرګه زېږېدلې ده. موږ ټول يو افغان يو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېر افغان ځوانان په هغه وخت کې هندوستان ته د زده کړو له پاره تلل، چې په هغو کې يو د کرزي د ماما زوی و، چې هلته د طب لوستلو له پاره تللی و (په را وروسته کې هغه په متحده ایالاتو کې د سرطان يو مشهور متخصص سو). کرزی په لومړي سر کې ډهلي ته ولاړ، چې ډېر ژر ورته معلومه سوه چې د هغه ځای د وږونکي ګرمۍ توان نه لري،ځکه چې دی د سمندر له سطحي څخه په شپږ زره فوټه لوړ کابل کې رالوی سوی و، چې حتی په دوبي کې يې هم ګرمۍ سړي ته تکليف نه ورکاوه، خو ډهلي د ده له پاره ډېر ګرم و. د کرزي د ماما زوی ده ته وويل چې ته بايد شيملا (Simla) ته ولاړ سې، هغه ځای د غونډيو پر سر آباد دئ، او د Himachal په نامه يې پوهنتون درلود.

د کرزي هغه شپې په ياد دي، چې کله د ډهلي څخه اورګاډی و شيمله ته ورداخل سو، چې خورا ډېر حيرانوونکی و، موږ د ښار ګرمي تر شا پرېښووله او اورګاډی په ښايستو کليو کې مخ په وړاندي روان و او د غونډيو سيمو ته په ورختو و. د هغه ونو ګلان چې پټلۍ ته به نژدې ولاړي وې چې کله به اورګاډی ورسره ټکر سو نوګلان به ډبو ته رادننه سول او وريځې به داسې کاښکا بدلې لکه په يوه کړکۍ چې رانوزي او تر هغه بلې ووځي. شيملا د غونډيو پر سر آباد دئ، چې په دوبي کې به برتانوي افسران او لوړ رتبه دولتي چارواکي د خپلو کورنيو سره د ښارونو څخه له ګرمۍ ورته راتښتېدل. د برتانويانو همدا ځای ډېر خوښېده له همدې کبله يې دا ځای په اوړي کې د هندوستان مرکز وټاکه. همدې ځای له کرزي څخه زړه يووړ. کرزی وايي چې هغه ډېر په زړه پوري ځای و. حيرانوونکي منظرې يې لرلې، د غرونو سرونه به يې په واورو پوښلي وه، او موسم يې زما خوښېده. ده هغه پوهنتون ته درخواست وکړ خو هغوی د حبيبيې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لېسې و ډيپلومې ته اعتبار نه ورکاوه، خو نوموړی لومړی افغان و چې هلته داخله ورکړل سوه.

لومړۍ څو مياشتي د کرزي له پاره ډېري سختي وې، ځکه چې نوموړی همدلته تنها افغان و، له کورنۍ او دوستانو څخه ليري و او درسونه يې هم ټوله په انګليسي ژبه وه، چې د ده هم په هغه وخت کي نه وه زده. دی وايي کوم ژوند چې ما په کابل کي درلود دا تر هغه خورا سخت و. په لومړي سر کي نوموړی قصر ته ورته جورجايې مېلمستون په يوه کوچنۍ خونه کي چې په (Summer Hill) کي واقع او د ښار غربي سيمه ده اوسېده او دا هغه سيمه ده چې کله به مهاتما ګاندي له شيملا څخه ليدنه کوله دلته به پاته کېدی. وروسته همدا ځای د All India د طبي ساينس د انسټيټيوټ په مېلمستون واوښت. کرزی وايي چې دا ډېر په زړه پوري ځای و، خو دلته نه ډوډی او نه هم حتی چای ورکول کېدې، او له بله پلوه زموږ د کالج څخه د يوه ساعت پياده تګ په اندازه ليري و. کله چې به د ټولګيو څخه وزګار سوم بيا به په غونډيو کي يو جونګړي ته ورتلم، چې هلته د بيا رغوني څو تنه کارګر اوسېدل او ما به ډوډۍ له هغوی سره خوړل. دا خواړه ډېر ښه نه وه، چې اکثره به له رېګو څخه ډک وه. تر دغه غريبي ماښامنۍ وروسته به کرزی بېرته خپلي خوني ته راګرځېده او د پوهنځي کتابونه به يې لوستل.

کله چې دی هلته و، نو انګليسي بيا اجباري وه. دی په دې هم وپوهېده، چې په افغانستان کي تعليم دی په لابراتوار کي د ساينسي تمرينو له پاره سم نه و اماده کړی. په عمومي پوهنه، ساينسي تيوريو او نړيواله پوهنه کي ده احساسوله چې تر اکثرو هندي زده کوونکو په مايلونو مخکي دئ. دی وايي چې د رياضي، فزيک او کېميا ټولي

(c) ketabton.com: The Digital Library

فارمولې او عنصرونه مو په زړه کې ناست وه. موږ د امریکا تاریخ ، د ناپیلیون جګړې، اوسنۍ چارې لوستې وې. ما د میسیسیپي ، امازون او نورو شیانو په اړه خورا ډېر معلومات لرل او تر خپلو هندي ټولګیوالو زیات مخکې وم. خو کله چې به په لابراتوار کې عملي درس ته راغلو نو بیا به هغوی زما څخه خورا ډېر وړاندې وه. په تیوریو کې ځوان کرزی ښېخې بلبل غوندې و. خو کله چې به لابراتوار ته ورداخل سو نو بیا به هر څه ځنې ورک سول. د ده د بوټاني درسونه په لومړي سر کې ډېر سخت وه.

په شیملا کې مشکلاتو دغه تازه ځوان پر یوه جګړه واړاوی. کله چې دی ولسمشر سو، نو ډېر ځله یې په کنفرانسونو کې د دې یادونه وکړل، چې د افغان تعلیمي بنسټ باید سم سي. داسې چې د عمومي زده کړې او عملي زده کړې تر منځ باید مناسب توازن وي.

په لومړي سر کې د کرزي له پاره د انګلیسي ژبې ټولګی هم خورا مشکل و. وروسته د ده له استادانو څخه یو دې ته متوجه سو چې دی په انګلیسي کې مشکل لري، البته چې دا ډېر غوره انسان و، له ده څخه یې وپوښتل چې څه ډول قاموس کاروي؟ کرزي په جواب کې ورته وویل چې فارسي - انګلیسي قاموس کاروم. پروفیسر خپل سر وټکاوه او وې ویل: نه ! نه ! هغه بیا مه کاروه! له هغه قاموس څخه به ته هیڅکله انګلیسي زده نه کړې، داسې قاموس کاروه چې ټوله انګلیسي وي. کرزی هم یوه دوکان ته ولاړ یو لوی انګلیسي قاموس چې د Random House له خوا چاپ سوی و په ۳۰ روپۍ چې د هغه وخت دوه ډالره کېدل رانیوی.

د ماخوستن تر ډوډۍ وروسته به کرزی خپلې خونې ته تلی او خپل کتابونه به یې لوستل. کله چې به له داسې یوه لغت سره مخامخ سو، چې د ده به نه و زده، نو قاموس ته به یې مراجعه کول. دی وایي چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاموس کي به له نورو داسي لغاتونو سره مخامخ سوم، چي زما به نه وه زده، چي هغه به مي هم ورسره وکتل. هره شپه به ده پنځه یا شپږ پاڼي له لغاتونو او د هغوی په ساده تشریح ډکولې. کرزی وایي چي همدا کار مي دوې درې میاشتي وکړ، چي زیات مشکل و. خو کله چي زه ډهلي ته د خپل استوګني د اوږدېدلو د درخواست لـه پاره ولاړم، او هغه افغان هلکان چي هلته ما پېژندل چي کله زه په انګلیسي ږغېدم ډېر حیران سول. البته زه دې ته نه وم متوجه خو انګلیسي مي په دوو درو میاشتو کي زده کړې وه.

کله چي کرزی بیرته شیملا ته راوګرځېد په یوه هوټل کي یې استوګنه غوره کړه، چي د یوې کونډې او د هغې د درو لوڼو له خوا پر مخ بېول کېده. چي یوه یې د ده همزولې او هغه نوري دوې یې تر ده لږ څه مشري وې. دی وایي چي د هغوی پلار وفات سوی و او دا یوه ډېره ښه کورنۍ وه او هلته محاورې زما د انګلیسي په قوي کولو کي ډېره مرسته راسره وکړه. په همدې ډول دی د هندي او افغاني کورنیو تر منځ په توپیرونو هم پوه سو.

افغاني کورنۍ د پرېمانۍ ژوند خوښوي ، هر څه چي لري هغه را اخلي او هیڅ د سپما فکر نه لري. دوی هر شی پرېمانه را اخلي، دوی د مېز پر سر خورا زیاته ډوډۍ اېږدي، دوی پیسې مصرفوي او حتی که دوی کالي هم و نه لري چي دا د افغانانو یو جلا کردار دي.

پوهنتون په کرزي له یوه لیول څخه بل ته پورته کاوه، خو تر اوسه لا هغوی د حبیبي لیسې ډیپلومه نه منل او نه یې کرزي ته ویل چي څوم نومره دئ. خو کله چي یې د لیسانس دوره پای ته ورسول د ماسټرۍ پروګرام ته ور داخل سو، وروسته نو پوهنتون د ده د لېسې ډیپلومه ومنل

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د تېرو درو کلونو نومرې یې هم ورته وویلې. وروسته دی وپوهېدی چې یوازې د لومړۍ دورې د انګلیسي په مضمون کې ناکامه سوی دئ او په نورو مضمونونو کې بریالی سوی دئ، له همدې کبله به نومړي ته اجازه ورکول کېده چې د یوه لېول تر ختمولو وروسته په لوړ لېول کې زده کړې ته دوام ورکړي.

په ۱۹۷۸ م کال کرزی کابل ته د ژمي د یوې بلې رخصتۍ تېرولو له پاره کور ته راغلی. دی په کابل کې و هغه کس چې شاه یې له واکه لیرې کړی او شاهي نظام یې ختم کړی یعني داودخان پخپله په یوه وینې بهېدونکي کودتا کې د کمونیستانو له خوا له واکه ګوښه او ووژل سو. کرزی په هغه ګړي و ارګ ته نژدې د خپل یوه ملګري په کور کې و چې د داود خان مخالفینو ارګ محاصره کړ.

کله چې داود خان د افغان کمونیستي ډلو په ملاتړ شاه له واکه ګوښه کړ، دی په تدریجي توګه و ښي خوا ته وګرځېد او زیات کمونیستانو یې له خپل حکومت څخه وشړل. ده همدا شان هڅه وکړه افغانستان چې یوازې اقتصادي او نظامي تکیه یې پر شوروي اتحاد ده له اتکا څخه یې خلا کړي، په جنوب کې هندوستان او په غرب کې ایران او عربي هیوادونو ته ورو ګرځېده. همدې شي په ماسکو کې ډېر تشویشونه راولاړ کړل، چې افغانستان ته یې په غربي اسیا کې د روسیې د نفوذ د خپرولو او د چین د تېرې په وړاندې د کیلي په سترګه کتل او د هند ګرمو اوبو ته یې د روسیې تر ټولو لنډه لار بلل. روسان په پټه لګیا وه چې د افغانستان په اردو کې خپل جاسوسان اختراغ کړي چې د اړتیا په وخت کې استفاده ځني وکړي.

داود خان د پښتونستان په موضوع کې په نرمښت ښوولو د خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټبر پښتنو ملاتړ هم له لاسه ورکړ دا د پښتنو سيمه ده چي په ۱۸۹۳ م کال کي انګرېزانو په خودسرانه توګه د ډيورنډ د کرښي په توګه ورڅخه جلا کړه. د هندوستان د تجزيې په وخت کي د هندوستان پښتونستان پاکستان ته پاته سو. داود خان په اول سر کي د واحد پښتونستان شعار ورکاوه، چي د پاکستان قهر يې راولاړ کړ، خو په ۱۹۷۸ م کال کي بيرته د خپلي خبري څخه پر شا سو او د اسلام اباد سره د ښو اړيکو په لټه کي سو.

د ۱۹۷۸ م کال د اپريل پر ۲۷ مه د شورويانو په ملاتړ خلق او پرچم په نيمګړي ائتلاف سره پر ارګ حمله وکړل، داود خان او د هغه تقريباً ټوله کورنۍ يې ووژل. کرزی وايي چي داود خان د کمونيستانو په مقابل کي د اتل په څېر ودرېد. داسي ويل کېږي چي کله داود خان له کمونيستانو سره مخامخ سو، د افغانستان بيرغ يې په لاس کي و. هغه ځای چي داود خان پر وژل سوی دئ، په ګلخانه کي دننه د لوي دروازې سره نژدې دئ. د عصل رنګه ډېرو څخه جوړه د هغه ودانۍ سره چيري چي حامد کرزی د هيواد د ولسمشر په توګه هره ورځ د خپل هيواد چاري پر مخ پکښي بيايي. کرزی چي هره ورځ خپل د کار دفتر ته ځي پر هغه ځای تېرېږي او چي کله ورته راورسېږي د دېوالونو تر شا او درانه امنيت لاندي چابک چابک قدمونه پورته کوي. که څه هم هلته د هغه وژني اوس هيڅ فزيکي نخښه نه ده پاته، مګر هغه ځای ولسمشر کرزي ته يو ډېر ښه ور يادونکی دئ، چي ډېرو لږو افغان مشرانو له دې دفتر سره په ژوندوني مخه ښه کړې ده.

د ۱۹۷۸ م کال کودتا په اصل کي د افغانستان په يوه لويه غميزه واوښتل. نوي کمونيستي مشرانو د افغانستان د پېړيو د عنعناتو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوند په بدلولو پیل وکړ. دوی پر ټولو کسانو چې زړو اصولو ته به ژمن، پر تعلیم یافته اوروحاني قشرونو، قومي مشرانو او د محکي پر څښتنانو باندي تېری او ظلم وکړ. دوی د هر هغه چا په وړاندي ډېر له تشدده ډک چلن کوي چې مازي به د دوی د مخالف شک پر کېده، او ډېر داسي کسان چې هـیڅ شـکمن بـه نـه وه. پـه لـسګونو زره کـسان ووژل سـول، خـو کمونیستانو د هغو په اړه لاپي وهلې. دوی پر یوه ودانۍ باندي د هغو وژل سوو کسانو یو لیسټ راځوړند او عـلان کړ، چې ۱۲ زره کسانو ته رسېده. همدې شي د افغانستان د ورانۍ بنسټ کښېښود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۲)

د جهاد پېيل

ولسمشر حامد کرزی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حامد کرزی د شاهي کورنۍ سره د خپل فامیل د نژدې اړیکو او د پلار د سیاسي بوختیاوو له کبله به همېشه د سیاسي چارو څخه خبر و. د کرزي په کوچنیوالي کي مشر کرزی لومړی ولسوال او بیا په کندهار کي د تجارت د خوني رئیس و. د حامد په تنکۍ ځواني کي په طبعي توګه د دوی کور د سیاسي بحثونو مرکز و. دی وايي چي هیڅکله یې د خپل پلار سره په دې اړه بحث نه دئ کړی. په راوروستو کي د سرو لښکرو ضد جهاد په دوران کي او تر هغه وروسته کرزیانو او د هغوی سیاسي محور بې شمېره سیاسي بحثونه کړي دي، چي په هغوی کي به د ډلي د غړو سره تصمیمونه هم شامل وه.

دی وايي چي ما ته خپل ځان سرزوری سیاسي او داسي څوک ښکاره سو، چي ببړنی عمل مي غوښت. زه ټینګه عقیده لرم او همېشه مي عمل په همدې رڼا کي وي که کوم شی صحیح راته ښکاره سي، د هغه له پاره جګړه کوم. کرزی فکر کوي چي د ده د شخصیت همدا برخه یو څه ورته له خپله پلاره په میراث پاته ده، خو زیاته یې له خپلي مور څخه بولي، چي ډېره قوي روحیه او عقیده یې لرل. د حامد کرزي سیاسي عقیدې هغه ته دا توان ورکړ چي خپل ژوند اداره کړي.

د ۱۹۷۸ م کال تر کودتا وروسته چي کله کرزي افغانستان پرېښود او په شیمله کي خپل پوهنتون ته راوګرځېد په کابل کي یې د خپلي کورنۍ سره اړیکي وشلېدې. دا کشمکش لا په افغانستان کي جاري و، وروسته نوموړی ته خبر ورسېد چي پلار یې د کمونیستي حکومت له خوا چي په رأس کي یې نورمحمد تره کی و زندان ته لېږل سوی دئ. مشر کرزی او د حامد له یوه اکا سره د څرخي پله په بدنام زندان کي بندیان وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرزی وايي چي دا يوازي د خدای په فضل او چانس سره و چي هغه ژوندی پاته سو. ډېر افغانان چي دغه زندان ته لېږل سوي وه بيا ژوندي راونه وتل. دا د ځوان کرزي له پاره خورا سخت وخت و، چي خبر يې تر لاسه کړ، چي پلار اوتره يې په دغه بدنام زندان کي زنداني سوي دي او له بله پلوه د خپلي کورنۍ سره د تماس نيولو هيڅ امکان نه و. ده کوښښ کاوه چي د افغانستان چاري تعقيب کړي او د وضعيت د ښه والي هيله يې لرل، خو هر څه ورځ تر بلي بدترېدل.

څو مياشتي وروسته چي تره کي د داود خان څخه واک تر لاسه کړ په خپله ووژل سو. د تره کي د قاتل او ځای ناستی حفيظ الله امين دوره لنډ څه اوږده وه. دی هم په يوه بله کودتا کي يو کال وروسته د کريسمس په ورځ ووژل سو. دې کودتا د افغانستان تاريخ په ژوره توګه بدل کړ او د نړۍ سياسي ډګر ته يې تکان ورکړ.

کرزی په هغه وخت کي په شيمله کي د ليسانس د کچي شاګرد و او په (Political science) کي د ماسټر ډيګرۍ د تر لاسه کولو په هڅه کي و او د همدې دورې وروستی سمستر يې و چي د ده سره يو ځای د ميليونونو افغانانو ژوند چپه سو. د ۱۹۷۹ م کال د ډسمبر په وروستيو کي ده د پوهنتون په انګړ کي قدم واهه، چي دوې نجوني يې ولېدې چي ډېري احساساتي ږغېدلې او له هغوی څخه يې د افغانستان نوم واورېد او له موضوع څخه خبر سوم. کرزی وايي څه چي ما هلته واورېدل په کامله توګه يې زما ژوند تغير کړ، دا د ۱۹۷۹ م کال د کريسمس ورځ وه، چي روسانو پر افغانستان يرغل وکړ. حفيظ الله امين يې وواژه د واک واګي يې په لاس کي ونيولې او د دوی ګوډاګی ببرک کارمل يې د نوي افغان مشر په توګه نصب کړ. د روسانو يرغل سره جګړه خپل اوج ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسول، داسي چي د امريکا ولسمشر جيمي کارټر يې په جواب کې د پاکستان سره خپلې اړيکې پياوړي کړې او د ۱۹۸۰ م کال د ماسکو د المپيک له لوبو څخه يې خپل لوبغاړي ور وغوښتل.

د همدې خبر په اورېدلو سره کرزي په لومړي سر کې پرېکړه وکړه چي زده کړي پرېږدي او د افغان مقاومت سره يو ځای سي، تر څو خپله خاوره بيرته تر لاسه کړي. دی وايي چي تر ډېر فکر او سوچ وهلو وروسته زه دې پايلي ته ورسېدم چي دا به زما د هيواد له پاره ډېر په ګټه وي چي زه په هندوستان کي پاته سم او خپلې زده کړي پای ته ورسوم.

د هغه ډراماتيکو پېښو سلسله چي په ۱۹۷۳ م کال کي د شاهي نظام په ړنګېدلو سره پيل سوې وه، د يوه ښورښي غورځنګ راپورته کولو ته لاره هواره کړه، چي وروسته مجاهدين او په سپېڅلو فرشتو مشهور سول. دا داسي غورځنګ و، چي په ژوره توګه د اسلامي توندلارو او عنعنوي منځلارو تر منځ سره وېشلی و. خو هدف يو هغه داسي چي يوه هم د روسيې مداخلې ته اجازه نه ورکول، د پېښو دغه سلسله چي د ظاهرشاه د واکه د ليري کولو څخه راپيل سوې وه داسي ښکارېدل چي يوه يې تر هغه بلي خورا خطرناکه ده. د تره کي د کمونيستي وحشي ځانګې زيږ او ناروا چلن ډېر افغانان د خپل هيواد پرېښوولو ته اړ ايستل او پاکستان او ايران ته مهاجر سول، چي هلته بيا په مجاهدينو بدل سول. کله چي امين واک تر لاسه کړ وحشت يې تر تره کي څو چنده سو، چي دې د ياغيانو په قوي کولو کي ډېره مرسته وکړه. دا کار روسانو ته د زنګ د خطر په معنی و، چي په زياته پيمانه يې په افغانستان کي سرمايه ګذاري کړې وه او غوښتل يې چي پېښي همدلته کنټرول کړي. روسانو د اسلامي بنسټپالني د راپورته کېدلو څخه بېره لرل چي کېدای سوای د شوروي اتحاد د

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنوبي پولي په اسلامي هيوادونو کي لکه تاجکستان، ازبکستان، ترکمنستان او په قرغزستان کي په پراخه پيمانه خپور سي. په همدې خاطر دوی لاس په کار سول چي امين له واکه ليري کړي او پر ځای يې منځلاري او نرم ببرک کارمل نصب کړي، کوم چي تره کي له دې کبله چي د کابله يې ورک کړي چکسولواکيا ته د سفير په توګه لېږلی و.

د ۱۹۷۹ م کال په فبروري کي په افغانستان کي د امريکا سفير اډولف ډبس (Aduloph Dubs) چي د شوروي چارو يو تکړه کارپوه و، په کابل کي و خپل دفتر ته پر لاري د ځينو کسانو لخوا چي د افغاني پوليسو لباس يې اغوستی و يرغمل ونيول سو. نوموړی د کابل هوټل ته يووړل سو او هلته يې يرغمل کوونکو د ځينو بنديانو د خوشي کولو غوښتنه وکړه. امريکايي مرکچيان په خبرو لګيا وه تر څو افغان حکومت په دې راضي کړي چي د هوټل پر خوني يرغل ور نه وړي چي ډزي پيل سوې. ډبس ووژل سو او هغه درې نور يرغمل کوونکي ژوندي پاته سول. امريکا چي په هغه وخت کي يې افغانستان ته محدودي مرستي ورکولې تر دغي پېښي وروسته يې په کلي توګه بندي کړې. د ډبس په مرګ کي د روسيې پر لاس لرو شک کېږي، خو تر اوسه يې په دقيقه توګه پخلی نه دئ سوی.

تر دې لس مياشتي وروسته د روسانو د پلان نتيجه د ۱۹۷۹ م کال د ډسمبر د ۲۵ مي يرغل راووت.

په پاکستان کي د کمونيست رژيم مخالفينو ډېر ژر وده وکړه، او په پرله پسې توګه يې و حکومت ته سرايت وکړ. په لومړي سر کي په لسګونه زره بيا په سلګونه زره او د شوروي تر اشغال وروسته په ميليونونو افغانانو خپل هيواد پرېښود. د افغان او شوروي د جګړې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوج په وخت کې د افغاني مهاجرینو شمېر چې پاکستان، اېران او نورو ځایونو ته مهاجر سوي وه څلورو میلیونو ته رسېده، چې دا د نړۍ په تاریخ کې د مهاجرو تر ټولو لویه شمېره ده. د حامد کرزي له دې فکره څخه چې زده کړې پرېږدي د مقاومت سره یو ځای سي د تشدد اندازه له ورایه معلوموله‌ی سي.

د شوروي تر اشغال وروسته هغه ځوان افغان چې په هندوستان کې یې زده کړې کولې د امریکا د حکومت له خوا ورته وړاندیز وسو، چې امریکا ته ولاړ سي، ځکه چې د ده ځیني ورونه لا د وړاندې په امریکا کې په زده کړو بوخت وه. نوموړي په ډهلي کې د امریکا سفارت ته ورغلی او اړین فارمونه یې ډک کړل. ده ته وویل سول چې د خپلې کورنۍ له کبله ته ډېر قوي کېس لرې، چې بېله کوم مشکله به امریکا ته د تګ اجازه درکول سي. خو کرزي د هغه په مخالفت پرېکړه وکړه. دی وایي ما فکر کاوه که زه هلته ولاړ سم نو د هندوستان په پرتله به زه هلته د افغانستان د پېښنو له جریان څخه لیري یم له همدې کبله مې پرېکړه وکړه چې د ۱۹۸۰ م کال په پسرلي کې په پاکستان کې د مهاجرو د کمپونو څخه لیدنه وکړم.

دی او د اکا زوی یې لومړی د پېښور او وروسته له هغه ځای څخه کوټې ته ولاړل او یوه میاشت یې د افغان مهاجرو سره ولیدل او هغه وضعیت یې ولیدی، چې دوی ژوند پکښې کاوه. تر دې وروسته نوموړی بیرته شیمله ته راوګرځېدی چې خپله ډګري واخلي او ډېر ژر د مقاومت د لیکو سره یو ځای سي.

د کرزي زده کړې مفتي نه وې، ځکه چې په همدې وخت کې یې پلار په زندان کې او کورنۍ یې په ګډوډ حالت کې په افغانسان کې تر شا پرې ایښې وه. خو له ده سره د کورنۍ یوه بل غړي مرسته کوله. کرزی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وايي چي زه د خپل ورور چي په شيکاګو کي يې په هوټل کي د خدمتي ويټر په توګه کار کاوه ډېر پوروړی يم. هغه ډېري پيسې نه ګټلې خو په مياشت کي به يې د سلو ډالرو د چک سره يو ليک رالېږی، تر څو د پوهنتون مصارف په تر سره کړم. هغه وروسته خپل يو شخصي رستورانت پرانيست او وروسته نور چي خورا ښه ګټه وټه يې لرل د شوروي تر اشغال وروسته د ببرک کارمل نوي غلام حکومت ډېر هغه سياسي بنديان چي تره کي او امين زنداني کړي وه د ښه نيت په توګه آزاد کړل. د کرزي پلار او اکا هم په همدې جمله کي وه، خو په لومړي سر کي نه وه. دوی له دې کبله چي د شاهي نظام سره يې تودې اړيکي لرلې بايد يو څو اوونۍ نور هم د څرخي پله په زندان کي پاته سوي وای. کله چي دوی خوشي سول مشر کرزی سيده له افغانستان څخه مکې مکرمې ته د حج د ادا کولو له پاره ولاړ. له هغه ځايه د پاکستان کوټې ته ولاړ.

د کورنۍ نور غړي به د افغانستان څخه يو يو يا دوه کسان پر وخت وتل، چي ځيني به امريکا ته تلل او ځيني به بېا په پاکستان کي پاته کېدل.

حامد د فراغت په ډګري سره په ۱۹۸۲ م کال کي ونازول سو. دی وايي چي په پوهنتون کي يې وخت ډېر ښه تېر سو. خو اوس زه دې ته اماده وم چي په مقاومت کي د خپل پلار او نورو افغاني ورونو سره يوځای سم او په هغه جګړه کي برخه واخلم چي افغانستان د خپلو افغانانو له پاره ګټي.

د ۱۹۸۳ م کال په پيل کي کرزي شيمله پرېښوول، د کوټي پر لور روان سو. دی وايي چي د دغه ۴۸ ساعته سفر په جريان کي چي د بس او اورګاډي په اقتصادي کلاسونو کي و، په لومړی ځل له دې څخه خبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوم، چې د سرو لښکرو په وړاندې مبارزه کې څونه اختلافونه موجود دي له کوم شي سره چې دی مخامخ سو هغه اسلامي توندلاریتوب و.

د یوې پښې په دې سفر کې کرزی په همدې اورګاډي کې د ځینو ځوانو افغانانو چې د ده همزولي وه خبري واوریدې، چې د سرو لښکرو په وړاندې د جهاد په اړه یې کولې. دا د اسلامي حزب کسان وه، چې په افغان مقاومت کې تر ټولو ډلو راډیکاله ډله وه. کله چې دوی خبري سره کولې کرزی په دې پوه سو، چې د افغانانو مبارزې ته یوه بله ناروغي ورپېچکاري سوې ده، چې همدې شي دی ډېر ناآرامه کړ.

ده وویل زه د هغو سیاسي او ایډیالوژیستي غورځنګونو څخه خبر سوم، چې غوښتل یې افغاني عنعنات، ارزښتونه او د هغوی د ژوند کولو طریقه یو مخ بدله کړي. دا سي چې د حکومت ټوله فورمونه باید په یوه بنسټ پاله مذهبي حکومت بدل سي او ټولي چاري د قرآن څخه د دوی د خپل ډول توندلاري ژباړي په رڼا کې تر سره سي. کرزی وايي چې دغو ځوانانو په اورګاډي کې دا هم ویل، چې د دوی لار تر ټولو غوره ده، او په افغان مقاومت کې نور عناصر او د هیواد نور ټوله خلک بې معنی دي. د دوی دا نظریه د هغه وطن پالي روحیې سره په ټکر کې راتلل، چې د کرزي ژوند ته یې لار موندلې وه. په اورګاډي کې بانډار د راډیکال اسلام په اړه د ده لومړی بحث و، نه وروستی.

کرزی وايي د میاشتو او کلونو په تېرېدو سره زه وپوهېدم چې دغه راډیکال غورځنګونه ډېر پلرونه لري. هر یوه د هغوی په قوي کولو کې لاس درلود، لکه غرب، ګاونډیانو او هر یوه ،چې بالاخره په افغانستان، متحده ایالاتو او ټوله نړۍ کې د وراني سبب سو.

کله چې ولسمشر کرزی د ګاونډیانو په اړه ږغېږي، نو اشاره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوازي یوه ګاونډي ته وي چي هغه پاکستان دئ. له ده سره په خبرو کي به ځو ځله د ګاونډیانو خبره رامنځ ته شول چي ور سره سم به یې د خواشینۍ څپې پر مخ راماتي سوي ، چي ویل به یې چي وګوري یو مسلمان وروړ هیواد دده هیواد څونه له دربدري سره مخامخ کړي دي.

په همدې میاشتو کي ده په ډېره آزاده توګه پر پاکستان او د هغه پر نظامي مشر جنرال پروېز مشرف باندي له دې کبله انتقادونه کوله چي افغانستان ته د طالب او القاعده جنګیالیو د را اوښتلو په مخنیوي کي پاتي راغلي دي. دا هغه څه وه چي د امریکایې قوماندانانو او په ایساف کي د ناټو د قوماندانانو په خبرو کي هم څرګند ېدل.

په ۱۹۸۳ م کال کي د کرزي منزل کوټه د بلوچستان محافظه کاره ښار و. دا د پاکستان شمال غربي قبايلي ولايت دئ او د هیواد تر ټولو سیمو عنعنوي سیمه ده. بلوچستان یوه لویه سیمه ده، چي د افغانستان د جنوبي پولي څخه بیا تر عربي سمندر پوري غځېدلی دئ. دا ولایت همهغسي پاته دئ لکه څرنګه چي د برتانوي هند سرحدي سیمه وه او د پښتونستان د نظریې له پاره مهمه کیلي ده، چي تر اوسه د عمل تر بریده نه ده رسېدلې، که چیري د عمل جامه ور واغوستل سي نو دواړه افغانستان او پاکستان باید ډېري سیمي د لاسه ورکړي. برتانویان تر هغه وروسته چي په دې ونه توانېدل چي پښتانه د زور د لاري مهار کړي. بالاخره یې په سیمه کي د خپل حیثیت ساتلو له کبله سیاسي وېشني رامنځ ته کړي ، چي تر اوسه لا هغه وېش پر خپل ځاي پاته دي او بلوچستان په قبایلي سیمو کي راځي چیري چي اسلام اباد محدود واك لري*.

* د لیکوال له معلوماتو څخه ښکاري لکه د پاکستان دروا غجن جادو چي پر ده هم اغېزه کړي وي چي هر وخت يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ۱۸۹۳ م کال دظاهرشاه نیکه عبدالرحمن خان د برتانیې لخوا د هندوستان د ګورنر مور تیمور ډیورنډ سره یو قرارداد لاسلیک کړ. د ډیورنډ کرښه د افغانستان او هندوستان تر منځ پوله سوه او پښتانه یې په دوو هیوادونو سره ووېشل. دغه کرښه له پیل څخه وغندل سوه او هیڅکله د پښتنو له خوا په رسمیت ونه پېژندل سوه، کوم چي له هغه پیل څخه یې د قوم د یووالي له پاره مبارزه پیل کړه. دغه یووالی تر سره نه سو او په ۱۹۴۸ م کال کي د هندوستان د ویني بهېدونکي تجزیه کېدو وروسته چي کله یو نوی هیواد د پاکستان په نامه وزېږېدی او د هند د ډیورنډ کرښي ټولي سیمي پاکستان ته په میراث پاته سوې او افغانستان خپله خاوره تر لاسه نه کړه، نور هم مشکل سو.

هغه تړون چي ډیورنډ کرښه رامنځته کړه تر یوې پېړۍ وروسته په ۱۹۹۳ م کال کي پای ته ورسېد، چي باید پاکستان همدا سیمي افغانستان ته حواله کړي وای، خو پاکستان هغه تر اوسه لا ورسره ساتلي دي. دغه پوله په سیمه کي ژوره اغېزه لري په ځانګړې توګه خو د امریکا او ناټو له پاره یو زبېښناک جوړ سوی دئ. د کله چي دوی په ۲۰۰۱ م کال کي طالبان له واکه ګوښه کړل. دا ټولو منلې ده چي طالبان او القاعده د پولي د دواړو غاړو ته آزاد تګ راتګ کوي، خو امریکایې او ناټو ځواکونه بیا په دې اړ دي چي دغه کرښه مراعت کړي او له بله پلوه پاکستان هم د قبایلي سیمو په ساتلو کي پاته راغلی دئ. کوټه او پېښور د طالبانو د غورځنګ او القاعدې له پاره خوندي ځایونه دي او طالبان او القاعده چي په هغه سیمو کي نن هم خپل آزاد مرکزونه لري خورا خوند

په همدي پلمه غرب غولولي دي. دا څرګنده امکان لري چي بلوچستان دي د پاکستان د اټومي ازمایښتونو مرکز وي او بیا دي هلته د دوي واك محدود وي. ژباړن.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني اخلي.

کله چي کرزی د ۱۹۸۳ م کال په جنوري کي کوټي ته راغلی نو هيڅ ورته حيران نه سو ، ځکه چي دا ځای داسي و لکه افغانستان، داسي چي ټوله خلک، کلتور او موسيقي يې يوه وه. کرزی وايي چي ډېر په دغه دوکانونو کي افغاني موسيقي اورېدل کېدل او همدا شی نن هم حقيقت لري. د محلي خلکو لخوا د افغان مهاجرو خورا تود هرکلی وسو، داسي ښکارېدل لکه دغه قوم، چي د ډيورنډ کرښي د پاکستان خوا ته سره يو سوي وي. په لويه پيمانه د ايران او پاکستان لخوا د مهاجرو قبلول د دې ښکارندوی دي چي د روسانو ضد جګړې ښه ملاتړ درلود او دا د کرزي تر ټولو خوښ شی و. دی د همدې شي په ليدلو خوښ ښکارېده، خو د شيمله څخه د سفر پر مهال چي د اسلامي توندلاري څخه خبر سو خفه و، ځکه چي هغوی د کوټي په ټولنه کي ځالي جوړي کړي وې.

مشر کرزی د پروفيسر مجددي په ملي نجات حزب کي د کوټي د دفتر مشر و، او حامد کرزی هم هلته ورغی چي کار ورسره وکړي او د خپل پلار سره په يوه کور کي اوسېده.

صبغت الله مجددي منل سوی اسلامي عالم دئ، په پراخه توګه يې سفرونه کړي دي، په ۱۹۷۳ م کال د داود خان تر کودتا وروسته تر ممکنه نيوني او يا وژني د بېري له کبله له هيواد څخه جلا وطن سو، په اوسلو او کوپنهاګن کي يې د اسلامي زده کړو مرکزونه جوړ کړل، او د منځلاري سياسي نظريې خاوند دئ. له وړاندي يې په افغانستان کي د کمونيستيانو د زېږېدلو سره مخالفت درلود او په کابل کي له ۱۹۵۹ م څخه تر ۱۹۶۴ م کال پوري په دې تور بندي سو، چي په هغه ځای کي د هغو ځوانانو سره ملګری و کوم چي د روسيې د لومړي وزير د وژلو پلان

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې درلود. ده ملي نجات په ۱۹۷۹ م کال کې جوړ کړ، تر څو د افغانستان د آزادۍ له پاره جګړه وکړي.

ملي نجات يوه له هغو اوو لويو ډلو څخه وه، چې په افغانستان کې يې د کمونيستي حکومت او روسانو د اشغال پر ضد جګړه کوله. دوی ټولو په کوټه او پېښور کې دفترونه لرل، چې د خيبر د افسانوي کوتل څخه يو څو ميله ليرې موقعيت لري او دغه سيمه د پاکستاني حکومت تر کنټرول لاندې ده. ځوان افغانان په دواړو ښارونو کې د جهاد له پاره د نوم ليکنې له پاره ورمات وه.

دغه مقاومت کوونکې ډلې هرې يوې ځان ته خپله ايډيالوژي لرلې د اسلامي حزب د ګلبدين حکمتيار د زهرجني توندلاري نظريې څخه نيولې بيا تر منځلاري ملي نجات پورې چې د کرزي غوندې روايتي او پاچا غوښتونکي يې تر اغېزې لاندې راغلي و. حکمتيار چې وروسته يې کابل په کنډواله بدل کړ، په نولس سوه اويايمو کلونو کې چې کله دی د تياره مسلمانانو ورونو د ډلې مشر و، هغه وخت په متعصب مسلمان مشهور سو، چې ويل کېږي د کابل په پوهنتون کې به يې پر لڅ مخو ښځو تېزاب پاشل.

خو هدف يو و، هغه دا چې ټولو په افغانستان کې د روسانو ماته غوښتل، خو مقاومت کوونکو ډلو د مبارزې له پاره هيڅ ګډه ستراتيژي نه لرل. هر چا جهاد کاوه، په انفرادي شکل د کوچنيو ډلو په سطحه، د قومونو، کليو او ولايتونو په سطحه. کرزی وايي چې دا يوه ملي مبارزه وه، خونه هماهنګه او متحده. مجاهدينو د کوچنيو او لويو ډلو په واسطه په ګوريلايي شکل نظامي عمليات تر سره کول، د عملياتو جزئيات ،چې څه وخت او چيري بايد حمله تر سره سي او څنګه بايد هدف ته ورسېږي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساحه کي قوماندانانو ته پرېښودل سوي وه.

دا د امریکا د ویتنام ځوروونکي جګړې ته ورته جګړه وه، په افغانستان کي شخړه د نظامي لحاظه داسي وه، چي یو منظم اردو د جګړې یوې خواته او یو خپل سری ګوریلایي ځواک بلي خوا ته و. ځواکمن سور لښکر پر افغانستان په درانه ټانکونو او مځکني ځواکونو چي هغه په هوا کي د (MIG) او (Sukhoi) جنګي بم غورځوونکو الوتکو او ښه مجهز او بېروونکو (Hind) څرخکو له خوا حمایه کېدل. مجاهدین لکه وېتنامیان په سپکه توګه په روسي جوړ کلاشینکوفونو سمبال وه او د جنګ ډګر ته به اکثره وخت چي په واورو پوښلي کوتلونو اخوا به وه ورځي او اووني په چمپلانو کي سفر کاوه تر څو یوه هدف ته ورسېږي. روسانو په ځایي ژبه خبري چي پښتو او دري وې خبري نه سوای کولای چي د همدې له پاره به یې تکیه پر افغان ژباړونکو وه، چي هغوی به اکثر وخت دوه طرفه اجنټان وه. مجاهدینو کولای سوای چي سرپناه، ډوډۍ، اوبه او استخباراتي معلومات په هر کلي کي تر لاسه کړي. په لومړي سر کي زیاتو څارونکو په افغانانو کي داسي کوم څرک نه لیدی چي روسانو ته دي ماته ورکړي، ما ته په همدې اړه د جهاد د لومړي سر د یوه امریکایي او افغان تر منځ د بحث وویل سوه.

دغه امریکایي تازه د افغانستان څخه راستون سوی و، ویل یې چي روسان ډېر قوي دي افغانان هیڅکله هم هغوی ته نه سي تکیه کېدای. هغه پیاده رو ته اشاره وکړه او وې ویل چي زه نه غواړم داسي ووایم چي اخیر به دوی تاسي د دغه پیاده رو په شان له مځکي سره برابر کړي. افغان ورته وویل چي بلې! کانګریټ کلک ښکاري خو هغه درځ ته وګوره چي وابنه سر ترې را ایستلی دئ. موږ همداسي شان یو. اوس د ټولو لرغونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښارونو او نظامي کلاګانو په اړه فکر وکړه، چي يو وخت ټوله ابدي ښکارېدل خو اوس هغوی ټول په کنډواله بدل سوي دي. موږ او روسان هم همداسي يو چي په اخير کي به يې موږ وګټو.

همداسي د طالبانو په خبرو کي هم ښکارېدل، چي د امريکا ملګرو ځواکونو ته چي طالبان يې له واکه ليري کړل ويل چي که امريکايان ساعتان لري موږ بيا وخت لرو.

کرزی وايي چي موږ همېشه خوشبين و او زه فکر کوم چي په همدې اړه هيڅ موږ ته د هيلي تمه نه لرل. خو موږ ټوله په دې پوهېدلو، چي موږ به بالاخره بری تر لاسه کړو او اشغالګر به له خپله هيواد څخه وشړو.

په کوټه او پېښور کي د ملي نجات په مرکزونو کي کرزيانو او د نورو ډلو مشرانو تقريباً په لويه سطحه مجاهدينو ته سياسي، ديپلوماتيکي او لوژستيکي ملاتړ برابروي. کرزی وايي چي هره ورځ به موږ کوښښ کاوه چي دا ډاډه کړو چي جنګيالي، وسلې، مرمۍ، کالي، خواړه، طبي اسانتياوي او نور هغه اړين توکي لري چي د دوی په عملياتو کي په کار راځي. کله چي د مقاومت اغېزه راڅرګنده سول خورا زيات نړيواله توجه حضور او ملاتړ يې راجلب کړ. په دغه ملاتړ کي وسلې، پيسې او د هيوادونو سره ملاقاتونه او روابط ټينګول چي په هغه کي پاکستان، سعودي عربستان، متحده ايالات، برطانيه، فرانسه او نور شامل وو. د وخت په تېرېدلو سره حامد کرزي په زياته دغه نمايندګي پر غاړه لرل. د ډلي اداره لويه سول او يو مغلق تشکيل يې رامنځته کړ. چي پر مختلفو رياستونو او کمېټو وېشلی و، لکه نظامي، سياسي او عملياتي.

د روسانو اشغال نړۍ په دوو علتونو د افغانستان دروازې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوستل. لومړی علت بشري و، مهاجر د سېلاب غوندي له هیواد څخه د پاکستان او ایران تر پولو ور اوښتل. غربي مرسته کوونکو ادارو ته په لویه کچه په ایران کي ښه راغلی ونه ویل سو له همدې کبله یې په لوی تعداد پام د پاکستان شمال شرق سرحدي سیمو ته واړاوه، چي له پاکستان سره د مهاجرو د دغه ناڅاپي څپې په اړه مرسته وکړي او د ښووني او روغتیا په ډګرونوکي ورسره په پراخه پیمانه اساسي او د تجهیزاتو مرسته وکړي. په ځانګړې توګه د هغو افغان زخمیانو سره چي خپلي پښې یې د کمونیستي ځواکونو په ښخو سوو پرسونل ضد ماینونو کي له لاسه ورکړي وې. دغه ماینونه شوپرک نومېدل، چي په لسګونو زره د روسي الوتکو له خوا غورځول سوي وه. د دغو کوچنیو پلاستیکي وزرونه د هغوی په پراخه اندازه خپرېدل ډاډمنوي کله چي د څو زره فوټه لوړي څخه وغورځول سي. او د دوی خام زرغون رنګ دوی ته دا زمینه برابروي، چي په سیمه کي خپاره سي او د دوی اندازه او شکل پر کوچنیانو اغېزه ښندي چي کله دغه اله راپورته کړي نو لاسونه او کله کله خو سترګي له لاسه ورکوي. اکثره دغه خیریه ټولني د پاکستان په خوا کي پاته سوې او په کوټه او پېښور کي یې خپلو هڅو ته دوام ورکاوه. بې پولي ډاکټران او دوو نورو فرانسوي طبي ټولنو افغانستان ته دننه ولاړې او د دوی ډاکټرانو او کارکوونکو ژوبل مجاهدینو ته د خپل ژوند په بیه طبي مرستي برابرولې. د بې پولي ډاکټرانو یوې ډاکټري (Laurance Laumonier) سلګونه مایله د شمالي افغانستان په غرونو کي پر پښو مزل وکړ، تر څو د احمدشاه مسعود ټېپیانو ته چي په دوامداره توګه به د سرو لښکرو او افغان کمونیستې ځواکونو تر حملو لاندي راتله طبي مرستي برابري کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له افغانانو سره د نړیوالو خیریه مرستو دویمه درجه علت سیاسي و. کله چې روسانو افغانستان اشغال کړ امریکا یې په وړاندې سمدستي عکس العمل وښود. په ضرب د یوې شپې کې پاکستان د سړې جګړې په لومړي کرښې واوښت او د دوی اړیکې چې یې د متحده ایالاتو سره بېخي د پرېکون په حال کې وې بیرته جوړې سوې وې. ولسمشر کارتر هغه وخت پر پاکستان خپلې مرستې بندې کړې کله چې د پاکستان قوي نظامي مشر ضیاء الحق په اپریل کې د خپل هستوي پروګرام له بندولو څخه انکار وکړ. په نومبر کې پاکستاني پاربدلو کسانو د امریکا پر سفارت حمله وکړه هغه یې وسوځاوه او یو امریکایي سمندري سرتېری یې مړ کړ. مګر د روسانو اشغال دې ته زمینه برابره کړه چې پاکستان او امریکا دا هر څه یو طرف ته کړي او امریکا ته په پاکستان کې دا زمینه برابره سي چې د افغان مقاومت کوونکو سره پټې مرستې وکړي، که وکولای سي چې دا ځای ورته په ویتنام بدل کړي.

کرزی وایي زه فکر کوم چې د نړۍ له پاره دا ډېره ګرانه وه چې په دې پوه سي چې افغانان دي د نړۍ له دوو زبرځواکونو څخه یوه ته ماته ورکړي، خو وروسته په تدریجي توګه به موږ د روسانو د افغانستان اشغال د امریکا د ویتنام د تجاربو د مقایسې خبرې اورېدې، روسان په یوه داسې جګړه کې موښتي وه چې نه یې د بري څرک ښکارېده او نه یې پای درلود.

ستره لوبه په غربي اسیا کې دبرتانوي امپراتورۍ او تزاري روسیې تر منځ د یو بل د لاندې کولو د هڅو نښان و. سړه جګړه تر دویمې نړیوالې جګړې وروسته د امریکا او شوروي اتحاد تر منځ ونښتل. خو اوس د نولس سوه اتیایمو کلونو په جریان کې سړه جګړه په توده جګړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدله سوه، چي د ستري لوبي يو اضافه دور و او افغانستان يو ځل بيا د لوبی ډګر ګرځېدلی و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۳)

زبر ځواک ته ماته ورکول

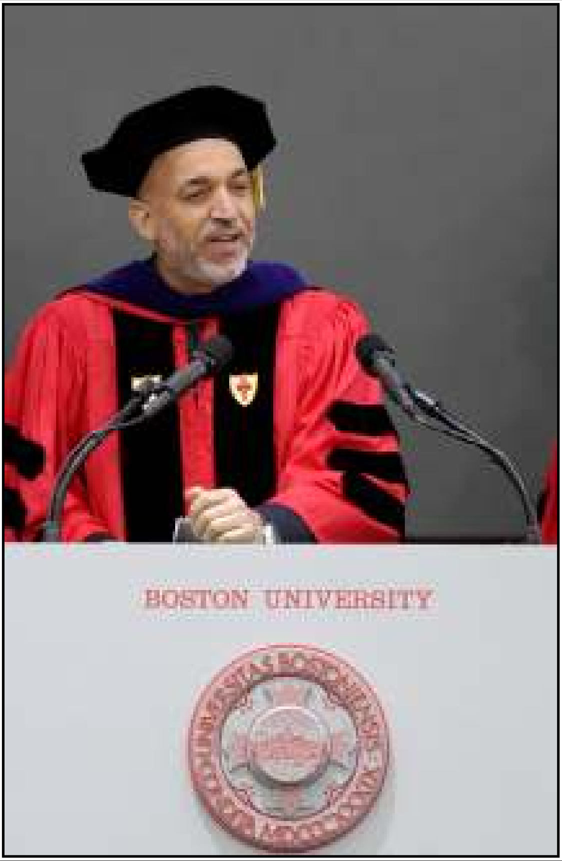

د افغانستا ولسمشر حامد کرزی په بوسټون پوهنتون کي د وینا پر مهال

(c) ketabton.com: The Digital Library

حامد کرزي افغانستان هغه وخت پرېښود ، چې د لېسې شاګرد و ، خو کوټې ته په داسې حال کې راورسېدی چې لوستی ځوان و. دا مهال د افغانستان په جهاد کې د شمولیت له پاره تیار و ، مګر په بل ډول. دی وایي چې زه په دې وپوهېدم چې تر ټولو لوی جهاد زده کړه ده، هغه څه چې ما ته کوم چا رازده کړل د بهرنیانو تر هغه ښکاره مداخلو کم نه وه چې د افغاني جهاد د عملي کولو له پاره یې کولې. دا هغه هڅې وې چې وروسته یې افغانستان د اور په لمبو کې وسوځاوه. "ګاونډیان همدلته په کار بوخت وه"

پر افغانستان د سرو لښکرو یرغل د سهېل لوېدیزي اسیا سیاسي نقشه په یوه شپه کې رامنځته کړل. تر روسي یرغل لاندې د سیمې نورو هیوادونو ته تیوریکي ګواښ و. په تاریخي توګه روسانو پلان درلود چې ګرمو اوبو ته ځان ورسوي او دا یوازې د پاکستان او ایران د لاندې کېدو په صورت کې کېدای سوای. ځکه چې ناټو یې مدیترانې ته ټولې ممکنه لارې بندې کړې وې. د امریکا او پاکستان اړیکې چې د امریکا د سفارت تر سوځلو وروسته خړې پړې سوې وې په بېړه بیرته سره ورغول سوې. د پاکستان د اردو ځواکمن کس ضیاء الحق پر افغانستان د سرو لښکرو په تېري کې په سیمه کې د خپل نفوذ د زیاتولو له پاره یوه موقع ولیده. نېکپال ضیاء په تمامه معنی د ساړه جنګ محاسبه کړې وه او په دې پوهېده چې تر څو د رېګن اداره دې ته ژمنه وي چې روسان به راپرځوي نو پاکستان ته به د مرستو سېلاب ورمات سي او جنرال ضیاء به دا پرېکړه کوي چې دا مرستي په څه ډول مصرف کړي او چا ته یې ورکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضیاء د هغه خطر چي شورويانو د ده هيواد ته متوجه کړی و پروا ونه کړه، ده يو داسي افغانستان غوښت چي د دواړو هيوادونو پاکستان او شوروي اتحاد دوست وي. عنعنوي افغان پښتانه په زياته چي بيا يې له پاچا سره خواخوږي لرل او د يوه متحد پښتونستان خوبونه يې ليدل د ضيا په زړه کي کوم ځای نه درلود. ده له بنيادګرو سره د خپلي استخباراتي اداري ISI په واسطه اړيکي بسته کړې له همدې کبله نو د امريکا مرستي يوازي تر دغو ګروپونو پوري رسېدې.

د اوو لويو جهادي ډلو څخه درې يې منځلاري وې، چي جهاد يې د افغاني ارزښتونو سره سم کاوه، په دغه کي د کرزيانو مشر پروفيسر مجددي، پير سيداحمد ګيلاني چي د اسلامي محاز مشر و او محمدنبي محمدي د اسلامي حرکت مشر شامل وه، چي په راوروسته کي د مجاهدينو د حکومت مرستيال ولسمشر سو.

کرزی همدا شان د همدغو منځلارو په ډله کي برهان الدين رباني هم راولي (چي بيا وروسته د مجاهدينو په حکومت کي ولسمشر سو) او د اسلامي جمعيت مشر و خو نورو ډېر تفاوت درلود. رباني د حکمتيار سره په ګډه په نونس سوه شپېتمو کلونو کي د تشددي او راډيکالو مسلمانانو ورونو سازمان رامنځته کړ. د دغو منځ لارو ډلو پلويان نيشنليسټ او ملت پال وه، چي د افغاني ارزښتونو او عنعناتو له پاره يې جګړه کول. د دوی تر منځ خورا لږ سياسي اجنډا وي، پټې معاملې او يا يې بهرني ملګري لرل. په همدې حساب نو دوی د پيسو او هغه پټو نظامي مرستو د وېش د ليست په پای کي راتلل. هغه نورو درو لويو ډلو ته کرزی توندلاري وايي، چي د عربو تر نفوذ لاندي راغلي وې، او هغوی مالي مرستي ورسره کولې، تر څو پر افغانستان د راډيکال اسلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایډیالوژي مسلطه کړي. په دوی کې د حکمتیار اسلامي ګوند ، یونس خالص چې د اسلامي ګوند د یوې بلې څانګې مشر و او عبدالرب رسول سیاف د اسلامي اتحاد مشر و. سیاف اسلامي زده کړې کړي دي او د اسلامي ورونړو (اخوان المسلمین) سازمان غړی و او د جهاد په دوران کې د سعودي عربستان له خوا خورا ډېرې مالي مرستې ورسره کېدې او د اسامه بن لادن نژدې ملګری و. د ۹/۱۱ کمېسیون په راپور کې د ده نوم د خالد شیخ محمد د ښوونکي په توګه راغلی و کوم چې د ۱۱/ ۹ د حملو طراح و. په راپور کې دا هم راغلي وه، چې د ۲۰۰۱ م کال د ستمبر پر ۹ چې په کومه حمله کې د شمالي ټلوالي قوماندان احمدشاه مسعود ووژل سو د مرکې زمینه یې ده برابره کړې وه.

کرزی وايي دغو توندلاور د ټولي نړۍ د غرب په شمول د مرستو زیاته برخه تر لاسه کوله. چې په پایله کې یې منځ لاري په کُلي توګه هېر سول او څنډې ته سوي وه. دا رشتیا وه چې توندلارو د غرب تقریباً ټولي مرستي تر لاسه کولې دا ځکه چې غرب دا هېره کړې وه چې هغه مرستي چې دوی د افغان جهاد له پاره کوي د کومو مارانو په روزلو مصرفېږي، ځکه چې جهاد لا د وړاندي د پاکستان له خوا یرغمل سوی و.

د غرب د دغو مرستو تر ټولو وړ کرشمه حکمتیار و، نوموړي د توند لاري اسلامي نظریې څښتن و او په مکمله توګه یې ددې زغم نه درلود، چې د خپلو نژدې شیطانانو سره معامله وکړي او بېله درېغه یې پر هغه چا حمله کوله چې د ده په مخ کې به یې ځان اچاوه.

د جهاد په جریان کې حکمتیار په منظمه توګه په افغانستان کې دننه پر خپلو رقیبو افغان ډلو ګزارونه کول، په ځانګړې توګه په هغو سیمو کې چې ده به غوښتل خپل ځواکونه د سرو لښکرو سره مخامخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي. البته دا خبره تر همدې ځایه نه خلاصه کېدل نوموړي همدا کار په پاکستاني خاوره کې هم کاوه او هلته به یې منځ لاري او هوښیار مشران هدف ګرځول. نوموړی په افغانستان کې دننه د غربي ژورنالیستانو په وژنه هم ګرم دئ، تر څو د ده افغان رقیبان لکه احمد شاه مسعود له شهرته څخه لیري وساتي، د حکمتیار د افغانستان د ورانۍ هڅې د ودان افغانستان له وخت څخه پیلېږي د شوروي تر جګړې وروسته کلونه تر همدې ورځې پورې دوام کوي، چې په پټه د عربي القاعده غورځنګ ملاتړی کوي.

د پروفیسر مجددي په تنظیم کې د حامد کرزي وظیفه د عملیاتو په څانګه کې وه، چې مجاهدینو ته د وسلو اکمالات وکړي او افغانستان ته د تګ چاري یې منظمې کړي. همدې ډلې د مهاجرو په ټولو چارو کې مرستې کولې، تر هغه ځایه چې په توان کې به یې وه. د دې ټولو سره په هند کې لوستي کرزي د مهاجرو افغانانو له پاره د انګلیسي ژبې زده کړې یو مرکز جوړ کړ. کرزی وایي هر څه چې ما په دغه جریان کې تر سره کړل د انګلیسي ژبې زده کړې دغه مرکز مې تر ټولو لوی خدمت و. دا ډېر لوی او ستر کار و، ډېرو افغانانو چې په دغه مرکز کې یې انګلیسي زده کړل خپلو زده کړو ته پسې ادامه ورکړه، ځیني خو بې تر لوړې سطحې پورې ورسېدل. زما هغه افغانان په یاد دي او کله چې مې را په زړه سي چې ما له دوی سره د دوی په ښوونه کې مرسته کړې ده ډېر خوشحاله سم.

دغه جهادي ډلو منځ لارو او تونډلارو په منظمه توګه په دغو وختونو کې غونډې تر سره کولې تر ۱۹۸۵ م کال پورې لا هیڅ ډلې رسمي اتحاد نه درلود. کرزی د ګیلاني د اسلامي محاذ، د رباني د جمعیت او د مولوي یونس خالص د اسلامي ګوند د خپلې څانګې د مشر سره په ښه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اړیکو لرلو سره خوند اخیست. کرزی وایي چي ما خورا لږ یعني بیخي لږ تماس د حکمتیار او سیاف د اسلامي اتحاد سره درلود، دا تر هغه وخت پوري چي دی ولسمشر سو، خو کله چي یې د سیاف سره ولیدل او په دغه لیدنو کي سیاف له خپلي توندلاري تاریخچې سره پر کرزي اغېزه وکړه. په دا تېرو درو کلونو کي د بون د غونډې څخه نیولې او د اساسي قانون څخه د ملاتړ راهیسي سیاف د افغانستان د دولت د پیاوړتیا له پاره کار کړی دئ، او بله لا دا چي هغه اوس د پارلمان غړی هم دئ.

کرزی وایي چي همېشه موږ په خپل منځو کي پر توپیرونو سره ږغېدلو، موږ منځلارو به تل د لویي جرګې او شاه د بیرته راوستلو ننګه کوله او توندلارو به زموږ وړاندیزونه به یې ردول خو متأسفانه دوی پیسې لرلې چي زموږ وړاندیزونه به یې شا ته کړل. کله چي مجددي، ګیلاني او محمد منځ لاري توب خوښاوه او د یوه ازاد افغانستان په لټه وه نو بلیونونه ډالر دغو راډیکالو ګروپونو ته ور پمپ سول کوم چي د افغانستان دمسخه کېدو په لټه کي وه. دوی غوښتل چي افغانان د پېړیو د عنعناتو څخه بې برخي کړي، خپله توند لارې نظریه پر وتپي او د ملت په چارو کي بهرني نفوذ ته په ستره پیمانه لاره اواره کړي. کرزی وایي د دوی همدا کار په ژوره توګه زموږ پر روحیاتو تاثیر کاوه خو موږ پوهېدلو چي دا غلطه لار ده او همداسي هم سول او د همدې شي تر ټولو لوی بار افغانانو پر اوږو پورته کړل.

منځلارو په اصل کي دوې جګړې پر مخ بېولې: یوه د سرو لښکرو د هیواد څخه د شړلو جګړه او بله افغانستان هغسي ساتل لکه څرنګه چي منځلارو پېژانده، داسي هیواد چي منظم حکومت به لري په سر کي به یې شاه وي، ټوله عنعنوي ارزښتونه به یې ساتلي وي او داسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان چي په افغانانو پوري اړه ولري. دا د هغې د سیسې په وړاندې مبارزه وه چي د افغانستان په وړاندې عملي سوې وه. داسې چي تجزیه یې کړه او حکومت پر وکړه. دغه شخړه د سرو لښکرو تر وتلو وروسته خورا وغوړېده او تر هغه ډېر کلونه یې دوام وکړ، چي کله د سرو لښکرو اخیري ټانک د امو له سیند څخه واوښت. دا هغه رود دئ، چي شوروي اتحاد او افغانستان سره بېلوي، خو دا هر څه لا خورا لیري وه.

د شوروي د اشغال په سبب څو میلونو افغانانو خپل کورونه پرېښوول، اکثرو یې په ایران او پاکستان کي په بې شمېره کمپونو کي واړول او کرزی به اکثره وخت د بهرنیو مرسته کوونکو پلاوو سره د ژباړن په توګه له دغه کمپونو څخه لیدنه کول. ده یو وخت د ستر اغا خان سره د ژباړن په توګه هم کار کړی دئ. شهزاده صدرالدین اغا خان هغه څوک دئ چي په راوروسته کي د ملګرو ملتونو د مهاجرینو د عالي کمیشنری UNHCR مشر و. اغا خان د شیعه فرقې د اسماعیلیه څانګې روحاني مشر دئ، چي په ۱۱ مه پېړۍ کي منځته راغله. زیات شمېر اسماعیلیه په شمالي پاکستان او یو کم شمېر هزاره اسماعیلیه په افغانستان کي ژوند کوي. تر طالبانو وروسته د نوي رژیم په راتګ سره اغاخان د افغانستان د بیا رغوني له پاره پنځه اویا میلیونه ډالره مرسته وکړه. د ځینو مهاجرینو له پاره په کمپونو کي ژوند داسې و، لکه په افغانستان کي د دوی ژوند. د مهاجرینو ځینو کمپونو خو بېخي د دایمي کلو بڼه غوره کړل، چي منظم کورونه، ښوونځي او مسجدونه به یې لرل. ځیني داسې پېښې خو هم لیدل سوي وې چي د کلي ټولو خلکو د خپلو مشرانو سره یو ځای د سرو لښکرو تر اشغال وروسته پاکستان ته رامهاجر سوي وه. په ځینو ځایونو کي خو د خلکو ژوند عادي ببله کومه تغیره روان و. خواړه، کالي، اوبه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرپناه، روغتیایي خدمتونه او داسې نور اړین توکي ورته د نړیوالي ټولني له خوا برابرېدل. ډېرو غیر حکومتي ټولنو NGOs مهاجرو ته ډېري مرستي او هر ډول د ښووني او روزني چاري برابرولې.

د سرو لښکرو تر اشغال وروسته شوروي اتحاد په سوونو میلیونه ډالره مرسته د افغانستان سره وکړه، کله چي غربي هیوادونو پر کمونیستي رژیم خپلي ټولي مرستي ودرولې او پر ځای یې د پولي هغه بلي غاړي پاکستان کي د افغاني مهاجرو سره پیل کړې. انجوګانو روغتیایي کلینیکونه، ښوونځي او د حرفوي زده کړو مرکزونه جوړ کړل او د ملګرو ملتونو د خوراک نړیوال سازمان په زرونو ټنه خوراکي توکي برابرول.

کرزی په دې باور دئ، چي د مهاجرت یو تر ټولو مثبت اړخ دا دئ، چي افغانان سره ګډ سول، د افغانستان د مختلفو برخو خلکو سره وپېژندل چي دا په بل صورت کي له امکان څخه لیري وه. کرزی وایي چي د مثال په توګه د افغانستان د شمال ځیني ازبکان کوټي ته راغلل، چي البته دا د جنوب د پښتنو سیمه وه، هلته یې په زره پوري د ازبکانو بازار (ازبک بازار) جوړ کړ او موږ په دې ډېر خوشحاله و، چي دوی زموږ سره هلته اوسېدل. ټولو کسانو په دغه کمپونو کي خواخوږي سره لرل او ټوله ځپل سوي وه او موږ په دغه غم کي ټوله سره یو ځای وو. د مهاجرت یو بل ښه اړخ دا دئ چي افغانان د پراخي نړۍ سره آشنا سول چي خورا لږو یې دغه پېژند ګلوي لرل.

په پېښور او کوټه کي به دوی پاکستانی ټلوېزیون کاته او بي بي سي راډیو چي په پښتو او دري یې خپروني لرلې غوږ نیوی. هندي فلمونه به یې په سینما کي کتل او د هالیوډ جنګي فلمونه به یې په ویډیو کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتل* همدا شان مهاجرو د مختلفو غربیانو سره وپېژندل، د اروپایي او امریکایي خیریه ادارو له کارکوونکو سره اوکولای یې سول چې په مفت ډول انګلیسي ژبه زده کړي همدا سي دوی ته د ښووني موقع برابره سول، او ښه روغتیایي مرستي ورته برابري سوې، چې پخوا تر دې هیڅکله نه وي ورته برابري سوي. دا چې مهاجرو زیات وخت له هیواد څخه لیري تېر کړ، خو کله چې دوی خپل هیواد ته راستانه سول نو دوی د هغه ډول تعلیمي او روغتیایي خدمتونو هیله لرله، لکه دوی چې له هیواد څخه بهر لیدلي وه. خو دا د کرزي د حکومت له پاره ډېره ګرانه وه، چې هغسي شرایط ورته برابر کړي.

کرزی د هغو افسانوي جنګیالیو په لیکه کي نه و، لکه احمدشاه مسعود، عبدالحق، جلال الدین حقاني او جنرال عبدالرحیم وردګ. په پېښور کي نومړی د هغو غربیانو په منځ کي و چې په خیریه ادارو کي یې کار کاوه په (Best-dressed Afghan) غوره پر افغان سره مشهور و. د نومړي رول د ده د زده کړو، د ژبي د مهارت او د کرزي د کورني اعتبار له کبله په سیاسي او ډیپلوماتیکو چارو کي خورا د هوښیارتوب و. چې همېشه به یې سروکار د نورو افغاني ډلو د استازو پاکستاني او بهرني حکومتونو له چارواکو سره و. د بله پلوه په جهاد کي د مجاهد په صفت ګډون کول فرض او په یو ډول د ده د اعتبار له پاره ډېر ضروري و، چې د مقاومت کوونکو سره یو ځای سي. له همدې کبله په ځانګړې توګه د جنګ په وروستیو یعني په ۱۹۸۷ - ۱۹۸۸ م کلونو کي د ځینو کوچنیو او لویو ګروپونو سره افغانستان ته دننه ورتلی، چې هلته د سرو لښکرو په وړاندي په وسله واله مبارزه کي برخه واخلي. کرزی وایي چې زه بېخي په

---

* په پاکستان کي هندي فلمونو ته په سینما کي د ایښوولو اجازه نسته، (ژباړن).

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې پوهېدم چې د دغې مبارزې جګړېزه اړخ څونه ستونزمن و، روسان او د هغوی افغان ملګري په اورنۍ جګړه کې خورا ګټور و.

دوی مځکه په ټانکونو، هوا په خپلو (Hind) هیلوکوپټرونو او (Sukhoi) جنګي الوتکو کنټرولول او همدا شان یې درنه توپچي لرل. کله چې به مجاهدینو ته د مختلفو هیوادونو له خوا په پټه وسلې رسېدلې هغه به هم د پاکستان د لاسه موږ ته راوتلې، چې اکثره به سپکې وسلې وې، چې هغه افغانستان ته د مجاهدینو پر اوږو او د قچرو، اسانو او اوښانو پر شا وړل کېدلې.

دا د مجاهدینو د جنګ ډول و: د جنګیالیو یوه کوچنې ګروپ به سپکې وسلې او یو څو د (RPG) راکټونه او یا هوان افغانستان ته دننه د یوه خاص هدف له پاره د ځان سره وړل، چې هغه ته رسېدل به څو ورځې وخت په بر کې ونیو. کله چې به دوی د هدف ځای ته راورسېدل دا به یا د افغان اردو اډه یا به د سرو لښکرو پوسته او یا به د غرونو په منځ کې پر غزېدلې لار د کمین سیمه وه. دوی به هلت ځای پر ځای حمله به یې وکړه، څونه مرګ ژوبله چې به یې اړولای سول وابه یې ړول، بیرته به په غرونو کې پر همهغه لار خپلې فناه ځای پاکستان ته واوښتل. نور وختونه به ګوریلایې ګروپونه په یوه ځای کې تر څو ورځو پورې پاته سول او هلته به یې ډېر هدفونه په نښه کړل.

د مجاهدینو اکثره جنګې عملیات په غرونو کې پر پښنو تر سره کول، چې دغه غرونه به په کال کې څو میاشتې په واورو پوښلې وه. کرزی وایي چې زیات وخت به جنګیالیو د سړک پر ځای د موټرونو له پاره د سیندونو د نس او یا د اسانو او اوښانو له لارو څخه کار اخیست چې هغه یې هم یوازې د شپې لخوا بېله بتیو کارولای سول، زه تر اوسه ډېر حیران

(c) ketabton.com: The Digital Library

یم چي دغه ټویوټا ،نیشان اومیتوبیشي وسایطو څنګه پر دغسي لارو تګ کاوه.

په افغانستان کي د پخو سړکانو څخه اخوا په موټرو کي سفر کول کوړ ووړ او ډاروونکی دئ. ځیني وختونه خو سړک داسي ښکاري لکه هیڅ لاره چي نه وي هغه وخت خو بیا ډېر خطرناک وي، چي د کړنګ سر ته په ورختو وي. د یوه ګړي په جریان کي کېداې سي،چي موټر په سوونو فوټه لاندي شوه سي، چي زیاتره دغه د اوښانو لرغوني لاري د هوا څخه په نصواري منظرو کي خو داسي ښکاري لکه یو چا چي په لرګي کرښه ایستلې وي. دغه فرعي لاري د موټر له پاره مناسبي دي خو لویي لویي ډبري پر پرتې دي، تر دې وړاندي چي پر هغه دي موټر تېر سي نو ډبري یې باید په لاس ورڅخه لیري سي.

د جهاد په ورځو کي د دې سخت خطر هم و چي په ناڅاپي توګه د یوې ځوکي څخه روسي څرخکي رانښکاره سي او د موټرو، اوښانو او قچرو پرهغه کاروانونو حمله وکړي چي د متحده ایالاتو مرسته سوي وسلې به یې مجاهدینو ته وړلې.

کرزی د همداسي یوه سفر یادونه داسي کوي : یو کوچنی کاروان په پاکستان کي بسته او د لوړو غرونو د لاري افغانستان ته ننوت. دوی څو ساعته پر ډېره خرابه لار سفر وکړ. دی وایي چي موږ تر یوې درې واوښتو چي هلته بیا رود ته ور داخل سو او په رېګستان کي تېر سوو چي هلته واوره اورېدلې وه، چي سړی یې تصور هم نه سي کولای. ما خپل سر د موټر تر کړکۍ دباندي را ایستلی و، چي زکام سوم. همدې ګروپ ټوله شپه سفر وکړ، چي بالاخره د شپې درې بجې یو ځای تم سول. دی وایي چي کله څو ساعته وروسته زه راکښېنستم زما په شاوخوا کي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان د غرونو ښکلا حیران کړم، تر غرمې وروسته لمر موږ ګرم کړو، او یوه شپه مخکې چې زکام سوی وم ورسره ښه سوم.

کله چې دوی هلته ولاړ وه، له دوی څخه یوه کس د خپلې وسلې یو ټک پر واورین غره باندې وکړ، چې ورسره سم د چې ورسره سم د یخو او پاکو اوبو رابهېدل پیل سول. یوه کس یو نلکه ورسره واخیسته په سورې کې یې ور ووهل چې ورسره سم د غره څخه د اوبو رابهېدل پیل سول، چې البته ده دغه کار بل وخت هم تر سره کړی و.

دا په هغه ګروپ اړه لري چې د روسي ځواکونو څخه څنګه ځان چپوي او کومه لار اخلي. دغو موټري سفرونو به په ښه ورځ کې ۱۲ ساعته سفر کاوه خو که به کوم مشکل پېښ سو تر دې به هم اوږد بده، کله چې به دوی خپل منزل ته ورسېدل هلته به پنځلس یا شل ورځې پاته کېدل د حمله وکه او وځغله عملیات به یې تر سره کول او په کلیوالو سیمو کې به اوسېدل. استراحت، خوراک به یې کاوه او د محلي خلکو سره به یې کتل. کرزی وایي دا له دې کبله و، چې مجاهدینو دننه په هیواد کې د پوره ملاتړ څخه برخمن وه او هر چیري چې به موږ تللو دوی به موږ ته اوبه، ډوډۍ او نور هغه څه راکول، چې د دوی به په توان کې وه. همدا ډول محلي خلکو به موږ ته استخباراتي معلومات هم برابرول پر وخت به یې د کمونستي ځواکونو له حرکت څخه خبرولو. خو همېشه د دې خطر و داسي نه چې په دغه کلي کې کمونستانو کوم جاسوس ونه لري له همدې کبله نو مجاهدینو هیڅکله په پوره توګه استراحت نه دی کړی. موږ همېشه هڅه کوله چې ځان پټ وساتو خو بیا به هم له دې څخه ببربدلو چې په کمین کې ونه خېژو.

یوه شپه کرزی د یوه ګروپ جنګیالیو سره د کندهار ښار هغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیمي ته ولاړ، چي دی پکښې بلد و. دوی تر نیمي شپې وروسته هغه ځای ته په خیر ورسېدل او ورته د محلي خلکو له خوا شلومبې ورکړل سوې، کرزی وایي چي زما هغه عملیات یو څه د هغه خلکو د سخاوت له کبله په یاد دي، او یو څه له دې وجې چي زه تر اوسه په دې پوه نه سوم، چي ولي هغه موږ تر سره کړي. ده له ځانه سره د (RPG-7) راکټ ګولۍ وړلې او د جنګیالیو ګروپ تر ۵ – ٦ ساعته پیاده تګ وروسته د شپې پر یوه بجه کندهار ته راورسېدل. د چای او شلومبو تر نوشجان کولو وروسته مو یوه کوچنۍ حمله تر سره کړه، چي یو څو دقیقې یې دوام وکړ، چي وروسته په ځغستا بیرته د خپلو مرکزونو پر لور وخوځېدو.

دی فکر کوي چي دا ډول عملیات په کلیوالي سیمو کي ګټور وه، خو په ښارونو کي بې ګټې وه. ځکه چي غیر ضروري تلفات به یې د لږ څه په بدل کي اړول. کرزی وایي چي زه تر اوسه هغه ته زموږ د غورځنګ د غیرتاکتیکي عمل د نمونې په توګه ګورم.

کله ناکله به مجاهدینو د سرو لښکرو سرتېري او هغه افغانان ونیول چي د کمونستانو سره به یو ځای سوي وه.

کله چي کرزی په لومړي ځل د کمونیستي اردو د افغان نیول سوي سرتېري سره مخامخ سو، د هغه څه له امله چي هغه بندیانو ورته وویل ډېر حیران سو. دوی فکر کاوه چي موږ یعني مجاهدین د افغانستان سره خیانت کوو، ځکه چي موږ له هیواد څخه بهر په یوه بهرني هیواد کي ژوند کاوه او دوی همدلته وه، چي د هغه څه له پاره جنګېدل چي فکر یې کاوه صحي دئ.

کله چي به کمونیستي سرتېري ونیول سول، که به افغان او یا روسی و نو ژوند به یې خورا لنډ بده. ځیني وختونه روسي عسکر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مجاهدینو د یو قوماندان د تبادلې له پاره ساتل کېدې، خو په ټولیز ډول په افغانستان کې د ننه ګوریلایانو پر پښو عملیات تر سره کول چې په داسې صورت کې نو د بندیانو سره د معاملې هیڅ ځای نه پاته کېدی. د کرزي د ګروپ پالیسي دا وه ،چې یا بندیان پاکستان ته ورسره بوزي او یا یې د (ICRC) دفتر ته ورتسلیم کړي. کرزی د دغسې یوې پېښې یادونه کوي، چې په یوه ډېر یخ غره کې د چای څښلو له پاره په یوه جونګړه کې تم سو. په هغه وخت کې له بندیانو څخه یو تن چې افغان کمونیسټ و کرزی ته راغلی ورته وې ویل : لطفاً ما پاکستان ته مه وړه. دلې مې ووژنه،پرېږده چې په دا خپل وطن کې مړ سم.

کرزي په جواب کې ورته وویل : ولې دا فکر کوې چې موږ به تا پاکستان ته تا په لاس ورکړو؟هیڅ فکر مه خرابوه، موږ به هیڅکله داسې ونه کړو. کله چې دغه ګروپ پاکستان ته ورسېد دوی بندیان (ICRC) ته ور حواله کړل او کرزي له (ICRC) څخه وغوښتل هغه نفر چې د دې خواست یې کړی و، چې په خپل وطن کې دې ووژل سي بیرته خپل وطن ته بوزي او په خوندي توګه یې د کابل او کندهار پر لویه لار آزاد کړي. کرزی وایي چې هغه کس تر اوسه ژوندی دئ. زه هغه پېژنم ځکه چې هغه ما ته راغلی او راته ویې ویل چې هغه پېښه مې په یاد ده، او زه اوس وپوهېدم چې تاسې یو ریښتینی وطن پال یاست او زه له دې کبله چې د کمونیسټانو د پوځ سره ولاړ وم پر غلطه وم. هغه څه چې د سرو لښکرو سره د جنګ په ډګر کې یې تغیر راوست امریکایي سټینګر توغندی وې، چې د CIA له خوا پټې مجاهدینو ته ورکړل سوې. دغه قوي د اوږې څخه ویشتونکې توغندی د (Raytheon) کمپنۍ له خوا جوړې سوي وې چې په مقناطیسي برېښنایي پلټونکې الې سمبال او خورا مغلق چلېدونکی سیستم لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه توغندی ډېري سپکي وې، چې د مجاهدینو پر اوږه افغانستان ته ولېږدول سي. د یوه ښه تربیه سوي ویشتونکي په لاس هغوی د روسي حمله کوونکو څرخکو او الوتکو په مقابل کي خورا اغېزمن و. CIA په سوونو سټینګر توغندی مجاهدینو ته ورکړې او داسي ویل کېږي چي له کبله یې درې سوه الوتکي راغورځول سوي دي. له دې کبله چي د مجاهدینو هر ګروپ سټینګر د ځان سره لرل د جنګ بڼه بدله کړل ځکه چي روسي الوتکو به په لوړه فضا کي پروازونه کوله چي له همدې کبله به پر مځکه د جنګیالیو په مقابل کي بې اغېزې وې.

د مجاهدینو په لاس کي ددغو توغندیو ایښوول د روسانو هوایي بهتري ته د پای ټکی کښېښود. او د زیاتو الوتکو او پیلوټانو د بایللو له کبله یې جګړه ډېره لنډه کړه، کرزی وایي چي د نړۍ له پاره دا ډېره ګرانه وه، چي په دې باور وکړي چي افغانان به د نړۍ د دوو سترو ځواکونو څخه یوه ته ماته ورکوي. په تدریجي توګه موږ د روسانو د افغانستان د اشغال او د امریکا د ویټنام د تجربو د مقایسه کولو اورېدل پیل سول. عیني هغه څه چي امریکا په ویټنام کي لیدلي و داسي چي روسان د یوه ښورښ سره مخامخ و داسي جګړه چي د پای او ګټلو هیڅ څرک یې نه ښکاري. د سیاست په ډګر کي تر ټولو لوی تغیر ورکوونکی ټکی دا و، چي کله میخایل ګورباجوف واک ته ورسېد او د کمونیسټ ګوند کانګریس ته په وینا کي یې وویل چي افغانستان شوروي اتحاد ته د یوه ویني بهېدونکي ټپ په توګه اووښتی دئ.

کرزی وایي کله چي د شوروي اتحاد د مشر څخه داسي خبري اورېدل کېدې، دا د دې نښه وه چي هغه غواړي د افغانستان څخه پر شا سي. موږ په دې پوهېدو چي د روسانو وتل حتمي دي، او په نظامي ډګر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي هغوی لا د وړاندي ماتې خوړلې وه.

د نونس سوه اتیایمو کلونو په وروستیو کي روسي ځواکونه د کلیوالي سیمو څخه ورټول سول چي هلته خورا بې اغېزې وه او ښارونوته راغونډ سول تر څو د هغوی څخه د وروستي کرښي په توګه دفاع وکړي. تر دې وروسته د هغوی سره یوازي د ښارونو او لویو لارو کنټرول پاته و. کرزی وایي چي افغان ولس د هغوی سرسختی دښمن و. هیڅ یرغلګر ځواک نه سي کولای چي په افغانستان کي پاته سي. چي تر اوسه هیڅوک پر دې نه دي توانېدلي او نه به وتوانېږي. له همدې کبله نو موږ له هغه لومړي سره پوهېدو، چي روسان به وزي. څه چي موږ یې په اړه وړاندوینه نه سو کولای هغه ورسره راوروسته غمېزه وه.

د کرزي په ۱۹۸۷ م کال کي د یوه ځوان امریکایي ژورنالیست سره خبري کول په یاد دي، دا هغه وخت و چي ما تازه د ملي نجات د معلوماتو څانګه جوړه کړې وه او د یوه ژورنالیست سره مي لومړی سلسله یي مرکه وه. هغه زما څخه وپوښتل چي روسان به ووزي؟ ما ورته وویل چي بلې ! هغوی به ووزي. تر هغه وروسته موږ د روسانو سره تر وروستۍ مورچې پوري جنګ وکړ.

د ۱۹۸۸ م کال په اپریل کي پاکستان او افغانستان او متحده ایالات او روسیه د ضمانت کوونکو په توګه یو قرارداد لاسلیک کړ، چي د ۱۹۸۹ م کال تر فبروري پوري د ټولو روسي سرتېرو د وتلو غوښتنه پکښې سوې وه.

دا چي د روسي لښکرو تر وتلو وروسته به څه پېښېږي کرزی یې په اړه هیڅ نه پوهېده، خو نورو بیا دا هر څه لیدلای سوای. په ۱۹۸۵ م کال کي دی فرانسې ته د ژورنالیزم په یوه کورس کي د ګډون له پاره ولاړ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي د فرانسوي حکومت له خوا افغان معلوماتي افسرانو ته اماده سوی او دا په ملي نجات کي د ده وظيفه وه. د اوو تنظيمونو د هر يوه څخه دوه دوه تنه ولاړل. کرزی وايي چي زما په ياد دي، چي د پاريس په يوه جاده کي مي د اسلامي حزب د يوه ملګري سره قدم واهه، چي هغه هم د همدې کورس ګډونوال و، په همدې وخت کي د فرانسې پر ښايست او ترقي رږغېدو، چي دا څونه په زړه پوري ځای دئ. ما خپل ملګري ته وويل کله چي سرې لښکري له افغانستان څخه ووزي افغانستان به په داسي سوله کي وي لکه فرانسه. په همدې شان مترقي او خوشبخته به وي، زما ملګري راسره مخالفت وکړ، چي نه دلته نور ځواکونه په کار لګيا دي.

د اسلامي حزب همدې غړي ده ته وويل چي د سرو لښکرو تر وتلو وروسته به د راډيکالو ډلو تر منځ د افغانستان د کنټرول پر سر په کلونو جګړه روانه وي. کرزي په هغه اعتبار نه کاوه. دی وايي چي ما ورته وويل، چي ستا په خبرو باور کول راته ګران دي. کرزی يوازي په جنوبي او جنوب غربي افغانستان کي جګړه کړې وه، په ځانګړې توګه په کندهار کي چي د ده سيمه وه، چي د راډيکالو پر ځای يې خپل قوميان پکښې واکمن وه. دی په دې نه پوهېده چي د هيواد په نورو سيمو کي توندلارو څونه نفوذ کړی دئ.

خوالبته په خواشيني سره هغه څه پېښ سول، لکه زما ملګري چي ويلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۴)

د سولي له منځه تلل

کله چې نړۍ افغانستان هېر کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د څلورو ډلو تړون چې له افغانستان څخه د شوروي ځواکونو وتلو ته لاره برابره کړې په جنیوا کې د افغانستان د کمونیستې حکومت، پاکستان، امریکا او روسیې چې دا وروستیو دو هیوادونو د ضمانت کوونکو رول لوبوی تر منځ سره سو. د نړیوالي غلطي ډیپلوماسۍ په پایله کې چې په افغانستان کې یې پر مخ بېول مجاهدینو هیڅ قانوني ارزښت نه درلود. په رسمي توګه خو افغان کمونیستې حکومت روسان افغانستان ته وروبلل. پاکستان چې افغان مقاومت ته یې مهاجر برابرول په رسمي توګه هغه هیواد و، چې پر خپل ګاونډي یې د سرو لښکرو یرغل خپه کړی و. امریکا چې په هغه وخت کې یې مقاومت ته د پاکستان له لاري پټې مرستي ورکولې او روسانو چې په کابل کې د رژیم سره نظامي مرستي کولې د دوی په زړه پوري ډلې وې او دوی یې ضمانت کوونکي و.

د مجاهدینو ډلې په دې باندي چې په رسمي تړون کې نه وه شامل سوي ډېر خوابدي وه، ځکه چې هغوی فکر کاوه چې همدا اوس یې د نړې یو زبر ځواک پر ګونډو کړ. د پردې شا ته هم د مجاهدینو او نجیب الله د حکومت تر منځ خبري رواني وې، چې ځیني پټې او ځیني ښکاره وې چې د حامد کرزي له نظره چې دا تر روسانو وروسته افغانستان په وضعیت پوري اړه درلوده، په جنیوا کې د کابل او مقاومت کوونکو ډلو تر منځ غیر رسمي تماسونه هم نیول سوي وه او داسي پلان هم و، چې مجاهدین د هغه څه څخه خبر کړي څه چې د څلورو ډلو تر منځ په خبرو کې وویل سول.

روسانو موافقه وکړه چې د ۱۹۸۹ م کال د جنوري پر ۱۵ نېټه به خپل ټول ځواکونه له افغانستان څخه باسي. د دې موافقې تر ټولو منفي ټکی دا و، چې روسان او امریکایان پر دې سلا سول، چې په افغانستان

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دخيلو ډلو ته به وسلې نه ورکوي او د افغانستان په چارو کي به لاسوهنه نه کوي، خو دې ببله تشريفاتي چارو بل کوم څه د ځان سره نه لرل.

کرزی وايي چي د مقاومت هغو ډلو چي د دغه تړون سره يې نظريات ډېر په ټکر کي راتلل او ځينو نورو ډلو چي عملاً د جګړې په ډګر کي وه دغه تړون له دې کبله رد کړ چي مجاهدينو ته ګډون نه و پکښې ورکړل سوی. خو په عمومي توګه د مجاهدينو د مقاومت ډلو نظر ورته مثبت و. مقاومت وګټل او روسان له افغانستان څخه ووتل، د اوو ډلو ائتلاف اماده ګي نيول تر څو د روسانو تر وتلو وروسته خلا ډکه کړي خو دغه ائتلاف د روسانو تر اشغال وروسته د مقاومت په جريان کي خورا ډېر سره وېشل سوی و. په دوی کي درې منځلاري ډلي او څلور توندلاري ډلي وې. په منځلارو کي د پروفيسر صبغت الله مجدد اسلامي نجات، اسلامي حرکت او اسلامي محاز شامل وو. څلور توندلاري عبارت وه له جمعيت اسلامي، اسلامي اتحاد، د حکمتيار اسلامي حزب او د خالص اسلامي حزب. کرزی وايي چي په دغه توندلارو کي بيا هم ځيني نرم هم وه لکه رباني او خالص چي د هغه درو منځ لارو ډلو ائتلاف ته نژدې وه او په زياتو غونډو کي به يې ګډون کاوه.

په اسلامي نجات کي د حامد کرزي رول د هغه د کورنۍ پس منظر، تعليم، د ژبي ځواک او طبيعي اغېزمنتيا له کبله ډېر سوی و. دغه ډله پر ده ولاړه وه په ځانګړې توګه د غربي هيوادونو سره د نماينده په توګه ځکه چي ده د امريکا د متحده ايالاتو د چارواکو او نورو عربي ډيپلوماټانو سره ښه اړيکي جوړي کړي وې، په دغه اړيکو کي ببله شکه هغه د CIA سره ښه اړيکي لرل او هغه اړيکو او ملګرتيا چي کرزي د جهاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دوران کي جوړ کړي وه دی يې د يو ايډيال په توګه پرېښود که چيري افغانستان تر کلونو وروسته يو رهبر ته اړتيا ولري لکه تر طالبانو وروسته نو دی به وي.

ملي نجات تر ټولو د شاه خوښوونکې ډله وه، چي رهبري يې همېشه د پاچا سره چي په ايټاليا کي اوسېدی په تماس کي وه. حامد کرزی د ډلي نماينده و. کرزی وايي چي په ۱۹۸۸ م کال کي ما ايټاليا ته په منظمه توګه سفرونه پيل کړل، چي د کاله به يو يا دوه ځلي هلته تللم تر څو د عليحضرت سره ووينم، همدا ليدني خو د طالبانو په وخت کي خورا ډېري سوې. کرزی وايي چي زه وپوهېدم چي باچا څونه د افغانستان په چارو بوخت دئ، چي همېشه به خوشبين او د درک وړ يو افغان و. په ايټاليا کي به ده کرزي ته هغه څه ويل چي په عين شکل به هغه څه ده له قومي مشرانو او مذهبي رهبرانو څخه د افغانستان په دننه کي اورېدل. اعليحضرت به همېشه هغه پوښتنې مخ ته راته اېښودلي لکه څنګه چي به زما پلار راڅخه کولي داسي چي ته د امريکا ملاتړ د ځان سره لرې؟ نو کله چي به ما په هو جواب ورکړ نو ده به ويل ډېر ښه. اوس موږ دغه کار کولای سو. معنی دا چي شاه په دې باور و، چي په آخر کي به مقاومت کمونيستي حکومت رانسکوروي او افغانستان ته به آزادي ګټي او د افغانستان خلکو ته به يو نظام رامنځته کړي که چيري امريکا د دوی تر شا ودرېږي لکه څرنګه چي د جهاد تر شاه ودرېد د وسلو او تجهيزاتو مرسته يې ورسره وکړه. کرزی وايي هغه ډېر واقعيت بينه او په غوره توګه د مشکلاتو حلوونکی و.

کرزی وايي چي زما د ژوند يوه تر ټولو غوره کاميابي او خوشحالي دا وه چي زه پر دې بريالی سوم چي د ۲۰۰۲ م کال په اپريل کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

روم ته ولاړ سم، او اعليحضرت بيرته خپل ګران افغانستان ته راولم، په ځانګړې توګه هغه قصر ته چي ده په هغه کي بادشاهي کړې او ۳۰ کاله ورڅخه مسافر و.

کله چي روسان د وتلو په حال کي وه امريکا او پاکستان او (سعودي عربستان په افغانستان کي د تونډلاري اسلامي حکومت په راوستلو کي دلچسپي لرل او ايرانيان د شيعه) د درو سوو په شاوخوا کي افغان قومي مشران په اسلام اباد کي سره، راغونډ سول تر څو په جلا وطني کي يو حکومت رامنځته کړي. کرزی وايي چي ځينو مهمو قومي مشرانو په هغه کي د ګډون کولو څخه ډډه وکړل ځکه چي يو خو دا غونډه د افغانستان په خاوره کي نه وه، بل دا چي دا د بهرنيانو لخوا رامنځته سوې وه. سره له دې بيا هم ټاکني وسوې، پروفيسر مجددي د ولسمشر او پروفيسر سياف د لومړي وزير په توګه وټاکل سول. هيڅ هيواد د دغسي يوه جلا وطنه حکومت د رسميت پېژندلو سره دلچسپي نه لرل. خو موږ د دې شي کومه پروا نه کوله، ځکه چي موږ د دغه حکومت په جوړولو کي د مخ په وړاندي تګ يو څرک وليد دغه شي مقاومت کوونکي پر يوه مېز سره کښېنول ځکه چي تر دې وړاندي هيڅا داسي نه وه سره ليدلي. که څه هم د يووالي خوند مو نه و. حکمتيار چي په هغه حکومت کي د بهرنيو چارو وزير ټاکل سوی و، ډېر ژر له حکومت څخه جلا سو او پر ځای يې پروفيسر رباني وټاکل سو. د نظامي کارپوهانو په نظر د حکمتيار کسان چي د جهاد په دوران کي عادي جنګيالي وه تر روسانو او طالبانو وروسته په تر ټولو ورانوونکو او تجزيه کوونکو توپکسالارانو واوښتل.

کله چي روسان له افغانستان څخه ووتل تر شا يې يو غلام حکومت د ډاکټر نجيب په مشري پرېښود او نجيب هغه څوک دئ چي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۸۶ م کال کې د ببرک کارمل ځای ناستی سو. نجیب په خټه پښتون دئ
خو د زده کړو په جریان کې کمونیسټ سو. په ۱۹۷۹ م کال کې چې کله
روسانو افغانستان اشغال کړ، دی یې د خاد د مشر په توګه نصب کړ. خاد
د روسانو د KGB معادل دئ. پر همدې چوکۍ نوموړی په خورا وژونکې
او ډاروونکې انسان واوښت چې ډېر ژر یې د قصاب لقب وګاټه.

د مقاومت ډلو، عربي حکومتونو او په پېښور کې د غربي
مرستو ټولني فکر کاوه چې مجاهدین به ډېر ژر په کابل ورننوزي او د
نجیب حکومت به د هغوی په مخ کې د بوس په شان وي. کرزی وایي چې
موږ یعني مقاومت کوونکو فکر کاوه چې د نجیب حکومت به ډېر ژر
اخیري سلګۍ ووهي. خو موږ غلط فکر کاوه. روسانو افغان کمونیسټ
اردو تر هغه ډېر ښه روزلې، منظم کړې، تجهیز کړې او په یو جنګي
ماشین بدل کړې و تر هغه چې موږ یعني مقاومت کوونکو یې فکر کاوه.

کرزی وایي چې موږ په دغه شي تر یوه ډېر سخت درس اخیستلو
وروسته ډېر ژر پوه سوو، چې په ۱۹۹۰ م کال کې د موقت حکومت تر
جوړولو وروسته مو پر جلال آباد حمله وکړه. جلال آباد د کابل او پېښور
په منځ کې پروت دئ او د خیبر کوتل ته تر ټولو نژدې افغان ښار دئ. د
افغانستان او پاکستان تر منځ لویه لار هم له همدې ځایه تېرېږي او د
کابل شرقي دروازه ده. کرزی وایي چې موږ هلته سخته ماته وخوړل او دا
د مجاهدینو له پاره یوه غمیزه وه. اطراف او کلي د هغوی د واک څخه بهر
و خو لوی ښارونه تر هغه وخت پوري د دوی په واک کې وه تر څو چې ټوله
حکومت په وروستي ځل تسلیم سو. د نجیب حکومت تر درو کالو پوري
بېله د روسانو د مستقیم نظامي ملاتړ څخه ژوند وکړ.

مجاهدینو نور حیرانوونکي شیان لرل. نه یوازي دا چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کمونیستې حکومت تر روسانو وروسته دونه قوي راووت چې فکر یې نه کېدی. بلکي افغانستان په خپله نور هغه ځای نه و لکه څنګه چې مهاجرو د جنګونو په کلونو کي پرېښي و. کرزی وایي روسانو د اشغال په دوران کي د افغانانو اروا بدله سوې وه. مورږ یعني مقاومت کوونکي اوس بهرنیان سوي و او هغه افغانان چې د جنګونو په جریان کي په افغانستان کي پاته سوي وه داخلیان وه.

البته ډېر مجاهدین چې په کلونو د روسانو په مقابل کي جنګېدلي وه ببله دې چې وسلې پر مځکه کښېږدي، خپلو کورونو ته راستانه سي او په خپلو مځکو کي کار وکړي نور هیڅ نه غوښتل. دوی احساس کاوه چې د څه له پاره چې دغه مقاومت راپورته سوی و هغه یې تر سره کړ، چې هغه له هیواد څخه د سرو لښکرو ایستل وه. د دوی له پاره جګړه نوره ختمه وه او هدف تر سره سوی و. کرزی وایي چې زه په دغه شي د روسانو تر وتلو وروسته ډېر ژر وپوهېدم. دی وایي چې زه د کندهار ښار جنوب پلو ته په یوه کلي کي وم چې د یوه ښه مجاهد سره مي ولیده، دا شین کالی ملنګ و، ما له هغه څخه وپوښتل چې اوس په څه لګیا یې ده راته وویل چې د روسانو تر وتلو وروسته مي نه غوښتل چې د افغانانو سره جګړه وکړم له همدې کبله مي جنګ بس کړ اوس بزګري کوم.

په همدې شیان ډېری مجاهدین وه چې خپلې وسلې یې پر مځکه کښېښوولې او د کرزي له نظره همدا دوی تر ټولو ښه مجاهدین وه. خو د مقاومت لویې برخي په پاکستان کي د خپلو مرکزونو څخه د کمونیستې حکومت په وړاندي جګړو ته ادامه ورکړه، او د مهاجرو یوه لویه برخه یې چې په پاکستان، ایران او نورو ځایونو کي اوسېدل هم افغانستان ته راونه ګرځېدل. معنی دا چې د روسانو تر وتلو وروسته ډېر لږ تغیرات

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغلل. کرزي وايي موږ د روسانو د اشغال د دوران قصابي د نجيب د حکومت سره تړل او فکر مو کاوه چي جهاد ته بايد تر پايه ادامه ورکړل سي.

د مهاجرو لويه برخه د نولس سوه نيويمو کلونو په اوږدو کي او بيا د ۲۰۰۱ م کال د طالبانو تر سقوط پوري چي په افغانستان کي څه وراني روان و ليري پاته سول. کله چي طالبان د کابل څخه ليري سول او د حامد کرزي په مشري لنډ مهاله اداره رامنځته سوه وروسته په لوی شمېر مهاجر افغانستان ته رامات سول. په دوی کي زياتو خپل کورونه د تېرو شلو کلونو راهيسي نه وه ليدلي او په همدې جلا وطني کي يې يو نوی افغان نسل زېږولی و. چي په هغوی کي ډېرو يې د خپل لس کلني او شل کلني ژوند په جريان کي پښه په خپل هيواد کي نه وه ايښې چي زياتو يې د ځان سره نوي ارزښتونه او توقعات راوړل.

د نجيب الله سره د درې کلني جګړې په جريان کي يو بل مشکل راپورته سو، چي حتی د روسانو تر وتلو وړاندي لا د مقاومت کوونکو ډلو لخوا د واک د تر لاسه کولو له پاره جګړه پيل سوه. د روسانو تر وتلو وروسته دا جګړه نوره هم سخته سوه. کله چي مختلفو ډلو د واک د تر لاسه کولو له پاره په مانورو لاس پوري کړ او نجيب په ۱۹۹۲ م کال کي په داسي حال کي مجاهدينو ته واک وسپاره چي د هغوی تر منځ سخته بې نظمي رامنځته سوې وه. د حکمتيار ځواکونه چي د پاکستان د ISI د چينل د لاري امريکا حمايه او شتمن عربي اسامه بن لادن تکويه کول په پراخه توګه د شمال د افسانوي قوماندان احمد شاه معسود سره نښتل، چي هغه هم په پراخه پيمانه د امريکا له مرستو څخه برخمن و.

دغو دوو مسلطو ځواکونو د دې له پاره مانورونه کول تر څو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل کي داسي ځايونو ته ځان ورسوي چي په پای کي نجيب واک وسپاري. دوی کابل تر لاسه کړ. د نجيب رژيم وروستۍ سلګۍ وهلې چي پر دېوالونو به داسي شعارونه ورته ليکل سوي وه چي يوازي يو له بل سره د خپل ځان ساتلو له پاره جګړه وکړئ. ځواکمن ازبک توپکسالار* چي په شمال کي د نجيب قوي متحد و د ۱۹۹۲ م کال په جنوري کي د خپلو ملېشو سره د نجيب څخه بېل سو او د مسعود سره ملګری سو. د نجيب څخه د دوستم جلا کېدنه د هغه د حکومت د پای شېبې خورا لنډي کړې. په جنيوا کي د ملګرو ملتونو تر نظارت لاندي خبرو پر دې موافقه وکړل چي نجيب دي د مجاهدينو د ډلو پر ځای (يوې بې طرفي اداري) ته په تدريجي توګه واک وسپاري. کرزی وايي چي دا نو هغه وخت و، چي د نجيب حکومت وروستۍ سلګۍ وهلې او موږ يعني مقاومت کوونکو د تغير راوستلو له پاره اماده ګي نيول.

کله چي د نجيب په حکومت کي درزونه پيدا سول، تر دې حده چي په خپله ونړېږي، حکومتي ګارنېزيونونه خپلي خواوي بدلي کړې او مقاومت ته د ښارګوټو تسليمول پيل شول خو هر څه مځکي لا پر غلطه لار خوځېدلي وه چي د کابل لار د مجاهدينو د نورو وينو او وحشت سره تړل سوې وه.

لوموړي ښارګوټي چي مجاهدينو ته په لاس ورغلي هغه د ارزوګان ولايت مرکز ترينکوټ و. د کرزي هغه ياد دي وايي چي کله موږ د ښار پر لور حرکت کاوه يوه قوماندان ما ته را ږغ کړل چي ژر کوه ښار د سقوط په حال کي دئ. ما هغه ته وويل چي ته ژر مځکي ولاړ سه او زه هلته دوې ورځي وروسته ورسېدم. کله چي هلته ورسېدم او څه چي مي

---

* ليکوال دوستم په غلطۍ سره تاجک کړي و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولیدل تکان مي وخوړ. تیاره یوه قصابي وه چي هر چیري د انسانانو جسدونه تر سترګو کېدل چي دا ټوله افغانان وه. کرزی وایي ما فکر کاوه چي ولي دا خلک ووژل سول؟ چا ووژل؟ زه د هغه وخت راهیسي د هغه سوالونو په جواب پسې ګرځم خو تر اوسه مي لا جواب نه دي ورته موندلي. زه اوس په دې باور یم چي هغه وژني او وحشت زموږ له پاره یوه ښه نښه وه، خو موږ دونه هوښیاران نه وو، چي په هغه په خپل وخت کي وپوهېږو. د ترهګرو تاکتیکونه یوه نوې پدیده وه، چي ښېله شکه ورته د مقاومت په جریان کي د داسي کسانو لخوا لکه حکمتیار ورپېچکاري سوې وه، چي د هغه د قدرت تندي هیڅ حدود نه پېژندل او د هغه سخت دریځه بنسټپالنه د هغه د سعودي او ISI ملاترو لخوا هڅول کېدل.

کرزی وایي څنګه چي مجاهدین پر مخ تلل او ښارګوټي یې نیول د بهرنیانو د نفوذ نښانې راڅرګندي سوې هر شي وحشي بڼه غوره کړل او افغانان پخپله دونه ظالم او شدید سول چي یو د بل په وینو نه اوبېدل. کرزی وایي کله چي کابل موږ ته تسلیم سو، وژني رواني وې خو دوه کاله وروسته کله چي مجاهدین یو د بل په وړاندي جنګېدل دا هر څه خورا په وحشي بڼه او خلاص مټ تر سره کېدل، چي تر هغه وروسته مو په پوره او ربښتینې توګه د افغاني دولت ټوټه ټوټه کېدل ولیدل.

په همدې وخت کي یو بل دولت هم پر نړېدو و، له افغانستان څخه د سرو لښکرو تر وتلو وروسته کمونیستي زبر ځواک هم رانسکور سو. د برلین دېوال ونړېد، اوسپنیزه پرده ماته سوه او د نورو خپلواک سوو هیوادونو له کبله د شرقي اروپا په نقشه کي تغیر راغی. سره جګړه پای ته ورسېده او غربیانو وګټل. دا نړۍ د پېښو سلسلې سره ښورول هغه زلزلې چي شوروي اتحاد یې نسکور کړ او ځینو نورو تکانونو یې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان له پاره روښانه او خواشینوونکې لړۍ لرل. د حامد کرزي په پلرني ټاټوبي کې د غربي نړۍ دلچسپې پر یوه اصول ولاړه وه. په جنوبي اسیا کې د روسانو مخه ډب کول او سرې لښکري په داسي یو جنجال اخته کول او بې کفایته کول چې ښورښ ته ماته ورکړي لکه څنګه چې متحده ایالاتو په ویتنام کې ماته وخوړل. کله چې سرې لښکري ووتلې هغه هدف هم ورسره سم دستي سر ته ورسېد.

په ۱۹۹۲ م کال کې د مقاومت کوونکو ځواک پر دوو اصلي ځواکونو ووېشل سو، ملېشه هم ور اضافه او د ګلبدین حکمتیار ځواکونه چې د جنوب لخوا یې پرمختګ کاوه د افغان پلازمینه د دوو ځواکونو د زامو تر منځ راګیر و خو دا وخت دا زامي یو د بل په مقابل او د نجیب د پاته شونو ځواکونو په وړاندي کار کاوه. مسعود لومړی په حمله لاس پوري کړ د افغاني اردو د پاته شونو څخه یې د هوایي ډګر په شمول د ښار لویې ودانۍ ونیولې. حکمتیار په خوب بیده و چې له امله یې ځواکونه د ښار په څنډو کې پاته سول.

کرزی هغه روښانه پېښه بولي. دی وایي چې په ۱۹۹۲ م کال کې زه د مجاهدینو په هغه لومړۍ ډله کي وم چې کله نجیب د واک د سپارلو اعلان وکړ کابل ته ننوتل. ما د پروفیسر مجددي سره سفر کاوه ځکه چې هغه اوس د افغانستان ولسمشر و او هغه ډېره ترخه تجربه وه. کرزی د ۱۹۷۸ م کال راهیسي د کابل ښار نه و لیدلی په ځانګړې توګه پر داود خان تر خونړۍ کودتا وروسته چې ده هیواد پرېښاوه. په اپریل کې چې د مسعود ځواکونو په لویه پیمانه د ښار په شرقي دروازې یرغل ور وړ کرزی په پېښور کي د جلا وطني حکومت په غونډه کې و او ناکامي هڅي یې کولې، تر څو مسعود او حکمتیار وهڅوي چې ځواکونه سره یو کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو حکمتیار هغه رد کړ. کابل ته د مجاهدینو په بریالۍ او منظمه توګه راتګ د کرزي یاد دي. موږ په یوه کاروان کي سفر کاوه. چي په سلګونو کسانو د ټولو مقاومت ډلو استازیتوب کاوه خو حکمتیار زموږ سره نه و، ځکه چي دغه کاروان د مسعود لخوا چي په یوه ټانک کي سپور و رهنمایي کېدی، موږ د پېښور څخه جلال آباد او بیا کابل ته ولاړو. په دا سبا چي کابل ته ننوزو شپه مو د څرخي پله او نظامي اکاډیمۍ سره نژدې تېره کړه. ما په هغه شپه خپله خونه له جنرال نوروز سره شریکه کړه، چي زما انډیوال او په لنډ مهالې اداره کي لوی درستیز ټاکل سوی و، چي یو خورا باډسپلینه او مسلکي عسکر و. هغه شپه ډېره یخه وه. په دا سبا افغان اردو همهلته و چي مجاهدین د کابل ښار ته بدرګه کړي.

کرزی وایي چي کله مي هلته راغونډ سوی نظامي ځواک ولید ښایست او مسلکیتوب یې ډېر حیران کړم او دا زما لومړۍ ځل و چي روسي روزل سوی اردو له دونه نژدې څخه وینم، چي مجاهدینو په کلونو ورسره جګړه وکړه. د هغوی لباس خورا منظم، او وسلې او وسایط یې خورا پاک او اخلاق یې د باډسپلینه سرتېرو و. د اردو مشران د ولسمشر مجددي سره یوې خوني ته ننوتل چي ورسره د تسلیمۍ پر شرایطو وړغېږي، وروسته موږ موټرانو ته وختلو او د کابل پر لور روان سولو.

د ښار اوسېدونکي کله چي مقاومت کوونکي د ښار څنډو ته ورسېدل د جګړو سره ډېر اشنا سوي وه چي هیڅ د وارخطایۍ احساس یې نه کاوه خو د همدې بري له کبله یو ډول محتاط و. خو کله چي موږ ښار ته ننوتو په خلکو کي مي یو ډول ببره ولیده. کله چي موږ د روسي جوړ لوی اپارتمانونو یعني مکروریانو څخه تېرېدو د اپارتمانونو پر کړکیو پردې کش سوي وې او خلکو د کړکیو تر شا موږ ته کتل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغو مشرانو په موقتي توګه په یوه ماڼۍ کي واړول چي وروسته د متحده عربي اماراتو سفارت سو. کرزي خپل پلرني ښار ته په حیرانوونکي احساس سترګي ور واړولې. کرزی وایي چي کابل لا تر همدې وخت پوري روغ و خو را وروسته ونړېد. د روسانو سره د جګړې کولو وروسته د نجیب سره د جنګ په دوران کي کابل لا تر دي مهاله هغسي روغ رمټ ، پاك ستره او منظم ښار و لکه کرزي چي په ځواني کي پرې ایښی و. د ښار لویي ودانۍ د وزارتونو په شمول، مسجدونه او د دارالامان پرتمینه ماڼۍ چي د شاه امان الله خان له پاره په نونس سوه شلمو کلونو کي جوړه سوې وه تر اوسه ولاړه وه. خو بالاخره دا هر څه د راوروسته کلونو په جریان کي ونړېدل. زه چي هلته وم ډېر احساساتي وم خو هغه وخت خوشحالي په دې کي وه چي موږ بری لمانځه خو په دې نه و خبر، چي دا د تراتیژیدیو پیل دئ. مجاهدینو د همدې بري د لمانځني په خاطر په زرګونو د توپکو ګولۍ په هوا کي فیر کړې چي بیرته مځکي ته راتګ یې په درځنونو بېګناه انسانان او یوه شپه دمخه د کرزي د خوني ملګری جنرال نوروز د ورور په شمول یې ووژل.

په جادو کي د ډزو ږغونه اورېدل کېدل، ځکه چي د نجیب د اردو ځینو پاته شونو مقاومت وکړ خو نور اکثره ډزي د خوشحالۍ وې، خو د مسعود او حکمتیار د زرګونو جنګیالیو سره ګډېدل ډېر ژر یوې بلي چاودني ته زمینه برابره کړه او دا د بلي افغاني جګړې پیل و.

نوي حکومت په پېښور کي د مقاومت کوونکو تر منځ د خبرو په ترځ او د څلورم لاربنود د واک د سپارلو د موافقې په رڼا کي منځته راغلی. داسي چي پروفیسر مجددي به دوې میاشتي د ولسمشر په توګه وظیفه تر سره کوي. وروسته به رباني څلور میاشتي او تر هغه وروسته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

واک د مجاهدینو د رهبرانو شورا ته سپارل کېږي. تر هغه وروسته به لویه جرګه د افغانستان حکومت ټاکي چې پر همدې لار به ملت مخ په وړاندي درومي. کرزی وایي چي هیڅ شی د پلان مطابق تر سره نه سو. کله چي مجاهدینو واک تر لاسه کړ خپله په دوی کي د ځینو ډلو تر منځ جګړه نوره هم بنسټیز سوه.

په حقیقت کي د واک د رسمي سپارلو څو ساعته وروسته د مسعود او حکمتیار تر منځ جګړه پیل سوه، چي یو د بل ځواکونو کابل ودانۍ په ودانۍ او بلاک په بلاک په کنډواله بدل کړ. کرزی په دې باور دئ چي د دغه ورانوونکي جګړې تخم په ډېره ښه توګه د واک سپارلو وړاندي کرل سوی و چي کله د مجاهدینو ځینو مشرانو او د بهرنیانو د ګټو ساتونکي کابل ته د نجیب د حکومت سره د خبرو کولو له پاره پر خپل سر راغلل. د پردې تر شا خورا ډېر کسان وه چي د هري ډلي په وړاندي به یې دسیسې جوړولې. هر هیواد کوښښ کاوه چي د پلازمېني یا هیواد یوه برخه ونیسي تر څو دوی پر واکمن وي.

د مجاهدینو تر بري وروسته کرزی د بهرنیو چارو وزارت ته ولاړ تر څو همدلته د بهرنیو چارو د وزیر د مرستیال په توګه خپل یو پوسټ اشغال کړي. خو د هغې ورځي وروسته په افغانستان کي هر څه پر بد مخ واوښتل. دی وایي چي دا یوه بدمرغي وه. د ملي یووالي ټولي هڅي په اوبو لاهو سوې. اردو او وسلې یې سره ووېشل سوې، هري ډلي چي په کومه وسله، ټانک یا الوتکي نیولي وې خپل دډلي نوم به یې پر لیکلی و. د کرزي د اټکل له مخي د دوو درو کلونو په جریان کي ډېر ښه افغان هوایي ځواک چي شلور سوه روغي الوتکي او سل څرخي الوتکي یې لرلې او په سوونو ښه روزل سوي پیلوټان یې په ډېره اساني سره له منځه ولاړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کابل د درو ځلورو ډلو تر منځ وویشل سو. چي نور افغان ښارونه هم همداسي در واخله. کندهار چي د کرزي پلرني کور دئ، قومي وفادارو د ډلو ځای ونیو او ښار د درو ځلورو قومونو تر منځ سره وویشل سو. یوازیني ځای چي د یوه کس په واک کي و هغه غربي ولایت هرات و چي د ایران سره پر پوله پروت دئ. کرزی وایي چي د اسمعیل خان تر قوي رهبری لاندي هرات جوړ پاته سو او ژوند هم پکښې ډېر ښه و، چي وروسته بیا کرزي هغه کابل ته راوست. هر چیري د ښارونو په شمول د ډلو تر منځ خپل منځي جګړه پیل سوه. ځورونه د هري ورځي کار وګرځېد. دی هغه ته د افغانستان د ودانیو، ملکیتونو، میراثونو، قانونیت او په لویه توګه د خلکو د ژوند اساسي بربادي وایي. ما تاسي ته د اساسي ورانۍ وویل دا ځکه چي زه په دې باور یم چي دا د دغو ډلو هدف و چي د افغانانو ژوند ور وران کړي او هیواد د بېوسۍ منګولو ته ور ټېل وهي. پر روسانو باندي زموږ بری په غمیزه او ماته بدل سو.

پروفیسر مجددي یوازي تر خپل ټاکلي وخت پوري چي دوې میاشتي و واک په لاس کي درلود، چي وروسته یې رهبري شورا ته واک وسپاره او هغوی د افغاني لنډ مهالي اداري مطابق چي په پېښور کي ټاکل سوی و رباني د ولسمشر په توګه وټاکی. خو د کرزي په نظر اصلي مشکل وروسته رادبره سو. حکمتیار همدا پروسه رد کړه او پر کابل یې راکټونه و اورول، چي په زرونو خلک یې ووژل او بې شمېره ودانۍ یې ورانې کړې. د مسعود ځواکونو په جواب کي د حکمتیار پر مرکزونو حمله وکړه چي په همدې ترڅ کي نور ګروپونه هم په جګړه کي ورګډ سول. کرزی وایي چي ځیني ورځي خو به له کورونو څخه نه سو وتلای او کله کله خو به راکټونه زموږ په کورونو کي هم ولګېدل. دی وایي چي زما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شخصي کور کي دوه ځله راکتونه ولګېدل. موږ کوښښ کاوه چي حکومت همداسي فعاله وساتو، خو ناممکن و. لنډه مهاله اداره په خپله تر دې وروسته په خورا بېوسه توګه وبشل سوې وه. کرزی وایي چي یوه ورځ د بهرنیو چارو په وزارت کي زما دفتر ته یو پولیس راغی ماته یې وویل چي موږ دوه کسه پاکستانیان نیولي دي چي هغوی د نورو دو کسانو سره لیدل سوي وه، چي د لومړي وزیر له دفتر څخه راروان وه. کرزي وایې ما وویل چي دا څنګه امکان لري چي موږ دي همداشي بهرنۍ نړۍ او افغانانو ته تشریح کړو چي د ولسمشر کسان دي له دې کبله یو څوك توقیف کړي چي د لومړي وزیر له کسانو سره قدم وهي.دا داسي یوه نړۍ وه چي هر څه پر خپل سر پکي روان و ، چي په مکمله توګه د عادي او نورمال حالت اصول پکي له منځه تللي وه ، چي دا شي هر چا ته څرګند و.

د بهرنیو چارو د وزیر په توګه د ده د رول له مخي کرزي په بار بار د ملګرو ملتونو او په غرب کي د خپلو زړو ملګرو څخه مرسته وغوښتله خو هیچا یې پر خبره غوږ ونه نیوی. کرزی وایي چي دا اوس ډېره روښانه وه چي د شوروي اتحاد تر ماتېدلو وروسته افغانستان غربیانو پرېښود خو حتی موږ د غرب د پرېښوولو دا نښي په ۱۹۸۹ م کال کي د روسانو تر وتلو وروسته لا نه لیدی ځکه چي وسلي د جنېوا د تړون پر خلاف را روانې وې. تر هغه وخت پوري چي کله موږ په پېښور کي و د غرب ډیپلوماټیکه ټولنه زموږ سره په چارو کي دخله وه خو چي کله مجاهدینو په کابل کي واك تر لاسه کړ غرب ولاړ.

امریکا خو د CIA د افغان عملیاتو تر بندولو څو میاشتي وړاندي کډه بار کړه. د برطانیې سفارت چي د روسانو د ټوله اشغال او د کمونیست حکومت په جریان کي پرانیستی و وتړل سو. کرزی وایي چي ما هغوی ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خورا ټینګه وویل چې دا کار مه کوئ، خو هغوی وکړ. د امریکا سفارت خو څو کاله وړاندې لا افغانستان پرې ایښی و، حال دا چې د امریکا حکومت د روسانو ضد جګړه کې د افغان مقاومت ملاتړ کاوه. خو اوس د ۱۹۹۲ م کال په پسرلي کې دا دخالت پای ته رسېدلی و. افغانستان د یوه بې ارزښته دولت حیثیت خپل کړی و. کرزی وایي چې د دغو غمیزو د لړلې تر شا دغه سببونه وه چې موږ افغانان یې په کلونو د اور په لمبو کې وسوځولو چې وروسته یې په ۱۱/ ۹ کې امریکا او ټوله نړۍ په غبږ کې راونغاړل.

د غرب د ملاتړ پرته افغانستان د نورو د اغېزو په مخنیوي کې ناتوانه و او دا دغرب دښمني ایډیالوژۍ وې چې غرب د دغه خطر په پېژندلو کې پاته راغلی و. د سعودي شتمن اسامه بن لادن چې وروسته پر غرب د حملو له کبله د نړۍ تر ټولو ستر غوښتونکی جنایتکار سو د جهاد تر پردې لاندې یې په خورا ارامه توګه خپل فعالیتونه کوله چې د نولسوه اتیایمو کلونو په جریان کې د پېښور په شاوخوا کې لیدل کېدی. هغه په سعودي کې بسپنه راغونډول تر څو توندلاري ډلې په حمایه کړي، لکه حکمتیار او سیاف او ځوان سعودیان به یې په افغانستان کې د جګړې له پاره استخدامول. د ۱۹۸۸ م کال په شاوخوا کې یې یوه ډله جوړه کړه، چې په القاعده سره وپېژندل سول. چې ورته (Matia costa nostra) وایي چې ساده مفهوم یې بنسټ کېدای سي. د شاهي کورنۍ سره د ده د تقریري مخالفت په پایله کې هغوی دي په ۱۹۹۱ م کال کې له هیواد څخه وشړی او ده خپل ټول پام په افغانستان او افریقا کې د راډیکال اسلامي غورځنګونو و ملاتړ ته واړوی، په سوډان کې یې یو کور رانیوی چې له هغه ځایه به یې په یمن او افریکا کې امریکایي هدفونه په نښه کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرزی د مجاهدینو دوره د نورو ځواکونو له پاره د لویو مداخلو وخت بولي چي البته دا مثبتي مداخلې نه وې. دی وايي چي هیواد په نابېره توګه د ټولو ګاونډیانو د پلانونو له پاره پرانیستل سو. که چیري دوی غوښتل چي وران یې کړي کولای یې سوای. که یې زړه سوی وای چي یوه ډله د هغه بلي په وړاندي وجنګوي ورته مشکل نه وه. که یې غوښتي وای چي وژني وکړي په مخ کي ورته کوم خنډ نه و. ځینو مصلح کسانو غوښتل چي د افغانستان په اړه خپل اواز پورته کړي خو هغه چا نه اورېده. افغانسان خپل اواز له لاسه ورکړی و، او دا چي غربیان له افغانستان څخه پر شا سول د کرزي په وینا په لوی لاس د افغانستان ټولواکي کمزورې سوه.

کرزي بالاخره په ۱۹۹۹ م کال کي کابل پرېښود ځکه چي نور هلته د ده له پاره ژوند کول ناممکن و. دی وايي چي د ولسمشر رباني او بهرنیو چارو د وزیر سیاف سره یې ښې اړیکي لرلې خو په کابل کي حالت ورځ تر بلي خرابېدی. د بې نظمۍ په دغه دوران کي به کرزي هره ورځ وزارت ته د کار راپور ورکاوه، ماسوا له هغو ورځو څخه چي راکټي حملې به خورا ډېري وې او موږ به له کوره نه سوای وتلای. وروسته یوه ورځ یو افغان چي ده نه پېژندی د ده دفتر ته راغلی ورته وې ویل چي ولسمشر رباني غواړي ستا سره ووینې. دی وايي چي زه یو څه شکمن سوم ځکه چي دا هغه عادي لار نه وه چي زه به ولسمشر ورغوښتم سره له دې بیا هم ما ورته وویل چي داسي ده نو درځه. هغه ناآشنا کس کرزی یوې ودانۍ ته بوتلی چي دی ډېر ښه پوهېدی چي دلته رباني د چا سره نه ګوري او لوړ منزل ته یې رهنمایي کړ، چي هغه ځای د تحقیقاتو د دفتر غوندي ښکارېدی. موږ کښېنستو چي یو بل نابلده کس هم راغی او زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه يې پوښتني پيل کړې داسې چې څوک د ملي نجات پر طرف و؟ مختلفو کسانو د چا خوا ونيول؟ دا دغو کسانو خورا ناوړه پوښتنې وې چې زه هيڅ نه پوهېدم چې دا څوک دي چې زما څخه پوښتني کوي. د کرزي ژوند شايد په خطر کي لوېدلی وای ځکه چې دی په غيرخوندي ځای کي د ناپېژندلو کسانو سره په يوه وژونکي او ډارونکي ښار کي و. خو کله چې به اوس ده جواب ورکاوه او يا به يې د تشريح له پاره غوښتنه څني کول، راکټ د همدې ودانۍ پر سر ولګېد ، خاوري، ډبري او د ښيښو ماتي ټوټې پر دوی راشوه سوې. کرزی له ودانۍ څخه وتښتېد او وزارت ته راغلی هلته يې ويني او هغه دوړي و خاوري لـه ځان څخه پرېولې او د بهرنيو چارو وزير يې پيدا کړ او له پېښي څخه يې خبر کړ. هغه ډېر حيران سو چې داسې پېښه څنګه امکان لري چې تر سره دي سي، چې دا زما او ستا دواړو له پاره يوه اشاره ده چې نور حالات د کنټرول څخه بهر دي. وروسته ما ده ته وويل چې نور دا ځای زما څخه پاته دئ. کرزي موټر کرايه کړ له هغه ځايه پېښور او بيا کوټي ته ولاړ. رباني دغه پېښه په سختو ټکو وغندل او هغه خلک چې له ده څخه يې پوښتني کړي وې د افغانستان دښمنان وبلل خو په هغه وخت کي د ده خبرو چنداني ارزښت نه درلود.

د هغه وخت کيسې ويل د ځوروني، وراني، هيواد پلورني او د افغانستان د خلکو د غميزي او غربت پارونه ده. داسي ډېري کيسې سته چي هغه کسان چي خپل هيواد ته راستانه سول، څنګه بيرته پاکستان او ايران او نورو هيوادونو ته وتښتېدل. کرزی وايي چي د ډېرو داسي دسيسو کيسې سته چي د بهرنيانو لخوا پر لار اچول سوي وې تر څو د افغانستان روح ور ووژني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغـه دا و چـي طالبـان صـحنې تـه راوړانـدي سـول او د افغانـانو اکثریت د حامد کرزي په شمول د هغوی خوا ته ور مات سول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۵)

د طالبانو راپورته کېدل

(c) ketabton.com: The Digital Library

طالبان چي په لومړي سر کي د مجاهدينو له پخوانيو ډلو څخه جوړ وه راپورته سول، ځکه يې طالبان بلل، چي د مذهبي ښوونځيو څخه راوتلي وه. طالب په اصل کي مذهبي عالم ته ويل کېږي. دغو ښوونځيو ته مدرسې هم وايي چي د پاکستان په خاوره کي موقعيت لري او زده کوونکي يې هغه افغان ځوانان دي چي کورنۍ يې د روسانو د اشغال په وخت کي پاکستان ته مهاجري سوي وې.

مدرسې د اسلام ډېر زيږ او سختګيره شکل تدريسوي، چي تر جګړې وړاندي افغانانو هغه هيڅ نه پېژانده. ډېرو افغانانو د سوني اسلام په حنفي ښوونځيو کي زده کړي کړې دي چي د قرآن تر ټولو د زغمه ډکه ترجمه ده. په پاکستان کي مدرسې وهابيزم تدريسوي چي په لويه پيمانه د سعوديانو لخوا راوړل سو، چي غوښتل يې د روسانو له خوا د اشغال سوي افغانستان په مذهبي او سياسي چارو کي نفوذ وکړي.

د ځوانو افغانانو جذبېدنه او د دغه ايسار سوي ديني زده کړو په اړه د دوی د نه پوهي له کبله مدرسو دغه متعصب ځوانان سره راغونډ کړل، تر څو د طالبانو تر سپين بيرغ لاندي د مذهب په نامه مارچ وکړي.

په ۱۹۹۴ م کال کي رواني کورنۍ جګړې هيواد ټوټه ټوټه او په يوه بې قانونه دولت او د سيمې د ټوپکسالارانو او بدمعاشانو په خوندي ځای يې بدل کړ. افغانانو سولې، نظم او ثبات ته ډېره اړتيا لرله او دوی طالبان خپل ژغورونکي وليدل، په نولس سوه نويمو کلونو کي طالبان د يو ځواک په توګه د راپورته کېدو په حال کي وه، چي د ۱۹۹۴ م کال په پسرلي کي تر يوې پېښې وروسته په پرهېزګارو سره مشهوره سول. کرزی هغه کيسه داسي کوي، چي په کندهار کي يو ټوپکسالار له خپلي حريفي ډلي څخه دوې نجوني وتښتولې چي وروسته د هغه ټوپکسالار په مرکز

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي ورسره ډله ییز جنسي تېری وسو، د طالبانو یوې کوچنۍ ډلي پر هغه مرکز حمله وکړه، نجوني یې آزادي کړې او هغه خلک یې په دار وځړول. د دغي ډراماتيکي ژغورني خبر خورا ژر په پراخه کچه خپور سو. پاکستانيانو دا یوه موقع وګڼل او د طالبانو سره یې د وسلو، وسايطو او نظامي مشاورينو مرسته پيل کړه. پاکستان د هغي ستري تجارتي لاري چي مرکز یې اسيا ته غزېدلی دئ، چي د افغانستان له جنوب څخه تېرېږي په اړه ډېر تشويش درلود، دغه لار د حکمتيار د ځواکونو لخوا کنټرولېده، د دې مخالفت یې وکړ چي دغه پاکستاني بار سوي موټران دي افغانستان ته نه را اوړي، او هلته دي پر پوله په افغاني موټرانو کي خالي سي. حتی تر دې وروسته هم لاره ډېره ډارونکې وه او اکثره به دغه موټران د وسلوالو داړه مارانو لخوا تښتول کېدل. کله چي طالبانو سرحدي ښارګوټی سپين بولدک د اسلامي حزب له ځواکونو څخه ونيوی، پاکستان دوی دې ته وهڅول چي هغه تښتول سوی کاروان راخوشي کړي چي البته دوی هم همدا کار وکړ. په همدې اوونۍ کي طالبانو کندهار ونيوی او د کابل پر لور په حرکت کي سول.

کرزی وايي د کندهار هر سړی پخپله طالبانو ته تسليم سو، ځکه وژني، لوټماري او ورانۍ لا رواني وې د کله چي د مجاهدينو ډلو يو د بل په وړاندي جګړه پيل کړې وه. د مجاهدينو ځينو ډلو د طالبانو سره جګړه وکړه خو ډېر ژر یې له دې کبله ماته وخوړه چي طالبانو په پراخه اندازه ملاتړ تر لاسه کړی و او مجاهدينو هم د زړه له کومي جنګ نه کاوه. کرزی وايي چي موږ د دغه غورځنګ په اړه خورا لوړي هيلي لرلې، موږ هيله لرل چي طالبان به سوله راولي او افغانستان به بيرته افغانانو ته په لاس ورکړي. ولسمشر رباني، ما او نورو ګروپونو د دوی حمايت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

طالبانو د شمال پر خوا مخ پر کابل روان سول، او په غرب کي د هرات پر خوا چي د اسماعيل خان له خوا اداره کېدی، د ده ځواکونو د ځو اوونيو له پاره مقاومت وکړ خو بالاخره د ۱۹۹۵ م کال د سپټمبر په مياشت کي هرات د طالبانو لاس ته ولوېدی. اسماعيل خان ايران ته مهاجر سو، طالبان په همدې کال د کابل تر څنډو پوري ورسېدل، د لاري په اوږدو کي به يې د حکمتيار ځواکونه خالي سلاح او ماته ورکول خو د احمدشاه مسعود د ځواکونو له خوا چي د کابل د ساتلو هڅه يې کول مخه ونيول سوه. بالاخره طالبانو چي په پراخه اندازه د پاکستان او سعوديانو لخوا اکمال سوي وه د ۱۹۹٦ م کال د اګست په وروستيو کي يې جلال آباد چي د مرکز شرقي دروازه وه ونيوی او تر هغه يوه مياشت وروسته يې کابل پخپله ولکه کي کړ. برطرفه سوی کمونيسټ ولسمشر نجيب الله چي د ۱۹۹۲ م کال راهيسي يې د ملګرو ملتونو په دفتر کي پناه اخيستې وه له هغه ځايه راوايست او د ولسمشر ماڼۍ ته نژدې يې په دار وځړاوه. طالبانو دوه کاله په شمال کي د مزار شريف د نيولو له پاره چي د دوستم ټينګ مرکز و د د ډېرو تلفاتو په ورکولو سره جګړه وکړه خو دغه چاره ډېر ژر په پاکستاني مدرسو کي د طالبانو په استخدامولو او د وسلو او موټرو په اکمال سره تر سره سوه. د ۱۹۹۸ م کال په مني کي طالبانو د افغانستان پر ۹۰ فيصده خاوره کنټرول درلود. هغه نوره ۱۰ فيصده خاوره چي د شمال غرنۍ سيمه وه د احمدشاه مسعود او د تاجکو، ازبکو او هزاره وو د شمالي اتحاد تر يوه بيرغ لاندي اداره کېده. طالبان په دې ونه توانېدل، چي د شمال دغه سيمي تر خپل واک لاندي راولي خو په نور ټول افغانستان کي يو زېږ قانون حاکم کړ. په تدريجي توګه هيواد د بهرنيانو لخوا يرغمل سو چي داسي اسلام يې ورته راوړ چي نړۍ يې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولړزول.

کرزی وايي چي افغانانو پـه لـومړي سر کـي ځکـه طالبـانو تـه ښـه راغلی ووایـه چي قـانون او نظم يې رامنځتـه کړ چي تـر دې وړانـدي بې قانوني، وژني او ورانی روان و. هر ځای چي به طالبانو نیوی هلته به سوله راتلـه. خو هلتـه بـه ډېر فشار او خورا ډېر ټینګار و. دوی هیـواد شا تـه بوتلی او ټوله هغه منځلاري شیان یې بند کړل چي پـه پراخـه توګـه منـل سوي دي.

د ساعتیري پر ټوله فورمو، د کاغـذباد الوزولـو پـه شمول بنديز لګېـدلی و. دوی خلـک دې تـه اړ ایستل چي راډیوګانـي او تلوېزيونونـه مات کړي او د هر ډول موسیقۍ پر اورېدلو بنديز و. نارینه له ږيري خریلو څخـه بنـد سـوي وه. د ورځـي پنځـه وختـه لمـونځ چي د افغانـانو عـادت ګرځېدلی دئ چي په هر ځای کي يې وخت راورسېد تـر سره کړي اوس باید په مسجد کي ادا سوی وای، خو پر ښځو د بنديز له کبله بیا طالبان د بهرنۍ نړۍ د ډېري غندني سره مخامخ وه. هيڅ ښځي نه سوای کولای چي بې له محرم کس څخه چي هغه به هم بالغ وي تر کور بهر ووزي، خو دا بیـا د هغو ښځو له پاره خورا لوی مشکل و، چي مړونه به يې په جګړه کي وژل سوي وه. حتی که به یو څوک هم ورسره و نو بورقه يې باید اغوستې وای. ښځو ته د کار او زده کړي اجازه نـه وه خو دوی وعـده کـړې وه چي کلـه پـر ټول شر او فساد بریـالي سي بیـا بـه د نجونـو ښـوونځي پرانیـزي او کـرزی وایـي چـي دوی لا خپـل هغــه شــکنجو، د لاس و پــښو پرېکولــو او د اعداملو قانون تـه زور وکړی و. خو غـرب تـه تـر ټولـو تکـان ورکـوونکی شي د کوچنیو خطاوو له کبله په جادو کي د خلکو وهل، په لوبغالو کـي د سرونو پرې کول او په ډېرو ویشتل چي خلکو به هغه ته په ډېره خاموشي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره کتل.

طالبانو د خبرو نه کولو او هیڅ معاملې تر سره کولو قانون هم وضع کړ. کرزی وایي کله چې طالبانو کابل ولکه کړ دوی له دې څخه انکار وکړ چې د مجاهدینو د هغه ډلو سره قدرت شریک کړي چې له دوی سره یې د کابل په نیولو کې مرسته کړې وه او زیات دغه ناراضه مجاهدین د طالبانو پر ضد سول. کرزی له همدې غورځنګ څخه په لومړي سر کې بېل سو. د طالبانو په اړه چې په لومړي ځل په بدو شیانو وپوهېدم هغه په ۱۹۹۴ م کال کې د اعتراض په شکل کرزي په کابل کې د مجاهدینو د غیر فعال حکومت ته استعفی ورکړل، کابل یې پرېښود او کوټې ته راغلی چې هلته تر اوسه لا د پروفیسر مجددي مرکز موقعیت درلود. د طالبانو یو غړی چې یو ملا و کرزي د سرو لښکرو سره د جګړې راهیسي پېژنده د ده لیدلو ته راغلی. دغه ملا د افغانستان څخه راغلی او یو ناروغ یې راوستی او له کرزي څخه یې وغوښتل چې داسي زمینه ورته برابره کړي چې دغه مریض جرمني ته او یا بل غربي هیواد ته د تداوي له پاره ولېږي. کله چې مو د ناروغ کس په اړه خبري پای ته ورسولې د افغانستان په اړه بحث شروع سو. ده وویل ښاغلې کرزیه ! د طالبانو دغه غورځنګ مخ په وړاندي ځي خو زه غواړم تاسي ته یو شی ووایم، زموږ تر منځ مېز و او دغه ملا خپل لاس لوېشت کړ او پر مېز یې کېښېښود او ویې ویل : بهرنیان چې زموږ هره لوېشت خاوره نیسي د زرګونو افغانانو وینې به وبهوي. دوی به د دې له پاره زموږ په زرګونو خلک ووژني. دوی به هیڅ رحم ونه کړي. دا د طالبانو د غورځنګ دریمه میاشت وه، چې زه په دغه لومړي خطر وپوهېدم چې هر څه سم نه دي.

راتلونکي خبر یو بل ملا چې ملا یارمحمد نومېده ورته راوړ. یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ هغه په کوټه کي د کرزي دفتر ته ورغی او ورته ويې ويل چي په دغه تحريک کي داسي کسان سته، چي موږ يې نه پېژنو. دوی په ناڅاپي توګه زموږ په هيواد کي راښکاره سول. دا څوک دي؟ موږ هغوی نه پېژنو. خو تر اوسه لا خورا مجهز او خورا ښه وسلې لري. دا څه روان دي؟ ولي موږ افغانان دونه مسکينان يو چي دغه بهرنيان بيا خورا په غوره کي دي.

همدا رازونه همداسي پسې ښکاره کېدل، کله چي طالبان د کابل پر لور روان وه داسي چي سيمي به بېله د افغانانو د ښکاره دخالت څخه ورته تسليمېدلې. په داسي حال کي چي د طالبانو مهم مشران او قوماندانان په کندهار کي وه او ځايونه به ورته تسليمېدل. کرزی وايي دا چا کول؟ د رازونو افشا کېدل په همدې شان روان وه او زه وپوهېدم چي د طالبانو غورځنګ څونه تر اغېزې لاندي دئ.

په غورځنګ کي يوه بله نښانه هم راد بره سوه : په ۱۹۹۵ م کال کي هيڅ افغان طالب د کرزي سره تماس نه درلود. زه په دې وپوهېدم چي دوی زما سره په تماس نيولو کي مايوسه سوي دي او په کوټه کي زموږ کور ته راسي چي ما او زما پلار د پروفيسور مجددي په اداره کي کار کاوه او په دې هڅه کي و تر څو غربي هيوادونه افغانستان ته د مرستي له پاره رامات کړو. طالبانو به له کرزي سره د يوه مخالف کس په توګه کتل. چي البته دوی صحي هم وه. د ۱۹۹۵ م کال په نيمايي کي دی په دې وپوهېدی چي ځيني شيان خورا بد پر خرابېدو دي، ځکه چي طالبانو افغان کريکټر بايله او غورځنګ يرغمل سوی و. د چا له خوا؟ کرزی وايي چي يوه ورځ د څرخي الوتکي يوه پيلوټ چي ماله ډېره وخته راهيسي پېژانده زما د ليدلو له پاره څو واره زموږ کور ته راغی خو د دريم او که د څلورم مجلس په جريان کي يې ما ته وويل چي ما د طالبانو له پاره يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وظیفه تر سره کړل. ما ته وویل سول چې یو لوی ږیري عرب سړي د څو نظامي افسرانو سره د شرقي ولایتونو له یوې سیمې څخه کندهار ته راوړه. دی وایي چې دغه عرب د پیسو دوه ډک بکسونه د ځان سره لرل او دی د طالبانو مرکز ته ورغلی چې د ملا عمر او ملا رباني سره وګوري.

د دغه پیلوټ د کیسې تر اورېدلو وروسته کرزی په دې خبر سو چې د عربي هیوادونو ډېر کسان د نورو بهرنیانو سره د کندهار د هوایي ډګر شاوخوا سیمې ته راغلي دي.

په همدې شان ډېري همدا ډول کیسې کرزي ته د هغو پخوانیو مجاهدینو لخوا ویل کېدې چې د جهاد له وخت راهیسې یې ورسره پېژندل او په افغانستان کي دننه د روان بحران څخه خبر وه. وروسته نوموړی وپوهېده چې طالبانو پر هغه بندیزونه لګولي دي. یوه کس ده ته وویل چې په کندهار کي د بهرني استخباراتي شبکي یوه افسر راته وویل چې د کرزي څخه لیري ګرځه. وروسته چې کله امریکایي ځواکونو په هغه پسي د سوالونو د جوابولو له پاره کتل موږ د هغه د تسلیمي چاري منظمې کړې خو هغه پاکستان ته وتښتېد هلته د پاکستانیانو له خوا ونیول سو او امریکایانو ته یې په لاسه ورکړ چې هغوی بیا ګوتنامو ته ولېږه. د همدې تېښتي له کبله ده خپل ځان مشکوک مجرم ثابت کړ. یو بل وخت چې طالبانو کابل ولکه کړ او په شمال کي د احمدشاه مسعود د ځواکونو سره په جګړه لګیا وه یو ځوان طالب په کوټه کي زموږ کور ته راغلی او زما د لیدلو له پاره یې هلته څو ورځې تېري کړي وې. بالاخره یوه کس وویل چې دغه نفر د یوې هفتې راهیسې انتظار کوي که چیري وخت لرې له هغه سره وګورئ. د هغه سره مي د ماخستن تر ډوډۍ وروسته وخت وټاکه کله چې ډوډۍ وخوړله سوه، هغه مي په لوړ منزل کي خپل د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مجلس خوني ته راوغوښت، چي موږ به هلته کار کاوه. ما تري وپوښتل چي تاسي څوک یاست؟ ده کرزي ته خپل نوم ووایه او هغه نفر په مرکزي افغانستان کي د ارزګان ولایت څخه و. ده کرزي ته وویل چي زه د پروان په ولایت کي وم، چي دا ځای د کابل شمال پلو ته دئ او هلته مي یو ډېر نابلده شی ولید. ده وویل چي زه د طالبانو د هغه ۱۵۰ کسیزي ډلي غړی وم چي موږ ته وظیفه راکړل سوه، چي د پروان ولایت د غوربند د سیمي کنټرول په لاس کي واخلو. خو کله چي موږ د هغه ولسوالۍ کلي ته ورسېدو چي نور ځواکونه بیا د وړاندي لا هلته رسېدلي وه او ډېر خلک یې وژلي وه. موږ هغه څوک و چي باید پر دغه ځای مو حمله کړې وای.

دغه ځوان کرزي ته وویل چي په دا سبا سهار موږ د څلورو پنځو SUVموټرانو کاروان ولیدی، چي توري سیښې یې وې له دوی څخه تېر سول. دی وایي چي کله دوی تېر سول موږ زموږ قوماندان سره راغونډ کړو او راته ویې ویل چي دا یو راز دئ، چي دا خلک څوک وه او څوک هلته تر موږ مخکي ورسېدل. موږ د چا له پاره جګړه کوو؟ ما فکر کاوه چي موږ د افغانستان له پاره جنګېږو، د ښه حکومت له پاره جګړه کوو خو دلته اوس نور کسان دي. دغه قوماندان ولاړی چي د همدې شیانو په اړه ښه فکر وکړي، چي وروسته یې بیرته موږ سره راټول کړو. ده خپلو جنګیالیو ته وویل چي زه نور په دغه جګړه باور نه لرم. دا زموږ جنګ نه دئ. دا افغاني شی نه دئ، په تاسي کي چي هر څوک غواړي ولاړ سي کولای سي ځکه چي دغه کسان به سزا ونهویني.

دغه ځوان طالب کرزي ته وویل چي وروسته ما خپل ګروپ پرېښوو ی خپل کلي ته راغلم او هلته مي دا کیسه خپل پلار ته وکړه، هغه راته وویل چي کوټي ته ولاړ سه هلته همدا کیسه حامد کرزي ته وکه. دا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ځوان داستان و، چي تر هغه وروسته د کرزي د کور څخه ولاړ او بيا يې تر اوسه نه دئ ليدلی.

کرزی وايي چي دغه پېښي زه په دوو شيانو باوري کړم، يو دا چي د افغانستان په ورانولو کي د بهرنيانو لاس و بل دا چي زه يې په سهېل ختيځ کي د طالبانو په مخالف مرکز بدل کړم. ما نه دغه طالب پېژانده او نه هم د هغه پلار، خو بيا هم هغه خپل زوی سيده ما ته راولېږه.

د کرزي په باور چي يو څرګند لاس او هڅي په طالبانو کي ليدل کېدې، چي افغانستان بې حرمته کړي. نژادي نفرت راولاړ کړي. د افغان ټولني سپکاوی وکړي، زړه ورتوب يې ور مسخه کړي او په خپلو کولمو يې نس ور وګنډي. دوی غوښتل چي افغانان بې عزته کړي. د خپل پېژند څخه يې محروم، غيرانساني او بې کلتوره يې کړي. د بېلګي په توګه چي ښځه د خپل خاوند په مخ کي وهل او يا مېړه يې د خپلي ښځي په وړاندي له دي کبله په بازار کي وهل او سپکول چي مېرمني يې غلط رنګ بوټونه په پښو کړي دي. کرزي ته په همدې اړه د ملګرو ملتونو د يوه کارکوونکي لخوا چي د بنګله ديش هيواد اوسيدونکي و د هغو تاکتيکونو په اړه وويل چي کله ده په افغانستان کي د کارکولو پر وخت ليدلي و. ده ماته وويل چي زه په افغانستان کي د بنګله ديش په شان د توهينونکو پېښو شاهد يم او کله چي ما هغه وليدي سمدستي وپوهېدم چي خورا اساسي هڅي رواني دي تر څو د افغانانو څخه خپل تهذيب واخلي، اروا يې ور ووژني، او په مذهبي توند لاريتوب يې وربدله کړي. اسلام؟ طالبانو هيڅ اسلام نه عملي کاوه، برعکس دوی اسلام ته د ماتي ورکولو اله وه چي د همدي له پاره راوتلي و چي اسلام او افغانستان يو ځای سره وران کړي. هر څه چي دوی تر سره کړل هغه د اسلام پر ضد وه. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښځو سپکاوی اسلام نه دئ، کوچنیان د ښوونځیو څخه محرومول اسلام نه دئ، د ژوند اخیستل د اسلام پر ضد دي او خپل هیواد خرڅول د اسلام پر ضد کار دئ.

کرزی په دې باور دئ، چې طالبان د بهرنیو ځواکونو اجنټان سول، تر څو افغانستان د زرګونو کلونو د تاریخ او کلتور څخه بې برخې کړي او افغانان هغه وخت په دې وپوهېدل چې د افغاني مشرانو اساسي وژني پیل سوې، چې په هغو کي د کرزي خپل پلار، او بل لوی قوماندان عبدالحق وژل او د بامیانو د بتانو ورانول شامل وه. د بودا دغه جوړه مجسمې چې یوه یې ۱۷۵ فوټه لوړه په بامیانو کي په یوه پرښه کي ۱۸ سوه کاله په افغانستان کي تر اسلام وړاندي جوړه سوې وه، دا یوه تاریخي خزانه وه، خو طالبانو هغه د ۲۰۰۱ م کال په اپریل کي په چاودېدونکو توکو او توپونو ونړول او ذره ذره یې کړل. چې په نړۍ کي یې په پراخه توګه پر ضد مظاهرې وسوې. کرزی وایي چې افغانانو دا کار غلط باله، خو په هغه وخت کي دوی د همدې شي د مخنیوي له پاره توان نه درلود. په هزاره بامیانو کي د طالبانو څخه نفرت کېده، هزاره ګانو د شمالي ټلوالي په ملاتړ په مزارشریف کي جګړه وکړه خو د طالبانو له خوا په اساسي توګه د کسات اخیستلو له کبله ووژل سول. د بامیانو اوسني اوسېدونکي وایي چې دوی د دې شاهدان دي چې دغه بتان د پاکستان د نظامي مشاورینو لخوا ونړول سول.

که څه هم کرزی او پلار یې په افغانستان کي نه وه، خو دوی د هغو پخوانیو مجاهدینو له کبله چې په پخواکي یې ورسره ملګري وه او اوس د طالبانو د غورځنګ غړي وه په واسطه په افغانستان کي معلوماتو ته په پراخه کچه لاس رسی درلود. دغه معلومات کرزیانو ته پر هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سربېره راتلل چي د کرزي سره د تماس نه نيولو اخطارونه ورکول کېدل. کله چي د داسي کيسو اورېدل ډېر سول چي د طالبانو په غورځنګ کي د افغانانو واک ورځ تر بلي لږېږي کرزی په دې فکر کي سو چي د طالبانو په وړاندي يو مقاومت سره منظم کړي. کرزی وايي تر دې وړاندي چي موږ دغه مرحلې ته ورسېږو موږ کوښښ کاوه چي له دوی سره خبري وکړو. موږ د ۱۹۹۵ م کال په پيل کي يو لوړ رتبه پلاوی کندهار ته د ملا عمر سره د ليدلو له پاره ورولېږی خو ده له موږ سره د ليدلو څخه انکار وکړ او خپل مرستيال دوهم لمبر کس ملا رباني يې د هيئت سره د ليدلو له پاره ور ولېږی. د کرزي پلاوي دوی ته وړانديز وکړ، چي طالبان دي د افغان کارپوهانو څخه مرسته وغواړي لکه اقتصاد پوهان، انجنيران او تيکنوکراتان چي هيواد پر پښو ودروي. خو طالبانو دغه وړانديزونه رد کړل. کله چي طالبانو په ۱۹۹۶ م کال کي کابل ونيوی دوی حامد کرزی په ملګرو ملتونو کي د خپل استازي په توګه وټاکی، خو ده دغه وظيفه د ځينو ښکاره لاملو له کبله رد کړه. دی وايي چي ما به د افغانستان نماينده ګي نه کولای بلکي د بل چا استازی به وای. په ۱۹۹۸ م کال د طالبانو د بهرنيو چارو وزير چي تر اوسه لا د کرزي نږدې ملګری و، ورڅخه وغوښتل سول چي د امريکا د شاردافير سره وګوري. چي طالبانو وروسته دغه پېښنه په رسمي توګه پر کرزي تړل. امريکايي شاردافير وويل چي امريکا داسي معلومات تر لاسه کړي دي چي د خوست په ولايت کي د ترهګرو روزنيز مرکزونه دي کوم چي د افغانتسان سهېل ختيځ کي د پاکستان پر پوله پروت دئ. د بهرنيو چارو وزير وويل ډېر ښه که تاسي زما څخه په دې اړه پوښتنه کوئ زه خو په داسي هيڅ شي نه يم خبر او نه موږ هلته کومي اډې لرو، شاردافير وويل چي موږ شواهد لرو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزیر وویل که تاسي د دغو شیانو په اړه معلومات لرئ نو په دې به هم پوهېږئ چې دغه اډې چیرې دي، د هغوی اکمالاتي لارې درته معلومې دي او تاسې باید په دې هم خبر یاست چې چا جوړې کړې دي او د دغو فعالیتونو اصلي مرکزونه چیرې دي. نو په دغه قضیه کې تاسې د اصلي سرې سره خبرې نه کوئ. د کرزي په قول چې د درو میاشتو په جریان هغه وزیر د خپلې دندې څخه لیرې سو. د تروریستانو د روزنیزو مرکزونو مسئله د طالبانو تر وس تېر کار و.

د ۱۹۹۵ م کال په پای کې کرزي په آزاده توګه د طالبانو مخالفت پیل کړ او په ۱۹۹٦ م کال کې په فعاله توګه یې د دوی د مخالفینو په راغونډولو لاس پورې کړ. دا د ملي نجات د رهبرۍ سره د بحث کولو څخه راپیل سو او د نورو منځلارو افغانانو سره چې په کوټه کې اوسېدل او له هغه ځایه پاشل سوي وه. په اسلام آباد کې د غرب د مختلفو هیوادونو د سفارتونو سره په ملاقاتونو کې به کرزي د طالبانو په وړاندې خبرې کولې او غربیان به یې په غوږځنګ کې د راپورته کېدونکي خطر له نښو څخه خبرول. مګر په یوه سفارت کې د ملاقات پر وخت یوه غربي ډیپلوماټ ده ته وویل چې تا د طالبانو پر ضد خورا خپله خوله پرانیستې ده. سرېیره له ځان سره پام کوه هغوی به دې کوکې موکې کړي. خو کرزی وایي ځونه چې به زه په افغانستان کې له حالاتو خبرېدم هغونه به زه د طالبانو مخالف واقع کېدم.

ده په اسلام آباد کې غونډې تر سره کړې او بله یې په استانبول کې د افغان ګروپونو سره ملاقاتونه وو. دغه پروسه ډېره لویه سوه چې په ۱۹۹۸ م کال کې په فرانکفورټ کې یې لویه غونډه راوبلل چې ورپسې ځلوښت مخور افغان مشران په روم کې سره جرګه سول کرزی وایي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر هغه وروسته د طالبانو ضد دغه غورځنګ ډېر ژر وغوړېدی، او هر یوه لکه رباني، ملي نجات، احمدشاه مسعود او مورږ ټولو برخه پکښې اخیسته. د دغو خبرو نتیجه دا سول چي دا ټوله د افغانانو حل و او هغوی د لویي جرګې د رابللو پرېکړه وکړه. د طالبانو ضد دغه ټلوالي اعلامیه خپره کړه چي د نړۍ مطبوعاتو هم ورته توجه وکړل. مورږ همدا شان دا اعلامیه طالبانو ته ولېږل او هغوی ته مو په لویه جرګه کي د ګډون بلنه ورکړه خو دا هر څه یې رد کړل.

کرزي په دوامداره توګه د نړیوالي ټولني سره په تماس کي و او په هفته واره توګه به یې په اسلام آباد کي د امریکا، برطانیې، فرانسې، جرمني او ایټالیا له سفارتونو څخه لیدني کولې. کرزي په منظمه توګه روم ته شاه ته د حالاتو په اړه د راپور ورکولو له پاره سفرونه کول او ده د طالبانو د نسکورولو له پاره یوه پلان هم جوړ کړي و چي د لوي جرګي جوړول هم پکي شامل و.

کرزي څو واره واشنګټن ته سفرونه وکړل د سنا د بهرنیو اړیکو کمېټې ته یې وینا وکړه او د بهرنیو چارو د وزارت د مامورینو سره یې د سنا او پارلمان په ډېرو غونډو کي ګډون وکړ. دی وایي چي دې کار بېله دې چي سیاسي ملاتړ تر لاسه کړم نور کومي خاصي پایلي نه لرلې. په افغانستان کي د نظامي عملیاتو له پاره هیڅ ملاتړ نه و موجود. شاید افغانستان دونه مهم نه و او د افغانستان غمیزه او د افغانانو وژنه د دغوهیوادونو له پاره کوم د اندېښني وړ شی نه و. مورږ یو غریب هیواد و په تجارتي لحاظ مو دوی ته څه نه سوای ورکولای. کرزی وایي چي غربي حکومتونو د افغانستان مسئلې ته د غرب په عینکو کي کتل. زه اوس پوهېږم چي دوی به شاید غوښتل چي زمورږ ملاتړ د اصولو له مخي وکړي او دوی زمورږ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړونو او روح کي د دې توان نه لیده چي موږ دي طالبان راوپـرزوو. دوی یوازي پر ټانکونو او توپونو حساب کاوه. دوی د دغه ځواکمن ملت د زړه اواز نه اورېده چي دا هر څه تر سره کولای سي، خو نه دا چي په افغانستان کي رواني غمیزي ته د پای ټکی کېښېږدي.

د قـومي مـشرانو څخـه نیـولې د ناراضـه طالبـانو پـه شـمول او ژورنالستان په کوټه کي د کرزي کور ته راتلل او د بي بي سي، امریکا ږغ او آزادۍ راډیو له پاره به یې مرکې ورسره کولې. د ده ږغ وزن درلـود چي دی په هغه وخت کي نه و په خبر، خو د بي بي سي دري او پښتو څانګو به افغانانو ته معلومات رسول چي حتی طالبانو د دغسي پروګرامونو پـر اورېدلو بندیز لګولی و خو ډېرو افغانانو به په پټه غوږ ورته نیوی. کرزی وایي چي په یوه مرکه کي ما پر طالبانو ږغ وکړ، چي د بهرنیانو څخه خپل ځانونـه جـلا کـړي، مـا ویـل چي پروګـرام ستاسي سره یعني د افغـاني طالبانو سره نـه دئ دا بهرني طالبـان دي چي هیـواد یې یرغمـل کـړی دئ. دغه نشراتو خورا زیاتي اغېزې لرلې، تـر دې وروسـته افغـاني طالبـان تـر ډېر فشار لاندي راغلل ځکه چي پر دوی باندي نـور هغـو بهرنیـانو چي غورځنګ یې کنټرولوی اعتبار د لاسه ورکړی و.

د طالبانو او د هغوی د پلویانو له پاره د کرزیانو فعالیتونه د یوه زنګ په معنی وه او حامد د دوی یو ښکاره او ژبور مخالف راڅرګند سو. لومړی دوی هڅه وکړه چي دی راضي کړي. یو ځل دوی ده ته قومي مشران ور واستول چي ته څه غواړې؟ راسه زموږ سره یو ځای سه کـه غـواړې چي د بهرنیو چارو وزیر سې موږ به دي همدا اوس وټاکو. په جواب کي کـرزي ملا عمر ته یو لیک ولیکه، چي په هغه کي راغلي وه، چي افغانـانو سـتا څخه ډېري هیلي لرلې خو تـا دوی تـه غم او مایوسي راوړل. داسي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغان کوچنیان دي له ښوونې څخه محروم کړل. په هیواد کې آزادي نسته او همدا شان داخلي جنګونه. ما ده ته وویل چې یوازینۍ لار چې هیواد له دغه غمیزي راوباسي هغه د لویې جرګې رابلل دي، چې بله هیڅ لاره نسته. ښېله دې چې فنا کېږي. ملا عمر په جواب کې وویل چې زه ستا د ځینو غوښتنو سره موافق یم خو نه د لویې جرګې سره.

طالبانو همدا شان کرزي ته د ده د سرکښو فعالیتونو او د طالبانو پر ضد د وینا له کبله اخطار هم ورکړ، چې په پایله کې یې په ۱۹۹۹ م کال کې پلار ور مړ کړ. دی وایي چې شاید دوی به په ما پسې وه دا چې دوی زه نه سوم پیدا کولای نو زما پر ځای یې زما پلار وواژه. خو ما پر خپل ځان چاپېر هیڅ څوک نه لرل چې ما دې وژغوري، حامد او پلار یې څو واره د ممکنه ترور په اړه سره ږغېدلي و خو مشر کرزي به ویل دوی په ما هیڅ هم نه کوي ځکه چې زه سپین ږیری یم او له بله پلوه دوی پوهېږي، چې دا ټولي چاري ته تر سره کوې. له ځان سره دې پام کوه. حتی یوه ورځ تر هغه وړاندې چې د ده پلار ووژل سي د کرزي په یاد دي چې په کوټه کې هغه زما کور ته چې دده د کور په مخامخ کوڅه کې و راغلی او زموږ ځینو کسانو هغه احاطه کړی او بدرګه کاوه. ده ورته وویل چې دا تاسې هلکان څه کوئ؟ دوی به په ما هیڅ هم ونه کړي بلکې د ده پر شاوخوا راټول سئ یعني د حامد امنیت وساتئ. خو په دا سبا مشر کرزی وویشتل سو او مړ سو.

د کرزي د پلار دا هیله وه، چې په خپل کلي کې دې ښخ سي. د ده د همدې هیلې د پوره کولو په خاطر حامد کرزی د خپلو ملګرو افغانانو د درناوي له پاره همدا کار وکړ. دی وایي چې ما یې جسد له کوټي څخه د افغانستان کندهار ته انتقال کړ. په سلګونو کسان به په مراسمو کې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګډون له پاره راتلل خو طالبانو هیڅ مزاحمت ونه کړ.

د ده د پلار تر وژلو وروسته په پاکستان کې د امریکا سفیر ده ته وویل چې باید نور دا ځای پریږدې ځکه چې کېدای سي هغوی تا هم ووژني، کرزي په جواب کي ورته وویل زه به هیڅ کله ولاړ نه سم، ددې پر ځای چې ما ته د دې ځای د پرېښوولو ووایې زما سره مرسته وکه. طالبانو په وار وار هڅه وکړه چې دی ووژني خو تر هغه وروسته د ده امنیت خورا ټینګ ساتل کېده. دی وایي چې خدای موږ وساتلو.

د ۲۰۰۰ م کال په جون کي کرزی د افغانستان کندهار ته (د شپې لیکونه واستول) چې هلته په پټه ووېشل سي چې په هغه کي یې د خلکو څخه غوښتي وه چې د طالبانو په وړاندې مقاومت وکړي او د غه رژیم ته خاتمه ورکړي. په لیک کي دا هم ویل سوي وه چې هیواد پر بهرنیو خرڅ سوی دئ او په خپله یې د افغانانو تر منځ مشکلات راپورته کړي دي. کرزی واي چې موږ یو ۱۵ کلن کوچنی پر بایسکله د شپې ناوخته د کندهار شاوخوا ته ولېږی او هغه د دغه لیک دوولس سوه کاپۍ توزیع کړې. طالبان وارخطا سول، او په زیاته اندازه ځواکونه یې ښار ته ور داخل کړل، سړکونه یې وتړل او په ټوله ښار کي یې مورچلونه ونیول.

د ۲۰۰۱ م کال وروسته چې کله طالبان له واکه ګوښه سول، دوی هم همدا د شپې د لیکونو خپرول په کلیو کي پیل کړل، په هغو کي به یې خلک ګواښل چې که د ناټو او ائتلافي ځواکونو سره همکاري وکړي نو د وهلو، شکنجه کولو او د مرګ د سزا سره به مخامخ سي.

د دې ټولو سره کرزي د هر چا سره چې غوږ به یې نیوی خبري کول جاري وساتل او د طالبانو په وړاندي کار یې همداسي جاري روان و. چې دقیقه په دقیقه په افغانستان کي دننه خلکو ته ټلیفونونه کول هغوی به

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې په کوټه کې منل او له هغوی څخه به يې معلومات تر لاسه کول او ورته ويل به يې چې په افغانستان کې څه روان دي او کوښښ به يې کاوه چې د هغوی مورال ور لوړ کړي. کرزی وايي کله چې نړۍ زموږ مرستې ته راغله او موږ منظم سولو سبب يې دا و چې موږ دغه بې شانه ملاتړ مخکې تر لاسه کړی او منظم کړی و. د هغه پيلوټ کيسه چې څو مياشتې وړاندې يې د يوه ډيره ور او جګ عرب په اړه ويلې وه چې د پيسو دوه ډک بکسونه ورسره وه و کرزي ته خبرداری و، چې د پاکستان تر څنګ نور خارجي عناصر هم په افغانستان کې د نفوذ غځولو په هڅه کې دي. دغه جګ عرب ښايي شکه اسامه بن لادن و. کله چې ده د نولس سوه اتيايمو کلونو د جهاد په جريان کې خپل ځان په افغاني چارو کې ور داخل کړ، نو ده د منځلاري پروفيسور مجددي د ملي نجات سره هيڅ اړيکې نه ساتل د هغه پر ځای يې دې ته ترجيح ورکول چې خپلې پيسې او ايډيالوژي چې په توندلارو اسلامي ډلو کې نفوذ وکړي په ځانګړې توګه د حکمتيار او سياف سره.

په هر صورت هر يو زموږ په شمول د دې مسئوليت لري اوبايد وغندل سي چې داسې کسانو ته يې د راتګ اجازه ورکول، مګر غرب او راډيکال توند لارو مسلمانانو يو ځای کار سره کاوه، هيڅوک نه سي کولای غرب ددغه مسئوليت څخه خلاص کړي چې د دوی د مرستو څخه څه کوچ راووتل. په دا خورا نژدې وخت کې چې په افغانستان کې مذهبي توندلاري توب غوړيدلي و ملت يې سپک کړ او افغانانو ته يې لويه غميزه راوړل. اسامه په آزاده توګه کولای سوای چې په کندهار او د هيواد په نورو برخو کې خپل د روزنې مرکزونه جوړ کړي له همدې امله نو نړيوالي ترهګرۍ په يوه داسې هيواد کې چې فعاله هوايي ډګرونه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

الوتکي او په پراخه پیمانه وسلې یې لرلې خپل وزرونه وغوړول .

په ۱۹۹۸ م کال کي چي کله د طالبانو د بهرنیو چارو وزیر امریکایي شاردافیر ته ویل چي دوی په خوست کي د ترهګرو د اډو په اړه هیڅ معلومات نه لري په همدې وخت کي په شرقي امریکا کي نایروبي او دارالسلام کي القاعدې د امریکا پر سفارتونو بمي بریدونه وکړل. د اګست پر اوومه په یوه وخت کي دغه موټرو چاودنو ۲۵۰ کسان ووژل او په سلګونو نور یې ټپیان کړل. امریکا په مستقیمه توګه بن لادن په دغو حملو کي په لاس لرلو تورن کړ. د اګست پر ۲۰ مه ولسمشر کلنټن د افغانستان په خوست کي د اسامه بن لادن ښوونیز مرکزونه او په سوډان کي یوه فابریکه چي د اسامه بن لادن ملکیت و او د امریکا د استخباراتو د راپورونو له مخي چي دا ځای اټومي وسلو بټۍ ده په کورز توغندیو وویشتل.

کرزی نن پوښتي چي ایا ولسمشر کلنټن په هغه وخت کي تر دې نور څه نه سوای کولای؟ که په هغه وخت کي نړۍ تر هغه ډېر څه کړي وای د نیویارک غبرګولي ټاورونه به نن ولاړ وای. دغه قوي درس مخکي لا هېر سوی و مشکل بیا راپیدا سو، او افغانستان یو ځل بیا ژغورلو ته اړتیا لرل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(٦)

د ۲۰۰۱ کال د سپټمبر ۱۱ مه

په افغانستان کي د تروريزم پر ضد د جګړې پيل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ۲۰۰۱ م کال د سپتمبر پر نهمه دوه عرب د ژورنالستانو په بڼه یوه ویډیو کیمره عیار کړل او د افسانوي قوماندان احمدشاه مسعود چې د پنجشېر د زمري لقب یې ګټلی و پخپله پلرنۍ غرنۍ ښایسته دره کې چې په بریالۍ توګه د هغه په دفاع توانېدلی و د مرکې امادګي ونیول. مسعود د روسانو سره د جګړې په اوږدو کلونو کې ژوندی پاته سو، چې هغوی په وار وار هڅه وکړه، چې مځکه په بمباریو، ټانکونو او توپونو پر هغه باندي سور تنور وګرځوي. ده او د ده تاجک، ازبک او ترکمن اردو په دوامداره توګه روسانو ته سرخوږی جوړ سو او د شمال غرونه یې د جګړو په ټول جریان کې وساتل.

کله چې په ۱۹۹۲ م کال کې کمونیستي حکومت رانسکور سو، مسعود د مجاهدینو د بې اتفاقه حکومت د دفاع وزیر سو. کله چې په ۱۹۹۶ م کال کې طالبانو کابل ونیو دی غرونو ته پر شا سو او هلته یې په تکرار سره د طالبانو حملې د روسانو په شان پر شا کړې. چې د هغوی نظامي افسرانو د مجاهدینو په ټولو نظامي قوماندانانو کې ده ته د هوښیار قوماندان په توګه قایل وه. روسانو وروسته دی د طالبانو په وړاندي په جګړه کي حمایه کاوه.ښایسته، جادوګر، هوښیار او توریالي مسعود خورا لږ غرونه پرېښوول خو د هغو ژورنالیستانو سره به یې په ازاده توګه مرکې کولې چې پنجشېر ته به ورتلل او د افغان لانجې په وخت کې یو نړیوال اتل سو. ده د طالبانو سره وسله واله مبارزه کوله او په ځو ځو واره یې د امریکا او غربي هیوادونو څخه وغوښتل چې له ده سره د افغانستان څخه د طالبانو او د هغوی د عرب ملګرو په شړلو کې مرسته وکړي.

همدې شي دی نه یوازي د طالبانو او د هغوی د مشر ملا محمدعمر په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دښمن بدل کړ، بلکې د اسامه دښمني هم ور تر غاړې سوه، چې په یو ترهګر سره پېژندل کېده او په ۱۹۹۸ م کال کې په افریقا کې د امریکا پر سفارتونو د حملو طراح و.

مسعود د هغې کېمرې مخ ته کښېناست چې هغه عرب عیار کړې وه، تر څنګ یې پخوانی ملګری مسعود خلیلي ناست و، چې اوس د مسعود په اداره کې په هندوستان کې سفیر و. او د اسلامي وحدت سره یې تړاو درلود. خلیلي د انګلیسي په شمول په څو ژبو رږغېدلای سي، چې په دغو عربو کې د یوه یې هم انګلیسي زده وه.

یوه عرب کېمره روښانه کړه، چې سمدستي ورسره چاودنه رامنځته سوه. یو ډېر زوره ور بم په هغه کې ځای پر ځای سوی و او د مسعود کسانو د هغه په چیک کولو کې غفلت کړی و. مسعود ډېر شدید زخمي سو. یو عرب ځای پر ځای مړ سو او هغه بل چې کله د تېښتي هڅه کوله د مسعود د ساتونکو لخوا ووژل سو. مسعود خلیلي او فهیم دشتي چې پر مسعود یې مستند فلم جوړاوه هم سخت ژوبل سول.

مسعود ګاونډي تاجکستان ته په څرخکه کې واستول سو، چې هلته یې ملګرو خورا زیات کوښښ وکړ، چې هغه وژغوري خو وې نه سوای کولای، خو ځیني څارونکي بیا وایي چې مسعود په هغه چاودنه کې سمدستي مړ سو.

دا حمله د القاعده کار و، خو دا چې دغه وژني د ۱۱ سپتمبر له پېښې سره تړاو درلود که نه لاتر اوسه نه ده روښانه. خو دا هم سر سره لګوي چې بن لادن غوښتل چې مسعود تر ۱۱ سپتمبر تر پېښې وړاندي له مخې لیري کړي او ځواکونه یې سره بې نظمه کړي، ځکه چې دی پوهېده چې امریکا به په امریکا کې تر حملو وروسته په طالبانو پسې راځي، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

حامد کرزی په دې نه دئ خبر چې د دغو پېښنو تر منځ تړاو و که نه. سړی نه پوهېږي چې د دغو دوو پېښنو تر منځ ته تړاو و او که په تصادفي توګه یې وختونه سره برابر سول. دا هغه څه دي چې شاید موږ هیڅکله په خبر نه سو. په څه چې موږ پوهېږو هغه دا چې یو لوی افغان توریالی مو د لاسه ورکړ.

په ژوند کي مسعود اتل و خو په مړیني یې د پیر مقام تر لاسه کړ. ده ته د ملي اتل لقب ورکړل سو او د هغه تصویرونه به د دوکانونو پر دېوالونو او په کورونو کي ځړېدل او یو رنګه تصویر یې چې څو منزله لوړ دئ د کابل په ترمینل کي د کرزي د کوچني عکس تر څنګ مبنتی دئ. کاشکي مسعود ژوندی وای چې خپله شمالي ټلواله یې لیدلې وای چې طالبان له کابل څخه باسي او د ولسمشرۍ له پاره یو ځواکمن کاندید و.

د ۲۰۰۱ م کال د سپټمبر پر ۱۱ مه کرزی په اسلام آباد کي و او د سفارتونو دوره یې کوله چې پر مسعود د حملې یې واورېدل خو په هغه وخت کي لا دا څرګنده نه وه چې د پنجشېر زمری وژل سوی دئ. کرزی تر ۱۱ سپټمبر یوه میاشت مخکي له مسعود سره لیدلي وه او د طالبانو په وړاندي پر روان کمپاین سره رغېدلي وه او پر دې موافقې ته سره نژدې سوي وه چې دغه رغیز مخالفت به په وسله وال شورش اړوي. په اسلام آباد کي د ورځي تر ملاقاتونو وروسته کرزی د ماښام د ډوډۍ دمخه قدم وهلو ته ولاړ، دا په اسلام آباد کي د ورځي پای خو په متحده ایالاتو کي د نه هېرېدونکي ورځي پیل و.

کرزی وایي چې زما موبایل ټلیفون ته زنګ راغی. دا زما د ورور ږغ و، چې ویل یې یوه الوتکه د نیویارک په ښار کي د نړیوال تجارتي مرکز له یوه ټاوره سره ولګېده، کله چې مي دا واورېدل زه دستي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوهېدم چي دا اشتباه نه ده، کله چي یوه بله الوتکه د نړیوال تجارتي مرکز د هغه بل ټاور سره ولګېدل زه پوه سوم چي دا یوه تروریستي حمله ده.

د وروړ تر ټلیفون وروسته کرزی د سبا ورځي له پاره په سفارتونو کي خپلي غونډې وځنډولې. دی وایي چي تر دې وروسته به نو د دوی هغه ټول څه ور په زړه سوي وي چي ما په دا تېرو شپږو کلونو کي ورته ویل. کرزي غرب ته د خطرناکه توندلاري غورځنګ په اړه خبرداری ورکړ، چي د طالبانو تر واکمنۍ لاندي یې په افغانستان کي خوندي ځایونه پیدا کړي وه. ده کوټي ته د تګ تیاری ونیو، او په دې پوهېده چي نور د خبرو وخت تېر دئ او هغه وخت رارسېدلی دئ چي افغانستان ته دننه ولاړ سم او طالبان له واکه لیري کړم.

یوه ورځ وروسته کرزی کوټي ته راورسېد په سلګونو کسان له ټولو سیمو څخه و ښار ته راغلي او دوی په دې باور وه چي اوس نو باید یو څه تر سره سي. کرزی د طالبانو په وړاندي پېژندل سوی مشر و او افغانانو هغه ته د لارښووني له پاره کتل. د طالبانو تر واکمنۍ لاندي افغانستان په یوه تیاره هیواد بدل سوی و، چي یوازي پاکستان، سعودي عربستان او متحده عربي اماراتو په رسمیت پېژانده. اوس پر متحده ایالاتو باندي ترهګرو بریدونه کړي وه چي هغوی په افغانستان کي تربیه سوي وه او د اسامه بن لادن له خوا هلته د ځانمرګي عملیاتو له پاره لېږل سوي وه، نو له همدې کبله افغانانو په عکس العمل کي د امریکا او د ملګرو د یوې لویي حملې تمه لرل. کېدای سوای چي افغانستان بیرته افغانانو ته حواله سوی وای.

کرزی وایي چي زموږ د کور پر شاوخوا خورا لویه ګڼه ګوڼه وه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور هم پسې را روان وه. په راتلونکو څو ورځو کې مې په پټه افغانستان ته د تګ تابیا وکړل. چې زه لا د وړاندې دې کار ته چمتو وم. کرزی په تېر مارچ کې د هرات د ځواکمن قوماندان اسمعیل خان سره ولیدل، چې اوس په ایران کې د طالبانو له کبله مهاجر سوی دئ، چې چارې سره همغاړې کړې. تر دې وړاندې شمال ته د مسعود د لیدلو له پاره تللی و. نو نور څه هغه دا چې پاکستان د کرزي د وېزې د اوږدولو څخه انکار وکړ، چې شاید دا به د طالبانو ضد فعالیتونو له امله و. دی وایې چې زما له پاره نور څه نه وه پاته چې تر سره یې کړم. زما له پاره یوازینۍ لار دا وه چې یا به تسلیمېدلای او یا به افغانستان ته دننه تللای، تر څو حمایت تر لاسه او جګړه وکړم.

تر دې څو ورځې وړاندې چې کرزی کوټه پرېږدي ده خپل ورور ته وویل چې د ده له پاره پیسې پیدا کړي او ورور ته یې وویل چې زه افغانستان ته ځم. هغه ډېر حیران سو او ما ته یې وویل چې خپل له دې پرېکړې څخه تېر سم، خو ما ورته وویل چې نه زه به خامخا ځم. د دا سبا ورځې د ماپښین پر پنځه بجې کرزي خپلې مېرمنې ته وویل چې زه سرحد ته د یوه ملګري وفاتحې ته ځم چې زما یو څو جوړې کالي، د غاښو برس او کریم سره تیار کړي. دې وویل چې نو بیا دې شیانو ته څه اړتیا ده. ته کولای سې چې په یوه ګړې کې ولاړ سې او بیرته راسې. ما ورته وویل چې خبره داسې نه ده که زه په دوو ورځو کې نه راغلم او یا مې ټلیفون نه راوکړ، نو ما هېر کړئ. د کرزي مېرمن ډېره حیرانه سوه، خو تر دې چې هغه نور څه ووایي کرزي دروازه بنده کړه او ووت. کرزی وایې چې ما نه غوښتل چې هر چا ته دا موقع ورکړم چې ما دي له خپلې پرېکړې څخه واړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کوټه کې د هغو ورځو په جریان کي چي دی لا افغانستان ته نه و تللی له ډېرو خلکو سره چي په هغه کي د امریکا نامعلوم چارواکي هم شامل وه ولیدل، او هغوی له ده سره ژمنه وکړه چي کله ته افغانستان ته ننوزې نو ستاسي مرسته به کوو. خو دی په دې نه پوهېدی، چي څونه ژر او په څومره پیمانه به امریکا په افغانستان کي د نظامي لحاظه مشغوله سي. له ده سره د نظامي ملاتړ وعده وسوه، خو په دې ډاډه نه و چي معنی هوایي ملاتړ دئ که مځکنی. ځواکونه دي او که یوازي وسلې او مهمات دي. کله چي کیسه ښکاره سوه ده دا هر څه او تر دې زیات لرل.

د ۱۱ سپټمبر تر پېښي وروسته د بوش اداري توجه د ساعتونو اوورځو په جریان کي افغانستان او اسامه ته راواوښتل. واشنګټن له پاکستان څخه ځیني غوښتني وکړې چي په هغه کي د پاکستان هوایي اډې او خاوره د امریکایي نظامي عملیاتو د مرکز په توګه کارول و، خو په دغو شیانو کي ځیني شیان د پروېز مشرف له پاره د سیاسي نګاه څخه ډېر ګران وه، چي ورسره موافق سي. د دې ټولو سره پاکستان په افغانستان کي د طالبانو حکومت په رسمیت پېژانده او استخباراتي اداره ISI یې د دغه غورځنګ په چارو کي ډېره داخله وه.

د بوش اداري د دې غوښتنه هم وکړه چي طالبان دي اسامه ونیسي او دوی ته دې وسپاري، په اسلام آباد کي د طالبانو استازي وویل چي دوی اسامه ته د افغانستان پرېښوول وویل ، خو د هغه په وړاندي به اقدام ونه کړو.

په افغانستان کي د اسامه د ترهګرو د روزلو کمپونو تر ۱۱ سپټمبر وروسته خورا ژر خالي سول او د امریکا د حملو د ببري له کبله په غرونو کي سمڅو ته وتښتېدل، چي د امریکایي بم غورځوونکو الوتکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

له پاره يې هيڅ مهم هدف پرې نه ښود. امريکايي نظامي پلان جوړونکو د بمبار له پاره په کابل کې ځيني هدفونه تر لاسه کړل چې کولای يې سوای د طالبانو پښې ور سستې کړي، خو په کورنۍ جګړه کې د هيواد زيربنا نړېدلې وه. دوی تر ټولو ښه لار دا ګڼل چې افغانستان ته کماندو واستول سي، هلته د ترهګرو روزنيز مرکزونه او پټن ځايونه له منځه يوسي او د شمالي ټلوالي په مرسته چې اوس يې مشري د احمدشاه مسعود د مشر نظامي قوماندان محمد قسيم فهيم پر غاړه ده پر کابل او نورو ځايونو حمله وکړي او د اړتيا په وخت کې د امريکا د هوايي ځواک څخه کومک وغواړي. امريکايي چارواکو د شمالي اتحاد او پښتنو له مشرانو سره چې په هغه کې حامد کرزي او وتلي جهادي قوماندان عبدالحق او حتی په روم کې له ظاهرشاه سره خبري پيل کړې. باچا وويل چې دی غواړي د يوه سمبول په توګه د افغانانو خدمت وکړي او دوی بيرته سره راټول کړي او ده زياته کړه چې هيڅکله به بيا تخت قبول نه کړي. متحده ايالات همدا شان د ائتلاف جوړولو په هڅه کې وه چې په هغه کې برتانيه هم د نظامي ملګري په توګه ورسره وه.

دابېره وار په وار پر ډېرېدو وه، چې د امريکا حمله به طالبان بې نظمه کړي. داسي راپورونه هم وه چې طالب سرتېري اماده دي چې شمالي اتحاد ته تاوان ور واړوي، ملا عمر چې مرکز يې په کندهار کې و او له هغه ځايه يې افغانستان اداره کاوه د خپل دفتر څخه ووت په غرونو کې پټ سو، له ده سره دا بېره وه چې کېدای سي ځيني کسان د ده خوا پرېږدي او حامد کرزی يې پر ځان راټول کړي.

کله چې کرزي کوټه پرېښووله شپه يې د افغانستان او پاکستان پر پوله د خپل يوه ملګري سره تېره کړه. سهار وختي يې هغه کور پرېښود

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د سهار ناری یې د خپل یو بل ملګري کور ته ورسوی، هلته یې د خپلو درو ملګرو سره ولیدل چي د ده د طالبانو ضد غورځنګ غړي و. ده وویل موږ پر موټرسایکلانو سپاره بګړۍ مو وتړلې پولي ته پر عمومي لاره ور روان سولو. دغه وخت ببغمي وه او پر سړک چندان موټران نه وه. همدارنګه پر پوله نه ډېر پاکستاني عسکر او نه هم ډېرطالبان وه چي له همدې کبله موږ تر سرحد ببله کوم مشکله ښخه واوښتو. دا چي د امریکا د خورا درنې هوایي بمبارۍ تمه کېده نو پر موټرسایکل سپرو کسانو ته د چا توجه نه ور اوښتل. کله چي دغه کوچنۍ ډله د کندهار هوایي ډګر ته راورسېدل، ډېر طالبان یې ولیدل چي د پاکستان ښخه راتلونکي او تلونکو موټرانو تلاښي یې اخیستل. کرزی وایي چي زما یوه ملګري راښخه وپوښتل چي اوس باید ښه وکړو؟ ما جواب ورکړ چي هسي باندي درځه که یې ودرولو ویې درولو او که یې نه ودرولو ځني تېرېږو به. همدې شي کار وکړ ځکه چي طالبان د لویو موټرانو په چیکولو مصروف وه او موږ ته یې هیڅ پام نه سو. موږ له دوی ښخه تېر او خدای موږ وساتلو.

دغه کسان د کندهار ولایت یوه کلي ته ولاړل، هلته ډېره آرامي وه هیڅوک شاوخوا نه تر سترګو کېدل، دوی د کرزي د اکا د زوی کور ته ورغلل خو چي هر ښه یې دروازه وټکول چا جواب ور نه کړ. کرزی وایي چي بالاخره زما یو ملګری راغی موږ یې خپل کور ته بوتلو زموږ یې ښه عزت وکړ، د ماخستن ډوډۍ یې راکړه او د خوب له پاره یې ښه ځای. تر دې ټولو وروسته دا هغه سیمه وه چي کرزی پکښې لوی سوی، ډېر قریبان او انډیوالان یې دلته اوسېدل، او د ده کورنۍ دلته د ښه نامه ښښتنه وه. اوس چي ده مرستي ته اړتیا لرل دوی ببله پوهېدلو ورسره وکړه. په دا سبا سهار کوربه دوی ته راغلی او ورته ویې ویل کومه وظیفه چي تاسي پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړه اخیستې ده خورا درنه ده. بیرته کوټې ته ولاړ سئ ناحقه خپل ځانونه مه وژنئ. کرزي له ده څخه مننه وکړه او ورته ویې ویل چې نه. د همدې ملګري په کومک دوی د ورځې په نیمایي کې یې دغه کور پرېښود او د یوه بل د تره زوی کره ورغلل. د اکا زوی دوی ته د غرمې ډوډۍ ورکړه هغه ډېر بېرېده چې حتی خپله د دوو کالو لور یې هم مېلمستون ته نه پرېښوول، چیرې چې دوی ناست وه. په همدې شپه د امریکا بمبارۍ پیل سوې.

امریکایي الوتکو به له هندي سمندر څخه د الوتکو لېږدوونکي بېړۍ څخه پروازونه کول او حتی د امریکا په متحده ایالاتو کې له اډو څخه به یې پروازونه کول او په افغانستان کې به یې هدفونه ویشتل، په امریکایي او برتانوي کورز توغندیو به په افغانستان کې د طالبانو نظامي اډې نوري مشکوکي قرارګاوې د ترهګرو روزنیز مرکزونه او د وسلو ډیپوګان ویشتل کېدل. د کابل په شمال کې د شمالي ټلوالي سرتېري د لومړۍ لیکي پر لور وخوځېدل او د مرکز څخه د یوې حملې په اندازه لیري وه.

په کندهار کې بمونه د طالبانو پر لویو وسله تونونو ولګېدل، او راکټونه هري خوا ته په ښار کې موښتل. کرزی وایي چې موږ بهر راووتلو ډېر خلک مو پر سړکونو ولیدل، چې د چاودنو څخه تښتېدل. موږ بل داسي ځای هم نه درلود چې ورسو نو له همدې کبله په همدې هیله چې راکټونه به راباندي ونه لګېږي همدلته پاته سوو.

په دا سبا د کرزي د ډلي سره د طالبانو مخالف ډلي یو بل ګروف یو ځای سو، چې هغوی لا د وړاندي د کندهار شمال ارزګان ته لېږل سوي وه، دغه ډلي پر دې خبري سره وکړې چې په کندهار کې پاته سي او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترینکوټ ته ولاړ سي، چي د ارزګان ولایت مرکز دئ، او له کندهار څخه ۷۰ مایله لیري د شمال خوا ته دئ. کرزی وایي چي فیصله پر دې باندي وسوه چي ترینکوټ ته ولاړ سو، یو ټکسي موټر مو راوغوښت، چي زموږ یوه ملګري چلوی او د ترینکوټ پر خوا روان سولو. موږ د شپې تر اتو بجو پوري سفر وکړ چي یو داسي ځای ته راورسېدو چي هلته د طالبانو ډېر ځواکونه پراته وه او د شپې پر اته بجې به ګرځ بندیز لګېده چي له همدې ځای څخه هیچا ته د تېرېدو اجازه نه ورکول کېده. یوه طالب پیره دار دغه کسان ودرول او موټر یې تلاښي کړ. هغه یو شی پیدا کړ چي کېدای سوای دوی ټوله یې په مشکل اخته کړي وای چي هغه ستلایټ ټلیفون و.

په افغانستان کي د سرو لښکرو تر وتلو وروسته په کورنۍ جګړه کي د ټلیفون سیستم وران سوی و. د مجاهدینو قوماندانان د جهاد په دوران کي په دې عادت سوي وه چي خپلي ټولي چاري او نظامي عملیات د لاسي مخابره له لاري سمبال کړي. موبایل ټلیفونونه چي تر طالبانو وروسته په افغانستان کي د نړیوالو اړیکو برقراره کوونکي سول، بندیز پر لګېدلی و خو د اوږدې فاصلې د تماس نیولو له پاره یوازي ستلایټ ټلیفونونه وه.

پیره دار ټلیفون راپورته کړ او ویې پوښتل چي دا څه شي دئ؟ د کرزي یوه نفر جواب ورکړ چي دا مازي یو بکس دئ، هغه وویل چي د مازي بکس څخه دي مطلب څه شي دئ؟ طالب وویل چي زه پوهېږم دا بکس نه دئ. هغه یو افغان طالب و د کرزي په نظر چي هغه خورا زورور افغاني احساس درلود. د امریکا په بمباریو سره ډېر طالبان په دې فکر کي وه چي له کوم طرف سره ودرېږي، کرزي نه غوښتل چي وپېژندل سي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې یوه بله ډله یوې غونډۍ ته ور وختل تر څو هلته د طالبانو قوماندان راضي کړي، چې دوی پرېږدي. د طالبانو قوماندان وویل پروا نه لري تاسي کولای سئ چي ولاړ سئ.

کرزی وایي چې کله یې ایله کړو ټکسي مو دونه تېز کړ چې په توان کي یې و، چې یوه رود ته ورسېدو او هلته ځني راکښته سوو. تر رود واوښتو بیا پر پښو روان سولو، چې د شپې پر یوولس بجې د ترینکوټ ښنډي ته د یوه ملګري کور ته راورسېدل او شپه یې همدلته تېره کړه.

په دا بله ورځ دغه ډلي د دغه ملګري کور د لمر لوېدو پر مهال پرېښود او د ترینکوټ هغه بلي خوا ته د یوه محافظه کاره ملا کور ته ورغلل چي کرزي له ډېر پخوا څخه پېژنده او اوس یې ورور د ارزګان په ولایتي اداره کي قاضي و. تر دې وړاندي چې موږ هلته ورسېږو ما هغه ملا ته پیغام ولېږه چې قومي مشران راغونډه کړي، کله چې موږ هلته ورسېدو نو هغه قومي مشرانو هلته انتظار کاوه. کرزی وایي چي تقریباً د شپې پر نهه بجې ما په افغانستان کي دننه د طالبانو پر ضد خپل لومړی مجلس تر سره کړ. په دغه غونډه کي زما دوه ملګري ملا او څلور قومي مشران حاضر وه.

تر دې وړاندي چې کرزی څه ووایي یوه قومي مشر کرزي ته وویل چې موږ په دې پوهېږو چې ته د څه له پاره راغلی یې ایا امریکا ستا ملګرې ده؟ کرزي ورته په هو جواب ورکړ او ویې ویل چې حتی تر یوولس سپټمبر وړاندي زه نه یوازي د امریکا سره په تماس کي وم بلکي د فرانسې، ایټالیا، برتانیې او نورو سره مي اړیکي لرلې، چې هغوی زما سره د مرستي ژمنه کړې ده. ما تر دې وړاندي چې افغانستان ته راسم له واشنګټن، روم څخه مي پیغامونه تر لاسه کړل او په کوټه کي مي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

امریکایي چارواکو سره ولیدل. کرزی وایي په څه چي زه نه پوهېدم هغه دا و چي دوی به راسي او که به یوازي وسلې راولېږي، وروسته ملا وویل چي ستا سره خوستلایټ ټلیفون درسره دئ امریکایانو ته ټلیفون وکه چي راسي په ترینکوټ کي دطالبانو د قوماندې پر مرکزونو بمباري وکړي.

کرزي ورته نه وویل او زیاته یې کړه چي دی به داسي کار ونه کړي. دی وایي ما وویل چي دا زما ضمیر نه قبلوي چي امریکایانو ته ووایم چي زما خلک او هیواد رابمبار کړي. ملا وویل چي داسي ده نو بیا خو ته ډېر یو وطن پال انسان یې. کرزی هم په هوجواب ورکړ. ملا وویل په داسي حال کي به نو ته ګټونکی نه بلکي بایلونکی یې.

کرزي په قار جواب ورکړ، چي ستا مطلب څه دئ؟ وروسته ملا وویل ښه نو چي داسي ده نو ولس ستا سره دئ، او موږ به تاتر وروستۍ سلګۍ پوري وساتو. خو دغه کسان چي موږ یې په وړاندي درېږو ډېر ظالمان دي او له هیواد څخه بهر پراخ ملاتړ لري، چي پر موږ به هیڅ رحم ونه کړي. دوی به موږ بمباري کړي، کورونه به مو په راکټونو راوولي او د ښځو او کوچنیانو غوښي به مو په درختو پوري وځړوي. ایا ته همدا غواړې؟ کرزي وویل چي نه زه دا نه غواړم . ملا وویل چي نو بیله امریکایانو موږ نه سو بریالي کېدلای. که ته دوی ته د بم غورځولو له پاره نه وایې دا نو ورته ووایه چي یو څه وسلې راته راوغورځوي چي کرزی هم ورسره موافق سو.

کرزی د همدې ملا په کور کي څو ورځي تېري کړې او د ملا قاضي ورور به هر ماپښین د چای څښلو له پاره ورته راتلی. ده کرزي ته وویل چي ته به دا جګړه ونه ګټې، خو زه به ستا په اړه خبر ور نه کړم. په هر صورت طالبان په ښه توګه په افغانستان کي د کرزي د حضور څخه خبر و

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دوی له وضعیت څخه ډېر په ډار کي وه او په دې هڅه کي وه چي د کرزي ملګري پیدا کړي.

کرزی وايي چي دلته تقریباً تر لسو ورځو تېرولو وروسته زه بیرته هغه کور ته راستون سوم چي ما په ارزګان کي لومړۍ شپه پکښې تېره کړې وه، او هلته مي د طالبانو د يو لوړ پوړي پلاوي سره وکتل. دوی راته وویل که چیري امریکا درسره ملګرې ده نو سمه ده خو که نه وي پام کوه چي يوه کوچنۍ هڅه هم ونه کړې. مه خپل ځان وژنه مه تاریخ خرابوه او مه د دې سیمي خلک تباه کوه.

دا طالبانو ته څرګنده ده، چي ډېر افغانان اوس کرزي ته د خپل مشر په سترګه ګوري او هغه څوک دئ چي کېدای سي د افغانانو څخه هغه ظالم قانون لیري کړي چي طالبانو پر ایښی دئ. یوه شپه کرزي ته پیغام ورسېد چي ملا عمر د ارزګان والي ته ټلیفون وکړ چي ویل یې کرزی ستا په ولایت کي دئ، چي ولي ستاسي ځواکونو لا هغه نه دئ نیولی؟ والي په جواب کي ورته وویل چي زه پوره ځواکونه نه لرم، چي هغه ونیسم. ملا عمر په جواب کي ورته وویل چي د ځواکونو د نه لرلو څه دي مطلب څه دئ، کرزی یوازی د لسو کسانو سره هلته دئ. والي جواب ورکړ چي ولس د هغه تر شا دئ او خلک ټوله د هغه پر خوا دي. موږ دوه ځله کوښښ وکړ چي هغه ونیسو خو د کلیوالو له خوا به زموږ مخنیوی وسو او زموږ له ورتګ څخه یې دی خبر کړی و. ملا عمر وویل چي دا سي ده نو دی به یې له کندهار غم وخوري او دوې ورځي وروسته د زرو نفرو په اندازه يو ځواک راورسېد تر څو کرزی ونیسي یا یې مړ کړي. بیا هم ده ته د خلکو لخوا خبر ورکړل سو چي وتښتي.

کرزی وايي طالب ځواکونو فیصله وکړه چي په همدې شپه چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی راورسېدل په موږ پسې راسي خود سيمي خلکو موږ ته خبر راوړ او د طالبانو له پلان څخه يې خبر کړو. ده او ملګرو يې دغه ځای پرېښود او دوه ساعته يې پياده مزل وکړ چي د يوه بل قومي مشر کور ته راغلل هلته يې شپه تېره کړه چي البته د دغه قومي مشر دوه زلمي زامن د طالبانو قوماندان وه. دوی په همدې شپه په کور کي وه خو د کرزي په وړاندي يې هيڅ اقدام ونه کړ. سهار وختي موږ دغه ځای پرېښود او د ترينکوټ شمالي غرونو ته روان سولو، چي هلته به طالبان نه سي رارسېدلای او وسلې به هم راته راوغورځول سي.

دی په داسي ځای پسې ګرځېده چي د کليو څخه ليري وي که چيري جنګ مښلي ملکي خلکو ته خطر نه وي، د طالبانو او د هغوی له پيکپ موټرانو څخه ليري وي، که چيري وسلې ورته راوغورځي داسي نه چي تر دوی وړاندي طالبان ورته راورسېږي.

ده خپل ستلايټ ټليفون راوکيښ او په اسلام آباد کي يې د امريکا سفارت د خپل پلان څخه خبر کړ، چي وروسته د غرونو پر لور رهي سو. د ده ډله اوس پنځوس کسيزه سوې وه.

کرزی وايي چي د شپې پر اته بجې مو مزل پيل کړ او د شپې پر يوه نيمه بجه د غره يوې څوکي ته ورسېدو، چي البته دا د غره تر ټولو لوړه څوکه نه وه، خو بيا هم په دغه سيمه کي تر ټولو لوړ ځای و، چي خورا ټينګ يخ و، چي زما په ګمان هغه مي د ژوند تر ټولو سړه شپه وه. ده د دوبي کالي اغوستي وه چي حتی د اکتوبر په نيمايي کي پر اواره مځکه هوا ګرمه وي خو کله چي دوی له اواري مځکي څخه پورته سول هوا يو دم يخه سول. کرزی وايي چي غره ته ختلو زه ډېر ګرم کړم خو کله چي موږ ودرېدو نو ټوله بدن مي خوله و. موږ ټوله بيده سوو خو تر شلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېرشو دقیقو وروسته بیرته راپاڅېدو، خو د یخې له کبله داسې رېږدېدو چې هیڅ مو ځان نه سو کنټرولولای. کرزي خپل زنګنونه په سینه پورې ونیول خو بیا یې هم لړزه نه کړه راکابو. هغه نورو کسانو څومره چې په توان کې یې وه هغونه لرګي راغونډ کړل او اور یې بل کړ خو بیا هم دوی سم نه سول تاوده. تر دې وروسته یې بیا حرکت وکړ چې د سهار پر نهه نیمو بجو یو ښایسته درې ته ورسېدل، چې غرونه پرې چاپېره وه او هلته یوې کورنۍ ژوند کاوه. کرزی وايي چې موږ له هغه سړي څخه چای وغوښتې او ده هم یو لوی چایبر چای پر اور راجوش کړې. ده یوازې شپږ ګیلاسونه لرل چې موږ به هر یوه یو ګیلاس وڅښنه هغه بل ته به یې ورکړ، چې په همدې سره ټولو تودې چای نوشیجان کړې. په همدې وخت کې یې زموږ له پاره کډو راپوخ کړ. کرزی او ملګرو یې هلته دوې ورځې استراحت وکړ او دغه بزګر به هم چې څنګه یې توان و هغسې به یې دوی مړول، خو هغه د دې تیاري نه لرل چې پنځوس کسه دې هره ورځ ماړه کړي. د همدې له پاره کرزي څو کسه نژدې بازار ته ولېږل چې خوراکي توکي رانیسي. خو دغه اکمالات هیڅکله تر کرزي پورې ونه رسېدل، ځکه چې طالبانو د غرونو ټولې لارې تړلې وې.

کرزي تر دې وړاندې چې طالبان یې ونیسي لاس په کار سو، په خپل سټلایټ ټلیفون یې په اسلام آباد کې د امریکا د سفارت سره تماس ونیوی چې وسلې ورته راوغورځوي.

هغوی وپوښتل چې تاسې چیرې یاست؟ کرزي وویل چې موږ په ارزګان کې په یوه سیمه کې یو. همدلته نوموړي ته د امریکایي ټکنالوژۍ د غوره والي څرک ولګېد. امریکایانو ورڅخه وپوښتل چې تاسې د ترینکوټ څخه پر کومه خوا راغلاست او ده هم په هغه اړه معلومات

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړل چې پر کومه لار راغلي او څونه لیري تللي دي. امریکایانو ورته وویل چې د سلو مترو په اندازه د اور مربع جوړه کړئ او په دا سبا بیا موږ ته ټلیفون وکه.

دوی بوټي راغونډ او په هغه شانيې يې اور بل کړ، چې څنګه امریکایانو ورته ویلي وه، په همدې شپه دوی د هیڅ الوتکي ږغ وانه وریډ، چي د دوی پر سر الوزي خو په دا سبا چې کرزي امریکایانو ته ټلیفون وکړ هغوی ورته وویل چې موږ ستاسي اور ولید. اوس موږ ته ستاسي موقعیت رامعلوم دئ. په همدې شان سبا شپه هم اور ولګوئ چې د شپې پر اته بجې به موږ تاسي ته وسلې در وغورځوو. دوی بیا اور بل کړ خو هیڅ الوتکه رانغله. کرزی وايي چې ما امریکایانو ته ټلیفون وکړ، او ورڅخه ومي پوښتل چې څه پېښ سول دوی په جواب کي وویل چې په هغه شپه الوتکه له جرمني څخه راتلل خو پر وخت راونه رسېدل خو سبا به يې درته ولېږو.

په دا سبا شپه دوی بیا اور ولګوی او انتظار يې کاوه، دی ډېر ستړی و چي په نیمه شپه کي بیده سوی و، چي وروسته د شپې پر یوه نیمه بجه یوه کس نارې کړې چې الوتکي !

موږ الوتکي نه لیدې ځکه چي بتۍ يې نه لګېدې، خو ږغ مو يې اورېده خو چې کله يې پراشوټونه مځکي ته راخوشي کړل او د مځکي پر لور را راوان وه لیدل مو. دوه درې پر هغه نښاني سوي مځکه ولګېدل خو هغه نور په نورو سیمو کي راشوه سول. دوی نژدې ښکارېدل چې کرزي څو نفره ورسره روان کړل چې هغه راوړي، دوی په غره کي درې ساعته سخت مزل وکړ، تر څو هغه ځای ته ورسېدل چې پراشوټونه راشوه سوي وه. کله چې کرزي او کسانو يې د وسلو او مهماتو کریټونه پیدا کړل. نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته څرګنده سوه چې دا ډېر درانه دي او دوی نه سي کولای چې ورسره یو يې سي. په همدې وخت کي سهار سوی و او د ده له کسانو څخه څو نفره ولاړل چې اوښان راولي . دوی اوښان پيدا کړل او د مالک څخه يې د يوې ورځي له پاره کرايه کړل، وسلې په دا سبا پر اوښانو د کرزي ځای ته راورسېدې، خو اوس د ده د کسانو شمېر ۱۵۰ ته رسېدلی و. اوازې په ټوله ولايت کي خپرې سوې او د ولايت د مختلفو برخو څخه به کسان راتلل د کرزي سره به يو ځای کېدل. په دغه وسلو کي (RPG-7) راکټونه ، توپکونه او مهمات شامل وه، کرزی وايي چې وسلې په خورا ښه وخت کي راورسېدې ځکه چې طالبانو ته زموږ ځای معلوم سوی و او په دا سبا شپه يې پر موږ حمله وکړه.

د غره پر هغه بلې خوا د کلي ملا د سهار پر درې بجې د لمانځه له پاره اماده ګي نيول چې د خلکو حرکت يې وليد هغه سمدستي د کرزي پر لور روان سو او دی يې خبر کړ د سهار تر لمانځه لږ مخکي د ټوپک ډزي واورېدل سوې چې دا د حملي خبرداری و. له ده سره سټلايټ ټليفون و خو د ده کسان چې پر څو کوچنيو ګروپنو وېشل سوي وه هيڅ د ارتباط نيولو اله يا مخابره نه لرل. له همدې کبله نو يو ګروپ د هغه بل د حال څخه نه و خبر، چې څه ورپېښېږي. د ټوپکو دا جګړه د ماپښين تر څلوروبجو پوري روانه وه، کرزي هغه قومي مشرانو ته چې د ده سره ورسره وه، وويل راځي چې خپل ځانونه څرګند کړو. راځي چې د لويي جرګې ږغ وکړو. وروسته که موږ ووژل سو دغه اواز به ژوندی وي. د لويي جرګې ږغ به د دې زمينه برابره کړي چې ټوله ولس د طالبانو پر ضد راپورته سي. د هغو غرونو څخه کرزي د بي بي سي راډيو ته ټليفون وکړ.

په لومړي سر کي يوه کس د ده سره د خبرو کولو څخه انکار وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرزی وايي چي ده وويل که موږ ستا ږغ خپور کړو نو تاسي به ټول په هغه غرونو کي ووژل سئ. ما ورته وويل چي ته دا د ټوپکو ډزي نه اورې؟ ايا دغه ټکان نه اورې؟ زما په اړه د تشويش کولو اوس خورا ډېر ناوخته دئ. موږ غواړو چي زموږ همدا ټليفون دي خپور سي. لطفاً دغه شېبه د افغانستان له پاره مه وژنه. بالاخره هغه نفر راضي سو او کرزی ټليفون خپل وياند ته ورکړ. (دا چي ولي کرزي دغه مهم وخت خپل وياند ته ورکړ ده يې په اړه څه ونه ويل) وياند وويل چي زه د کرزي په استازيتوب خبري کوم. موږ د طالبانو پر ضد لويه جرګه رابولو. دا د طالبانو په وړاندي يو ملي پاڅون دئ. د هغه وينا بي بي سي په افغانستان کي نشر کړه. کرزی وايي چي دا زموږ اخيري ټليفون و، چي و مو کړای سو ځکه چي د ټليفون بطرۍ ختمي سوې.

تر همدې ټليفون وروسته قومي مشرانو کرزي ته وويل چي نور خپل کسان له دې ځای څخه وباسي ځکه چي کېدای سي ډېر ژر زموږ شمېر کم او يا محاصره سو، چي بيا به موږ ته د رارسېدو ځوک نه وي. ما ورسره خوښه کړه او ومي ويل چي راځئ. مشرانو لومړی حرکت وکړ ځکه دوی سوکه وه او د غره څخه مخ پر کښته روان سول، کله چي موږ حرکت کاوه زموږ يو کس چي پر هغه بله تپه و راغلی ويل يې چي تاسي چيري ځئ؟ موږ بری تر لاسه کړ. طالبانو ما ته وخوړه او هغوی ولاړل.

طالبانو شايد ما ته خوړلې وي خو دوی خپلو قوماندانانو ته د دې اجازه ورنه کړه. دوی اوازه خپره کړه چي کرزی يې وواژه. له همدې وخت راهيسي په بهرنۍ نړۍ کي هيڅوک په دې نه و خبر چي دی چيري و. دی هم پدې نه و خبر چي په نور هيواد کي څه روان دي او نور يې د خپل ستلايټ ټليفونو څخه ټليفونونه هم نه سو کولای. دی وايي چي پر موږ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

طالبانو حملې هر څه بدل کړل او زما د مرګ اوازه خپرول یې تر ټولو لویه غلطي وه، ځکه چې دې د ترینکوټ خلک په دې اړ کړل چې ځانونه سره منظم او خپل مرکز بیرته تر لاسه کړي.

د طالبانو د ځواکونو تر ماتې وروسته چې په غرونو کې یې د کرزي پر ګروپ حمله وکړه دوی کولای سول، چې هلته استراحت وکړي او راتلونکي حرکت پلان کړي خو سپین ږیري قومي مشران لا د وړاندي درې ته شوه سوي وه، دا ښکاره وه چې قومي مشران او نور کسان په غوسه وه او دا د دوی له پاره ډېر مشکل کار و، چې په غرونو کې دي بیرته د کرزي و ځای ته راوګرځي. له همدې کبله ده خپلو کسانو ته امر وکړ، چې په قومي مشرانو پسي کښته سي او تعقیب یې کړي، خو د پښو د دې اوږده سفر تر ټولو مهمه برخه لا نه وه را رسېدلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۷)

د طالبانو نسکوربدل

د افغانستان نوی پیل

د افغانستان ولسمشر حامد کرزی د کندهار ولایت په شاه ولیکوټ ولسوالی
کې د امریکایي سپیشل فورس په منځ کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کرزي کوچنی اردو پر درو ډلو ووېشل سو او په غرونو کي يې هغه ځای پرېښود چي له طالبانو سره يې جګړه پکښې وکړه او په دره کي هغه ځای ته راکښته سول چي الوتکي ورته شيان راغورځولي وه. د کرزي ګروپ چي ټوله يوولس کسان وه د چارچينو د ولسوالۍ پر خوا روان سول، چي هلته د کرزي د پخواني ملګري کور و. کرزی وايي چي موږ په ساعتونو ساعتونو په ډېر اند ښمن حالت کي چي ډېر يخ هم و په ښايسته منظرو کي مزل وکړ. کرزی وايي چي موږ پر يوه طبيعي تونل وربرابر سوو، چي لاندي درې ته شوه سوی و او هلته مو يو ځای پيدا کړ، چي د اوبو صفا چينه د يوې غونډۍ څخه راوتلې وه. دوی هلته د اوبو څښلو او لږ استراحت کولو له پاره ودرېدل، چي په همدې وخت کي کرزي د سټلايټ ټليفون د بطرۍ په چيکولو مصروف سو. ټوله بطرۍ ختمي سوي وې، چي شايد له هري يوې څخه يو يو ټليفون سوی وای، چي شايد بېله سخت بېړني حالت څخه يې له ټليفون څخه استفاده نه وای کړې. زموږ اړيکي په مکمله توګه له نړۍ سره شلېدلي وې. هيڅوک نه پوهېده چي موږ چيري يو او حتی موږ لا تر اوسه ژوندي يو که نه؟

د امريکا او برتانيې د هوايي بمباريو کمپاين په افغانستان کي د اکتوبر پر ۷ پيل سو، چي کرزي ته په کندهار کي ورمعلوم هم سو. امريکايي او برتانوي کماندوو د CIA د ځينو افسرانو سره په افغانستان کي څو ځايونو ته رسېدلي وه تر څو محلي مقاومت او شمالي ټلواله سره منظمه کړي، چي پر کابل او مزار شريف حملي ته يې چمتو کړی. کله چي کرزی په غرونو کي و په شمال کي سخته جګړه روانه وه. اوس د نومبر په نيمايي کي طالبان د تېښتي په حال کي وه او مخالفانو يې نيم هيواد ځني ولکه کړی و. تر افغانستان بهر هڅي رواني وې چي د ملګرو ملتونو تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظارت لاندي د ځانګړي استازي لخدر ابراهيمي په مشري او د افغان مقاومت د څلورو ډلو په ګډون د جرمني په بن کي يو کنفرانس داير کړي کله چي دا هر څه د تر سره کېدو په درشل کي وه، حامد کرزي د افغانستان په غرونو کي د خپل تقدير پر لور قدم واهه او د افغانستان دا نوی پيل ډېر نژدې و چي د ده د ژوند پای سي.

کرزی وايي چي موږ خپل مزل ته داسي ادامه ورکول چي په يوې غټې درې ننوتلو چي غرونو احاطه کړې وه او د درې په پای کي مو يوه زراعتي مځکه وليده. کله چي هلته راورسېدلو دبزګر کوډله مو پيدا کړه چي ډېره کوچنۍ وه او دروازه يې تر سينې پوري لوړه وه چي يو کس ترې راووت او زموږ سره يې روغبړ وکړ. بزګر دوی دننه رهنمايي کړل چي دکرزي په فکر هلته يې د شپږو يا اوو په شاوخوا کي کوچنيان هم وه، چي دوی ته يې د شنو چايو چايبرونه او ډوډۍ راوړه. کله چي موږ چای وڅښلې هغه نفر ولاړ، چي زموږ له پاره خواړه تيار کړي خو دې ته ډېر حيران يم چي دغه خلک څنګه له کليو څخه ليري د محصولاتو د کوټې ساتنه کوي، چي په همدې وخت کي يې ډېري ښه بينډۍ او څو لوی افغاني ډوډۍ چي پر تبخي پخېږي راوړې. ډوډۍ او بېنډۍ مو نوشيجان کړلې او د لږ وخت له پاره مو هلته دمه جوړه کړه چي د ماپښين پر دوو بجو بيرته د چارچينو خوا ته روان سولو.

دغه ډله يو ځای ته راورسېدل چي د کوچيانو کيږدۍ ښکارېدلې چي ورڅخه يو کس راووت او له دوی څخه يې وپوښتل چي چيري ځي؟ کرزي د سيمي څخه يو رهنما چي په غرونو کي بلد و د ځان سره واخيست چي ډېر هوښيار او په غرونو کي پر پښو ډېر چابک و. رهنما وويل چي دوی واده ته تلل خو هغوی راځخه ولاړل. مګر هغه نابلده کس د دوی تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخه ډېر چابک یوازي روان و ، چي دغه ډله نه سو پسې رسېدلای، چي رهنما پر دغه شکمن سو او ویې ویل راځئ چي پر فرعي لار ولاړ سو. له همدې کبله دوی پر بله خوا پر یوه بل غره روان سول، چي هلته د دوړو داسي توپان و چي دوی تر یوه متره لیري آخوا څه نه لیدل. کله چي دوی د شپې پر اته بجې د چارچینو ولسوالۍ ته راورسېدل هغه رود چي دوی باید پر پوري وتلی وای ټوله د طالبانو د پیکپ موټرونو ډک و ، چي بتۍ یې روښانه او په دوی پسې ګرځېدل. هغه کس چي په خیمه کي و ښېله شکه د طالبانو جاسوس و. کرزي وایي موږ ښېله دې چي کشف سو تر رود واوښتو او په کلي کي ورک سولو ، خو هغه کس چي موږ یې لیدلو ته راغلي و په کور کي نه و. شکر خدایه ! که چیري موږ هلته پاته سوي وای نو په هغه شپه به طالبانو له منځه وړي وای. طالبان په هغه کلي کي کور په کور په حامد کرزي او د هغه په جنګیالیو پسې ګرځېدل. دغه ډله د کلي بهر د کرزي د ویاند د خور کور ته ورغلل. د هغه اخښي ورته وویل چي د دې هیڅ امکان نسته چي تاسي دلته پاته سئ ځکه چي طالبان خبر دي چي تاسي دلته راځئ.

ده دوی ته بادام او انار ورکړل، او کرزي ته یې وویل چي د خپل امنیت په خاطر بیرته غرونو ته وخېژه. بیرته غرونو ته وخېژه ! کرزی وایي موږ ډېر خواشیني سوو ځکه چي فکر مو کاوه که موږ نور مزل وکړو نو مړه به سو ، نو بله مو کومه چاره لرل؟ که چیري موږ په کلي کي پاته سو وبه نیول سو او وبه وژل سو. بیرته په ډېره ستوماني سره د هغه ځای پر لور روان سول په کوم ځای کي چي دوی ته وسلې راوغورځول سوې، مګر پر بله لار چي دا د دوی د مبارزې برخلیک ټاکونکی ټکی و.

تر نیمي شپې پوري تر څلور ساعته مزل وروسته کرزی او ملګري

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې د دمي جوړولو له پاره ودرېدل، يو کس چې دا کښېناست بيا له وخته خوب په منګولو کې اخيستی و. ده خرهار پيل کړ، کرار کرار پسې په زوره کېده تر دې چې سپي غپا شروع کړل. کرزی وايي موږ فکر وکړ چې شايد هلته به کلی او يا د کوچيانو کيږدۍ وي. دوی نه غوښتل چې څوک يې ووينې له همدې کبله د سهار پر څلور بجې راپورته سول چې تر اوسه لا تاريکه وه په حرکت يې پيل وکړ چې د غه رهنما نابېره ودرېد او کرزي ته راغی چې آرام سې ږغ مه لرئ. ټوله کښېناستل ده شپېلکۍ وکړ. کرزي ورڅخه وپوښتل چې څه پېښه ده؟ ده وويل چې ما يو کاروان وليد. دوی ټولو وکتل خو بېله تاريکې څخه نور څه يې نه ليدل. رهنما وويل چې تاسي انتظار وکړئ. تاسي به يې ووينئ، پروت وکړئ.

دوی هلته پروت وکړ، چې تر پنځلس دقيقو انتظار وروسته د زنګولې ږغ واوريدل سو . په افغانستان کې خلك زنګولې د اوښانو په غاړه تړي، کرزی وايي چې دا ډېر ښايسته آواز و، چې له ډېري ليري څخه راتلی. جنګيالي آرام پرېوتل چې کله کاروان دونه ليري سو چې نور يې د زنګولې ږغ نه راته رهنما وويل چې اوس نو د حرکت له پاره خطر نسته.

دوی سهار تر پنځو بجو پوري مزل وکړ، چې مرګوني ستړي وه، چې تقريباً ۳۵ ساعته يې مسلسل مزل کړی و دوي بيا د هغه بزګر کوډلي ته راغلل چې دوی ته يې ډوډۍ او چای ورکړي وې. هغه يو ځل بيا دوی ته ښه راغلې وويل او دننه يې بوتلل او ورته ويې ويل چې بيده سي. کرزی وايي چې اوس هغه شکمن و، چې موږ ساده مسافر نه يو او دا چې موږ به بيا د ده جونګړي ته راځو خو ده هيڅ ونه ويل. تر يوه ساعت آرام وروسته بزګر دوی ته چای، ډوډۍ، بادام او آنار ورکړل. دا منی و چې په سيمه کې د بادامو او انارو سېزن وي. بزګر کرزي ته مشوره ورکړه چې غرونو ته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپنو پر لار ولاړ سي او د نورو لارو څخه ډډه وکړي، ده وويل چي اوس ما ته دا څرګنده ده چي تاسي غواړي د يو چا مخه ونيسئ. دوی روان سول او د ورځي په نيمايي کي تم سول او پر ډېرو د خوب له پاره بيده سول چي لمر هم تاوده کړل بيا يې تر نيمي شپې د کوچيانو د پسونو د دوبي تر ځړ ځايونو چي هلته دوی د خوب له پاره سمځي جوړي کړي وې مزل وکړ، ځکه رهنما فکر کاوه چي هلتـه تاسي ببله خطره خوب کولای سئ دوی هلته تر سهاره پوري خوب وکړ.

کرزی وايي موږ په غرونو کي خورا ليري تللي و، په داسي حال کي چي نه مو خواړه او اوبه لرل او نه مو د چا سره تماس نيولای سوای. دوو کسانو درې ساعته مزل وکړ تر څو اوبه پيدا کړي داسي ښکارېدل چي زموږ عمليات (ميشن) پر هيڅ لور حرکت نه کوي او نه کوم پلان او هدف لري.

بالاخره د کرزي ملګري حفيظ الله خان په قار سره کرزی له هغه نورو څخه جلا کړ. ورڅخه وې پوښتل ته څه غواړې؟ ته غواړې چي دلته په غرونو کي مړ سې؟ د لوړې د لاسه هغه هم ناکامه؟ او که غواړي چي بريالی سې؟

کرزی وايي چي البته ما غوښتل چي بريالی سم. حفيظ الله خان وويل چي داسي ده نو دا يې د ګټلو لار نه ده. کرزي يې په جواب کي وويل چي بلې همدا يې د ګټلو لار ده. موږ به ډېر ژر د کليو سره تماس ونيسو او بيا به ګورو چي څه وکړو.

حفيظ الله خان وويل چي داسي نه ده تاسي پر غلطه ياست. طالبانو بايد دا ټوله سيمه محاصره کړې وي. نه موږ کليو ته رسېدای سو او نه کلي موږ ته. نور موږ خپل توان د لاسه ورکړی دئ. په ورځو مو څه نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي خوړلي. نو څنګه به ژوندي پاته سو؟ کرزي وويل نو ته څه غواړې چې ويې کړې؟ده وويل د امريکا په سفارت کي دي خپلو ملګرو ته ټليفون وکړه هغو ته ووايه چې راسي موږ پورته کړي.

کرزي وويل ټوکي خو به نه کوې؟ هغوی به هيڅکله زما له پاره دا کار ونه کړي، څنګه به هغوی موږ له دغه غرونو څخه پورته کړي. ده وويل ته خو ټليفون ور وکه بيا به ګورو چې څه کېږي.

کرزي د ټوله ټيم نظر وغوښت. هغوی ورته وويل چې حفيظ الله خان سم وايي موږ بايد د دغه ځای څخه د وتلو يوه لار پيدا کړو. دوی وويل چې دا د بري لار نه ده. جنګياليو وويل د دوی لويه غلطي دا وه چې هغه مرکز يې پرېښود چې طالبانو ته يې ماته پکې ورکړل او بل دا چې ګروپ سره ووېشل سو. اوس دوی د خپلو ټولو ملګرو کليوالو څخه ليري وه او په دې نه پوهېدل چې طالبانو دوی ته چيري کمينونه نيولي دي. دوی کرزي ته وويل په هغه شپه چې تر رود پوري وتو ډېر بختور و. اوس نو ته ټليفون لرې د دې ځای څخه د وتلو يو د حل لار پيدا که.

کرزي وويل که ستاسي فتوا همدا وي زه به هم کوښښ وکړم. خو فکر نه کوم چې بطرۍ دي دونه چارج ولري، چې يو ټليفون په وکړم. د ورځي په ګرم وخت کي ده بطرۍ راوکښلې او لمر ته يې کښېښوولې چې که لمر يو څه چارج کړې خو دی شي هم کار ونه کړ. کرزي يوه بطرۍ ټليفون ته ور واچول او ورور ته يې ټليفون وکړ، چې زه ژوندی يم. ورور يې وويل شکر خدايه ! نو ولي دي موږ ته مخکي ټليفون نه کاوه؟ کرزي وويل چې مابطرۍ د سخت وخت له پاره ساتلي وې خو دا چې کرزي نور څه ويل بطرۍ ختمه سوه. وضعيت توپاني ښکارېده. که ټوله بطرۍ په همدې شان کمزوري وای نو د دې امکان نه و چې امريکايانو ته دي هيڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویلای سي. حتی چي مازي يې خپل موقعیت ورښوولی وای. کرزی وايي چي ما د بطريو په چيکولو پيل وکړ چي يوه داسي بطری پيدا کړم چي د يوې يا دوو دقيقو له پاره خبرو کولو چارج ولري. خو يو ناڅاپه مي بخت رابيدرا سو. ما يوه بطری چيک کړل چي پول نوې وه او پوره چارج وه، دا څنګه راڅخه پاته سوې وه؟

په همدې چارج بطری سره کرزي په اسلام آباد کي د امريکا له سفارت،د روم او خپل ورور سره بيا خبري وکړې. ده ټولو ته وويل چي زه ژوندی يم او په غرونو کي يم او له هغه ځايه د راوتلو له پاره مرستي ته اړتيا لرم. امريکايانو بيا هغه تکراري پوښتنه وکړل چي تاسي چيري ياست؟ کرزي بيا دوی ته وويل چي چي دي او ملګرې يې څونه ليري دي او پر کومه خوا راغلي دي. هغوی بيا ورته د مربعي اور د بلولو وويل چي وروسته به مو موږ پيدا کړو. په دغه شپه دوی په غرونو کي يو اوار ځای پيدا کړ او اور يې پر بل کړ. په دا سبا کرزي بيا ټليفون ور وکړ او ورته ويې ويل چي شايد دا زما وروستی ټليفون وي ځکه چي دا نوې بطری هم مخ پر ختميدو ده. امريکايي تماس نيوونکي ورته وويل چي موږ ستاسي اور وليد او سبا ماښام پر اته بجې به موږ درسو.

دوی بيرته د کوچيانو د پسو سمڅو ته راغلل او هلته بيده سول. او په دا سبا ماښام کي بيرته غره ته وختل او اور يې ولګوی. کرزی وايي چي څلورو خواوو ته د وسلو سره کښېناستو ځکه چي کېدای سو طالبان هم زموږ اور ووينې. اتو بجو ته لا پنځه دقيقې پاته وې چي ناڅاپه يې د څرخکو ږغ واورېد. دوی د غرونو تر څوکو کښته پرواز کاوه چي شاوخوا ګرځېدې. دوی نه ليده ځکه چي څراغونه يې نه وه روښانه خو يوازي به يې ږغ تعقيبوی چي نابېره يوه بله څرخکه راغله او هلته کښېناستل چيري چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرزی او ملګرو یې انتظار کاوه، چې بله سمدستي په پسې وه. کرزي وويل چې څونه په زړه پوري صحنه وه. يو کس چې د شپې دوربين يې پر سترګو و د لومړۍ څرخکي څخه راکښته سو په زوره يې ناره کړل : ښاغلی کرزيه ! دا تاسي ياست؟

دغه ډلي د څلورو خواوو څخه د اور ځای ته راو ځغستل او څرخکو ته وختل خو چې کله يې پرواز کاوه کرزی وپوهېد چې يو نفر کم دئ. دا حفيظ الله خان و چې پر ده په غوسه سوی و او ورته ويلي يې وه چې مرسته وغواړه. دی له څرخکي څخه راکښته سو او پسې کتل يې. ناري يې ور ووهلې له يوه اور څخه تر بله به يې منډي وهلې او پسې کتل به يې چې بالاخره يې په داسي حال کي پيدا کړ چې ټينګ يې په پټو کي ځان پېچلی و. کرزي پر ږغ کړه چې دا څه کوې؟ هليکوپټر راغلی دئ حفيظ الله خان وويل فکر کوم چې ما يو څه واورېدل، خو ډېري دوړي وې له همدې کبله مي ځان ټينګ وپېچئ.

څرخکي دوه ساعته پرواز وکړ، چې بالاخره په هلمند کي يو ځای راکښته سوه، چې هلته يو تعداد د کرزي ملاتړو انتظار کاوه. اوس د پښنو شل سوی کوچنی اردو پنځه څرخکي او خورا مجهز امريکايي ځانګړي ځواکونه (سپېشل فورس) د ځان سره لرل. دوی هلته څو ورځي تېري کړې چې کرزی په دې وتوانېده د خپل ټليفون بطرۍ چارج کړي او څو ټليفونونه وکړي. هلته دی په دې بريالی سو چې د حاجي بدر سره تماس ونيسي حاجي بدر د ده د هغو قوماندانانو څخه و، چې د غرونو په جګړه کي يې د ده سره اړيکي پرې سوي وې چې البته ده هم ستلايټ ټليفون درلود.

کرزي کماندو ته وويل چې دی غواړي هغه کلي ته ولاړ سي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چيري چي حاجي بدر دئ خو بدر نه سو کولای چي سم لوری ور وښووي. دوی کرزي ته وويل چي ورته ووايه چي هغسي اور بل کړي لکه څنګه چي يې په غره کي بل کړی و. امريکايي کمانډو و کرزي ته وويل موږ هم ستا سره ځو او هلته درسره پاتېږو. اوس د هغو اړيکو په مننه چي کرزي په پاکستان او نورو ځايونو کي د متحده ايالاتو سره د استازي په توګه ساتلي چي اوس کرزی تر طالبانو وروسته افغانستان کي د امريکا له پاره تر ټولو غوره مشر ښکاره سوی و او غوښتل يې چي وې ساتي.

يوه شپه تر هغه وروسته چي بدر اور ولګوی امريکايان، کرزی او ملګري يې د هغه پر خوا الوتنه وکړه تر څو له هغه سره يو ځای سي. څلور څرخکي په خوندي توګه راکښته سوې خو هغه پنځمه دانه چي څلور امريکايي ځانګړي ځواکونه پکښې سپاره وه تر اصلي ګروپ څخه يو يا يونيم مايل ليري کښته سوه، ځکه چي مخکنيو څرخکو دوړي او باد جوړ کړی د پيلوټ له پاره يې مشکلات جوړ کړل ده دغه څلور کمانډو همدلته شوه کړل او ځني ولاړی. کرزي د حاجي بدر څخه وپوښتل چي دا څه ډول اراضي وه چي څرخکه پکښې کښېناستل وروسته ده امريکايي قوماندان او خپل کسان ورسره واخيستل او په تاريکه کي د هغه ځای پر خوا ور روان سول.

کرزی وايي چي موږ بيا غره ته په ختو سوو او زه ختلو ډېر ګرم کړم چي وروسته باد بيرته يخ کړم. يوه امريکايي راته د وړيو جاکټ راکړ، چي دې هم يو څه مرسته راسره وکړه. وروسته د شپې پر دوولس نيمي بجې موږ خلک وليدل چي په يو څه فاصله کي زموږ پر خوا د لاسي او لانټرين څراغانو سره راروان وه. کرزی وايي موږ نه پوهېدو، چي دا دوستان کليوال دي او که طالبان؟ کله چي هغوی موږ ته نژدې راغلل او

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ يې وليدو نارې يې کړې چې تاسي څوک ياست؟ کرزی نه پوهېده چې څه جواب ورکړي، چې وروسته يې په مخابره کې پر حاجي بدر ږغ وکړ، هغه ورته وويل چې ورته ووايه چې موږ د ده ملګري يو. ما هم همداسي ورته وويل. خو دوی وويل چې موږ بايد څنګه پوه سو چې تاسي د ده ملګري ياست؟ ما ورته وويل چې راسي خپله له ده سره خبري وکړئ. دوی خبري ورسره وکړې او وروسته يې وويل چې داسي ده او تاسي طالبان نه ياست. موږ تاسي ته څلور امريکايي سرتېري راوستي دي.

سرتېري ټوله روغ رمټ وه او هغه کسان بيرته د غرونو اخوا د خپل کلي پر خوا ور روان سول. دا چې اراضي ډېر خراب و نو يوه امريکايي سرباز خپله بجلکه ماته کړې وه او نورو اوږه ورکړې وه او کرار کرار را روان وه. د شپې پر دوې بجې دوی د غره اواري سيمي ته راووتل چې هلته د کلي څخه د حاجي بدر لخوا موټران ورته رالېږل سوي وه او دوی ته انتظار وه، چې وروسته ټولو ټوله لار په موټر کې سفر وکړ.

کرزی وايي چې اوس نو روژه رانوې سوې وه او ما پېشلمی وکړ چې وروسته بيده سوم. کله چې دی راويښ سو د سپېشل فورس عسکرو شاوخوا د کليو د کوچنيانو سره لوبي کولې چې د امريکايانو د ليدلو له پاره راغلي وه. يوه ماشوم يو امريکايي سرتېری وليد چې سپينه خولۍ يې پر سر کړې وه ورته ويې ويل چې القاعده ! دا خولۍ هيسته کړه. د طالبانو او القاعدې ملګرو به سپيني بګړۍ د سپېڅلتوب د سمبول په توګه تړلې او هغه هلک هر هغه چاته چې سپين شی به يې پر سر و د هغوی په سترګه کتل چې وروسته ده خپله خولۍ و هغه سرتېري ته ورکړه.

کرزي د حاجي بدر په کلي کي دوې ورځي تېري کړې چې هلته ورته د امريکايانو له خوا نوري وسلې راورسېدې. په دغو ورځو کي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی شمېر څو چنده سو، ځکه چي خلک به د هر ځای څخه راتلل او د طالبانو ضد دغه ځواک سره به یو ځای کېدل. دا لومړی ځل و، چي کرزي په افغانستان کي دننه په خپل واک د یوه نظامي قوماندان په توګه کلیوال منل. په دغو راتلونکو کي یو سپین ږیری او یو هلک چي پر خره یې یو څه را بار کړي وه. د کرزي د راتګ په شپه چي کله هغه یوه څرخکه د حاجي بدر د کلي څخه د یوه او یا یو نیم مایل په اندازه لیري کښېناستو ته اړه سوې وه او هغه څلور سپېشل فورس سرتېري یې هلته خوشي کړي وه هغوی تر خاشو لاندي ځني سامانونه پټ کړي وه او کله چي کلیوال د هغوی د ژغورلو له پاره ورغلل دوی په تاریکه کي ونه توانېدل چي هغه بیرته پیدا کړي. دغه زاړه سړي کرزي ته وویل چي موږ دغه سامانونه تر خاشو لاندي پیدا کړل چي فکر مو وکړ چي شاید دا به د امریکایانو وي. موږ فکر وکړ چي شاید دوی به ورته اړتیا لري نو ځکه مو دلته درته راوړل.

په کلي کي د کرزي په دوهمه ورځ یو شپانه تېرېده چي یو څه ګڼه ګوڼه یې ولیده. ده وپوښتل چي دا څه روان دي؟ ده ته وویل سول چي کرزی دلې دئ. شپانه وویل کرزي ته وواياست چي ترينکوټ سقوط وکړ او خلک په تا پسي ګرځي. په همدې اړه یې په تا پسې هري خوا ته خلک ولېږل.

کله چي کرزي ته دا وویل سول ده پر خپل ګروپ ږغ وکړ، چي سره راټول سي. هغو مشرانو چي د ده سره په غرونو کي وه او نورو ده ته وویل چي د ده په خبرو باور مه کوه. شاید دا یوه دسیسه وي. یو ځل هلته یو څوک ولېږه چي دا خبره کره کړي. کرزي یو ځوان پر موټرسایکل ترينکوټ ته پټ ولېږه چي د دې خبري جاج واخلي او هغه نفر بیرته د نوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبر سره راوګرځېد داسي چي ترينکوټ په رښتيا سره سقوط کړی و. ده وويل چي د افغانستان ملي تور، سور او زرغون بيرغ هلته د طالبانو د بيرغ پر ځای رپېدی. دی د محلي مشرانو هغه جرګې ته ورغلی چي تازه جوړه سوې وه او ورته ويلي وه چي زه د کرزي له خوا راغلی يم. د شورا غړو ويلي وه چي هغه چيري دئ؟ ځوان ورته ويلي وه چي کرزي په خپلي کلي ورجان کي دئ.

کرزی وايي په دا سبا مو د پنځلسو يا شلو موټرو کاروان وليد، چي د کلي پر خوا را روان وو. دا د ترينکوټ د مشرانو شورا وه چي ما ته را روان وه او راته وې ويل چي دوی ښار د طالبانو څخه واخيست او په تاسي پسې مو هره خوا ته پيغام رسوونکي ولېږل، خو موږ نه و خبر چي ته يوازي درې ساعته د موټر د مزل په واټن زموږ څخه ليري په غرونو کي سرګردانه ګرځې.

کرزی ډېر ژر دې ته چمتو سو، چي خپل عمليات و ترينکوټ ته ولېږدوي چي په مخ کي يې پر کنډو او کپر سړک شپږ اووه ساعته سفر پروت. د ټکسيو او پيکپ موټرانو دغه کاروان هلته د شپې پر لس بجې ورسېد، چي کرزی سيخ سيده د ولايت مقام ته ولاړی. ترينکوټ د افغانستان په جنوب غرب کي لومړی ځای و، چي سقوط يې وکړ.

دی وايي چي د طالبانو په شمول خورا ډېر کسان د ده د ليدلو له پاره راغلل. موږ ته اوس خورا ښه جنراتورونه او نور سامانونه د امريکايانو له خوا اکمال سوي وه او د نړۍ سره مو ښه ثابتي اړيکي لرلې. زه اوس په ناڅاپي توګه د نړۍ سره وصل سوم.

په ترينکوټ کي د کرزي په دوهمه ورځ يو طالب ده ته راغی او ورته وې ويل که ته ما ته خط راکړې زه به خپل دوه موټران او وسلې دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترینکوټ ته راوړم او تاسي ته به يې تسليم کړم.

کرزي ترې وپوښتل چي ته ولي زما ليک ته اړتيا لرې؟ کندهار، زابل او نوري هغه سيمي ټولي د طالبانو تر واک لاندي دي. نو ته ولي زما ليک ته ضرورت لرې؟ دا سړي وويل چي ښاغلې پر لويو لارو زه کوم مشکل نه لرم خو مشکل په کليو کي دئ. داسي نه چي موږ په کليو کي تېرېږو کليوال موږ ودروي. کرزی همدا خبره د خپلو ملګرو سره شريکه کړه چي تاسي په دې اړه څه نظر لرئ؟ دوی وويل ده ته ليک ورکړه وبه ګورو چي څه پېښېږي؟

کرزي و هغه طالب ته ليک ورکړ، چي د ده د خونديتوب هيله پکښې سوې وه، چی دوې ورځي وروسته هغه د خپلو موټرانو او وسلو سره راغی او کرزي ته يې وسپارل. دا هغه نښه وه چي کرزي بايد نور خپلواک غځولی وای، ځکه چي دا هر څه د حيثيت له کبله وه، ولي چي کرزی کوم ربښتونی ځواک نه درلود. خو په افغانانو کي د حيثيت ځواک خورا ارزښت لري. خورا ډېر کسان ده ته راتلل او د ليکونو غوښتنه يې ځني کول ده هم وېشل چي هغوی هم کار کاوه. کرزی وايي زه په ترينکوټ کي په يوه درې خوني کور کي ناست وم هلته به مي قومي مشران منل، خلکو ته به مي ليکونه ورکول تر هغه ځايه چي به يې کار ورکاوه.

کله چي کرزي د طالبانو وروسته جنوبي افغانستان کي خپله ولکه ټينګول دا مريکا په مشري د هوايي بمباريو کمپاين د طالبانو د ځواکونو د پاته شونو د منځه وړلو پر ضد روان و. ترينکوټ ته د کرزي تر راتګ شل پنځلس ورځي وړاندي امريکايانو د طالبانو په شک په غلطي سره د ارزګان ولايت په ليري پرتو سيمو کي د توري په کلي کي پر يوه کور بم وغورځوي چي د بېګناه ملکي خلکو ډک و او زيات قربيانيان يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوچنیان وه ووژل. بم غورځوونکي الوتکي له همدې ځای څخه د یو نیم کیلومتر په اندازه لیري د طالبانو پر معلومي قرارګاه بمبار کاوه، چي یو بم غلط سو که پیلوټ په خطا سره دا ځای په نښه کړ.

د هغو کوچنیانو نیکه چي په توري کي وژل سوی و، ترینکوټ ته د کرزي د لیدلو له پاره راغی او کرزي ته یې د ماخستن ډوډۍ راوړل ځکه چي کرزی د هغه مېلمه و او دا میلمستیا د عجبي پیښې ډکه و. ما دغه کس امریکایي سپېشل فورس سرتېرو ته ورمعرفي کړ او ورته ومي ویل چي امریکایي بم د ده ټوله کورنۍ ور ووژل. دغه کس وروسته خورا په زړه پوري خبره وکړل چي په هغه کي د داسي شي څرک تر سترګو کېدی چي افغانان څونه د آزادۍ آرمان لري. ده امریکایانو ته وویل د هغه بم د لوېدو له کبله مي خپل اووه کوچنیان له لاسه ورکړل، خو که زه ټوله کورنۍ هم د لاسه ورکړم پروا نه کوي خو تاسي افغانستان آزاد کړئ.

خطا بمونو په دوامداره توګه په افغانستان کي د بېګناه ملکیانو د وژلو وسیله ګرځېدلې وه حتی د طالبانو د حکومت تر ړنګېدلو وروسته چي کله به ائتلافي ځواکونو د القاعدې او بیا منظم سوو طالب ښورښیانو پر ضد جګړه کول. خو ټوله پاته سوي کسان د توري د نیکه په شان بخښونکي نه وه.

د نومبر پر اووه ویشتمه پر افغانستان باندي د ملګرو ملتونو خبري د ملګرو ملتونو د استازي لخدر ابراهیمي په مشرۍ پرانیستل سوې. د افغان مقاومت څلور لویو ډلو په کنفرانس کي ګډون درلود. چي په هغه کي شمالي ټلواله، پاکستان مېشت پېښوري ائتلاف، ایران مېشت سایپرس ګروپ او د روم ډله چي د پخواني شاه استازیتوب یې کاوه. کرزی هم د همدې کنفرانس ګډون وال و، چي د ترانسپورټ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نشتوالي له کبله یې نه شو کولای چې هلته ولاړ سي او بل دا چې د ده له پاره دا ډېره مهمه وه چې د بن پر ځای په افغانستان کي وي. خو ګډونوالو له ده څخه وغوښتل چې له هغه ځایه دوی ته په سټلایټ ټلیفون خپله وینا واوروي. کرزی وایي کله چې کنفرانس پیل سو، زه په ترینکوټ کي په یوه خاورین کور کي د پراشوټ پر یوه ډېره کوچنۍ ټوټه په ډېره یخه خونه کي ناست وم. له بله پلوه زه ډېر سخت زکام وم خو بیا هم زما ټلیفون په بن کي د کنفرانس سره وصل سو او ما استازو ته وینا واورول. ده په پښتو او دري خبري وکړې او ویې ویل چې موږ ټوله افغانان یو او د دې هیواد کامیابي باید ډاډمنه کړو.

وروسته چې کله دی د سیمي د مشرانو سره په غونډه کي و د طالبانو په وخت کي د مجاهدینو د حکومت ولسمشر برهان الدین رباني ورته د کابل څخه ټلیفون وکړ او ورته ویې ویل چې زه غواړم ته واک په لاس کي واخلې. زه غواړم چې قدرت تاسي ته وسپارم.

کرزی وایي ما ورته وویل ښه ښاغلې ولسمشره خو اوس زه هیڅ نه پوهېږم چې تاسي ته څه ووایم. دی د یوه کوچني کور په یوه خاورینه خونه کي په داسي حال کي ناست و، چې ډېر ستړی او د نه خوراک او څښاک له لاسه یې د بدن سبک ختلی و. زه هیڅ نه پوهېدم چې دا نړۍ د څه له پاره ده او همداسي نه پوهېدم چې په دې نړۍ کي څه روان دي. تر ټلیفون وروسته ده مشرانو ته وویل چې تاسي په دې اړه څه فکر کوئ؟ دوی وویل چې ستاسي مطلب د فکر کولو څخه څه دئ؟ ته باید همدا کار وکړې.

خو کرزي ته دا اړینه برېښېدل چې دا خبره د ټولو مشرانو سره شریکه کړي چې په دا سبا شپه یې د ټولو مشرانو غونډه راوبلل. دوی پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسایلو خبري وکړي او ټوله په دې راضي وه چي ته باید همدا کار وکړې.

په هغه ورځ چي د بن کنفرانس دایر سو د عبدالحق د مرګ خبر خپور سو، نوموړی د سرو لښکرو په وړاندي خورا مشهور قوماندان و او د طالبانو سرسخت مخالف و. عبدالحق د کرزي په شان پښتون او د مولوي خالص د حزب قوماندان و. په جګړه کي زړه ور او هوښیار پښتون چي د احمدشاه مسعود برابر و. د کرزي په شان په انګلیسي ډېر ښه رږېدلای سوای. ده د نړۍ له ډېرو مشرانو د امریکا دولسمشر رونالډریګن سره لیدلي وه، چي هغه یې د یو اتل په شان هرکلی وکړ او د برطانیې له لومړۍ وزیر (Margaret Thatcher) سره .ده په ۱۹۹۲ م کال د مجاهدینو په حکومت کي د کابل د امنیه قوماندان په توګه خدمت وکړ، خو کورنۍ جګړې زړه توری کړ چي تر هغه وروسته یې په لندن او ډوبۍ کي آزاد تجارت پیل کړ. د طالبانو د واک ته رسېدلو وروسته ده ډېر ژر دوی د کرزي په شان وغندل او د کرزي په شان یې د همدې مخالفت خورا لویه بیه ورکړل. په پېښور کي د ده مېرمن او ځوان زوی په ۱۹۹۹ م کال کي ووژل سول چي په همدې کال د طالبانو له خوا د کرزي پلار هم ووژل سو.

تر ۱۱/ ۹ وروسته عبدالحق متحده ایالاتو ته وویل، چي پر افغانستان حمله مه کوئ، ځکه چي دی په دې باور و، چي شمالي ټلواله او د هغوی پښتون سیاله ډله به وکولای سي چي د طالبانو د پوځ د مشرانو په وژلو سره به په خورا لږ ويني بهولو سره د طالپانو څخه واک تر لاسه کړي. د کرزي په شان دی هم خورا ژر افغانستان ته ننوت خو حق په لومه کي ونښت، طالبانو ونیوی چي وروسته یې اعدام کړ. د پاکستان استخباراتي شبکه د هغه سره په خیانت کولو تورنه ده. که نوموړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندی وای تر طالبانو وروسته افغانستان کي به یو ځواکمن او د درناوي وړ کس وای.

په بن کنفرانس کي تر وینا وروسته کرزی د کندهار پر لور د حرکت په حال کي سو. ده وویل موږ د لاري په اوږدو کي هیڅ جګړه ونه کړه، ځکه چي موږ له یوې ولسوالۍ څخه بلي ته تللو، نو خلکو به زموږ تر ورسېدو وړاندي لا واک د طالبانو څخه اخیستی و. وروسته د کندهار په شمال کي د شاه ولیکوټ ولسوالۍ ته ورسېدو، چي دلته لوبي بل رنګ واخیست. خدای هلته یو ځل بیا زما سره مرسته وکړه.

کله چي کرزی شاه ولیکوټ ته راورسېد، یوه مجاهد ده ته ټلیفون وکړ، چي د طالبانو رهبري غواړي هلته درسي، او واک درته تسلیم کړي. سبا ورځ د غونډي تر سره کولو له پاره وټاکل سوه. کله چي کرزی په دا سبا راکښېناست ډېر ساړه یې کېدل، له همدې کبله یې پرېکړه وکړه چي په کلي کي یوې کوچنۍ رېګني غونډۍ ته وخېژي او تر هغه وخته پوري چي طالبان راځي پیتاوی وکړي. کرزی وایي چي دا د روژې میاشت وه دا چي سړی د ورځي خوراک او څښاک نه کوي نو یخ یې کېږي. په همدې شپه ډېره امریکایي مرسته راورسېده. چي په هغه کي نور سرتېري، دوا او خواړه شامل وه، ځکه چي د بن په کنفرانس کي د افغانستان د موقتي اداري د مشر په توګه د کرزي د احتمالي ټاکلو له کبله امریکایانو ډېره پاملرنه د ده خوا ته کړې وه.

په دغه سهار ډېر کسان د کوچنیانو او زما د کسانو په شمول پر هغه غونډۍ ښکارېدل، کله چي زه هغه غونډۍ ته ور روان سوم، یو کس په ما پسې راغځستل او ویل یې چي یو ګروپ مشران راغلي غواړي چي ستا سره ووینې. زه بیرته راوګرځېدم او په هغه خونه کي د مشرانو سره یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځای سوم، چي ما به لیدونکي پکښې منل. کرزی کښېناست او دوی په خبرو پیل وکړ. د خبرو تر پیل څو دقیقې وروسته خونه وچاودل. د خوني کړکۍ او دروازه وغورځېدل او پر مشرانو خاوري او ټوټې راشوه سوې. دی بهر راووت چي جسدونه، کنډوکپر موټرونه او کلی یې په بده ورانی کي ولید. یو ۲۰۰۰ پونډه بم د (B-52) ډوله لوړ ارتفاع لرونکي امریکایي الوتکي څخه پر هغه غونډۍ شوه سو چي یو تعداد خلک پر راغونډ سوي وه او چي کېدای سو کرزي به هم هلته ولاړ وای. ده وویل که چیري دغه خلک زما د لیدلو له پاره نه وای راغلی او په دغه مهمه شېبه کي ما ته د دوی د لیدلو نه وای ویل سوي زه به پر هغه ځای ولاړ وای چي بم پر ولګېد او په ایرو به بدل سوی وای.

په دغه بم کي ده خپل پنځه غوره ملګري، درې امریکایي کمانډو بایلول چي البته په وژل سوو کسانو کي کلیوال د کوچنیانو په ګډون هم شامل وه. د نولسو امریکایانو په شمول خورا زیات نور ژوبل سوي هم وه.

دا د ډسمبر ۵ مه وه او د بن غونډې د پای ورځ وه، چي تر یوې اوونۍ زیات یې په افغان موقته اداره کي د واک وېشلو پر سر خورا سخته مناقشه وکړه. تر چاودني وروسته په وینو ککړ کرزی خورا ژر د بم له ځای څخه لري کړل سو او نژدې په یوه ځای کي د بل بم د راپرېوتلو له وېري د پرښو په منځ کي ځای پر ځای کړل سو. کله چي د ده یاور له ده څخه د وینو په پاکولو لګیا و، د ده سټلایټ ټلیفون ته د بن څخه د بي بي سي د لیزدوسیټ زنګ راغی او دا زېری یې وکړ، چي دی د افغانستان د موقتي ادارې د مشر په توګه وټاکل سو. د بن په غونډه کي کرزی د زورواکو سره تر خورا سختو مناقشو وروسته وټاکل سو، چي یو بل ته د غونډې د پرېښوولو ګواښ یې وکړ. کرزی د امریکایانو ملاتړ د ځان سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

درلود چي د ده پر خوا يې د توازن په برابرولو کې مرسته کول او له بله پلوه د مسعود او عبدالحق تر مړيني وروسته کرزی تر ټولو قوي کانديد و. له بله اړخه کرزي د خپلې کورني پسمنظر، د شاه سره د ښو اړيکو او د خپلې نړيوالې اوږدې ډيپلوماسۍ له کبله خورا منطقي انتخاب و.

کرزی وايي چي زه په وينو لړلی د شاه وليکوټ تر کلي دباندې په پرښو کې ناست وم، چې راته وويل سول تاسې د افغان ملت د مشر په توګه غوره سوي ياست. تر دې ډېر ژر د بن څخه د لخدر ابراهيمي رسمي ټليفون راغی او د ليزدوسيټ خبري يې تايېدولې. کله چي ده همدا خبر هضموی او دده ملګرو او امريکايانو مړي او ټپيان د پېښې له ځای څخه ايسته کول د تسليمۍ له پاره د طالبانو پلاوی راورسېد.

کرزی وايي چي موږ د کلي په ښوونځي کې يوې خوني ته ولاړو، او هلته د تسليمۍ له پاره د خبرو کولو له پاره کښېناستو. طالبانو خورا قوي پلاوی رالېږلی و، چي په هغه کې د طالبانو د دفاع وزير، د کورنيو چارو وزير، د ملا عمر شخصي سکرتر او نور شامل وه. دوی هم هلته وروستل سول او کرزي ته يې وويل چي موږ غواړو تاسې ته د افغانستان د نوي قانوني مشر په توګه قدرت تسليم کړو.

ما ورته وويل مننه خو تاسې بايد د تسليمۍ رسمي ليک راوړی وای، دوی ولاړل او په دا ماپښين بيرته د ليک او ځوبنديانو سره بيرته راوګرځېدل، چي په هغو کې يو د کرزي نژدې ملګری و، چي وروسته د ارزګان والي سو کرزي ته تسليم کړل. دا يوه بېله شرطه تسليمېدنه وه.

د طالبانو تر تسليمۍ دوې ورځې وروسته کندهار ته راغی او د ملا عمر په کور کې يې واړول، چي په بمباريو کې خوراېد زيانمن سوی و. دا وخت ملا عمر الونيا سوی و. کرزی وايي کله چي موږ کندهار ته راغلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خورا ډېر خلک موږ ته د روغبړ له پاره راغلل. بهرنۍ میډیا هم راغلل چي اوس هغوی ما ته د نږدې لاس رسی درلود.

د کرزي د کابل د تګ له پاره تیاری ونیول سو. او پرېکړه یې وکړه چي کابل ته به یوازي ننوزي. چي هیڅ ځواک حتی یو باډیګارډ به نه وي ورسره. ده د قومي مشرانو او نورو مخورو کسانو غونډه راوبلل او د خپل پلان څخه یې خبر کړل. د ده د همدې پرېکړې سره ځینو مخالفت وکړ. دوی ویل ته باید کابل ته د درو څلورو زرو کسانو سره خورا په درب ننوزې. خو اکثریت زما ملګري سول. هغوی وویل یوازي ولاړ سه ځکه چي هر افغان یو افغان دئ که چیري یو کندهاری ستاسي ساتنه کولای سي نو ولي یو کابلی او نور ستا ساتنه نه سي کولای. زما پرېکړه ومنل سوه چي البته دا تر ټولو ښه پرېکړه وه.

کرزی د کابل پر لور په امریکایي نظامي الوتکه کي د خپل ورور، اکا او د کورنۍ د یوه نږدې ملګري سره والوت. کرزی وایي بس همداسي مو وکړل. د باګرام هوایي اډې ته زموږ سره د لیدلو له پاره خورا ډېر کسان راغلي وه او ګڼ شمېر موټران یې ورسره راوستلي وه، ځکه چي دوی د خوراډېرو کسانو د راتګ له پاره تیاری نیولی و. خو چي کله موږ د الوتکي څخه کښته سوو موږ یوازي څلور کسان وو. شپه ناوخته وه او د شمالي ټلوالي جنګیالیو د کابل په تیاره جادو کي ګزمې کولې. کرزی ارګ ته بوتلل سو، چي په دا سبا د کابل د هري خوا څخه خلک راغلل او د ماڼۍ دروازه یې په پلاستیکي ګلونو وپوښل چي خپل نوی مشر ته ښه راغلی ووایي. د افغانستان نوي مشر د ارګ ماڼۍ خپل نوی کور ولید چي د یوې لسیزي جګړې ته په کتو سره یې وضعیت خورا ښه و. دا ماڼۍ پر ۱۸ ایکړه مځکه باندي د کابل په شمال ختیځه برخه کي په اتلس سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتیـایمو کلونـو کـي جـوړه سـوې ده، چـي د هـر افغـان واکمـن کـور و، خـو حفیظ الله امین پکښې ووژل سو. د مرمیو سوري یې پر بهرني دېوال هر چیري ښکاري او د همدې ستري ماڼۍ برج رالوېدلی چي د تـشناب کـار ځني اخیستل کېده، خو دننه په ماڼۍ کي وراني ډېره لږ سوېده. ګلخانـه چي د ولسمشر د کار د دفتـر ودانـۍ ده او مسجد جوړ او روغ و او همدا شان د استوګني سیمه چي دوهمه درجه لویه دفتري ودانۍ ده. دلکـشاه ماڼۍ چي د شاه رسمي د اوسېدو ځای دئ او د کله چي باچا ظاهرشاه لـه واک څخه په ۱۹۷۳ م* کال کي لیري کړل سو نه ده اشغال سوې دلکـشاه اوس بیرتـه رغـول سـوې او د درنـو خلکـو لـه پـاره مېلمستون دئ. پـه دې مـاڼۍ کـي د بـاختري دورې دوه زره کلـن زاړه تـاریخي آثـار کلـه چـي پـه (۱۹۷۸ م) کال کي پیدا سول سمدستي پټ کړل سوي وه. ډېر کلونـه دغـه خزانه چي شل زره طلایي توکي، لکه د پیل غاښونه، او غمي یې لـرل پټـه سوې وه. داسي ښېره وه چي د جګړې په جریان کي دغه اثار ورك سوي وې او یا به د ټوپکسالارانو له خوا ویلي کړل سوي وي. خو یوازي څو کسانو تـه دا حقیقت څرګند و او کلـه چـي کـرزی ولـسمشر سـو، د دغـه لـوی راز ښخوونکو فیصله وکړه چي دغه خزانه باید نوره راڅرګنده سي. دغه توکي اوس کیـتلاک سـوي دي او پـه ۲۰۰٦ م کـال کـي یـې سـل پـه پـاریس کـي ننداري ته وړاندي سول. کله چي کرزی په ارګ کي ځای پر ځای سو، نـو د ولسمشر رباني او نورو سره د غونډو لړۍ پیل سوې، وروسته یې روم تـه پرواز وکړ چي د باچا ظاهرشاه دعا وغواړي. کرزی وایي چي ده ما ته قرآن کریم او خپله چتۍ راکړل. بیرته کابل تـه راوګرځېد او د واک تبـدیلي یـې په رسمي توګه تر سره کړه. په اپریل کي کـرزی بیـا روم تـه ولاړ چـي دا وار

---

* پـه اصل کي لـیکوال د شا د لـیري کېدو کـال ۱۹۳۳ بـللی دئ (؟)

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې پاچا د ځان سره راوست. کور ته د شاه ظاهرشاه راتګ باید یوه میاشت مخکې په مارچ کې تر سره سوی وای خو امنیتي ځواکونو یوه دسیسه کشف کړه چې په هغه کې د شاه او کرزي د مرګ پلان جوړ سوی و.

هغه مراسم چې کرزي او نورو ملیونونو افغانانو یې په خورا لېوالتیا تیاری نیولی و وځنډېدل. خو ټولو افغانانو د شاهي نظام د بیرته فعاله کېدو هرکلی ونه کړ، مګر په جنوري کې د افغانستان په شرقي ښار خوست کې په زرګونو پاچا پلوه قبایلو لاریون وکړ چې ویل یې امریکا د شاه ضد شمالي ټلوالي چې د تاجکو او ازبکو څخه جوړه ده پلوي کوي چې البته یاد سو قومونو خورا ډېر وخت د پښتنو تر واکمنۍ لاندي تېر کړي دي.

د ۲۰۰۲ م کال د اپریل پر ۱۸ شاه ته د کابل په نړیوال هوایي ډګر کې خورا تود هرکلی وویل سو، خو مراسم یې خورا ټینګ کنټرول سوي وه. کله چې د ایټالیا هغه نظامي الوتکه چې شاه پکښې سپور و، د کابل بم بېرونکي هوایي ډګر ته راورسېدل امنیت خورا سخت کړل سوی و چې یوازي یو څو ځانګړو قومي مشرانو شا ته د نژدې ورتګ اجازه لرل. امنیتي چارواکي هغه وخت د خورا مشکل سره مخامخ سول، چې کله قومي مشرانو د شاه د لاس مچولو له پاره کوښښ کاوه. دا مهال شاه ۸۷ کلن و، چې کله له الوتکي څخه را روان سو نو خورا کمزوری ښکارېده، چې کرزی ورسره کومک کاوه. د افغان ملي جامو پر ځای ده د توري نرمي څرمني کوټ اغوستی و. یعني هغه جامه چې اوس کرزی په مشهوره دګ لکه دقره قول خولۍ او اوږده زرغونه چپنه.

ظاهرشاه اوس په هغه مانۍ کې اوسېږي چې یو وخت ده پکښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

واکمني کول، چي کورنۍ او دوستان يې پر راګرځېدلي دي*. په بن کنفرانس کي د افغانستان د حکومت له پاره ټوله وزيران ټاکل سوي وه، چي اوس يو فعاله اداره پر ځای و. کرزی وايي د موقتي اداري د مشر په توګه ما بېله غونډو او بحثونو څخه بل کوم جلا کار نه دئ کړی. ما به خورا ډېر د محلي خلکو سره ليدل. په دې ټولو کي زما ښه اصول همهغه و: کار له افغانستان له پاره ډېر ساده. د طالبانو تر نسکورېدلو وروسته په افغانستان کي خورا ډېر تغيرات راغلي دي، خو کرزی د هغه د کريډيټ اخيستلو څخه ډډه کوي. دی وايي دا تغيرات خپله افغانانو راوستل، ځکه چي دوی تغير غوښت او دوی بالاخره د همدې کار د تر سره کولو له پاره آزاد وه.

---

* د کتاب دليکلو پر مهال د افغانستان پخوانی شاه محمد ظاهر ژوندی و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۸)

د نوي افغانستان جوړول

د افغانستان ولسمشر حامد کرزی د رايي ورکولو پر مهال

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بن غونډې د افغانستان د موقتي ادارې پر وزیرانو چې په سر کې یې حامد کرزی و موافقه وکړه. همدې موافقې د هیواد له پاره یو دایمي حکومتي چوکاټ رامنځته کړ او په شپږو میاشتو کې دننه یې د بېړنۍ لویې جرګې جوړول وغوښتل. د بېړنۍ لویې جرګې وظیفه دا وه چې د دوو کالو له پاره د افغانستان د انتقالي ادارې مشر وټاکي. د یو آزاد کمېسیون یوویشت غړو چې مشهور اقتصاد پوهان، اداره چیان او مذهبي مشران وټاکل سول، چې د لویې جرګې چارې منظمې کړي. د جرګې تر سره کېدو څو میاشتې وړاندې په ټوله هیواد کې د ډلو تر منځ د استازو د ټاکلو له پاره غونډې تر سره سوې. دغه استازو د ولایت په سطحه غونډې تر سره کړې چې خپل نماینده ګان و لویې جرګې ته وټاکي چې البته دغه ټاکنې ښکاره وې. کله چې د زرو استازو ټاکنه په همدې شان تر سره سوه پنځه سوه نور بیا د آزاد کمېسیون له خوا وټاکل سول.

کمېسیون خورا سخته لار په مخ کې لرل، په ځانګړې توګه چې کله به یې غړو د انصاف په اړه د ټوټه سوي افغان ولس په سوونو شکایتونه اورېدل. داسي تورونه هم وه چې رایې رانیول سوي دي خو د کمېسیون له پاره دا ناممکن کار و، چې د پروسې څارنه وکړي، نو ځکه دوی پر محلي شوراوو تکیه وکړه چې محلي شخړې حل کړي تر جرګې پورې یوه دوامداره موضوع دا وه چې جرګه او که به ولسمشر کابینه ټاکي.

د پخواني پاچا پر رول هم بحثونه روان وه. کله چې شاه په اپریل کې بیرته افغانستان ته راوګرځېد ملاتړ یې زیاتېده تر څو د دولت د مشر په توګه یې رول بیرته برقرار سي. له بحثونو څخه خورا اساسي شکلونه راووتل چې په هغو کې دا سناریو هم شامله وه، چې شاه ته دې د ملت د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار لقب ورکړل سي، خو کومه رښتوني حکومتي واک دي نه لري او بلـه دا وه چي شاه دي د ولسمشر او دولت د مشر په توګه وټاکل سي، چي لومړی وزير به لري او هغه به د حکومت روزمره چاري پر مخ بيايي.

کله چي د لويي جرګې نېټه راورسېده، دا ښکاره سوه، چي د جرګې د غړو شمېر ۲۰۰۰ زرو ته رسېدلی په داسي حال کي چي ۱۵۰۰ سيټونه په نظر کي ورته نيول سوي وه. د لويي جرګې کمېسيون جرګه يوه ورځ وځنډول تر څو پرېکړه وکړي چي څوک بايد له جرګې څخه منع سي، چي په پای کي ۱۶۵۰ غړو ته په جرګه کي د ګډون له پاره اجازه ورکړل سوه.

نړيوالي ټولني د لويي جرګې په جوړولو او منظمولو کي خورا ډېر کومک وکړ. د جرمني حکومت يوه خورا لويه خېمه د کابل پوهنتون په انګړ کي د لويي جرګې د تر سره کولو له پاره ودرول. د کرزي په قول د افغانستان له پاره د ملګرو ملتونو خاص استازي لخدر ابراهيمي د جرګې په دايرولو، د مختلفو ډلو سره د خبرو کولو او هغوی ته د مشورې ورکولو سره خورا ستر خدمت تر سره کړ. کرزی وايي د افغان اصله امريکايي زلمي خليلزاد حضور چي د ولسمشر بوش مرستيال چي وروسته بيا په افغانستان کي د امريکا سفير سو رول هم خورا مهم و، ځکه هغه په ځايي ژبه پوهېده او د افغانانو په منځ کي د درناوي وړ و.

د خليلزاد حضور به ګټور و خو جنجالي هم و. دی افغانستان ته د جګړې په جريان کي راورسېد، او د شمالي ټلوالي سره يې د طالبانو په له منځه وړلو کي د خورا نژدې سره کار وکړ. دی او کرزی نژدې ملګري دي او د کرزي سره يې د حکومت په جوړولو کي مرسته او مشورې ورکړي دي. ځينو غړو په جرګه کي هغه د اصلي ځواک په توګه وليد، چي د پردي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر شا به یې د امریکا د نفوذ څخه په کټه اخیستنه به یې د کرزي ټاکل ډاډمنول. د افغانستان په داخلي چارو کي د خلیلزاد د رول پر سر شخړو تر هغه روانه وه چي کله نوموړی دولسمشر بوش له خوا عراق ته د ۲۰۰۵ م کال د اپریل په میاشت کي د سفیر په توګه ولېږل سو.

د ۲۰۰۲ م کال د جون پر ۱۰ مه لویه جرګه په رسمي توګه پرانیستل سوه. شاه شورا ته یوه اطلاعیه ولېږل چي په هغه کي راغلي وه، چي دی په پخله د دولت د مشرتوب له پاره د کاندیدی څخه تېرېږي او ولسمشری ته د حامد کرزي ملاتړ کوي. کرزي ولسمشری ته د کاندید په توګه په جرګه کي سیټ نه درلود خو د انتقالي اداري د مشر په توګه یې شورا ته وینا واورول.

کرزي وایي چي ما یې د پرانیستلو په مراسمو کي ګډون درلود او د ځو غړو سره مي ولیدل چي تر هغه وروسته مي خپل ځان لیري ځني ساتی. د ولسمشری چوکی له پاره خورا ډېر کاندیدان وه، چي په هغو کي د مسعوده جلال په نامه یوه ښځه هم وه، چي وروسته بیا د ښځو چارو وزیره سوه. پخواني ولسمشر رباني هم په کاندیدانو کي و چي د شورا په دوهمه ورځ د خپلي کاندیداتوری څخه تېر سو او د کرزي څخه یې خپل ملاتړ وښود، چي ویل یې دا کار یې د ملي یووالي په خاطر تر سره کړی دئ.

د جون پر ۱۳ مه استازو د ولسمشری له پاره پټي رایي واچولې چي دا په لویه جرګه کي لومړی ځل و. ملګرو ملتونو رایي شمار کړې او اعلان یې وکړ چي له ۱۵۵۵ رایو څخه ۱۲۹۵ رایي کرزي وړي دي.

کرزي وویل چي اوس نو زه د انتقالي اداري مشر وم. ما و استازو ته په خپله وینا کي وویل، چي دا څونه د ویاړ ځای چي یو ځل بیا ټوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانان تر یوې خېمې لاندې سره راټول سوي دي. ما د سولې، ثبات او امنیت پر اړتیا خبرې وکړې. ما تر دغې خېمې لاندې د افغانانو هغه ستر ارمان حیسوي چې د خپل هیواد ملکیت بیرته د افغانانو لاس ته ورسي.

د کرزي تر ټاکلو وروسته لويې جرګې د نوي اساسي قانون پر موضوعاتو باندې بحث پیل کړ. د بن په غونډه کي د افغانستان د اساسي قانون د مسودې د جوړولو له پاره يو ځانګړی کمېسیون ټاکل سوی و خو لويې جرګې پرېکړه وکړه چې د اساسي قانون د تصویب له پاره دي په اتلسو میاشتو کي بله جرګه راوبلل سي. د لويې جرګې ناسته یوه اوونۍ وغځېدل، چې خیمې دننه او د کابل په جادو کي خورا کشمکش روان و. څو واره داسې پېښه سوه چې ځیني خوابدي استازي به د اعتراض په توګه له خېمې څخه ووتل او ځینو نورو بیا چې ویل یې دلته بهرنۍ مداخله روانه ده یوه ورځ له جرګې څخه بایکاټ وکړ. د کابل په جادو کي د ایساف سرتېرو د احمدشاه مسعود د ورور ولي مسعود د وسله والو کسانو سره چې په برتانیه کي د افغانستان سفیر دئ، برخورد وکړ، خو په ټولیزه توګه د ایساف عسکرو په مرکز کي ثبات ساتلی و. هغه ورځ چې فکر کېده جرګه به پای ته ورسېږي برتانوي تورن جنرال چې په افغانستان کي یې سوله ساتي ځواکونه ځای پر ځای کړل، په مډال ونازول سو او د استازو له خوا ورته د اوږده عمر او بریالیتوب دعا وسوه.

د جرګې په اخره ورځ استازي د کابینې پر ټاکلو کومې موافقې ته ونه رسېدل، او منتخب ولسمشر کرزي استازو ته وویل چې د جرګې وخت پوره سوی دئ چې زه باید خپله کابینه په خپله وټاکم.

همدې شي خورا ډېر اعتراضونه راوپارول، او کرزي د استازو څخه وغوښتل چې جرګه دوې ورځې نوره هم وغځوي. د جون پر ۱۹ مه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرزي خپله کابینه اعلان کړه، چې په هغه کې د مسعود د اردو پخوانی قوماندان جنرال قسیم فهیم د دفاع وزیر په توګه او یو له خپلو دریو معاونینو څخه وټاکی. یو بل مرستیال ولسمشر حاجي عبدالقدیر تر دې یوه میاشت څه کم په کابل کې ووژل سو.

تر بېړنۍ لویې جرګې وروسته کرزي او د ده کابینه د خورا سختي دندي سره مخامخ وه. چې بالاخره د کنډ او کپر افغانستان څخه یو نوی ملت جوړ کړي، چې په هغه کې د یوه فعاله حکومت جوړول هم راځي او په هیواد کې بې شمېره سیمه ییزي اونژادي ډلي سره متحدي کړي چې زیاتي یې لا تر اوسه پوره وسله وال وه.

کرزی وایي چې تر لویې جرګې وروسته د ائتلاف د ځواکونو امریکایي قوماندان په بېړنۍ توګه راغلی چې ویل یې زه ستا د امنیت په اړه خورا اندېښمن یم. جنرال وویل هغه افغانان چې ستا پر شاوخوا راټول دي ښه روزنه نه لري او د دې جوګه نه دي چې د تروریزم د خوا تاسي ته د متوجه تهدیدونو تر هوده ووتلای سي، او هغه مغلق امنیت ونیسي چې د یوه ولسمشر له پاره اړین وي او ده راته امریکایي امنیتي پلان تشریح کړ. کرزی وایي ما جنرال ته وویل چې زه به په دې اړه فکر وکړم او د خپلو افغانانو سره به دا مسئله شریکه کړم. وبه ګورو چې دوی په دې اړه څه نظر لري. دی ډېر حیران سو چې ټولو افغانانو د هیواد له هر ګوټ څخه د دې خورا په ورین تندي ملاتړ وکړ، چې ما به د همدې پلان په اړه خبري ورسره کولې. دوی کرزي ته وویل دا به ستا تر ټولو غوره کار وي چې تر سره یې کړې او څومره ژر چې امکان لري باید ویې منې. دوی ده ته وویل چې امنیت یوازي په نفرو نه ساتل کېږي، بلکي پوهه، روزنه او تجهیزات خورا ورته مهم دي. ځکه نو زه ورسره موافق سوم او امریکایانو د امنیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په برابرولو کي خورا ستر خدمت تر سره کړ، بلکي دوی هغه افغان هم وروزل چي له دوی څخه مسئولیت واخلي. زه اوس یو ځل بیا افغان ساتونکي لرم چي خورا ښه روزلي او ښه تهجیز دي. امریکایي امنیتي ځواک چي دوه کاله د کرزي پر شاوخوا راټول و تر څنګ یې د افغان ولسمشري ګارډ هم وروزی، د کرزي امنیتي ساتونکو ټولو د امریکایي اردو په ځانګړو ځواکونو کي د کماندو په توګه او یا په بحري سیلز کي دنده تر سره کړې وه. غښتلو او جګو امریکایانو چي د لمر عینکي به یې پر سترګو وې او خورا ډېري وسلې به ورسره وې چي کله به کرزی کوم ځای ته تلی هر چیري به دغه امنیتي کسان تر سترګو کېدل، چي همېشه به تر ده شاوخوا راچاپېر و. کله چي به کرزي د یوه ولایت مرکز ته د والي د لیدلو له پاره تلی نو په څرخکه کي به یې سفر کاوه چي د کښېناستلو سیمه به لا د وړاندي د امریکایانو له خوا ساتل سوې وه. که چیري به محلي مشرانو او یا دولتي چارواکو د ولسمشر د روغبړ له پاره لیکي جوړي کړي وې او کرزي به ورسره تېرېده دوه امنیتي ساتونکي به یې اړخونو او دریم د اتوماتي وسلې سره د تیارسي په حالت کي د لیکي تر شا روان و.

د انتقالي اداري د مشر په توګه تر ټاکلو درې میاشتي وروسته د ۲۰۰۲ م کال د سپټمبر پر پنځمه نېټه په کندهار کي چي کله د ورور واده ته تللی و وژونکې حمله پر وسوه، خو دی ژوندی پاته سو. د خپل وطنوال د لیدلو له پاره خورا ډېر خلک راغونډ سوي وه، ځکه چي دا دده تر ټاکلو وروسته کندهار ته د ده لومړی سفر و. کله چي د ولسمشر کاروان په جادو کي د خلکو تر ګڼي ګوڼي کرار تېرېدی یو کس چي د افغان پولیسو یونیفورم یې اغوستی و د کرزي پر موټر یې څلور ډزي وکړې، یوه مرمۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کرزي له سر څخه تېره سوه او د کندهار والي ګل اغا شېرزی يې په سر کي ژوبل کړ. د ده زخمونه شديد نه وه او د کرزي امريکايي ساتونکو پر هغه کس ډزي وکړې او ويې واژه. دغه کس عبدالرحمن نومېده چي يو مشکوک طالب و او تر يوه مياشت لږ موده وړاندي د کندهار د والي په شخصي امنيتي ځواک کي شامل سوی و.

تر دې دوه کاله وروسته د ولسمشرۍ د ټاکنو په هيواد کي د پراخ کمپاين پر مهال چي يو ځای ته په سفر و د ۲۰۰۴ م کال د اکتوبر په مياشت کي يې پر هيلکوپټر راکټي حمله وسوه.

خو د اوس له پاره ډېر څه په مخکي وه چي تر سره سي. کرزی وايي موږ بايد د اساسي قانون د لويي جرګې د دايرولو له پاره خورا سخت کار کړی وای. لومړی کار دا و چي د اساسي قانون د مسودې له پاره بايد کمېټې جوړي سي چي يوه د اساسي قانون مسوده جوړه کړي او هغه بله يې تر نظر تېره کړي. ما د ډېرو کسانو سره تر سلا مشورو وروسته د دغو کمېټو غړي وټاکل او د راتلونکي کال له پاره د دوی په وړاندي خورا ډېر کارونه پراته وه، چي تر سره يې کړي. د کمېټو غړو لومړی د عامو افغانانو نظر وغوښت. دوی کسان د افغانستان هري برخي ته ولېږل، چي د افغان ولس نظر معلوم کړي چي څه ډول حکومت غواړي. څو نظرونه وه چي په هغه کي د رياستي نظام، صدارتي نظام / پارلماني نظام او د شاهي نظام بيرته راتګ غوښتل سوی و، خو مطلق اکثريت د رياستي نظام غوښتونکی سو.

کرزي پخپله د مختلفو موضوعاتو په اړه د افغانانو د نظرياتو په راټولولو بوخت و. دی وايي تر دې وړاندي چي زه د افغانستان د انتقالي اداري د مشر په توګه وټاکل سم ما د هيواد د ټولو پرګنو سره غونډې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړې او همداسې پسې جاري وې. په هغو ورځو کې لومړی شی چې خلکو غوښت هغه بې وسلې کول، بې وسلې کول او بې وسلې کول و. خلکو غوښتل چې د بې شمېره ملېشو او ټوپکسالارانو څخه وسلې راغونډې سي او په هېواد کې د تشدد د بیا راتلو خطر کم سي. افغانانو همدا شان په پوره توګه د قانون پر حاکمیت ټینګار کاوه. تر دغو شیانو وروسته چې نور شیان خلکو کرزي ته ویلي وه هغه ښوونه او روزنه، روغتیایي اسانتیاوې، سړکونه، اوبه، برېښنا او هغه ټوله شیان چې پرمختللي نړۍ ورڅخه برخمنه ده. تر دې وړاندې هم د افغانستان زېرښنا پرمختللي نه وه خو اوس بیا ښځې د مرګ پر پوله ولاړې و. یوازې ٦ فیصده خلک د برېښنا څخه برخمن دي او حتی نن هم په کابل کې هر ځای د جنراتورونو ږغونه اورېدل کېږي، ډېر داسې کلي سته چې په ژمي کې یې د واورو له کبله چې پر لوړو کوتلونو و سي د نورو سیمو سره یې اړیکې پرې کېږي. روغتیایې خدمتونه خو تر لویو ښارونو بهر ښځې پر نېست حساب و. د جنګونو په جریان کې په سلګونو ښوونځې نړېدلي وه. د کرزي مکتب حبیبیه لېسه چې په افغانستان کې تر ټولو لوی او غوره ښوونځی دئ په کنډواله بدل سوی و، خو د دې ټولو سره افغانان په دې پوهېدل چې که وسلې ټولې نه سي د پرمختللي ټولنې له هېڅ ګټې څخه به برخمن نه سي.

ډي ډي آر یا د بې وسلې کولو پروګرام د ۲۰۰۳ م کال په فبروري کې د افغانستان د نوي پیل پروګرام لاندې د یو ان ډي پي په ملاتړ او د یوناما په همکارۍ پیل سو. د راتلونکو درو کلونو په جریان کې د ډي ډي آر د پروګرام تر چتر لاندې په زرونو میله وسلې، د توپونو ټوټې، کلاشینکوفونه، ټانکونه، او نورې درنې او سپکې وسلې راغونډې سوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د دفاع وزارت په واک کي ورکړل سوې. تر ۲۵۰ زيات مليشه ترخيض او تر ٦۳۰۰۰ ډېر پخواني جنګيالي بې وسلې سول. د ډي ډي آر پروګرام همدا شان د پخوانيو جنګياليو سره مرسته وکړه، چي د حرفوي زده کړو له لاري او نورو وظيفو ته په استخدامولو سره بيرته خپل ملکي ژوند ته راوګرځي او يا بيا په افغانستان کي د نوي ملي اردو نظامي ژوند ته ور وګرځي.

کرزی وايې چي ترخيض سو افسرانو او سرتېرو ته د بيا استخدامولو له پاره ډېر شيان وه، چي په لسو کي نهو يې ملکي چاري انتخاب کړې لکه بزګري ، حرفوي زده کړې او تجارت. دوي نور د جګړې څخه ناروغان او د جنګي الاتو د کارولو څخه ستړي او زاره ترکي و.

د ډي ډي آر پروګرام د ۱۴۱ ميليونو ډالرو په لګښت زياته برخه جاپان پربکړه چي د روسانو په مقابل کي يې د مجاهدينو سره د تجهيزاتو مرسته کوله، په ځانګړې توګه د وسايطو او د ۲۰۰۲ م کال په جنوري کي د افغانستان د بيا رغوني په اړه د نړيوال کنفرانس کوربه و. په يقين سره چي د ټول افغانستان څخه وسلې ټولي نه سوې خو د درنو وسلو لوی اکثريت لکه ټانکونه او توپونه د ملېشو او ټوپکسالارانو د لاسونو څخه ووتل او و نوي حکومت ته وسپارل سول.

افغانستان يوازي دا نه چي د وسلو څخه ډک و، بلکي د نړۍ له نهو ماين ګذاري سوي هيوادونو څخه و، چي په سوونه زره انسان ضد، ټانک ضد اونور چاودېدونکي مواد يې په ډېرينه خاوره کي کرل سوي وه. د ماين پاکۍ هڅي د طالبانو د حکومت د نسکورولو راهيسي رواني دي، خولا هم په افغانستان کي تر ټولو لويه وژونکې وسيله ده چي هره مياشت تر سلو زيات افغانان وژني او يا يې ټپي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي مسافرين د کابل و نړيوال هوايي ډګر ته راورسېږي د رن وي او ټکسي لارو پر دواړو غاړو د ماين پاکانو د ډېرو نښانونو په ليدلو حيرانېږي خو د کابل هوايي ډګر تقريباً د ماينونو څخه پاک سوی دئ.

کله چي خلکو وليدل چي د ډي ډي آر پروسه بريالۍ ده نو لومړيتوب بلي خوا ته وګرځېد داسي چي خلک به د ښووني او روغتيايي خدمتونو په اړه ډېر رږغېدل. کرزی وايي چي يو شی مي ډېر خوشحاله کوي هغه دا چي خلک د هرکلي او ولايت نه زما څخه د پوهنتون غوښتنه کوي. ما کوچنيان وليدل چي په خېمو کي يې زده کړي کولې او داسي ښوونځي چي دبمباريو له کبله به يې چتونه نړېدلي وه. تعليم د خلکو تر ټولو لوی ارمان و.

هندوستان چي حامد کرزي پکښې پوهنتون ولوست او انګليسي يې پکښې زده کړه. د حبيبيې لېسې د بيا رغوني له پاره يې بسپنه ورکړه، د ښووني ستره غوښتنه چي کرزی يې په خبرو کي يادونه وکړه ډېره ښکاره وه، ځکه شاګردان په مختلفو دوروکي ښوونځي ته تلل او راتلل چي په خېمو کي به يې زده کړي کولې او د ورانو ټولګيو د بيا رغوني کار به د دوی په شاوخوا کي روان و.

يوبل شی چي د کرزي څخه به د کلي مشرانو غوښت هغه ښځينه روغتيايي اسانتياوي وې. دی وايي چي ما احساس کړه چي ښه ښځينه روغتيايي اسانتياوي ډېري مهمي دي، ځکه چي خلک يې خورا ډېره غوښتنه کوي. دا زما له پاره په دې معنا وه چي ټوله خلک د ښه ژوند ارمان لري. تر دې وروسته به دوی د سړک او برېښنا غوښتنه کوله چي د تجارت او سوداګرۍ له پاره ډېر اړينه ده.

دی وايي چي نن اول لمبر غوښتنه د برېښنا ده، چي د ده دا خبره د

(c) ketabton.com: The Digital Library

راډيو د يوه مختـرع پروګرام چلوونکي لخوا عـام ولس هم تايد کړه. پـه کابل کي يوې شخصي راډيو يوابتکاري پروګرام جوړ کړ چي پـه هغـه کـي بـه اورېدونکي پـه پروګرام کـي برخـه اخيـستل چي خپـل نظر ووايـي. د همدې راډيو د ټيليفون شمېره په راډيو کي خلکو ته اعلان سوه چي کله بـه اورېدونکو زنګ ورتـه راوواهـه نو يـوازي بـه جواب ورکـوونکي ماشـين بيـپ بيـپ کـاوه چي نـور هـيڅ لارښـوونه يـې نـه ورتـه کـول، ځينو ټيليفـون کوونکو به همداسي ټيليفون وکړ چي هيڅ به نه پوهېدل چي څه وکـړي خو نورو به خپل پيغامونه پرېښوول او هغه څه به يې ويل چي په زړه کي به يې وه. دغه پيغامونه وروسته نشر سول چي وروسته ډېر خلک پـه وپوهـېدل، د دغه غير رسمي او نامنظمو نظرياتو اورېدلو وروسته د راډيو مشر هغـه پـايلي تـه ورسـېد چـي ولسـشمر کـرزی رسـېدلی و. د افغانـانو لـومړني شکايتونه د برېښنا د نستـه والي په اړه وه.

د برېښنا غوښتنه بېله شکه چي ډېره وه، خو د طالبانو تر واکمنۍ وروسته چي کله بازار ته برېښنايي توکي راوارد سول څو چنده يـې نـوره هم زياته کړل. هيواد اوس د موبايل ټيليفون او برېښنا ليک له لاري د نړۍ سره وصـل سـو، چـي همېـشني چـارج تـه يـې اړتيـا لـرل. ځـوان افغانـان د کمپيوټر پر خوا ور مات سول، د کمپيـوټر دوکانونـه او کورسونه د کابـل په شمول ښارګوټو او کليو ته وغځېدل. افغانانو په خورا پرېمانـه توګـه د موسيقۍ د سي ډي ګانو د کاپي کولو غلاوي پيـل کـړې او پـه ډي وي ډي کـي بـه يـې امريکـايي او هنـدي فلمونـه کتـل. د امريکـايي هغـو فلمونـو غيرقانوني کاپي به په څو ورځو کي د کابل په دوکانونو کي تر لاسه کېده چي تازه به په امريکا کي ننداري ته وړاندي سوي وه او پـه کـوچنۍ کېمـره به په ډېره اسانۍ سره د تياتر د پردې څخه ريکارډ سوي وه. د دغو ډي وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیانو کتل داسي وه لکه سړی چي خپله په تیاتر کي وي چي د فلم د لغړیانو، خبري، خندا او ټوخی به پکښې اوربدل کېدی. چي بالاخره به یې پرده هغه وخت بنده سول چي کله به یو لیدونکي او لیدونکي ولاړ سول، او پیاده رو ته به ووتل. افغانانو همدا شان د ټلوېزیون له لیدلو سره مینه درلوده چي دا کار یې د ستلایټ ډیشونو له لاري کاوه او حتی په لیري پرتو سیمو کي به هم تر سترګو کېده.

کرزي وویل چي البته موږ د نوري بریښنا له پاره پلان جوړوو خو دا هر څه ډېر ژر نه سي تر سره کېدلای. اوس دا تر ټولو مهم شی دئ چي نړۍ باید زموږ سره مرسته وکړي چي تر څو د بریښنا د تولید ظرفیت ډېر کړو.

د نوي افغانستان په دغه لومړیو مراحلو کي تر هغه ډېر ژر وروسته چي نړۍ د جګړې دغه بېرونکی هیواد ته بیرته راوګرځېدله افغانانو خورا ډېري هیلي او ارزوګاني لرلې، چي دا خورا لوړې وې. کرزي وایې چي ما په خپله داسي فکر کوي چي موږ به هیواد په څو کلونو کي ورغوو، چي البته زه پخپله د ډېرو افغانانو سره غلط وم، هیله بلکي فکر مو کړی و چي دا هر څه به ډېر چسپ ورغېږي. خو د ژر تر سره کولو هیله لا تر اوسه ژوندۍ ده ځکه چي افغانستان څو کاله له لاسه ورکړي دي دوی د هغه فاصلې په بیرته ډکولو کي خورا په بېړه کي دي او غواړي چي خپل ځانونه نوري نړۍ او په ځانګړې توګه د ګاونډیانو سره برابر کړي.

کله چي هیواد له کورنۍ جګړې له تیارې څخه راووت او طالبانو ته واک ورسېد په لومړي سر کي پرمختګ خورا چټک و خو بیرته دغه پروسه ټکنی سوه، چي د هیواد حرکت همداسي پاته سو خو اوس ارزوګانو هم تغیر کړی و. خلکو لوړې تنخواوي غوښتې چي ښه کالي په

(c) ketabton.com: The Digital Library

رانیسي او کورونه په سم کړي. کرزی وایي چي کله به ما په لومړي سر کي د خلکو سره غونډي کولې خلکو به خراب کالي اغوستي وه او ستړیا او مشکلات به یې له ورایه له مخه ښکاربدل، نن دوی ډېري ښه جامې اغوندي اونظرونه یې مثبت سوي او د هیلو ډک دي. په افغانستان کي ژوند مثبت تغیر کوي چي همدا تغیر لا پسې روان دئ. کرزي دا خبره په ۲۰۰۵ کال کي وکړه کله چي د طالبانو په حملو کي زیاتوالی راغلی، افغانان د پرمختګ د کراري ودي څخه خواشیني سول، په ځانګړې توګه د هغه ډول امنیت نه ورته برابرول چي دوی یې هیله لرل.

د اساسي قانون لویه جرګه د ۲۰۰۳ م کال په جنوري کي تر سره سوه، کرزی وایي چي هلته خورا سختي چنې ووهل سوې مګر پروفیسر مجددي چي د جرګې مشر وټاکل سو ټوله شیان ده د مختلفو خلکو د ګټو او د هغوی د نظریاتو سره په معامله کي د خورا حیرانوونکي طریقې څخه کار واخیست. د اساسي قانون مختلف شکلونه په نظر کي نیول سوي وه، چي بالاخره استازو ریاستي نظام خوښ کړ چي البته دا د افغانانو هیله هم وه. دې کیسې شل ورځې په بر کي ونیولې چي بالاخره مسوده داسي حال ته راورسېده چي لوی مشکلات یې حل او د اضافي تغیراتو راوستلو تر پولي ورسېده. کله چي د نورو تغیراتو راوړلو نور څه نه وه پاته پروفیسور مجددي و هغه ته د رایې ورکولو اعلان وکړ. دا آزادي رایې وې چي ده یې د منلو له پاره د درېدلو وویل چي تقریباً ټوله غړي چي تر ۵۰۰ ډېر وه په تایید یې ولاړ سول. کرزی وایي چي یوازي دوه درې کسان یې په تایید ونه درېدل. چي دا خورا د حیرانۍ وړ و، ځکه چي افغانستان اوس اساسي قانون درلود چي دا خورا ښه اساسي قانون و چي په نړۍ کي خورا ځانګړی او حکومت ته یې په خورا سمه توګه د رسېدلو چاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

تنظیمول.

د دغه نوي اساسي قانون یوه ځانګړنه دا ده چې کرزی په ویاړي چې ټولو ژبو ته پکښې مساوي حق ورکړل سوی دئ، چې اوس به کوچنیان کولای سي چې په خپله سیمه کې په خپله ژبه زده کړې وکړي.

ښځو ته په پارلمان کې ۲۵ فیصده سیټونه ورکړل سوي دي، خو عملاً د هیواد په ډېرو برخو کې خورا مشکل او ناممکن کار دئ، چې ښځې دې په آزاده توګه دمحلي دفترونو له پاره کمپاین وچلوي. په نتیجه کې د پارلمان خرخ سوي غړي د ځواکمنو په توګه چې په هغو کې قاچاقبران، ټوپکسالاران د چوکیو د تر لاسه کولو له پاره هڅې کوي.

خو بیا هم ښځو ته قانون دا اجازه ورکړېده، چې په پارلمان کې چوکۍ ولري او اساسي قانون هم په دې اړخ کې لږ څه مرسته کړې چې په افغانستان کې د ښځو دغه دردمنه وضع لږ څه سمه کړي چې په روایتي توګه یې حیثیت خورا ټیټ و، چې د جګړو په جریان او د طالبانو د واکمنۍ په جریان کې خو یې هیڅ نه درلود. د ښځو وضعیت مخ پر تغیر دئ خو دغه پروسه په اطرافو کې خورا ټکنۍ ده. د ۲۰۰۴ م کال په پرتله ما په ۲۰۰۵ م کال کې په کابل کې خورا لږ ښځې ولیدې چې بورقې به یې کړې وې او هر وخت به مې دوې درې ښځې لیدې چې بېله نارنه به سره ملګري او د نوي ښار په لوړو مارکېټونو کې به یې سودا کول. د ځوانانو نجونو ډلې به لیدل کېدې چې د کابل د مرکزي هوټل په هال کې به یې قهوه څښل، باندار به یې کاوه او خندل به یې چې تر دوی څو مېزه ها خوا به بیا هلکانو په ناز او نخرو ورته کتل. خو د کابل په اطرافو کې د ښځو حقوق تقریباً له نبست سره برابر دي. کورنۍ تاوتریخوالي ډېر او په زوره ودول خورا عام دي. کم عمره نجوني د کورنیو د غریبۍ له کبله د پیسو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقابل کې څلوېښت کلونو پنځوس کلونو خلکو ته ودېږي. د داسې پېښنو راپور خورا لږ ورکول کېږي، خو بیا هم د بشر د حقوقو د خپلواک کمېسیون مشره سیما ثمر وایي چې د افغان ښځو د ځان وژنې په سلګونو پېښنې یې ثبت کړې دي. کمېسیون وایي چې په زوره ودول، د کم عمر نجونو ودول او پر ښځو ورکول د ځان وژنې تر ټولو لوی عاملونه دي چې اکثره دغه پېښنې په مرګ پای ته رسېږي.

په افغانستان کې رسنیو ته په لاس رسي سره بېله شکه چې د ښځو په حقوقو کې به ښه والی راسي او د هغوی د اعتبار په اعاده کولو کې به مرسته وکړي خو سرعت یو تصوري ربط دئ چې دا به یو او دوه نسلونه په بر کې ونیسي چې د ښځو په وضعیت کې رښتوني پرمختګ راسي خو په دې شرط چې په هیواد کې امن او ثبات وي.

د اساسي قانون تر تصویب وروسته حکومت د ټاکنو له پاره په تیاري بوخت سو. دوو ټاکنو ته ضرورت یو یو د ولسمشرۍ له پاره او هغه بل د پارلمان د غړو د ټاکلو له پاره چې دواړه باید جلا تر سره سوي وای. په نړۍ کې داسي شکونه وه چې په افغانستان کې به آزادي ټاکنې تر سره نه سي، داسي ببره وه چې طالب او القاعده ترهګر به خلک د انتخاباتو نوم لیکلو ته پرې نه ږدي او خلک به د رایو ورکولو څخه ببروي. کرزی وایي چې زما خپل توقعات خورا لوړ وه، چې یو ځل بیا غلط ثابت سول، ما ویل چې که د شپږو څخه تر اوو میلیونو افغانانو پوري نوم لیکنه وکړي دا به زموږ له پاره تر ټولو لوی شی وي او د ډیموکراسۍ له پاره به ستر ګام وي. خو په خورا ډېر لږ وخت کې د نوم لیکنې پروسه ۱۰ میلیونو ته ورسېده چې دا یوازي د افغانستان د پولو دننه وه. خو کله چې په پاکستان او ایران کې مهاجرو نوم لیکنه وکړه دغه شمېره ۱۲ ملیونو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسېده. کرزی وایي چي افغانانو د انتخاباتو سره خورا مینه لرل او دي ته لېوال وه چي د خپل هیواد په راتلونکي کي برخه واخلي.

د ولسمشرۍ ټولټاکني لومړی د جولای پر پنځمه پلان سوي وې خو د ټاکنو د امادهګۍ له پاره چي کوم اټکل سوې و هغه تر هغه ډېر ګران راوخوت. د رایو د کاغذونو له پاره ښه تیاري ته اړتیا وه ځکه چي په هیواد کي د بې سوادۍ کچه خورا لوړه وه، او خورا ډېرو کسانو د ولسمشرۍ له پاره ځانونه کاندید کړي وه، په لومړي سر کي درویشت کسانو د ولسمشرۍ له پاره ځانونه نومولي وه چي شپږ یې تر انتخاباتو مخکي له خپلي کاندیداتورۍ څخه لاس پر سر سول. د رایي پر هر کاغذ به د کاندید عکس، نوم او یوه خانه چي د ده او یا دې له پاره نښاني سي. دا چي زیات کاندیدان مستقل وه او که به کوم رایه ورکوونکي د کوم کاندید نوم نه سو ویلای او عکس به یې نه پېژندی نو دا به یې زده کول چي کومه خانه نښاني کړي. تر انتخاباتو وړاندي ټولو رایه ورکوونکو ته کارډونه ورکړل سول او داسي آوازې هم وې چي ځینو رایه ورکوونکو څو کارډونه اخیستي دي. دا چي د دې مخنیوی وسي چي رایه ورکوونکي تر یو ځل ډېر رایه ورنه کړي تر رایي ورکولو وروسته به یې ګوته په رنګ ور لړل داسي تورونه هم وه چي دغه رنګ په خورا اساني سره پاکېږي.

د جولای ۵ وسپټمبر ته وځنډېدل خو چي بیا هم کارونه نه وه سم ټاکني یو ځل بیا د اکتوبر ۷ ته وځنډېدې.

کرزی وایي چي تر ټاکنو وړاندي ما د هیواد د هر ګوټ له خلکو سره ولیدل، د ولایتونو څخه په ډلو ډلو مشران راتلل او که به هوا ښه وه نو په ارګ کي به مي له دوی سر د ارګ په باغ کي تر ونو لاندي کتل او هر څه چي به یې په زړه کي وه راته ویل به یې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ارګ کي دننه غونډي د کرزي د انتخاباتي کمپاين تر ټولو ښه او خوندي لار وه، چي په بهر کي د ده د وژلو ېره موجوده وه خو په ارګ کي غونډي هم يو ډېر زړه ور سياسي تاکتيک و، په اوونۍ کي څو ورځي چي کله به دی په کابل کي موجود و د ولايتونو څخه چي به کوم قومي مشران راوستل سوي وه له ده سره به په وار شلو او تر دې زياتو قومي مشرانو مخامخ ليدل. دغه قومي مشران به تر ساعتي ټاور لاندي څوځايه تلاښي کېدل او د ارګ مسجد ته نژدې به د لويو ونو تر سيوري لاندي راغونډېدل. ولسمشر کرزي به د ګلخانې ماڼۍ څخه راووت او هلته به يې له دوی سره وليدل او د دوی خبري، شکايتونه او ستايني به يې واورېدې. دغه مشران به د ارګ د ستر والي څخه اغېزمن کېدل او په حقيقت کي به يې يو په يو د هيواد له ولسمشر سره خبري کولې. خو کله چي به خپلو کليو ته وګرځېدل خلکو ته به يې ويل چي ما له ولسمشر سره وليدل او هغه داسي راته وويل.

کرزی وايي چي زما هغه غونډه په ياد ده چي د کابل و جنوب ته د پکتيا د ولايت د مشرانو سره مي لرل، يوه مشر حاجي عبدالرحمن ځدراڼ راته وويل چي موږ له دې کبله تا ته رايه نه درکوو چي ته پښتون يې. موږ تاسي ته د يوه افغان په توګه رايه درکوو، او ده زياته کړه چي رايه هم تا ته درکوو، ځکه چي موږ پوهېږو چي ته به له هزاره ګانو سره مرسته وکړې او که موږ په دې پوه سو چي ته د دوی ولسمشر نه يې نو موږ تاسي ته رايه در نه کړو.

په يوه بله غونډه کي د مزار شريف يوه افغان ازبک کرزي ته وويل چي ما پرېکړه کړې ده چي رايه به تاسي ته درکوم دا له دې کبله چي زه هم ستاسي غوندي د پاکستان په کوټه کي مهاجر وم او ما هغه ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

ليدلی دئ چي تاسي به كار پكښې كاوه او هلته به ټول افغانان درتلل او غونډي به يې كولې او هلته هيڅ داسي غونډه نه ده تر سره سوې چي ما ته پكښې د ګډون بلنه نه ده راكړل سوې او لـه همدې كبلـه زه پـر تاسو باور لرم.

كرزی وايي چي يو استازي لـه پامير څخه راغلی و دا سيمه پـه شمال كي واقع ده سفر كول ورته ډېر ګران دي او دا پـه خورا ډېرو كلونو كي د دوی لومړی ځل و، چي خپل مشكلات يې حكومت ته وويل.

ولسمشر تـه پـه خبرو كي پتـه ولګېده چي دوی تـه ملي يـووالی خورا ډېر ارزښت لري. دوی داسي حكومت غوښت چي د ټولـو پرګنو استازيتوب وكړي او دا شي پـه ځانګړې توګه پـه غير پښتنو كي خورا پياوړی و، چي څو پېړۍ پښتنو واكمني پر كړېده. خو زيات پښتانه ټولـو افغانانو ته پـه مساوي توګه كتلو تـه خورا زيات ارزښت وركوي. كرزی وايي څه موده وړاندي لـه كندهار څخه يو مخور كس چي زموږ د كورنۍ دوست و دلته راغی او تر پنځلس ورځو تېرولو وروسته يې وويـل چي زه بيرته كندهار ته ځم. ما ورته وويل چي زه كوم خدمت وكړم؟ ده وويـل هيڅ نه زه مازي راغلم چي ستاسي احوال واخلم او تاسي هم شكر ښه ياست مګر زه يـوه هيلـه لـرم هغـه دا چي افغانـان ټولـه ځوربدلي دي او تاسي بـه البتـه د هغـه چا سـره مرسـته كـوئ چي كومـک تـه اړتيـا لـري. مګـر د افغانستان هندوان تر ټولو ډېر ځوربدلي دي خو پـه هره لار چي وي د دوی سره تر ټولو لومړی مرسته وكړه.

د ولسمشرۍ ټاكني د ۲۰۰۴ م كال د اكتوبر پر نهمه تر سره سوې خلكو چي د كومي ببري احساس كاوه غلط راوخوت او پـه خورا ډېر شمېر كي كسان د رايي اچولو لـه پاره راووتل او يوازي يو څو پېښي د ترهګرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

له خوا تر سره سوې. د رايي اچوني مرکزونه د سهار پر شپږو او اوو بجو پرانيستل سوه او د مازديګر پر ۴ بجو وتړل سول. د ټاکنو په ورځ اعلان وسو چي ځونه امکان ولري هغونه رايي اچوونکي بايد رايي واچوي، د رايي اچوني مرکزونه بايد د مازيګر تر شپږو بجو پوري پرانيستي وي. خو دا خبر د رايو ځينو مرکزونو ته ناوخته ورسېده، درې برخي راجستر سوو خلکو رايي واچولې او خلک په ډېره خوشحالۍ سره د ډيموکراتيکي پروسې له پاره راووتل.

کرزی وايي چي وروسته مي د انتخاباتو په اړه خورا حيرانوونکي کيسې واورېدې. ځيني دغه کيسې په نړيوالو مطبوعاتو کي هم خپرې سوې چي افغانستان ته د ټاکنو د خبرونو له پاره راغلي وه. يو کس چي خپل عمر يې پنځوس کلن ښووه او پر مخ يې د اوښکو سېلاب را روان و و بي بي سي ته وويل داسي ښکاري لکه خوب چي وينم. پنځه ويشت کاله بې ځايه توب او د خپل کور څخه ليري ژوند مي ملا راماته کړه، خو نن داسي احساس کوم لکه چي بيرته زېږېدلی يم.

کرزی د انتخاباتو د ورځي بله کيسه داسي بيانوي: د فراه په ولايت کي يوه زړه ښځه د رايو اچولو مرکز ته راغله ويل چي دا د ځان او لور له پاره رايه اچوي. دې ته وويل سوه چي ته يوازي د خپل ځان له پاره رايه کارولای سې، خو د لور پر ځای يې نه سې کارولای. ښځي وويل چي ولي هغه خو زما لور ده زه غواړم د هغې پر ځای رايه واچوم. کارکوونکو ورته وويل : بخښنه غواړو خو تاسي داسي نه سئ کولای. دا ښځه ولاړه او تر دوه درې ساعته وروسته بيرته راوګرځېده او خپله ځوانه لور يې د ځان سره په داسي حال کي راوستل چي يو ګړی مخکي يې اولاد زېږېدلی و، او هغې خپله رايه پخپله واچوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه بله کیسه له بامیان څخه راغله چې هلته یوې سپین سرې ښځې څلور ساعته په واوره کې پر پښو مزل کړی و تر څو د رایو اچولو مرکز ته ورسېده. کارکوونکو ورڅخه وپوښتل چې ولې دې دونه تکلیف د رایو اچولو له پاره پر ځان تېر کړ؟ ولې رایه دونه ارزښت درته لري؟ دې په جواب کې ورته وویل زما ژوند خو هغسې تېر دئ خو زه غواړم د خپلو کوچنیانو له پاره او د دوی د بچیانو له پاره رایه ورکړم. د رایو اچولو په یوبل مرکز کې یوه ناوې چې د واده جوړه یې په غاړه وه له موټر څخه راکښته سوه او ویې ویل چې په خدای سوګند که رایه ورنه کړم نو خپل واده ته به په آرامو مغزو ولاړه نه سم. د کابل ورځپاڼې یوخبریال چې د مریم لېسې د رایو اچولو مرکز مخ ته شل دقیقې ولاړ و خبر ورکړ، چې زه دلته ډېرې ښځې وینم چې د رایو اچولو د مرکز څخه د خوشحالۍ له کبله په اوښکو ډکې سترګې راوزي. یوه اتیا کلنه ښځه چې په سترګو ړنده وه د خپل لمسي په مرسته د ملالۍ لېسې د رایو اچولو مرکز ته د سهار پر نهو بجو راورسېدل. دې یوه خبریال ته وویل چې تېره شپه مې یوه سترګه خوب هم نه دئ کړی. خپل لمسی مې د شپې له دې کبله راکښېنوی چې حتی لیدی مې هم نه، چې سهار سوی به وي د رایو اچول به راڅخه پاته سوي وي. ټکسي ډرایور عبدالمتین وبي بي سي راډیو ته وویل دا یو داسې خوب دئ چې د تل له پاره به راسره وي. دا ټوله کیسې وې چې رایو اچوونکو ټوله خطر هېر کړی و او د رایو ورکولو له پاره راوتلي وه.

د کرزي تر ټولو لوی سیال د شمالي ټلوالي وتلی کس یونس قانوني و، چې پر ډېرو چوکیو یې کار کړی و او په لنډه مهاله اداره کې د کورنیو چارو د وزیر په توګه پاته سوی و. کرزي باید د ټولو رایو څخه پنځوس فیصده تر لاسه کړي وای تر څو د دوهم ځل له رایو لوبډلو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې مخنيوی کړی وای. کله چې د نومبر پر دريمه د رايو پايلي اعلان سوې دی د افغانستان د لومړي ولسمشر په توګه په ۴، ۵۵ فيصده رايو وټاکل سو. دی وايي چې رايې د ټولو قومونو لخوا د هيواد په هره برخه کې وشمېرل سوې. په رايو کې د درغليو ناري پورته سوی، چې ملګرو ملتونو يې د يوه مستقل کمېسيون له لاري د پلټلو ژمنه وکړه، خو هيڅ داسي يو شی پيدا نه سو چې هغه دي دغه پايلي بې اعتباره کړي.

د ولسمشرۍ تر ټاکنو وروسته سمدستي د پارلماني او ولايتي شوراګانو د انتخاباتو له پاره اماده ګي نيول پيل سوه، چې د ۲۰۰۵ م کال د سپټمبر پر ۱ مه تر سره سوې. د ولسي جرګې د ۲۴۹ سيټونو له پاره ۲۷۰۷ کسانو ځانونه نومولي وه او ۳۰۲۵ د ولايتي شوراګانو له پاره. کرزی وايي چې ترهګرو د رايو اچولو پر ځينو مرکزونو حملې وکړې تر څو رايي ورکوونکي وبېروي، مګر افغانانو، کانديدانو او د هغوی ملاتړو او رايو اچوونکو تر هغه ځايه چې زه خبر يم د هيڅ وران کاري پېښې سره نه دي مخ سوي.

د افغانستان او حامد کرزي سفر (۲۰۰۱) کال راهيسي او بيا تر اوسه د خورا ډېرو پېښو ډک و، چې اکثره به دغه پېښې خورا بېرووونکي وې. کرزی وايي چې زه احساس کوم دا د افغانستان له پاره خورا د وياړ شېبې دي. کرزی وايي زما په نظر چې د دغه ښو شېبو په تر لاسه کولو کې قومي مشرانو، جهادي رهبرانو، روحانيونو او هر چا مرسته کړې ده. موږ خپل هيواد بيرته تر ډېري ورانۍ وروسته تر لاسه کړ، سره له دې چې خورا لويې ستونزي او دسيسې يې په وړاندي لوېدلي وې. خو د هيواد تاريخ چې په ژوره توګه يې په ملت کې ريښې غځولي وې او هغه باغيرته خلک چې د خپل هيواد سره يې بې کچې مينه لرل دا ټولي هڅې شنډې کړې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي موقع راورسېده ملت هم يو سو.

په دغه يووالي کي هغه وخت بيرته درز پيدا سو، چي د افغانستان د بيا رغوني پروسه خورا ټکنۍ پر مخ روانه وه، چي دې کار د کرزي او ډېرو نورو افغانانو هيلي په اوبو لاهو کړې. د افغانستان د بيا رغوني پروسه ځکه کراره وه چي يو خو دا هيواد ټوله وران سوی و او بل دغه ناکامه دولت دې ته اړتيا لرله چي تقريباً ټوله بايد له سره جوړ کړل سي. بل علت يې دا هم و، چي د جنګ په جريان کي يو نسل د جوړوني مهارتونه او ملکي تعليم يافته کسان يې له لاسه ورکړي وه. امنيت يو بل مشکل و. طالبان چي د ۲۰۰۱ م کال په پای کي له واکه ليري کړل سوي وه هغه وخت بيرته راپورته سول کله چي متحده ايالاتو خپله توجه عراق ته واړوله. راپورته سوو طالب ښوونځيانو ښوونځي ونړول. استادان او اداري کارکوونکي يې ووژل او د هغه خلکو ملاتړ يې بيرته تر لاسه کړ چي فکر يې کاوه د کابل اداره د دوی امنيت نه سي خوندي کولای. کرزی د نړيوالي ټولني د مرستو په اهميت چي تر اوسه يې د افغانستان سره کړې دي او کوي يې پوهېږي، او دا ورته معلومه ده چي د نوري نړۍ د مرستي او ژمنو پرته دغه هيواد دغه سفر په يوازي سر په ثابته اوخوندي توګه نه سي تر سره کولای. ډېر څه تر لاسه سوي دي او ډېر نور شيان بايد تر سره سي.

افغانستان اوس يو انتخابي حکومت لري، کرزی وايي چي موږ اوس بيرته د ملتونو ټولني ته راوګرځېدو. افغانان يوځل بيا دنړۍ د بلنو په ليست کي چي په کنفرانسونو کي به يې برخه اخيستل او ويناوي به يې اورولې راغلی، دا د افغانانو له پاره د وياړ تر ټولو ښه نخښه ده چي دوی يوځل بيا په نړيوالي ټولني کي ځای لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغاني پاسپورټونه يو ځل بيا وېشل کېږي چي دا تر ټولو مهم شي او د دې څرګندونه کوي چي افغانان نور بې دولته خلک نه دي چي نوري نړۍ ته سفرونه نه سي کولای. د کابل نوی ښار د جادو پر خامه خواوو چي دغه سيمه هر واګون چلوونکي ته معلومه ده په درزنو خلک د پاسپورټ د تر لاسه کولو له پاره ولاړ وي. په دغو کسانو کي زيات يې ليك لوست نه سي کولای چي عرضه ليکونکو د جادو پر څنډو دوکانونه ورته پرانيستي دي. د سړک د غاړي عکس اخيستونکي په زړو بکسي کامرو باندي تصويرونه ور باسي.

کرزی وايي زه چي د نړۍ هر ګوټ ته سفر کوم په دې ډېر خوشحاله او وياړم چي د افغانستان بيرغ ما ته ښه راغلی وايي. د افغان حکومت يوه لاسته راوړنه دا وه چي کرزی په هغه ډېر فخر کوي هغه د زړو پيسو ټولول او په نوې سکه بدليدل دي. کله چي انتقالي حکومت منځ ته راغی ډېري کرنسۍ د چلېدو په حال کي وې. موږ فيصله وکړه چي دغه زاړه بانک نوټونه راټول کړو، چي ټوله اتلس تريولينه وې او په نوي کرنسۍ مو بدلي کړې. دی وايي چي دا هر څه مو په درو مياشتو کي تر سره کړه او هغه زړې پيسې مو وسوځلې. کله چي نوي نوټونه چاپ سول لومړی سړی چي تر لاسه يې کړې په کابل کي و. کله چي هغه ته پيسې په لاس کي ورکړل سوې مچ يې کړې او ويې ويل چي دا زما پيسې دي. معنا دا چي دا د افغانانو پيسې دي. نوي پيسې د هيواد هري برخي ته په موټرو، الوتکو، خرو، اسانو او په غرونو کي پر پښو ورسول سوې. کرزی وايي چي يوه انه يې هم ورکه نه سوه.

د کرزي هغه ياد دي چي په خپل يوه سفر کي ورته يوه بزګر ويلي وه، دا داسي کيسه ده چي دی يې کوي نو ورسره خاندي، ځکه چي دا ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ښکاره کوي پر کوم څه چي دی باور لري هغه د افغانانو رښتينتوب او حقيقي طبيعت دئ. دی وايي چي زه بدخشان ته تللی وم او هلته د يوه زيارت سره تم سوم. د دغه زيارت ترڅنګ يوه کوچنۍ کوډل وه چي يو سړی پکښې مېوه خرخول. دا د شاتو په شان د خوړو ختکيو وخت و ، دغه کس يو ختکی مات کړ ما ته يې يوه دړه راکړه ما هم وخوړل او مننه مي ترې وکړه. ما ورته وويل ښاغلې خدای دي ستا دوکان دونه در لوی کړي لکه افغانستان. ده په جواب کي وويل نه ښاغلې زه داسي نه غواړم. موږ بايد د ټول افغانستان د آبادۍ او ښه والي له پاره دعا وکړو چي په هغه صورت کي به زما دوکان هم ښه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۹)

پرمختګ، ژمنه او مشکلات

په مخ کې پرته لار

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اې بي سي نيوز(ABC News) لخوا چي په ۲۰۰۵ م کال کي تر دې سرليك لاندي سروې تر سره سول چي ايا افغانستان به پر پرتو ستونزو بريالی سي پايلي يې په دې ډول وې: ۷۷ افغانانو فکر کاوه چي هيواد يې پر سم لورو روان دئ. ۷۱ فيصده خلک دا حکومت د طالبانو تر هغې خوښوي. ۸۷ فيصده خلک فکر کوي چي د امريکا په مشري د طالبانو له واکه ليري کول د افغانستان په ګټه دي او د لسو څخه نهه افغانان د اسامه په اړه بد نظر لري. لوی اکثريت په دې نظر دئ چي د ژوند په حالت کي ښه والی راغلی دئ. د نظر څرګندول تر پخوا ډېر آزاد دي او امنيت هم ښه سوی دئ.

چي دا تر ټولو ښه خبر دئ.

په همدې کال کي تر ټولو بد خبرونه دا وه، چي د افغانستان د ټوله نفوذ څخه يوازي ۶ فيصده خلک د برېښنا څخه برخمن دي. د افغانستان سم نيمايي بالغ افراد بې سواده دي او افغانستان لا د نړۍ تر ټولو غريبو هيوادونو په ليکه کي دئ. د تېرو دوو کالو راهيسي د پولي د هغي غاړي څخه د پاکستان ميشت طالبانو او القاعده ښورښيانو په حملو، په کابل کي د ځانمرګو بريدونو په شمېر او د اپيمو په توليد کي زياتوالی راغلی دئ او په حکومت کي فساد خپلي لوړي کچي ته رسېدلی دئ، چي په کابل کي د حکومتي مامورينو ښايسته ودانۍ يې تر ټولو ښه بېلګه ده. تر هغه چي دغه وضعيت حاکم وي تر هغه وخته به افغانان پر خپل حکومت او د هيواد پر ښې راتلونکي اعتبار ونه کړي.

دا هغه مشکلات دي چي ولسمشر حامد کرزی ورسره مخامخ دئ. دی په دې پوهېږي چي دا ټوله شيان په يوازي سر نه سي سمولای.

کرزی وايي د ۲۰۰۱ م کال راهيسي افغانستان ډېر پرمختګونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړي خو موږ په مخ کي خورا اوږده لار لرو، چي وروسته دا دعوه وکړو چي موږ پر خپل ځان ویسا او خوندي یو. موږ ډېر مشکلات لرو، چي باید حل یې کړو او ډېر خنډونه چي باید له مخه یې لیري کړو.

یو تر ټولو لوی مشکل مخدرات دي، د امریکا او برتانیې پنځه کلني ګډې هڅې چي د تریاکو تولید له منځه یوسي او یا یې کم کړي په ځرګند ډول غیر اغېزمني تمامي سوي دي. او افغانستان اوس په تخمیني توګه د نړۍ د هیروئینو او اپیمو د ۸۵ څخه تر ۹۰ فیصده تولیدوي. د سي بي سي (CBC) د ۶۰ دقیقو په راپور کي چي په ۲۰۰۵ م کال کي یې خپور کړ ویل سوي وه چي اپیم د افغانستان تر ټولو لوی نقد حاصل دي او د هیواد د کورنۍ کرهڼي سم نیمایي تولید دئ.

ولسمشر کرزی د تریاکو پر کرنه خورا سخته نیوکه وکړه، خو افغان حکومت د دې توان او منابع نه لري چي د دغې پدیدې سره جګړه وکړي. د افغان ملت ملي پالیسي هیڅ چیري د دې جوګه نه ده چي د قاچاقبرانو سره مبارزه وکړي، چي زیات یې اوس په پارلمان کي ناست دي. چي د همدې لاري لاسته راغلو پیسو باندي اوس د هیواد په سیاسي تشکل کي ځای لري.

کرزی وایي د مخدره موادو مشکل اقتصاد ټکنی کوي. چارواکي فاسدوي او ترهګرو ته مالي منابع برابروي. زه په دې باور لرم هغه ترهګر چي نړیوال تجارتي مرکز یې ونړاوه د مخدره موادو او نورو غیر قانوني لارو څخه په لاس راغلو پیسو څخه یې استفاده کړې وه.

ډېر څارونکي دا اندېښنه لري چي افغانستان به د مخدره موادو په یو دولت بدل سي. داسي چي هر څه به یې د قاچاقبرانو له خوا اداره کېږي. لکه د کولمبیا د (Pablo Escobar) او (Cali) د کوکینو نېکمرغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرکتونه چي هر څه د دوی په انحصار کي وه. کرزی وايي چي هغسي يو حالت به هيڅکله رانه سي خو دا يو جدي مشکل دئ او وي به، خو افغانان به يې د نړيوالي ټولني په مرسته او همکاري له منځه يوسي.

کوکنار په افغانستان کي د پېړيو راهيسي کرل کېږي. اپيم به همېشه د کوچنيو ډلو له خوا د اوښانو د کاروانو په واسطه د شرق څخه و غرب ته د افغانستان د وربښمو پر لار تبرېدل. د نونس سوه شپېتمو او اويايمو کلونو کي افغانستان د اروپا او امريکا د خوشحاله کلتور له پاره تر ټولو له دې کبله ښه ځای و چي هلته به اپيم او د هغوی اشتقاق سوې بڼه يعني هيروئين په خورا کښته بيه تر لاسه کېدل. له همدې کبله د هيروئينو کمپنيو د پاکستان په غير علاقو يا قبايلي سيمو کي د اپيمو په تصفيه پيل وکړ، چي په غرب کي خورا ډېر غوښتونکي لري. خو کرونده ګر د همدې پيسو خورا لږه برخه تر لاسه کوي چي ډېري پيسې يې د توليدونکو، قاچاقبرانو، منځګړو او پر چادو خرڅوونکو جېبونو ته لوېږي. دا چي د مخدره موادو د کرلو غوښتنه ډېره وه کوکنارو د افغانستان په نقدي محصولاتو کي لومړی ځای ونيوی او هيواد چي د انارو، انګورو او خټکيو له کبله مشهور و بازار له لاسه ورکړ. جګړو د هيواد د غلو محصول ته نور زيان واړوی. د مجاهدينو ځيني ډلي بالاخره د همدې مخدره موادو په پيسو چلېدلې. دا چي د هيواد اقتصاد په خورا بد حالت کي و ځينو افغان بزګرانو له دې کبله چي ژوندي پاته سي خپلي مځکي د کوکنارو په مزرع واړولې او ځينو ته خو د کوکنارو نه کرلو په صورت کي د قاچاقبرانو له خوا د فصلونو اړولو او حتی وژلو ګواښ سوی و.

کرزی په دې اړه داسي څرګندوني لري چي وايي کله چي په ۱۹۷۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

م کال کي روسانو پر افغانستان يرغل وکړ ډېر افغانان مختلفو هيوادونو ته مهاجر سول. هغه خلک چي په افغانستان کي دننه د خپلو کورونو او فارمونو د ساتلو له پاره پاته سول د روسانو او مجاهدينو تر منځ جګړه کي د دوام داري ببري سره مخامخ وه. هيڅ افغان پرته له دې ببري په خپل کور کي ببډيدای نه سوای چي سبا به د دوی کور روغ وي، فارم به يې په راکټونو او بمونو نه وي وران سوی. سبا به ډوډۍ وخوري او حتی چي سبا به وويني که نه. افغانان د سبا له پاره په پلان جوړولو نه وه اړ بلکي د هغه ورځي هغه ساعت او هغه دقيقې چي دوی پکښې ژوند کاوه.

افغانان په خورا مايوسه حالت کي وه له همدې کبله نو د کرزي په قول چي (بهرنيو عناصرو) د دغه وضعيت څخه ګټه پورته کړه او د کوکنارو کرلو ته يې وده ورکړه. بزګران چي د پېړيو راهيسي يې خټکي، انار او انګور کرل او هغو چي غواوي او پسونه روزل د قاچاقبرانو له خوا وهڅول سول، چي خپل زاړه محصولات پرېږدي او په خپلو مځکو کي کوکنار وکري. په ډېرو ځايونو کي دغه بزګران د ټوپک په ځوکه دې ته اړ کړل سول خو زيات يې په نورو لارو هم رامات کړل سوي دي. د مخدره موادو قاچاقبرانو به بزګرانو ته په لويه اندازه پيسې په پور ورکړې خو د هغه بيرته ادا ينه به يوازي د کوکنارو په کرلو کي ممکنه وه. کرزی د همداسي يوې کورنۍ يادونه کوي، چي د کندهار ولايت تر ټولو حاصل خېزه سيمه کي اوسېدل. چي په زوره دې ته اړل کړل سول چي خپل د انارو باغ له منځه يوسي. دی وايي دا چي نوره ټوله کورنۍ پاکستان ته مهاجره سوې وه او يو کس تر شا پاته و، چي مازي ژوندی پاته سي د انارو پر ځای کوکنار کرل. دا ډېر ګران او ځورووونکی کار و، چي هغه دي په زړه پوري د انارو باغ له منځه يوسي، چي د ده په کورنۍ کي د څو کلونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

راهیسي و، چي ډېر به دي نازوی او له مېوو څخه دې خوند اوګټه پورته کول. خو دغه کس په دې اړ و، چي همداسي وکړي. ډېر افغان بزګران په همدې شان وځورول سول، چي خپل باغونه او د ختکیو فارمونه یې وران کړل خو ځینو بیا دا کار بېله کومي اقتصادي ګټو او ژوندي پاته کېدلو له بېري وکړ.

وروسته طالبان راغلل، چي هر څه له بدوبتر سول. کرزی وایي چي تر دوی وړاندي په افغانستان کي د هیروئینو هیڅ کمپنۍ نه وه کله چي دولت ونړېدی قاچاقبران وپوهېدل چي اوس نو په هیواد کي دننه په خوندي توګه فعالیت کولای سي. تر دې وړاندي د هیروئینو دغه کمپنۍ په همسایه هیوادونو کي وې. البته دا د دې کبله نه چي بزګران دي د کوکنارو د کرلو له کبله شتمن سوي وي داسي نه ده، ځکه چي د غه زیاته ګټه د اکمالولو کړۍ وړي خو بیا هم بزګران تر انارو ډېري پیسې جوړوي، چي له همدې کبله کرزی د کوکنارو په وړاندي د سوځېدونکي مځکي پالیسي مخ ته بیایي. دی وایي چي بزګرانو ته باید بدل معیشت برابر سي، تر څو دوی بیرته خپل رښتوني ژوند ته راوګرځي چي د افغانستان او نړۍ په پرمختګ کي برخه واخلي.

یوازي پنځه ویشت کلنه جګړه نه وه چي تر څنګ یې وچکالي هم چي په نونسوه نیویمو کلونو کي پیل او په یویشتمه پېړۍ کي لا روانه ده. همدې ګډ ترکیب په لویه پیمانه د افغانستان د اوبو لګولو زوړ سیستم زیانمن کړ چي خارویو او حاصلاتو ته یې زیان واړاوه او دې ته یې زمینه برابره کړه چي بزګران دي ډاډمن توکي وکري. په ملیونونو پسونه او غوایان له منځه ولاړل. دوی اکثره د لوږي او تندي له کبله مړه سول او یا په ارزانه بیه د مالکانو له خوا خرڅ سول ځکه چي نور یې نه سو کولای د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د اوبو او خوراک تر اوده ووزي. کرزی وایي چي زه یو داسي کوچي پېژنم چي هر څوک به دده سره تېرېدی نو وریان به یې ورکول ځکه چي هغوی دونه کمزوري سوي وه، چي ده مړولای نه سوای او هغوی نور د ژوند کولو نه وه. ده به خلکو ته ویل چي دا درسره بوزئ که یې مړولای سئ وې ساتئ که یې نه سئ نو حلال یې کړئ.

کرزي وایې یو بل شی په غرب کي د مخدره موادو لویه غوښتنه ده، چي دوی یې په اړه ډېر څه نه وایي. په مطبوعاتو کي لویه خالګاه د اکمال په برخه کي ده، چي راپور جوړوونکي یوازي په افغانستان کي د اپیمو د تولید د ډېرېدو خبر ورکوي چي دا مناسب او متوازن راپور نه دئ ځکه چي هغه اړخ یې له پامه غورځول سوی دئ چي په افغانستان او د هغه په ګاونډیو هیوادونو کي د تولید سوو هیروئینو هر ګرام په غرب کي د روږدو کسانو لخوا رانیول کېږي وروسته څکول او پیچکاري کېږي. خو کرزی نه غواړي چي د پړې ګوته بل چا ته ونیسي. دی وایي چي موږ نه سو کولای غرب ته ووایو چي د مخدره موادو مشکل له دې کبله رامنځته سوی دئ چي ستاسي خلک یې رانیسي. دا یوازي د غرب مشکل نه دئ چي مبارزه ورسره وکړي بلکي دا د ټولو هیوادونو وظیفه ده. موږ په نشه یي توکو ډېر اخته کسان لرو، ایران همدا مشکل لري، چي دا یوازي تر غرب پوري محدود نه دئ، ځکه چي دا د ټول بشریت مشکل دئ. برتانوي او امریکایي ځوان، په افغان کلیو کي نجلۍ او هلک ټوله یو شان دي، ټوله یو ډول ارزښت لري، دوی ټوله یو بشر دي، موږ ټوله باید په ګډه هڅه وکړو، چي دوی د دغه خطر څخه وژغورو. کرزی یو داسي موقف غوره کوي چي بس افغانستان باید د مخدره موادو دغه مشکل په خپله حل کړي ځکه چي افغانستان ته زیان رسوي، او له بله پلوه دا د اسلام،

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغاني کلتور او اخلاقو خلاف کار دئ.

دی وايي چي افغانان په دې ډېر ښه پوهېږي چي کله زه دوی د مخدره موادو په وړاندي مبارزې ته رابولم دوی هم غبرګون ښوولی دئ. ننګرهار چي د کوکنارو د کرلو ډېر لوی ولايت و په خورا لويه پيمانه يې په توليدولو کي کموالی راوستی دئ. بدخشان، ارزګان اونور ولايتونه همداسي دروا خله. دا چي افغانستان په کراره يوځل بيا پر خپلو پښو درېږي د يو څه استقرار له کبله بزګران يو ځل بيا پر دې بريالي سوي دي چي خټکي، انګور او انار تر مارکېټ پوري ورسوي، او په ښه بيه يې وپلوري. کرزی وايي چي موږ د مخدره توکو په وړاندي مبارزه کي ښه پرمختګ وينو.

د ۲۰۰۵ م کال په پای کي د ملګرو ملتونو د سروې پر اساس د کوکنارو په کرنه کي ۲۱ فيصده زياتوالی راغلی و او د امريکا د متحده ايالاتو د سروې له مخي ۴۸ فيصده خو په نيولو کي يې هم زياتوالی راغی چي په۲۰۰۴ م کال کي افغان امنيتي ځواکونو ۱۸۰۰۰ کيلو ګرامه اپيم، ۱۴۰۰ کيلو ګرامه هيروئين او ۸ د مخدره موادو لابراتوارونه ونيول او له منځه يې يوووړل. خو سره له دې بيا يې هم په توليد کي زياتوالی راځي.

ترهګري او توندلاريتوب د افغانستان له پاره يو بل مشکل دئ، چي دا د نړۍ د ډېرو هيوادونو ګډه وظيفه ده، کرزی وايي اسلامي هيوادونه بايد د توندلاريتوب په وړاندي سخته مبارزه وکړي. د هغو په وړاندي چي مذهب د نورو د ځورولو له پاره کاروي او د هغه چا په وړاندي چي لومړني قربانيان يې اسلامي ټولني دي. دی وايي چي توندلاريتوب د غلطو پاليسيو او تنګ نظريو پايله ده، چي هغه وخت بيا سياسي بڼه خپلوي چي حکومتونه د مذهب توندلاري بڼه د خپلو سياسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اهدافو له پاره وکاروي. کرزی اخطار ورکوي چي د نړۍ په هیڅ ګوټ کي به هیڅوک پر ارامه پاته نه سي چي توندلاریتوب د راپورته کېدو په حال کي وي، او هغه ته په بل نظر ګوري. په هر فورم کي او د هري ټولني او مذهب په نامه توندلاریتوب د ټولي نړۍ له پاره خطر دئ او ټوله نړۍ د هغه سره د مبارزې مسئولیت لري.

دا چي افغانستان اوس د مخدره توکو، فساد او ترهګرۍ له مشکل سره لاس او ګرېوان دئ سبب يې دا دئ چي د طالبانو تر نسکورولو وروسته له دې هیواد سره لږ مرسته وسوه، د ډېرو ډالرو مرستي او وعدې ورسره وسوې خو هغه هیوادونه چي په ۲۰۰۱ م کال کي د افغانستان د ژغورلو له پاره راغله چي په سر کي يې امریکا دئ دلته يې د یوه فعاله حکومت په جوړولو کي غلطه محاسبه کړې وه. دا بس نه وه چي طالبان دي له واکه ګوښه سي او د القاعدې ښوونیز مرکزونه دي له منځه یوړل سي. دا چي افغانستان د بیا ناکامۍ او د ټوپکسالارانو، تنګ نظرو او ترهګرو و لاسو ته د لوېدلو څخه وساتو غربي هیوادونه تر هغه وخته پوري له افغانستان سره مرسته وکړي چي نوی حکومت پر پښو ودرېږي. د ښه امنیت په صورت کي افغانان کولای سي چي د ملي سرکونو د رغولو سیستم، ملي بربښنا او محلي او ساحوي د اوبو لګولو سیستم ته توجه وکړي. د ښه امنیت په صورت کي به ښوونځي د هلکانو او نجونو له پاره پرانیستي وي چي په همدې سره به د یوه نسل د افغان عالمانو تشه ډکه سي. د ښه امنیت په صورت کي به وزارتونه او د حکومت قضایي سیستم فعاله وي لکه څنګه چي باید وي او په داسي حال کي به ممکن وي چي واک د ټوپکسالارانو او قاچاقبرانو څخه واخیستل سي او یو قانوني ادارې ته وسپارل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چي افغانستان د طالبانو څخه ازاد سو، اسامه بن لادن او د هغه عرب (د ځینو راپورونو له مخي چیچینیایان) جنګیالي د جلال آباد په شرق کي د توري بوړي غرونو سمڅو ته پر شا سول داسي ښکاري لکه چي متحده ایالاتو سترګي د توپ څخه واړولې، ولسمشر بوش په خپلو خبرو کي دا شعار ګرځولی و، چي دی به اسامه مړ یا ژوندی عدالت ته راولي، خو د امریکایي ځواکونو هغه کوچنۍ ډلي ته چي اسامه یې په غرونو کي تعقیبوی سرتېري ورنه کړل سول، چي پاکستان ته د ده د تښتېدلو لار بنده کړي. چي له همدې کبله د نړۍ لوړی لمبر ترهګر او د القاعده سازمان مشر وتښتېد. دا چي القاعده ماته سوې وه او نژدې و، چي له منځه یوړل سي بیا دغه ترهګري ډلي ته موقع ورکړل سوه، چي سره راټوله او خپل ځان سره منظم کړي.

تر هغه وروسته د بوش ادارې عراق ته د جګړې له پاره تیاری پیل کړ. چي په ۲۰۰۶ م کال بوش د یوې خبري غونډې په جریان کي دې ته اړ کړل سو چي ومني دې د ۱۱/ ۹ له پېښي سره هیڅ تړاو نه درلود. له همدې کبله پر افغانستان د بسپني نل لیکه وچه کړل سوه او نظامي ځواک یې ورڅخه لیري کړ، چي له امله یې د افغانستان د نوي ژوند هیله په نا امیدي بدله سوه. توجه تر دې حده ورسېدل چي ولسمشر بوش په دې کي پاته راغی چي د ۲۰۰۳ م کال په بودجه کي دافغانستان ته بسپنه ځانګړې کړي چي وروسته بیا د امریکا کانګرس دغه کار وکړ.

د امریکا د دفاع پخواني وزیر ډونالډ رمسفلډ هغه وړاندیز رد سو چي افغانستان ته اضافي عسکر ولېږي، حتی د ۲۰۰۱ م کال په هغه وخت کي هم چي د افغانستان توري بوړي ته په اسامه او د القاعدې په مورال بایللو سرتېرو پسې عسکر ولېږي. خو امریکا په مځکه کي پر بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

باوره ټوپکسالارانو باندې تکیه وکړه او امریکایي الوتکو به په دوام داره توګه له هوا څخه بمباری کولې. خو پینتاګون له دې څخه انکار وکړ چې هلته مځکني پوځونه ولېږي، تر څو پاکستان ته د اسامه د تېښتې لار بنده کړي چې له کبله یې اسامه په اسانۍ سره تر پولې واوښت چیرې چې هلته ده ته د یو اتل په سترګه کتل کېږي. هلته یې پر سوونو کسانو اغېزه وکړه او په خپله ترهګرې شبکې کې یې استخدام کړل.

د ترهګرۍ ضد جګړې په پیل کې د پاکستان ولسمشر پروېز مشرف د امریکا سره د ترهګرو په له منځه وړلو کې د پوره همکارۍ ژمنه وکړه. د هغه راهیسې پاکستاني حکومت د طالبانو او القاعدې په له منځه وړلو کې یوازې نمایشي جګړه کړې ده سره له دې چې د ولسمشر کرزي د اعتراض او د امریکا له فشار سره هم مخامخ سوي دي. کله چې پاکستان خپل ځواکونه قبایلي سیمو ته د عملیاتو له پاره ولېږي نو پر ضد یې د تشدده ډکې مظاهرې وسي او پر مشرف فشار راوړي چې د اسلامي تونډلارو سره موافقه وکړه او پوځ له هغه ځای څخه راوباسه، تر څو اسلامي تونډلاري پر آرامه وي. البته دوی د پاکستان خوا ته خورا ښه آرام ژوند لري، خو امریکایي او افغان نظامي قوماندانان شکایت کوي چې تر ترړون وروسته په افغانستان کې د طالب او القاعده سازمان جنګیالیو په حملو کې ډېروالی راغلی دئ، ځکه چې دوی په آزاده توګه پر پوله تګ راتګ کوي. د طالبانو پخوانی ویاند د ۲۰۰۷ م کال په جنوري کې چې کله افغانستان ته را اوښت ونیول سو. او ده افغان ادارې ته وویل چې د طالبانو مشر ملا عمر د کوټې په سرحدي ښار کې په ازاده توګه ژوند کوي، دا هغه ځای دئ چې یو وخت کرزی پکښې اوسېدی. کار یې پکښې کوی او په ۱۹۹۹ م کال کې یې پلار د طالبانو لخوا پکښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووژل سو.

په افغانستان کي د طالبانو او القاعده شبکې نفوذ په تدریجي توګه مخ پر ډېرېدو دي او دوی په ډېره پیمانه د عراقي شورشیانو تاکتیکونه کاروي چي په هغوی کي ځانمرګي بریدونه، چاودېدونکي مواد او د سړک د غاړي بمونه د ناټو، امریکا او افغان امنیتي ځواکونو په وړاندي استعمالوي.

د ۲۰۰۷ م کال په پیل کي څلیرویشت زره امریکایي سرتېري په افغانستان کي وه، چي د هغو څخه یې یوولس زرو د ناټو د ګډ ملتي ځواکونو په چوکاټ کي کار کاوه چي هغوی هم یو دېرش زرو ته رسېدل. نظامي قوماندانان او سیاستوال د بوش اداره دې ته راکاږي چي افغانستان ته نور سرتېري ولېږي. سناتور جان کیري چي په ۲۰۰۴ م کال کي یې بوش ته د ولسمشرۍ ټاکني بایلودې بوش له دې کبله ملامت کړ چي په افغانستان کي د زړه نا زړه پالیسۍ پر مخ بیایي او پر ده یې ږغ وکړ چي هلته نور پنځه زره سرتېري ولېږي. امریکایي قوماندانانو هم د نورو اضافي عسکرو غوښتنه کړېده.

د دفاع نوي وزیر رابرت ګېټس چي کله د ۲۰۰۷ م کال په جنوري کي د افغانستان څخه لیدنه وکړه په دې راضي سو چي د بوش له اداري څخه غوښتنه وکړي چي هلته نور سرتېري ولېږي، خو په عین حال کي بوش په عراق کي (نظامي څپي (Surge)) پلان کړ، چي هلته به سرتېري زیاتوي. چي په هغه کي باید ځیني پوځیان له افغانستان څخه استول سوي وای، چي دې هیواد لا په نور بد حالت کي پرېښود. په همدې مهال کي د ناټو ځیني هیوادونه په دې کي پاته راغله چي په ګډ ملیتیزه ځواکونو کي خپلي ژمني پوره کړي. افغانستان یو ځل بیا د خورا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرورت په وخت کي د مرستو څخه محروم دئ.

پر ولسمشر کرزي باندي له دې کبله انتقادونه کېږي، چي په دې کي پاته راغلی دئ، چي خپل هیواد مخ ته او په چټکه توګه د خودکفایی پر لار بوزي. پر ده باندي له دې کبله هم تورونه لګېږي، چي د کوکنارو د کښت په مخنیوي کي بریالی نه دئ. ټوپکسالاران یې په ټوله هیواد کي ایله کړي او ملي اداره د فساده ډکه ده. مګر دغه ناروغي به تر هغه وخته پوري پاته وي چي کله مرکزي حکومت او ولایتي اداري ددې جوګه سي چي افغان قانون په ټوله هیواد کي نافض کړي ځکه چي په افغانستان کي تر جګړې وروسته واك له منځه تللي و. خو دا کار یوه نسل او یا تر دې ډېر وخت ته اړتیا لري، چي افغانستان ته باید مرستي ورکول سي. د کرزي د بې ځواکه اقداماتو ملامتي باید د ده پر نړیوالو ملګرو واچول سي، په ځانګړې توګه د بیارغوني په چارو کي چي د ده حکومت د دې جوګه نه دئ چي د هیواد لوی مشکلات دي حل کړي او بل شي په افغانستان کي د بوزکشی د ذهنیت حاکمیت دئ.

لکه یو خان چي تر هغه وخته پوري به د بوزکشی لوبي راونه بولي چي په بري یې ډاډمن نه سي. کرزی به هم هیڅکله پر هغه لار ولاړ نه سي چي وروسته د ده ځواک ته زیان ورسوي. ده ځیني ډېر با جرئته او بریالي اقدامات کړي دي د بېلګي په توګه کله چي لویه جرګه په شخړه کي راګیره سوه ده کابینه اعلان کړه. اوقوي کسان یې له خپلو سیمو څخه لیري او مرکز ته یې راوستل. لکه اسعمیل خان له هرات او دوستم له مزار څخه چي اوس دوی دواړه په کابل کي دي تر څو د دوی له نفوذ څخه په سمه توګه د حکومت په راتلونکو اهدافو کي کار واخیستل سي.

هیڅا تر اوسه داسي تور نه دئ لګولی چي کرزی شخصاً په فساد

(c) ketabton.com: The Digital Library

ککړ دئ او نه يې تر اوسه سترګي پر پټي کړي دي. څه چي بايد دی وکړي هغه دا چي د خپل ټول شخصي او اخلاقي نفوذ څخه کار واخلي چي کابينه او پارلمان دې ته چمتو کړي چي په حکومت کي ريفورم راولي او په فساد اخته چارواکي له مخي ليري کړي چي دا لړ ناځرګنده او مشکل ته د رسېدلو اوږده لار ده.

د ده په پراخو سفرونو کي چيري چي لا ده ته د يو اتل په سترګه کتل کېږي، د کرزي پيغام هغه يو شان دئ: زموږ سره مرسته وکړئ چي دا به مو په اصل کي له ځان سره کومک وي. ده په ۲۰۰۵ م کال کي د بوسټن پوهنتون فارغينو ته په وينا کي وويل چي: «همېشه بايد د ملي ګټو سوال درسره وي» او همېشه مو بايد پرېکړي بشريت ته د خدمت په رڼا کي وي. ده متحده ايالات او نور ځواکمن هيوادونه له دې کبله ملامت کړل چي افغانستان يې د نونس سوه نوي په کلونو کي ترهګرو ته پرېښود او افغانان له ځورونې څخه خلاصول چي د دوی مسئوليت و سترګي پر پټي کړي او حتی پر خپلو ملي ګټو تر هغه چي د ۱۱/ ۹ پېښه وسوه او دوی يې متوجه کړل. د بوسټن په پوهنتون کي د نيکرسن په ځای کي د ده د خبرو په تايد دوه واره پنځه ويشت زره کسان په تودو چکچکو ودرېدل.

ولسمشر کرزی په دې باور دئ، چي افغانستان خورا ښه اينده لري خو دی و دغه راتلونکي ته د نړيوالي ټولني د مداخلې په اهميت هم پوهېږي. د ۱۱/ ۹ پېښې تر پنځه کاله زياته موده کي افغانستان بيا هم د نړۍ د غريبو هيوادونو څخه دئ.

کرزی وايي چي وګورئ د ۲۰۰۱ م کال څخه ښونه ليري راغلي يو. پنځه سوه ښوونځي مو جوړ کړي او تر درې زره زيات مو رغولي دي. په سلګونو مايله سړک مو جوړ کړی او که مو کار همداسي روان وي نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۰۰۸ م کال ته به تر دوه زره مایله ډېر سړک جوړ سوي وي.

خو هیواد تقریباً تر ۱۱ زره مایله زیات نوي سړکونو ته اړتیا لري او د ښوونې او روزنې وزارت اټکل کوي دا چې ټولو افغانانو ته ښه ښوونه برابره سي نو تر اوه زره زیاتو نوو ښوونځیو ته اړتیا ده.

کرزی وایي چې موږ باید ټوله هیواد ته برېښنا برابره کړو، ځکه چې بېله برېښنا سرمایه ګذاري امکان نه لري، په همدې شان روغتیایي اسانتیاوي باید برابري سي. زموږ د زراعتي توکو په محصولاتو کي باید ډېروالی راسي او نړۍ یې باید راښخه رانیسي. دی وایي افغانان د سخت کار سره خورا ډېره مینه لري او نوره نړۍ باید د افغانانو سره په څنګ کي ودرېږي، تر څو بالاخره ملت د خپلو ارزښتونو په رڼا کي پر پښو ودرېږي.

یو غریب او کمزوري دولت په توګه افغانستان د نړیوالي ټولني منځګړیتوب ته ضرورت لري تر څو د ګاونډیانو سره یې مثبت اړیکي رامځنته کړي. کرزی دا احساس کوي چې هیواد یې د ترانزیټي لاري په توګه یو ځل بیا ښه رول لوبولای سي لکه د پېړیو په اوږدو کي چې یې لوبولی و. د مرکزي اسیا څخه د تیلو نل لیکه چې د افغانستان او پاکستان څخه تېرېږي او تر هندي سمندر پوري غځېږي چې خورا ډېر بحث پر سوی دئ به یو مثال وي. خو اوس چې د افغانستان او پاکستان اړیکي خورا ترینګلي دي او په پراخه توګه د پاکستان څخه د طالبانو او القاعده د غړو را اوښتل چې تل د متحده ایالاتو د غندني سره مخ سوي دي په داسي یو وضعیت کي نو د داسي یوې پروژې تر سره کېدل ممکن نه برېښي.

افغانستان ډېره مرسته تر لاسه کوي، په بلیونونو ډالر افغانستان ته د بیارغوني او امنیت له پاره ورتوی سول. ولسمشر بوش د ۲۰۰۷ م

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال په پلان کي اعلان وکړ، چي د افغانستان د بیا رغوني له پاره به مرسته ډېروي او همدا شان د سرتېرو په شمېر کي به زیاتوالی راولي. نور غربي هیوادونه د جاپان او چین په شمول همداسي در واخله. کرزی په روکه توګه وايي چي زه به ډېر خوښ سم چي د اسلامي هیوادونو ډېره مرسته ووینم چي البته اوس دوي په خپله د دغه مشکل سره په کراره کراره مخامخ کېږي.

په افغانستان کي د سرمایه ګذارۍ له پاره په خصوصي سکتور کي ځای سته. په ۲۰۰۵ م کال کي په کابل کي یو عصري هوټل پرانیستل سو، چي مارکیټ، د کافي ښښلو ځای په افغانستان کي لومړی برقي ځیني یې لرلې، چي کابلیانو به په خورا خندا سره پورته او کښته پکښې کېدل. د اغا خان بنیاد یو پنځه ستوریز هوټل جوړ کړ او همدا شان یې د تاریخي ځایونو د بیا رغوني له پاره ځو پروژو ته بسپنه ورکړل. یو شمېر تعلیم یافته افغانان چي د جګړې په جریان کي امریکا، اروپا او استرالیا ته تللي وه، بیرته هیواد ته راوګرځېدل. ځینو یې په حکومت کي پوستونه اشغال کړل او ځینو بیا شخصي تجارتونه پیل کړل، لکه د راډیو او ټلویزیون مرکزونه، د موبایل ټلیفون شرکتونه او د بیا رغوني کمپنۍ.

د افغانستان د بیا رغوني بریالۍ نمونه د کابل د لرغونتون بیا رغونه ده چي د مرکزي او جنوبي آسیا د زرګونو کلونو تاریخي خزانې پکښې خوندي وې. دا چي لرغوني او د تجارت لویه لار د افغانستان څخه تېرېږي نو له کبله یې همېشه د چنګېزخان ،لوی سکندر او نورو د لښکرو لخوا اشغال سوي دي. له همدې ځایه به کلتورونه تېرېدل چي خورا لرغوني مختلفي تاریخي خزانې به یې تر شا پرېښودلې. د کابل په لرغونتون کي اوس رومي سیکې، هندي عاج بودایي آثار او تر اسلامي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پېر وړاندي مجسمو خزانې خوندي وې خو د کورنۍ جګړې په جريان کي ورته سخت زيان ورسېد ، چي په دوامداره توګه به يې آثار لوټېدل. خو کله چي طالبان واک ته ورسېدل دوی د موزيم د لوټماری مخه ونيول خو د غير اسلامي هنرونو ننداره يې منع کړه. دوی هغه مجسمې او نور هنرونه يې مات کړل چي ژوندي موجودات به يې انځورول چي په هغه کي يوتعداد د لرګي څخه جوړ د انسانانو او حيواناتو لويي مجسمې وې، چي له کافرستان څخه په لاس راغلی و. د لرګي څخه جوړ په دغو مجسمو کي ځيني يې تر دوه متره جګي وې چي د کافرانو جدي او حيواني خدايان وو. د دوی سيمه د افغانستان شمالي شرق غرونو کي وه او دا د هيواد يوازينۍ سيمه وه چي اوسېدونکي يې ياغي او غير مسلمانان و. دا د دې هيواد يوازينۍ سيمه وه چي بايد رعيت سوي او وګړي يې مسلمانان سوي وای چي په اتلس سوه نوييمو کلونو کي همدا کار تر سره سو او د ولايت نوم يې نورستان سو چي معنی يې د (رڼا ځمکه) ده.

د طالبانو تر واکمنۍ وروسته د موزيم کارکوونکي په خورا احتياط اخته وه تر څو ځيني اثار بيرته ترميم کړي چي اوس يې يو څو و ننداري ته ايښوول سوي وه، په نونس سوه اتيايمو کلونو کي د موزيم د کارکوونکو لخوا ډېر شيان يوې او بلي خوا ته سره پټ کړي وه، چي ځني د باختري دورې آثار په ملي زېرمتون کي ساتل سوي وه. د کابل موزيم دوباره پرانيستل سو او په خورا ښکلې بڼه رغول سوی چي د بيا رغوني کار يې لا دوام لري.

د ملي ارشيف ودانۍ بيرته رغول سوې او په زرګونو دوسيې او اسناد يې و مجموعې ته وراضافه سوي دي. امنيتي ځواک مؤظف سوی دئ چي کلتوري او تاريخي ځايونه د بيا تالان څخه وژغوري چي په هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي د باميان د بودا د مجسمو ځايونه هم شامل دي، چي د طالبانو تر وخت پوري ولاړ او وروسته بيا هغوی په ۲۰۰۱ م کال کي د خاورو سره برابر کړل.

په افغانستان کي د ۲۰۰۱ م کال راهيسي د لوړو زده کړو په موسسو کي زده کوونکي ډېر سوي دي چي شمېر يې څلوېښت زرو ته رسېږي، چي ۲۰ فيصده يې نجوني دي.

کرزی وايي چي موږ د پرمختګ په حال کي يو، چي بايد هيڅکله بيرته شا ته راونه ګرځو، دی وايي کله چي نړۍ نن د افغانستان په اړه فکر کوي او په هغه علتونو پسې ګرځي چي ولي بايد هلته منابع په کار واچوي نو دې ته اړتيا نه لري چي ليري وګوري يوازي دي د ۹/۱۱ پېښي ور په ياد کړي. اوه زما خدايه! دغه ښايسته ټاورونه د اور خوراک سول او خلک يې د اتيايم يا نيويم منزل څخه راوغورځېدل.

کرزی وايي نړۍ افغانستان ته د هغه لوی خطر د له منځه وړلو له پاره راغله چي په افغانستان کي له دې کبله راپيدا سوی و، چي ملت له پښو غورځول سوی و. ترهګرو او نورو بهرنيو عناصرو دغه هيواد يرغمل کړی او چلوی يې. په سترګو خو داسي ښکارېدل چي هر څه د افغانانو له خوا تر سره کېږي، خو په حقيقت کي افغانانو دا هيواد نه اداره کاوه. د هيواد ټوله تاسيسات د ترهګرو په خدمت کي وه چي هر وخت يې ببله کومه مشکله استفاده څني کولای سول. افغانستان هوايي ډګرونه، الوتکي، ټيکنالوژي، ماشينري او د ښه نظامي سابقې کارپوهان لرل چي د هيواد دا ټول جوړښت د ترهګرو لاس ته ورغلی و.

کرزی وايي مګر نوري نړۍ افغانستان هېر کړی و، دوی فکر کاوه چي هلته هر څه روان وي تر دوی پوري به ور ونه رسېږي. دا و چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیویارک او واشنګټن پېښې رامنځته سوې. هر هغه هیواد چې اوس د افغانستان د پرېښودلو په لټه کې دئ او تر هغه وړاندې چې هیواد پر خپلو پښو نه وي درېدلی خپل ځان په خپله وساتي خپله ډوډۍ ولري، او د هغو بدو خلکو سره جګړه وکړي، چې هر وخت د بیرته راتلو هڅه کوي، شاید بیا د ۱۱/ ۹ د پېښو سره مخامخ سي. موږ نه سو کولای د هغسي یوه افغانستان بیه ورکړو لکه دمخه چې مو ورکړل. موږ باید دغه خطر له پامه ونه غورځوو. افغانستان باید د نړۍ د سولې او ثبات او پر افغانانو د رحم په توګه ورغول سي چې دا پخپله یو ښه دلیل دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نطق

کله چي د ۲۰۰۷ م کال په پیل کې د امریکا په کانګریس کې ډیموکراتانو اکثریت تر لاسه کړ تقریبا د افغانستان څخه هر راوتونکې خبر تکان ورکوونکې و. پر ایتلافي او افغان ځواکونو باندي د طالبانو او القاعدي لخوا حملې زیاتي سوي وي او په ۲۰۰۶م کال کې چي د پاکستان او ښورښیانو تر منځ چي کوم تړون له دې کبله وسو چي تر پولي د ښورښیانو اوښتل کم کړي په اصل کې دوی ته لا ښه زمینه برابره کړه، چي په خورا بیخاره به له سرحده پوري وتل. کله چي پاکستان د افغانستان او پاکستان پر پوله په قبایلي سیمو کې دنظامي عملیاتو څخه ځان وژغوري ښورښیانو دا یوه موقع وبلل چي بیله د پاکستان له بېري یې په افغانستان کې خپلو حملو ته زور ورکړ.

دا چي د پرویز مشرف حکومت د ښورښیانو په مقابل کې په اقدام کولو کې سوړ او بې میله ښکاري نو سړي ته دا شك ورپیدا کېږي چي په اصل کې دغه تړون ښورښیانو ته په افغانستان کې د خپلو وژونکو فعالیتونو له پاره یو جواز په لاسه ورکول دي. هم مهاله کوکنارو د خپل وخت ریکارډ ټینګ کړ او د مخدره موادو د پیسو له لاري په افغان حکومت کې فساد د ساري ناروغي په شان خپرېږي . د امریکا او نورو ایتلافي ځواکونه لخوا پر غلطه رهبري سوي بمونه او د غلطو استخباراتي معلوماتو پر اساس پر کلیو هجوم وروړل د ملکي خلکو مرګ ژوبله زیاتوي چي دا د غربي هیوادونو په وړاندي د عامو خلکو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرکه راپاروي او د یاغیانو سره مرسته کولو ته یي هڅوي. د ۲۰۰۷ م کال ځینو پیښنو د نونسوه اتیایمو کلونو له حوادثو سره ورته والي درلود چي پاکستان میشتو مجاهدینو به د روسي یرغلګر ځواك په مقابل کي جګړه کول. اوس امریکایي او ناټو ځواکونو ته ډیرو افغانانو د اشغالګرو قواو په سترګه کتل چي د افغانانو پر خاوره هیڅ داسي یوه ځواك ته ښه راغلی نه دئ ویل سوی.

د کانګریس د غړو په منځ کي ورځ په ورځ دا پوهاوي زیاتیږي چي امریکا د دواړو جګړو د بایللو په درشل کي ده او د بوش اداري هیواد د ۹\۱۱ تر پیښنو وروسته د افغانستان او عراق په شحړه اخته کړ. افغانستان ته د نورو مرستو د ورکړي ږغونه را اوچت سول ځکه چي ددي سمي جګړي ګټل ممکن دي او حتي په کانګریس کي ډیمکراتانو او جمهوري خواهانو ویل چي د عراق څخه دي د سرتیرو د را ایستلو له پاره مهال ویش وټاکل سي ځکه چي د هغه جنګ د ګټلو څرك خورا لږ ښکاري.

د ۲۰۰۶م کال د ډسمبر پر ۱۳ د نیویارك ټایمز د Op-ed column کي (یوه جګړه اوس هم ګټل کیداي سي) تر سر لیك لاندي د titled ستراتیژیکو او نړیوالو مطالعاتو له مرکز څخه Anthony Cordesman پر امریکا او د ناټو پر غړو هیوادونو ږغ کړی و چي افغانستان ته نظامي او اقتصادي مرستي ډیري کړي . ده غرب ته اخطار ورکړي و چي پر کابل توجه زیاته کړي په خاصه توګه د ښه حکومتداري په برخه کي چي د دي چاري د نسته والي له کبله د دښمنو ډلو د پیاوړتیا او نقوذ له پاره ډیري خالیګاوي موجودي دي.

د ۲۰۰۷ م کال په مارچ کي ژورنالیست Rory Stewart په ټایمز کي په یوه کالم کي نړیواله ټولنه له دي کبله ملامته کړي وه چي د

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان د کلتور او ارزښتونو سره اشنايي نه لري او کوښښ کوي چې غربي ډيموکراسي او مدني ټولنه پر افغانستان وتپي. ستيورت استدال کړی و، چې ډيري پيسي افغانستان ته د فساد او مخدره موادو پر ضد مبارزې په لار کي مصرف سوي چي زموږ پر عملياتو (ميشن) يي هيڅ مثبته اغيزه نه ده کړې او د نورو غربي هيوادنو د مرستي پرواګرامونه و محلي کلتور ته د خطر په سترګه کتل کيږي، چي همدې شي د افغانانو کرکه راپارولې ده. شايد غربي هيوادنونه په خپل هدف کي پاك وي او هدف يي د افغانستان سره مرسته کول وي خو تر ټولو مهمه دا ده چي په دغه غربي پيسو باندي کوم هدف تر لاسه سي هلته د کلتور او ارزښتنونو پيژندنه وسي. هغه څوك چي افغانان ډېر ښه پيژني وايي چي افغانان د هغو مرستو چي دوی ته ورکول کيږي قدرداني کوي خو دا د دې مخالفت کوي چي که چيري دوی غربي ارزښتونه ومني نو هر څه به د دوی له پاره سم سي.

په داسي وضعيت کي نو هر څه يوه معما ښکاري. غربي هيوادونه فکر کوي چي دوی د يو داسي ټولني ملاتړ نه سي کولای چي هلته نارينه خپلي ښځي په بورقه کي ساتي، چيري چي د کوکنارو کرنه د نړۍ د مخدره موادو مشکل تغذيه کوي، چيري چي يو غيري انتخابي ټوپکسالار واك چلوي او چيري چي مذهبي قانون د غير مذهبي مخه نيسي. افغانان استدلال کوي چي دا د دوی خپل شخصي کارونه دي. د کوم علت له مخي چي دوی کوکنار کري هغه ګټه ده نه دا چي دوی پدې باور دي چي کوکنار ښه شی دي. په هغه غربي هيوادونو کي چي دوی ته وايي کوکنار مه کرئ د هيروئينو غوښتنه خورا ډيره ده نه په افغانستان کي که څه هم د تخميني راپورونو پر اساس چي يو مليون افغانان په نشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يي موادو اخته دي. که چيري دوی د اپيمو غوښتنه لږ کړي افغانان به يي هم لږ کړي. د افغانانو د ژوند او کلتور اړخ غربي هيوادونو ته د منلو وړ نه دئ او دا خورا مغلقه مسئله کرځيدلې چي د بازاري ځواکونو په واسطه يي حلول ناشونی کار دئ. دغه اړخ کېداي سي او (کيداي هم نه سي) چي په مرور د زمان تغير وکړي خو په افغانستان کي د غربي نړۍ په پرتله وخت خورا ورو درومي.

راډيکال اسلام د افغانانو د ژوند کلتور نه و، تر هغه چي بهرنيو يرغلګرو شوروي اتحاد هڅه وکړه چي خپلو راډيکالو ته تغير ورکړي. تر هغه وخت پوري افغانستان يو ربښتوني او د زغمه ډك مسلمان هيواد و، چي په نونسوه شپيته او د نونسوه اويا په لومړيو کي يي غربي سيلانيان شاهدان دي. د روسانو د اشغال په وخت کي مليونونو افغانانو خپل هيواد پرېښود او دا توندلاري وه چي د جهاد له پاره يې په لوړ اواز ناري وهلي او همدې شي د غربي هيوادونو په ځانګړې توګه امريکا مرستي راجلب کړې. د سړې جګړې ذهنيت د هيڅ داسي موقع مخنيوی نه سو کولای چي شوروي اتحاد بيله مخامخ جګړې څخه په بهرني هيواد کي را ايسار کړي. د توندلاريتوب تر ټولو شرير او موقع پېژوندونکی ګلبدين حکمتيار و، چي په نتيجه کي يې د امريکايي مرستو تر ټولو لويه برخه تر لاسه کول او د پاکستان استخباراتي اداري ISI چي د امريکا د لاسپوڅي او پيسه ويشونکي ادارې په توګه يې کار کاوه د ده پوره درناوی کوي. موږ بايد دا هېر نه کړو چي يو وخت امريکا دغه اسلامي توندلاري تربيه، تجهيز او بسپنه ورکول چي نن يې د له منځه وړولو هڅي کوي.

۹\۱۱ تر پېښو وروسته د بوش اداري ډېر لوي چانسونه د لاسه ورکړل.تر ټولو څرګند يي د اسامه په وژلو او نيولو کي پاته راتلل دي چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ۹\۱۱ د پېښې پلان جوړونکی دئ. پر افغانستان د حملې په وخت کې چې د ده د القاعده سازمان د رهبرې په نيولو کې چې ټوله بې زړه سوې، ماته سوې او د پښنو غورځيدلې وه چې ټوله بايد د شرقي افغانستان په غرونو کې له منځه تللې وای هلته د پاکستان پولې ته نژدې د لارې بندولو له پاره د پوځونو په استولو کې پاته راغلل چې همدې شي اسامه او د ده ډلې ته موقع برابره کړه چې پاکستان ته وتښتي. دې تېښتي اسامه په يو اتل بدل کړ او مرسته يې ورسره وکړه چې د خلکو کومکونه راجلب، نوي کسان استخدام او دا تروريستي سازمان تر پخوا لا ډېر ښه سره منظم کړي. د لارو د بندولو له پاره د مځکنيو پوځونو د لېږلو پريکړه د دفاع پخواني وزير ډونالډ رمسفلډ ته راجع کېږي داسې چې دا د ترهګرۍ په وړاندې د بوش د ادارې تر ټولو لويه تېروتنه وه. دې د نړۍ تر ټولو لوي ترهګر ته اجازه ورکړه، چې بيرته لوېې ته راسي.

کله چې امريکا د طالبانو پر رژيم حمله وکړه اسامه او القاعده پټ سول ځکه چې په حمله کې تقريباً هيڅ ځمکنيو ځواکونو ګډون نه درلود. د طالبانو چاره د شمال ټلوالې او د امريکايي او برتانوي کمانډو په لار ښوونه او د هوايي ځواك په مرسته وسول. په ټوله افغانستان کې د طالبانو د پخواني مرکز څخه نيولې په شرق کې تر هراته، له شماله تر کابله او نور په هر ځای کې چې د طالبانو حکومت نسکورېدی يو هوس يې درلود. په دې ټوله راضي وه چې د طالبانو دغه زيږ او ناپوه حکومت دې د دوی د غرب ملګرو سره چې دغه ناکامه هيواد ته د ويني په سرطان اوښتی دئ له منځه يوړول سي.

حامد کرزی فکر کوي چې دی د غرب تر اغېزې لاندې د بون په غونډه کې د موقتي ادارې د مشر په توګه ټاکل سوی دئ او له هغه پراخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاتړ څخه خوند اخلي چې د ۲۰۰۴ م کال په ملي ټاکنو کې افغانانو د لومړي ځل له پاره د خپل مشر د ټاکلو له پاره په ډېرې خوشحالۍ سره رايي واچولې. نوي ښوونځي د نجونو او هلکانو څخه په خورا شوق سره ډکې سوې او خوشباوريو هر چيرې خپل وزرونه غوړولي و. کله چې طالبان نسکور سول غربي يو بې کنټروله ځواك د ټانکونو سره هيواد ته ننوت چې ور پسې يې حکومتي ادارو، انجوګانو او شخصي د امنيتي کمپنيو هيواد پر سر سره واخيست چې افغانانو ته به يې ويل د يو مکمل ملت له پاره بايد څه تر سره سي. د غربي نظاميانو وظيفه چې ښورښ له منځه وړل و، يو څه د دوی دناپوهۍ او يو څه د افغانان کلتور او عنعناتو ته نه درناوي دا مسئله نوره هم پېچلې کړل. افغانانو بيرته په مقاومت لاس پوري کړ او د غرب ضد ښورښيانو چې د خلکو په زړونو کې يې ځای د لاسه ورکړی و بيرته تر لاسه کړ.

د افغانستان د بنسټونو جوړونه او رغونه تقريباً په هغه اوايلو کې د بې کاره بيروکراټيك او بې اغېزې او د فساد له ډك حکومت له کبله د خنډ سره مخامخ سوه. حتی په کابل کې چې بې ساري ودانۍ جوړې سوې او نفوس هم خورا ډير سوی دئ حکومت په دې بريالی نه سو، چې خلکو ته برېښنا او نور اساسي خدمتونه برابر کړي. مرکز د پيسو ډك و خو بيا هم ملکي کارکوونکو او ښوونکو ته معاش نه رسېدی. د افغانستان د ملي اردو او ملي پوليسو روزنه د تجهيزاتو د نسته والي او د فاسدو قوماندانانو له کبله چې ټولې پيسې به يې په خپلو جيبونو کې اچولې وځنډېد. په سوونو مليونه ډالر افغانستان ته راغله خو تر اوسه لا د هيواد د اقتصادي پياوړتيا تر ټولو ښه نښه د کابل په خامه جادو کې د لوکسو موټرانو کرځېدل، د فاسدو حکومتي چارواکو لوړې ودانۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ښایسته او د خیال رستورانتونه وه چې مړو غربیانو به را وارد سوي الکول پکښې څښل او ډوډي پکښې خوړل.

بیا هم پرمختگونه سوي دي ځکه چې ډېر افغانان سولي او ثبات ته خورا ډیر لېوال دي او د پرمختګ په کارونو کي ونډې اخیستلو ته ډېره تلوسه لري. نجوني مکتبونو ته ځي ځکه چې ډېر افغانان د نجوني زده کړي غواړي او ډېرو استادانو او اداري کارکوونکو د ښوونځیو په فعال ساتلو سره خپل ژوند د هغه دوامدار تهدید له کبله چې دوی ته د توندلارو له خوا متوجه و په خطر کي اچولی و. د اطرافو ډېر ښوونځي وران او ښوونکي او اداري کار کوونکي یې د طالب ښوربښیان له خوا ووژل سول. ملکي کارکوونکو د تنخوا نه تر لاسه کولو له کبله غوغا جوړه کړې وه. د ښاروالۍ کار کوونکو چې باید د کثافاتو غرونه یې له منځه وړي وای د نوو خلکو په راستنېدلو سره د سونامي سره مخامخ سول. ترافیك پولیسو په کابل کي په کابل کي د نظم راوستلو خوشي هڅي کولې او افغاني سرتېري به د ښوربښیانو سره په جگړه کي وژل کېدل.

د حامد کرزي هغه هڅي چې د ښه حکومتدارۍ له پاره یې کولې د کورنیو شخړو او فساد له کبله له خنډ سره مخامخ سوې. په ۲۰۰۱م کال کي د طالبانو چټکه ماته چې په ټوله هیواد کي د خوشحالۍ سبب سوه، چې ور سره سمدستي دا سوال ور سره راپورته سو چې په افغانستان کي د ائتلافي ځواکونو یو داسي ځواك ته اړتیا سته چې په افغانستان کي سوله وساتي. د ائتلافي ځواکونو د هوایي ځواك په ملاتړ شمالي ټلوالي ډېر ژر پر دې بریالي سول چې طالبان له پښنو وغورځوي. دغه ټلواله د تاجکو او ازبکو څخه جوړه ده چې په څرگند ډول یې د جنوب د پښتنو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوا هر کلي ونه سو. د عبدالحق د وړاندیز له مخي چي باید په جنوب کي هم د ټوپکسالارانو یوه ټلواله رامنځ ته سوې واى او دې به د طالبانو په بیا راپورته کولو کي تر ائتلافي ځواکونو ډېره اغېزه لرلاي چي اوس یې غربي ځواکونه لري.

حامد کرزي په خپل وخت کي دغسي یو ایتلاف جوړوى او طالبان هم خورا غلي وه تر څو چي دوي بالاخره په هغه ویرجنه ورځ په ترینکوټ کي تسلیم سول. که د پښتنو دغه ناخبره ائتلاف تقویه سوى واى او ائتلافي ځواکونو یې د هوا څخه ملاتړ کولاي دا به د هیواد له پاره تر ټولو ښه امنیتي ځواك واى. دا هغه طریقې دي چي افغانستان خپل ځان د تاریخ په اوږدو کي په ساتلى دئ. افغانستان هیڅکله هم په یوي قوي او ملي اردو سره نه دئ ساتل سوى او د قومي حکومتونو اتحاد د محلي او ساحوي حکومتونو په چلولو کي خورا اغېزمن دئ لکه څنګه چي د کرزي پلار کارونه د یوه قومي مشر په توګه تر سره کول. د افغانانو مطلق اکثریت د طالبانو د رژیم څخه ښه خاطره نه لرل خو که د طالبانو تر نسکورېدلو وروسته د افغانانو سره مرسته سوې واى کېداى سول چي دوى په خپله د طالبانو د بیرته راتګ مخه نیولې واى.

ددي ټولو سره افغانستان یو ځل بیا د بهرنیو سرتېرو له خوا اشغال سو او د ۲۰۰۷ مال په پیل کي هلته د نورو سرتېرو جوپې ور رواني وې. د جنوب د ائتلاف موقع د ۲۰۰۱م کال په اخیر کي د همېشه له پاره له منځه ولاړه. دا شاید د غربي ځواکونو پر ځاي تر ټولو ښه چاره واى چي د هیڅ سره هم بلد نه و. مګر د دغو غربي ځواکونو قومانده او کنټرول داسي یو شى دئ چي اوس هم کېداى سي چي خبري پر وسي او یو تغیر راولي چي په څه ډول د افغانانو سره متقابل عمل وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ۲۰۰۵م کال د مي ۵ ولسمشر کرزي سپیني ماڼۍ ته ولاړ، چې هلته يې په خپل هيواد کې پر بهرنيو ځواکونو د ډېر کنټرول غوښتنه وکړه ولسمشر بوش نه يوازې دغه غوښتنه رد کړل بلکې په خلکو کې يې د ولسمشر کرزي سپکاوی وکړ. کرزي په دې اړه په عامه خبرې نه دي کړې او نه زما سره په شخصي توګه خو ولسمشر ته نږدې افغانانو ماته وويل چې دی دې کار ډېر په غوسه کړی و. شايد کرزي په رسمي او عامه توګه پر خپلو غوښتنو ډېر ټينګار کړی وي خو ولسمشر بوش بايد له ده څخه د خلکو په وړاندې خپل ملاتړ څرګند کړی وای. اوس ولسمشر کرزی د ناټو او امريکايي قواوو د وژونکو اشتباهاتو له کبله خورا ځورېږي او غندل کېږي او له بله پلوه د هغوی په اداره کولو کې هم بېوسه دئ. که چېري کرزی او دده لوړ پوړي مشاورين پر دغو ځواکونو ډېره اغېزه ولري نو په ډاډ سره ويلای سو چې مثبت تغير به راسي. له بله اړخه به کرزی دافغانانو په سترګو کې د اعتبار خاوند سي. د بلې خوا به د ناټو او امريکايي ځواکونو له خوا چې کوم تاکتيك په کار اچول سوی دئ په تضمين سره به د وراني، ملکي وګړو ته د مرګ ژوبلې او د افغانانو سره د راشي درشي په چارو کې د کلتوري حساسيتونو د پېښو په مخنيوي کې مرسته وکړي.

په افغانستان کې د سولې له پاره هيلې ژوندۍ دي او خوشبختي مخ پر ډېرېدو ده، ځکه چې ډېر افغانان ورته لېوال دي. خو د افغانستان راتلونکی شکل بايد يوازې د افغانانو لخوا د دوی د خپل مهال وېش له مخې او د دوی په خپلو طريقو باندې وټاکل سي. څونه چې غرب پر افغانانو د خپلو نظرياتو د تپلو کوښښ کوي هغونه د افغانانو د مقاومت سره مخامخ کېږي. لکه څرنګه چې مخکې وويل سول چې افغانان د بهرنۍ نړۍ د مرستې منته کوي خو هيڅکله مداخله نه مني. غرب بايد

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانانو ته ببلچه په لاس ورکړي خو دا باید ورته ونه وایي چي کوم ځاي وکیندي. دوی ته خښتي په لاس ورکړي خو باید ورته ونه وایي چي څه په جوړ کړي. افغانان خورا غښتلي، ځانګړي او په زړه پوري خلك دي. دوی خورا دوستانه او میلمه پال خلك دي خو یوازي میلمنو ته نه اشغالګرو ته. دوی محافظه کار دي خو توندلاري نه دي. توندلاريتوب د افغانانو په خاوره کي د امریکا او نورو هیوادونو د غلطو پالیسیو نتیجه ده چي افغانان یي د خپلو هدفونو له پاره وکارول. یو وخت ټولي نړۍ د افغانو احترام کاوه. په افغانستان کي به مثبت تغیرات راسي خو په کراره که چیري موږ د ژر تغیر راوستلو هڅه وکړو نو پایلي به یي راته په زړه پوري نه وي.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library